

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra obchodného práva

Európska súkromná spoločnosť

The European Private Company

Dizertačná práca

Mgr. et Mgr. Igor Augustinič

jún 2012

Vyhlásenie

Vyhlasujem, že som predkladanú dizertačnú prácu vypracoval samostatne, všetky použité pramene a literatúra boli riadne citované a práca nebola využitá na získanie iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe, dňa 27. júna 2012

Mgr. et Mgr. Igor Augustinič

Abstrakt

Supranacionálne právne formy ako nástroj na podporu cezhraničných podnikateľských aktivít na vnútornom trhu Európskej únie sú predmetom záujmu právotvorby a právnej vedy takmer od počiatku európskej integrácie. Plnofunkčnú právnu formu zameranú hlavne na malé a stredné podniky medzi doteraz existujúcimi európskymi právnymi formami nenájdeme. Práve na túto primárnu cieľovú skupinu, do ktorej patrí drvivá väčšina európskych podnikov, mal byť zameraný projekt európskej súkromnej spoločnosti – *societas privata europaea* – SPE.

Počiatky projektu SPE možno vidieť v akademických úvahách v sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia o tom, aká supranacionálna právna forma by bola najvhodnejšia pre malé a stredné podniky. Pod záštitou CREDA, Centra výskumu obchodného práva pri Obchodnej a priemyselnej komore v Paríži, boli diskusie o projekte SPE v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia oživené a viedli v roku 1997 k vypracovaniu prvého návrhu nariadenia o SPE priamo na pôde CREDA. Jednalo sa o súkromný návrh, ktorý bol podkladom následných diskusií o projekte SPE. Počnúc rokom 2001 prebrali iniciatívu ohľadom projektu európske orgány. Prvý oficiálny návrh nariadenia o SPE zverejnila Európska komisia 25.6.2008. V neposlednom rade boli hybnou silou vedúcou k tomuto aktu aktivity Európskeho parlamentu vyzývajúce a zaväzujúce Komisiu na predloženie návrhu nariadenia.

Podľa návrhu nariadenia o SPE predloženého Komisiou je SPE obchodnou spoločnosťou s právnou subjektivitou, so základným kapitálom rozdeleným na podiely, ktoré nie sú verejne obchodovateľné. Registrové sídlo SPE nemusí byť umiestnené v tom istom členskom štáte ako skutočné sídlo. SPE sa spravuje ustanoveniami nariadenia a vlastných stanov, v ktorých musia byť obligatórne upravené tie body, ktoré sú vymenované v prílohe k nariadeniu. V záležitostiach neupravených nariadením o SPE alebo v stanovách sa SPE spravuje právom štátu registrového sídla SPE aplikovateľným na súkromné spoločnosti. Založiť SPE môže podľa návrhu Komisie *ex nihilo* jedna alebo viaceré fyzické alebo právnické osoby. Rovnako možno SPE založiť zmenou právnej formy existujúcej spoločnosti podľa vnútroštátneho práva alebo SE, fúziou alebo rozdelením existujúcich spoločností. V znení návrhu nariadenia o SPE predloženého Európskou komisiou sa na založenie SPE nevyžaduje cezhraničný prvok.

V SPE môže existovať viac druhov podielov. Minimálny základný kapitál SPE je jedno euro, ako vklady sa *ex silentio* pripúšťajú tiež práce alebo výkony. Poskytovanie plnení v prospech spoločníkov v najširšom zmysle je viazané na bilančný test čistých aktív, stanovy SPE však môžu požadovať ako podmienku poskytnutia plnení aj vystavenie potvrdenia o platobnej schopnosti (solvenčný test). Vnútorňa štruktúra SPE podlieha širokej autonómii zakladateľov, SPE môže mať jedného alebo viacerých individuálnych konateľov, môže byť organizovaná dualisticky s riadiacim a dozorným orgánom prípadne monisticky so správnym orgánom. Rozhodnutia spoločníkov nemusia byť prijímané na formalizovanom valnom zhromaždení. Na SPE sa aplikujú pravidlá účasti zamestnancov na riadení platné pre súkromné spoločnosti štátu registrového sídla SPE, s osobitnou úpravou pre prípad cezhraničného premiestnenia registrového sídla alebo cezhraničnú fúziu za účasti SPE.

Koncepcia SPE ako jednoduchej právnej formy, sa v ďalšom vývoji ukázala ako neudržateľná. Legislatívny proces a najmä diskusie v Rade Európskej únie za francúzskeho, českého, švédskeho a maďarského predsedníctva v rokoch 2008 až 2011 projekt SPE do značnej miery pozmenili, tak, že z formálnej stránky v súčasnosti pripomína európsku (akcióvu) spoločnosť, teda európsky rámec naplnený rozličným obsahom podľa toho, v ktorom členskom štáte by SPE mala sídlo. Kontextu, v ktorom projekt SPE vznikol, predstaveniu návrhu nariadenia predloženého Komisiou a vývoja v legislatívnom procese sa venujú prvé dve kapitoly dizertačnej práce.

Cieľom práce je nájsť odpoveď na otázku, či projekt SPE ako novej supranacionálnej právnej formy má potenciál vnieť medzi už existujúce európske právne formy pridanú hodnotu vo všeobecnosti rovnako ako aj na otázku, či je projekt SPE vhodným nástrojom na účinnú podporu cezhraničných podnikateľských aktivít malých a stredných podnikov na vnútornom trhu Európskej únie. Ďalšie kapitoly sa preto koncentrujú na tie tematické okruhy, ktoré sú podľa autora kľúčové na zodpovedanie uvedených otázok prípadne v ktorých doteraz členské štáty nevedeli nájsť zhodu a viedli k tomu, že práce na projekte SPE v Rade Európskej únie boli v júni 2011 zastavené.

Tretia kapitola práce analyzuje, do akej miery je daná právomoc Európskej únie vytvoriť SPE ako novú právnu formu. Odpoveď na túto otázku závisí predovšetkým od toho, či je naplnené kritérium subsidiarity a proporcionality požadované Zmluvou

o Európskej únii. V praxi sa diskusie o tejto otázke viedli najmä vo vzťahu k tomu, či SPE v znení návrhu Komisie, teda bez cezhraničného prvku, týmto kritériám činí zadosť. Podľa autora práce cezhraničný prvok nie je *condicio sine qua non* naplnenia uvedených kritérií, vnímať ho treba skôr ako politický kompromis, bez ktorého by jednota medzi členskými štátmi na projekte SPE bola nedosiahnuteľná. Tieň pochybností o naplnení kritéria subsidiarity a proporcionality môže skôr vrhať následný vývoj legislatívneho procesu po predložení návrhu Komisie. SPE v aktuálnej podobe má totiž ďaleko od jednotnej právnej formy. Vytvorenie jednotnej právnej formy, ktoré nemožno dosiahnuť na inej úrovni než európskej, je totiž predpokladom naplnenia kritéria subsidiarity. Aktuálny vývoj európskeho práva na jednej strane a prínos, ktorým by mohla byť SPE na strane druhej, tiež otvárajú priestor ďalšej diskusii ohľadom naplnenia kritéria proporcionality.

Ďalšia kapitola analyzuje systém právnej úpravy SPE. Pôvodným zámerom tvorcov projektu SPE bolo aplikáciu vnútroštátneho práva na SPE v rozsahu pôsobnosti nariadenia úplne vylúčiť. Podľa návrhu nariadenia CREDA sa preto na SPE subsidiárne mali aplikovať všeobecné princípy nariadenia, všeobecné princípy komunitárneho práva spoločností a všeobecné princípy spoločné právu členských štátov. Malo sa tým zabrániť zložitému systému prameňov práva s prelínaním európskych a vnútroštátnych právnych aktov, ako je to známe z európskej spoločnosti (SE). Takáto koncepcia sa ukázala ako neudržateľná a to oprávnene. Je sporné, do akej miery uvedené princípy vôbec existujú prípadne do akej miery je z nich možné vyabstrahovať dostatočne konkrétne normy na reguláciu SPE. Návrh Komisie predstavuje modifikovaný systém do tej miery, že pripúšťa subsidiárnu aplikáciu práva súkromnej spoločnosti štátu registrového sídla SPE na tie oblasti, ktoré nie sú regulované v nariadení o SPE alebo v jej vlastných stanovách. Ani tento model však nerieši situáciu, čo v prípade, ak úprava v stanovách SPE nie je úplná alebo dostatočná. Kompromisné návrhy predkladané v Rade Európskej únie preto systém prameňov práva upravujú rovnakým spôsobom, ako v prípade existujúcich európskych právnych foriem. Subsidiárne sa na SPE uplatní právo aplikovateľné na vnútroštátnu súkromnú spoločnosť vždy v prípadoch, ak niektorá záležitosť nie je regulovaná v nariadení alebo v stanovách SPE čo i len čiastočne. V priebehu prác na projekte SPE sa však vnútroštátne právo vpúšťalo do projektu stále vo väčšej miere aj prostredníctvom špeciálnych legislatívnych príkazov

alebo legislatívnych splnomocnení pre členské štáty. V tomto postupe možno spravidla vidieť cenu za dosiahnutie kompromisu na tých bodoch, kde členské štáty nevedeli nájsť zhodu na jednotnej úprave na európskej úrovni. Dôsledkom je, že popri európskom právnom akte by vo vnútroštátnom práve musela existovať osobitná vykonávacia úprava v súvislosti s SPE, podobne ako pri existujúcich európskych formách. Konceptia jednoduchej a prehľadnej právnej formy sa tým stráca. Práca v tejto kapitole ďalej analyzuje otázku stanov SPE. Ako bolo uvedené, základná koncepcia návrhu Komisie predpokladala, že tvorcovia v stanovách budú musieť upraviť veľký počet bodov, na ktoré bude aplikácia vnútroštátneho práva vylúčená. Na podporu mali slúžiť vzorové stanovy, ich právna povaha však v rámci diskusií o projekte SPE nebola úplne vyjasnená. Kompromisné návrhy Rady katalóg bodov, ktoré majú upraviť stanovy, rozlišujú na obligatórne a fakultatívne.

V piatej kapitole sa práca venuje problematike základného kapitálu. Diskusie o minimálnom základnom kapitáli boli kľúčovými v projekte SPE. Konceptia návrhu Komisie, ktorá po vzore mnohých vnútroštátnych zákonodarcov fakticky od minimálneho základného kapitálu upustila, sa ukázala ako neudržateľná. Kompromisné návrhy predkladané v Rade síce vychádzajú z minimálneho základného kapitálu vo výške 1 euro, členským štátom však poskytujú možnosť vyžadovať pre SPE s registrovým sídlom na ich území vyšší minimálny základný kapitál, až do 8.000 eur. Je sporné, do akej miery je minimálny základný kapitál schopný plniť funkcie, ktoré sa mu tradične pripisujú. Podľa nás jeho význam neprekračuje rovinu „vstupného poplatku“ za využitie právnej formy SPE. V otázke vkladov spoločníkov do SPE návrh Komisie predstavoval liberálny prístup. Pripúšťal jednak vklady vo forme prác alebo výkonov, jednak nepredvídal formalizovaný postup ohodnocovania nepeňažných vkladov. Vklady vo forme prác a výkonov kompromisné návrhy Rady nepripúšťajú, oceňovanie nepeňažných vkladov nezávislým expertom posledné návrhy umožňujú požadovať členským štátom vo forme legislatívneho splnomocnenia. Kompromisné návrhy Rady rovnako sprísňujú podmienky splácania vkladov spoločníkov SPE. Plnenia v prospech spoločníkov sú chápané v projekte SPE extenzívne. Podmienky, za ktorých sa môžu poskytovať, kompromisné návrhy Rady zjednotili s tými, ktoré sú známe z druhej obchodnej smernice aplikovateľnej na vnútroštátne akciové spoločnosti (bilančné testy čistých aktív a akumulovaného zisku). Rovnako umožnili členským

štátom požadovať pre SPE so sídlom na ich území solvenčný test v podobe vyhlásenia riadiaceho orgánu, že SPE bude v období jedného roka schopná plniť svoje záväzky v termíne splatnosti pri normálnom chode podnikania. Zdá sa teda, že ani v tejto otázke projekt SPE neprináša posun prípadne jednoduchú úpravu. Vo vzťahu k tým štátom, ktoré aplikáciu druhej obchodnej smernice nerozšírili aj na vlastnú súkromnú spoločnosť prípadne pre túto nevyžadujú solvenčný test, má projekt SPE potenciál priniesť úpravu dokonca prísnejšiu ako ju poznajú príslušné vnútroštátne právne formy.

Sídlo SPE a najmä požiadavka zhody registrového sídla so skutočným sídlom prípadne upustenie od takejto požiadavky bolo ďalšou diskutovanou témou projektu SPE. Zatiaľ v tejto otázke členské štáty nedokázali nájsť dohodu. Podľa autora práce možnosť umiestniť registrové sídlo a skutočné sídlo v odlišných členských štátoch by zodpovedalo požiadavke po flexibilnej právnej forme, mohlo by byť vhodne doplnené adekvátnymi publikačnými povinnosťami s cieľom zabrániť zneužívaniu tejto flexibility. Rovnako by takéto riešenie sledovalo trend judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, aj keď aktuálne obligatórna zhoda registrového sídla so skutočným sídlom nie je s touto judikatúrou v rozpore. Súčasný stav kompromisných návrhov predkladaných v Rade v otázke súladu registrového sídla a skutočného sídla odkazuje na vnútroštátne právo štátu registrového sídla. Toto riešenie je suboptimálne, nakoľko otvára priestor na niekoľko kategórií SPE v závislosti od koncepcie sídla prípadne internacionalistickej doktríny sledovanej tým ktorým členským štátom.

Siedma kapitola práce sa venuje tematike účasti zamestnancov na riadení SPE. V tejto otázke sú národné tradície členských štátov značne odlišné, čo sa prejavilo vo všetkých doterajších európskych modeloch účasti zamestnancov na riadení spoločnosti v podobe komplikovaného systému zahŕňajúceho kreáciu osobitného vyjednávacieho výboru, vyjednávanie s riadiacim orgánom a prípadnú aplikáciu štandardných pravidiel. Jednoduchý model predstavený návrhom Komisie, so základným pravidlom aplikácie práva štátu registrového sídla, nebol dostatočným na nájdenie kompromisu medzi členskými štátmi. Kompromisné návrhy predložené v Rade preto predstavujú ďalší model, základnou štruktúrou pripomínajúci ten, ktorý je známy už z európskej spoločnosti. Možno si klásť otázku, do akej miery to prispieva ku koherentnosti európskeho práva spoločností a do akej miery je model zahŕňajúci vyjednávanie prostredníctvom osobitného vyjednávacieho výboru vhodný pre právnu formu

orientovanú predovšetkým na malé a stredné podniky. Ak sa už pripustí, že bez takéhoto modelu nie je mysliteľný v aktuálnom vývojovom štádiu európskeho práva spoločností kompromis ohľadom SPE, eliminácia komplikovanosti tohto modelu pre malé a stredné podniky *par excellence* je možná len vhodným nastavením kritérií (počtu zamestnancov), ktoré vedú k aplikácii procesu vyjednávania. Práve toto je však otázka, v ktorej sú predstavy členských štátov diametrálne odlišné a nateraz viedli k pozastaveniu prác na projekte SPE.

Projekt SPE v stave, v akom sa nateraz práce na ňom pozastavili, podľa autora tejto práce nie je schopný priniesť pridanú hodnotu do škály európskych korporátnych foriem a ak áno, tak len v úplne obmedzenom rozsahu minimálneho základného kapitálu, kde maximum 8.000 eur umožnené požadovať členským štátom predstavuje posun oproti 120.000 eur vyžadovaných pre európsku spoločnosť. Rovnako možno mať pochybnosti, do akej miery by táto právna forma, v stave, v akom sa jej projekt nachádza, mohla predstavovať účinný nástroj na podporu cezhraničných aktivít malých a stredných podnikov. Oprávnenosť a zmysluplnosť snáh o jej vytvorenie spochybňuje tiež nemalé úsilie a náklady v širokom slova zmysle investované doteraz do projektu a chabý výsledok. Adekvátnou cestou na naplnenie tých cieľov, ktoré sa očakávali od SPE, sa javí skôr harmonizácia *de facto* prostredníctvom zbližovania právnych poriadkov členských štátov – vhodným príkladom môže byť narastajúci trend znížiť alebo fakticky zrušiť minimálny základný kapitál pri vnútroštátnych súkromných spoločnostiach – doplnená vhodnou úpravou prostredníctvom európskych smerníc.

Kľúčové slová: európska súkromná spoločnosť, *societas privata europaea*, európske právne formy, supranacionálne právne formy, európske právo obchodných spoločností, spoločnosť s ručením obmedzeným

Abstract

Supranational corporate forms as a means for supporting cross-border entrepreneurial activities on the internal market of the European Union are in the centre of interest of legislation and legal doctrine almost from the beginning of the European integration. However, a full-function corporate form oriented above all to small and medium-sized enterprises (SME) cannot be found among the existing European corporate forms. It was this primary target group, the overwhelming majority of enterprises in Europe belongs to, and the project of the European private company – *societas privata europaea* – should be aimed at.

The origins of the SPE project can be seen in academic debates on which supranational corporate form would be the most suitable for SMEs going back to the seventies of the twentieth century. Under the auspices of CREDA, Centre for Research of Commercial Law by the Paris Chamber of Commerce, the discussions were taken up again in the nineties of the twentieth century and led to the first Draft SPE Regulation being prepared by CREDA in 1997. It was a private draft that has served as a basis for further discussions on the SPE project. Since 2001, the initiative regarding the project has been taken over by the European bodies. The first official Draft SPE Regulation was published by the European Commission on June 25, 2008. Not least, the activities of the European Parliament calling on the Commission to present the draft regulation have been crucial to achieve this stage.

Pursuant to the Draft SPE Regulation presented by the Commission, the SPE is a corporate form with legal personality, having a registered share capital divided into shares that are not publicly traded. The registered office of an SPE need not be located in the same member state as its real seat. An SPE shall be governed by the Regulation and by its own articles of association. The latter must mandatorily regulate those matters that are listed in an annex to the Regulation. In the matters not regulated by the Regulation or the articles of association, an SPE shall be governed by the law which applies to private limited-liability companies in the Member State in which the SPE has its registered office. An SPE can be found *ex nihilo* by one or more natural persons or legal entities. Similarly, it can be found by transformation of an existing legal form under national law or of an SE, by merger or division of existing companies. The

wording of the Draft SPE Regulation presented by the Commission does not require a cross-border element. There can be more share classes in an SPE. The minimum share capital of an SPE shall amount to EUR 1. *Ex silentio*, provision of services or performance of work as consideration for shares is admissible as well. Distributions to shareholders in broadest sense is subject to a balance sheet test of net assets, the articles of association of an SPE can also make the distributions subject to a solvency certificate being issued (solvency test). The founders enjoy a high degree of freedom as regards internal organisation of an SPE. It is possible to set up an SPE with one or more individual directors, with a dualistic system, i.e. having a managing and a supervising body or with a monistic system, i.e. having an administrative body. The shareholders need not adopt the decisions in a formalized shareholders' meeting. An SPE is subject to employee participation rules applicable to private-limited liability companies in a Member State in which the SPE has its registered office. Furthermore, there is a specific regulation regarding the participation in connection with a cross-border transfer of the registered office of an SPE or a cross-border merger, in which an SPE takes part.

SPE as a simple legal form has proven to be unattainable in the further course of the legislative procedure. The legislative procedure and in particular the discussions in the Council of the European Union under the French, Czech, Swedish and Hungarian Presidency in the years 2008 to 2011 changed the SPE project considerably. It now resembles from the formal point of view the European Company (SE), i.e. a European framework filled up with different content depending on the Member State in which the SPE would have its registered office. The background against which the SPE project has been launched, the Draft SPE Regulation presented by the Commission and its development in the course of the legislative procedures are dealt with in the first two chapters of the thesis.

The purpose of the thesis is to answer the question, whether SPE as a new supranational corporate form is able to bring an added value to the existing European corporate forms in general. Moreover, it is aimed at answering the question, whether the SPE project is an efficient tool for effectively supporting cross-border entrepreneurial activities of SMEs on the internal market of the European Union. Hence, the next chapters of the thesis examine those issues that are, in the author's view, crucial to provide answers to the above questions and/or in which the Member States have not

been able to agree upon thus far and that have caused that the works on the SPE project in the Council of the European Union were stopped in June 2011.

Chapter Three analyses whether the competences of the European Union to create SPE as a new legal form are given. The answer to this question depends on the fact whether the criteria of subsidiarity and proportionality required by the Treaty on the European Union are met. In practise, discussions related to these issues have been focused on whether the SPE in the wording of the Draft Regulation presented by the Commission without an obligatory mandatory cross-border element is in compliance with these criteria. In the author's view, the cross-border element does not represent a *condicio sine qua non* to comply with these criteria. It is rather a price for a political compromise without which the unanimity of the Member State on the SPE project cannot be achieved. Whether the criteria of subsidiarity and proportionality are met, however, might be doubtful as regards the further course of the legislative procedure. The SPE as it stands now is far from being a uniform legal form. Creation of a uniform legal form, an objective that cannot be achieved beneath the European level, is namely a prerequisite for the subsidiarity criterion being met. Current development of the European law on the one hand and the contribution the SPE could represent on the other hand, also pave the way for reopening the discussion on the proportionality criterion being complied with.

The next Chapter examines the system of legal rules applicable to SPE. The original intent of the SPE project was to exclude the application of national laws within the scope of application of the Regulation entirely. Pursuant to the Draft Regulation prepared by CREDA, an SPE shall be subsidiarily governed by the general principles of the Regulation, general principles of EU company law and general principles common to the laws of the Member States. By this means, a complicated system of legal rules combining European rules with the national ones, as it is known regarding SE, should have been avoided. However, it can be questioned whether such principles do really exist or whether they are sufficiently clear to provide a basis for concrete norms applicable to an SPE. The Draft Regulation presented by the Commission modifies the system. It allows for the application of national law relevant for private-limited liability companies of the Member State, in which the SPE has its registered office for those matters that are not regulated in the SPE Regulation and/or its own articles of

association. However, neither this model solves the situation where the regulation in the articles of association is not sufficient or complete. Therefore, the compromise drafts presented in the Council of the European Union actually provides for the same system of the legal rules that is known with regard to existing European legal forms. The national law of private-limited liability companies shall apply to an SPE in all those matters that are not regulated in the SPE Regulation or in its articles of association wholly or where matters are only partly regulated, then regarding the aspects not covered. National law also influences the SPE project by particular legislative orders or legislative empowerments for the Member State to adopt specific regulation for SPE having its registered office in its respective territory. This is again a price for a compromise on the project but it results in specific national legislation regarding SPE being needed, similarly as it was the case with the existing European legal forms. As a consequence, SPE as a simple and user-friendly corporate form goes entirely in vain. Next, the articles of association of an SPE are dealt with in this chapter. As already mentioned, the draft presented by the Commission has required a considerable range of matters to be covered in the articles of association. These matters were exempted from the subsidiary application of national laws. Model articles of association should have provided guidance to the founders; however, their legal nature was not entirely cleared during the legislative procedure. The compromise drafts presented in the Council distinguish between the matters that shall be covered in the articles of association mandatorily and those that can be but need not be covered in the articles of association.

Chapter Five examines the matters related to the share capital of an SPE. Key discussions have been led with regard to mandatory minimum share capital. The Commission, apparently in line with the trends followed by many national legislators, *de facto* departs from the minimum share capital setting it at EUR 1 only. This approach was not able to reach the consent of the Member States. Although the compromise drafts presented in the Council do still follow the basic rule of a minimum share capital of EUR 1, they allow the Member States to require for the SPEs with a registered office in their respective territories a higher minimum share capital up to EUR 8,000. It is questionable whether the minimum share capital is able to fulfil the functions traditionally mentioned in connection with it. In our view, it is no more than an “entrance fee” for using SPE as a corporate form. The Draft Regulation presented by

the Commission also opted for a liberal approach regarding the shareholders' contributions. It allowed the contributions in the form of performance of services or provision of works and departed from mandatory formal procedure of evaluating the contributions in kind. The compromise drafts presented in the Council no more allow for contributions in the form of services or works and the last drafts allow the Member States to require an evaluation of the contribution in kind by an expert. Similarly, the conditions for paying up the contributions are more stringent. The notion of distributions to the shareholders in the SPE project is defined broadly. The conditions under which such distributions are allowed have been brought in line with those known from the Second Company Law Directive (balance sheet tests of net assets and running account profits) by the compromise drafts presented in the Council. In addition, the latter drafts also entitled the Member States to require a solvency test for the SPEs having its registered office in their respective territories. It appears, therefore, that the SPE does not bring forward any shift or simple regulation in this respect. In relation to those Member States that have not extended the application of the Second Company Law Directive to private-limited liability companies or do not require a solvency test, the SPE project might also represent more stringent regulation than that known for the respective national company forms.

The seat of an SPE and in particular the requirement to have the registered office and the real seat located in the same Member State or departing from such requirement was another hotly debated theme in the SPE project. For the time being, the Member States are not able to reach an agreement on this issue. In the author's view, the possibility to have the registered office and the real seat located in different Member States would be fully in line with the concept of a flexible legal form. It could be appropriately aligned with adequate publication requirements precluding the misuse of such flexibility. This way of solution would also be in line with the trend of the case law of the Court of Justice of the European Union, although for the time being, the requirement of having the registered office and the real seat in the same location does not explicitly violates against this case law. The current state of the compromise drafts presented in the Council refers the issue of the SPE's seat to the applicable national law. Such solution is a suboptimal one as it paves the way for several categories of SPEs

depending on the concept of the seat and the conflict of laws doctrine followed by the respective Member State.

Chapter Seven focuses on the employment participation in the SPE. The traditions of the Member States are quite different regarding this issue what has been mirrored in all of the existing European models of the participation in the complicated system including a creation of a special negotiating body, negotiations with the management body and application of default rules. A simple model presented by the Commission with the application of the national laws of the state in which the SPE has its registered office as a basic rule was not sufficient for a compromise among the Member States being attained. Therefore, the drafts from the Council present another European model resembling in its basic structure the one known from the European Company. It can be questioned whether such approach contributes to consistency of the European Company Law and whether the model including the negotiations is suitable for a legal form primarily oriented to the needs of SMEs. Assuming that without such model, it would not be possible to reach an agreement on the SPE project, the SPE model should be accompanied by appropriate thresholds (number of employees) that would trigger its application so that only SPEs with relevant scale are affected. However, exactly this is the issue, where the views of the Member States differ considerably and that has led to the works on the SPE project being interrupted.

The SPE project, as it stands now, is in the author's view generally not able to represent an added value in the scale of the European corporate forms and if at all, than only as regards the minimum share capital being required, where the maximum is EUR 8,000 what is considerably lower than EUR 120,000 necessary for an SE. It is also doubtful whether the SPE, as it stands now, would be able to be an efficient tool to support the cross-border entrepreneurial activities of SMEs. Whether the efforts to create the SPE as a legal form are reasoned and justified can also be questioned taking into account the time and the costs in the broadest sense invested into the project and only moderate outcomes achieved thus far. It appears that a more suitable means to reach those goals that have been expected from SPE might be a *de facto* harmonization of national laws of private-limited liability companies – a suitable example is lowering or abolishing the minimum share capital requirements as regards national private-

limited liability companies across the Member States – accompanied by appropriate regulation in the form of EU law Directives.

Keywords: European private company, *societas privata europaea*, European corporate forms, supranational corporate forms, European company law, private limited-liability company

Predhovor

*Čo bolo, je to, čo aj zasa bude.
A čo už sa stalo, to sa opäť stane.*

Nič nie je nové pod slnkom.

Kniha Kazateľ 1,9

Uviest' prácu z oblasti európskeho práva obchodných spoločností biblickým veršom pravdepodobne nie je obvyklé. Okrídlené *nihil novi sub sole* autora Knihy Kazateľ, napísané pred viac než 2200 rokmi, často pripisované aj bájnemu kráľovi Šalamúnovi, personifikácii múdrosti, výstižne charakterizuje dojem, aký v záujemcovi môže zanechať analýza projektu európskej súkromnej spoločnosti a jej vývoja. Projekt európskej súkromnej spoločnosti bol doteraz v legislatívnom procese konfrontovaný s často diametrálne odlišnými predstavami členských štátov Európskej únie, ktorých jednomyselný súhlas v Rade Európskej únie sa na jeho uvedenie do života vyžaduje. Pre tieto názorové rozdiely možno mať pochopenie. Vyplývajú z hlboko zakorenených tradícií práva obchodných spoločností vlastných tomu ktorému štátu. Ich dôsledkom však je, že z projektu jednotnej a jednoduchej právnej formy, akou európska súkromná spoločnosť má byť, sa čoraz viac stáva komplikovaná kombinácia európskeho rámca naplneného obsahom vnútroštátneho práva dvadsiatich siedmich členských štátov Európskej únie. Európska súkromná spoločnosť sa tak nápadne začína podobať na svoju staršiu sestru, európsku akciovú spoločnosť – *nihil novi sub sole*.

Biblické kategórie neboli právnej vede cudzie ani v súvislosti s európskou akciovou spoločnosťou. Veď jej schválenie v Rade Európskej únie sa dodnes príznačne označuje „zázrak z Nice“. Nezodpovedanou otázkou zostáva, či projekt európskej súkromnej spoločnosti, ak bude oživený, bude musieť na svoje schválenie a teda predstavenie verejnosti v podobe právne záväzného aktu čakať tak dlho ako európska akciová spoločnosť. Od predloženia prvého návrhu nariadenia do jeho konečného schválenia uplynulo v prípade európskej akciovej spoločnosti vyše tridsať rokov. Mimochodom, dovŕšenie tridsiateho roku života bolo v biblických časoch predpokladom, aby mohol muž verejne vystúpiť v synagóge a vykladať Tóru, židovský

zákon. Na ceste k tomuto symbolickému veku je projekt európskej súkromnej spoločnosti len v polovici.

Bez ohľadu na ďalší osud predstavuje projekt európskej súkromnej spoločnosti ideálne fórum pre úvahy o potrebe európskych právnych foriem, možnosti naplnenia cieľov, ktoré sú v súvislosti s nimi proklamované, rovnako ako aj pre často konfliktnú diskusiu o základných konceptoch práva kapitálových spoločností. Prispieť do tejto diskusie práve na osobitnom fóre európskej súkromnej spoločnosti je aj zámerom autora tejto práce.

Všetkým, ktorí mi pri úvahách nad európskou súkromnou spoločnosťou a pri písaní boli oporou, patrí moja srdečná vďaka. Ďakujem mojim kolegom, ktorí mi vytvorili podmienky, aby som mohol značný čas venovať tejto práci, rovnako ako aj mojej snúbenici, ktorá mala pochopenie pre náš spoločný geografický a časový priestor zaplnený materiálmi o európskej súkromnej spoločnosti. Na prvom mieste si však vďaka zaslúhuje moja školiteľka, pani prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc., za všetok venovaný čas, flexibilitu, cenné rady, trpezlivosť, ale predovšetkým za kontinuálne a nenásilné povzbudenie, bez ktorých by zavŕšenie tejto práce bolo v nedohľadne.

Bratislava, 25. júna 2012

Igor Augustinič

Obsah

Vyhlásenie	I
Abstrakt	II
Abstract.....	VIII
Predhovor.....	XV
Obsah.....	XVII
Zoznam skratiek	XIX
Terminologická poznámka	XXV
1. Úvod	1
1.1 Európske právne formy	1
1.1.1 Európska akciová spoločnosť	1
1.1.2 Európske zoskupenie hospodárskych záujmov	3
1.1.3 Európske družstvo.....	5
1.1.4 Ostatné právne formy.....	6
1.1.5 Zhodnotenie	7
1.2 Európska právna forma pre malé a stredné podniky	8
1.2.1 Malé a stredné podniky	8
1.2.2 Small Business Act	9
1.3 Ciele, metódy a štruktúra dizertačnej práce	10
2. Projekt Európskej súkromnej spoločnosti.....	14
2.1 Návrh Komisie	15
2.1.1 Všeobecná charakteristika SPE	15
2.1.2 Založenie a vznik SPE	16
2.1.3 Podiely spoločníkov	20
2.1.4 Kapitál	21
2.1.5 Vnútoraná štruktúra SPE.....	22
2.2 Vývoj projektu SPE	28
2.2.1 Zrod idey	28
2.2.2 Návrh CREDA.....	28
2.2.3 V ústrety návrhu Komisie.....	30
2.2.4 Návrh Parlamentu	36
2.2.5 SPE v Rade Európskej únie.....	38
3. Projekt SPE v kontexte právomocí Európskej únie.....	41
3.1 Právny základ návrhu Komisie.....	41
3.2 Princíp subsidiarity a proporcionality.....	42
3.3 Cezhraničný prvok.....	44
3.3.1 Cezhraničný prvok pri existujúcich európskych právnych formách	45
3.3.2 SPE a cezhraničný prvok.....	47
3.4 Nevyhnutnosť cezhraničného prvku?	50
4. Systém právnej úpravy európskej súkromnej spoločnosti.....	54
4.1 Pramene práva	54
4.1.1 Východiská.....	54
4.1.2 Výlučný európsky model	58
4.1.3 Model úplných stanov	61
4.1.4 Model vnútroštátneho práva ako všeobecného subsidiárneho prameňa	65
4.2 Stanovy SPE.....	73

4.2.1 Všeobecná charakteristika.....	73
4.2.2 Normotvorný príkaz a normotvorné splnomocnenie	75
4.2.3 Vzorové stanovy	80
4.3 Hranice európskej úpravy SPE.....	83
4.4 Výklad práva SPE.....	85
5. Kapitál európskej súkromnej spoločnosti.....	88
5.1 Východiská.....	88
5.2 Minimálny základný kapitál SPE	90
5.2.1 Výška minimálneho základného kapitálu v projekte SPE	90
5.2.2 Funkcie a vývoj koncepcie minimálneho základného kapitálu.....	96
5.2.3 Má minimálny základný kapitál v projekte SPE význam?	102
5.3 Vklady spoločníkov	106
5.3.1 Povaha vkladov do SPE	107
5.3.2 Oceňovanie nepeňažných vkladov.....	111
5.3.3 Splácanie vkladov	113
5.4 Plnenia v prospech spoločníkov SPE	117
5.4.1 Predmet regulácie	117
5.4.2 Definícia plnení v prospech spoločníkov	118
5.4.3 Bilančné a solvenčné testy	120
5.4.4 Testy prípustnosti plnení v prospech spoločníkov v projekte SPE	124
6. Sídlo európskej súkromnej spoločnosti	130
6.1 Registrové sídlo a skutočné sídlo ako hraničný ukazovateľ	130
6.2 (Ne)zhoda registrového sídla so skutočným sídlom v projekte SPE.....	134
6.3 Zhodnotenie úpravy sídla v projekte SPE.....	140
7. Účasť zamestnancov na riadení SPE.....	144
7.1 Národné tradície a ich vplyv na európsku úpravu	144
7.1.1 Základné prístupy členských štátov k účasti zamestnancov	144
7.1.2 Účasť zamestnancov a európske právne formy	148
7.2 Právo štátu registrového sídla SPE ako základné pravidlo	150
7.2.1 Právo štátu registrového sídla ako absolútne pravidlo.....	150
7.2.2 Právo štátu sídla SPE ako relatívne pravidlo.....	152
7.3 Vyjednávanie a štandardné pravidlá v projekte SPE.....	156
7.3.1 Povinnosť vyjednávania.....	156
7.3.2 Aplikácia štandardných pravidiel	159
7.4 Zhodnotenie úpravy účasti zamestnancov v projekte SPE	161
8. Záver.....	167
Použitá literatúra	173
Monografické diela a zborníky	173
Periodická literatúra.....	174
Právne predpisy a judikatúra.....	182
Európske právne predpisy.....	182
Vnútroštátne právne predpisy.....	185
Judikatúra.....	185
Ostatné pramene.....	186
Dokumenty Rady.....	186
Dokumenty pripravené pod záštitou Komisie.....	187
Dokumenty Parlamentu	190
Ostatné dokumenty.....	190

Zoznam skratiek

AG	Die Aktiengesellschaft (časopis)
Akčný plán Komisie	Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A Plan to Move Forward, Brussels, 21.5.2003, COM (2003) 284 final.
AnwBl	Anwaltsblatt (Nemecko)
BB	Betriebs-Berater
cit.	citované
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálych predstaviteľov)
CMLR	Common Market Law Review
CREDA	Centre de recherche sur le droit des affaires (Centrum výskumu obchodného práva) pri Obchodnej a priemyselnej komore v Paríži
český návrh	Revidovaný kompromisný návrh nariadenia o SPE českého predsedníctva Rady (Dokument Rady, Doc. No. 9065/09 DRS 34 SOC 277, 27.04.2009).
český OBZ	český zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník.
český ZOK	český zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
čl.	článok
ČR	Česká republika
Davignonova správa	Group of Experts “European System of Worker Involvement” (with regard to the European Company Statute and the other pending proposals). Final Report, May 1997.
druhá obchodná smernica	Druhá smernica Rady 77/91/EHS z 13. decembra 1976 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov

a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 Zmluvy pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení (Ú.v. ES L 26, 31.1.1977, s. 1).

DStR	Deutsches Steuerrecht
DZWIR	Deutsche Zeitschrift für Wirtschafts- und Insolvenzrecht
EBLR	European Business Law Review
EBOR	European Business Organization Law Review
EBTP	European Business Test Panel (Európsky podnikateľský skúšobný panel)
ECGI	European Corporate Governance Institute
ECL	European Company Law
EHSV	Európsky hospodársky a sociálny výbor
ELF	The European Legal Forum
EP	Európsky parlament
EÚ	Európska únia
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
EWS	Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht
EZHJ	Európske zoskupenie hospodárskych záujmov
FE	Fundatio Europaea (európska nadácia)
francúzsky návrh	Kompromisný návrh nariadenia o SPE francúzskeho predsedníctva Rady (Dokument Rady, Doc. No. 17152/08 DRS 78 SOC 782, 11.12.2008).
GeS	Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht
GesRZ	Der Gesellschafter
GLJ	German Law Journal
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
GmbHR	GmbH-Rundschau
GPR	Zeitschrift für Gemeinschaftsprivatrecht
ibid.	ibidem (tamže)
ICCLJ	International and Comparative Corporate Law Journal

IFRS	International Financial Reporting Standards (Medzinárodné štandardy finančného vykazovania)
JBL	Journal of Business Law
Komisia	Európska komisia
KSzW	Kölner Schrift zum Wirtschaftsrecht
maďarský návrh	Revidovaný kompromisný návrh nariadenia o SPE maďarského predsedníctva Rady (Dokument Rady, Doc. No. 10611/11 DRS 84 SOC 432, 23.05.2011).
napr.	napríklad
nariadenie o EZHZ	Nariadenie Rady (EHS) č. 2137/85 z 25. júla 1985 o európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZHZ) (Ú.v. ES L 199, 31.07.1985, s. 1).
nariadenie o SCE	Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách európskeho družstva (SCE) (Ú.v. EÚ L 207, 18.08.2003, s. 1).
nariadenie o SE	Nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti (SE) (Ú.v. ES L 294, 10.11.2001, s. 1).
návrh Parlamentu	Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2009 o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS)), P6_TA(2009)0094.
návrh CREDA	Návrh nariadenia o SPE pripraveného pod záštitou Centra výskumu obchodného práva (CREDA) pri Obchodnej a priemyselnej komore v Paríži z roku 1998.
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NZ	Österreichische Notariatszeitung
NZG	Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht
ods.	odsek
ôsma obchodná smernica	Ôsma smernica Rady 84/253/EHS z 10. apríla 1984 o požiadavkách kladených na osoby oprávnené vykonávať

	povinný audit účtovných dokladov, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 126, 12.5.1984, s. 20).
Parlament	Európsky parlament
písm.	písmeno
porov.	porovnaj
Posúdenie vplyvov	Commission Staff Working Document accompanying the Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE). Impact Assessment, Brussels 25.06.2008, SEC (2008) 2098.
pozn.	poznámka
prvá obchodná smernica	Prvá smernica Rady 68/151/EHS z 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého Spoločenstva (Ú.v. ES L 65, 14.03.1968, s. 8).
Rada	Rada Európskej únie
RdW	Recht der Wirtschaft
resp.	respektíve
RIW	Recht der internationalen Wirtschaft
s.	strana
Sarl	Société à responsabilité limitée
Sb.	Sbírka zákonů (Česká republika)
SCE	Societas Cooperativa Europaea (európske družstvo)
SE	Societas Europaea (európska spoločnosť)
slovenský OBZ smernica o cezhraničných fúziách	slovenský zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností (Ú.v. EÚ L 310, 25.11.2005, s. 28).

smernica o SE	Smernica Rady č. 2001/86/ES z 8. októbra 2001 ktorou sa dopĺňajú stanovy európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov na riadení (Ú.v. ES L 294 z 10.11.2001, s. 22).
SPE	Societas Privata Europaea (európska súkromná spoločnosť)
Spoločenstvo	Európske spoločenstvo (pred Lisabonskou zmluvou)
Správa výboru pre právne veci EP	Správa Výboru pre právne veci Európskeho parlamentu o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283-2008/0130(CNS)), 04.02.2009, A6-0044/2009.
SR	Slovenská republika
Súdny dvor	Súdny dvor EÚ
SWI	Steuer und Wirtschaft International
SWK	Steuer- und WirtschaftsKartei
štvrtá obchodná smernica	Štvrtá smernica Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúca z článku 54 ods. 2 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 222, 14.8.1978, s. 11).
švédsky návrh	Revidovaný kompromisný návrh nariadenia o SPE švédskeho predsedníctva Rady (Dokument Rady, Doc. No. 16115/09 DRS 71 SOC 711, 27.11.2009.
Teichmannov návrh	Návrh nariadenia o SPE vypracovaný na báze návrhu CREDA tímom združeným okolo Dr. Christopa Teichmanna na univerzite v nemeckom Heidelbergu v roku 2006.
t.j.	to jest
tzv.	takzvaný
Únia	Európska únia
Ú.v. ES/EÚ	Úradný vestník ES/EÚ
wbl	wirtschaftsrechtliche blätter : wbl

Winterova správa	Report of the High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe, Brussels, 4.11.2002.
WM	Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht
Zb. / Z.z.	Zbierka zákonov (Slovenská republika)
ZEÚ	Zmluva o Európskej únii
ZES	Zmluva o založení Európskeho spoločenstva
ZESAR	Zeitschrift für europäisches Sozial- und Arbeitsrecht
ZfA	Zeitschrift für Arbeitsrecht
ZIP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie
ZGR	Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht
ZHR	Zeitschrift für das gesamte Handels- und Wirtschaftsrecht

Terminologická poznámka

Práca sa venuje téme, v ktorej sa európske právo prelína s právom vnútroštátnym, na európskej úrovni je riešená tak pred ako aj po zásadných zmenách v dôsledku Lisabonskej zmluvy, zohľadňuje tradície a pohľad všetkých členských štátov EÚ a z hľadiska legislatívneho zatiaľ nevedla k všeobecne záväznému právnemu aktu ako výsledku. Z uvedených dôvodov je potrebné vyjasniť niektoré termíny, ktoré sa v práci používajú.

Keď sa v texte hovorí o nariadení o SPE bez ďalšej špecifikácie, má sa spravidla na mysli jeho návrh príslušného právneho aktu, bez rozlíšenia jeho konkrétnej verzie. Z dôvodu väčšej prehľadnosti sa miestami v súvislosti s týmto návrhom nepoužíva kondicionál, ktorý by výstižnejšie zohľadnil skutočnosť, že nariadenie o SPE v striktnom zmysle vzhľadom na pozastavenie prác na projekte SPE neexistuje.

Pojem podnik sa v súlade s jeho poňatím v európskom práve používa vo význame subjektu práva, a nie objektu, ako je to zaužívané v českom alebo slovenskom obchodnom práve.¹

V dôsledku zmien zavedených Lisabonskou zmluvou v súčasnosti neexistuje v rámci širšej kategórie európskeho práva rozlíšenie medzi komunitárnym právom a úijným právom. Odkazy na komunitárne právo sú spravidla ponechané tam, kde sa analyzuje znenie konkrétneho ustanovenia legislatívneho návrhu z obdobia pred Lisabonskou zmluvou. To isté platí o používaní výrazu Spoločenstvo, ktorému aktuálne zodpovedá jednotný výraz Únia.

V Návrhu nariadenia o SPE pripravenom Komisiou a ešte viac v nasledovných kompromisných návrhoch pripravených v Rade sa vyskytujú termíny, ktorých význam v slovenskom a/alebo českom právnom jazyku nie je jednoznačný. Dôvodom je najmä snaha nájsť spoločný menovateľ predstáv rôznych štátov s rôznymi právnymi tradíciami, koncepciami a jazykom. Kým napríklad návrh Komisie hovorí o *shareholders* a *shares*, v českom návrhu nájdeme výrazy všeobecnejšie, *members* a *units*. Text práce na označenie obvyklých kategórií práva spoločností spravidla používa tie výrazy, ktoré sú zaužívané v slovenskom prípadne v českom právnom

¹ Ku koncepcii podniku v európskom práve porov. PELIKÁNOVÁ, I. et al. *Obchodní právo : Úvod do obchodního práva, osoby v podnikání s přihlédnutím k právu EU*. 1. díl. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2010, s. 207-212.

jazyku v súvislosti so spoločnosťou s ručením obmedzeným. Osobitným spôsobom a v texte používa výraz súkromná spoločnosť ako zastrešujúci výraz pre tie spoločnosti, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 k českému návrhu. Tieto predstavujú príslušný vnútroštátny pendant k SPE a právo aplikovateľné na ne sa subsidiárne použije aj na SPE. Vo vzťahu k prevažnej väčšine členských štátov treba teda výraz súkromná spoločnosť používaný v tejto práci interpretovať ako spoločnosť s ručením obmedzeným prípadne ako jednoduchšiu formu (súkromnú) akciovej spoločnosti v prípade tých štátov, ktoré poznajú len jeden druh vnútroštátnej kapitálovej spoločnosti.

1. Úvod

1.1 Európske právne formy

Idea európskych právnych foriem je takmer tak stará ako európska integrácia samotná. V teoretickej rovine boli supranacionálne právne formy vnímané ako vhodný prostriedok na urýchlenie integrácie a vytvorenie vnútorného trhu, ktorý cieľovým užívateľom umožní resp. uľahčí cezhraničné podnikateľské aktivity v rámci celého integrovaného Spoločenstva.²

Najstaršou právnou formou, ktorá bola predmetom pozornosti právnej vedy, je európska akciová spoločnosť. Za počiatok úvah o nej sa všeobecne považuje prednáška *Thibièrgea o société par action de type européenne* na 57. kongrese notárov Francúzska v Tours v roku 1959.³ V tom istom roku myšlienku európskej spoločnosti prezentoval profesor *Sanders* vo svojej inauguračnej prednáške na rotterdamskej *School of Economics*.⁴

1.1.1 Európska akciová spoločnosť

Prvý legislatívny návrh supranacionálnej právnej formy, európskej akciovej spoločnosti, predložila Komisia Rade 30.6.1970.⁵ Predstavoval kompletný kódex práva SE⁶ a výslovne vylučoval použitie vnútroštátneho práva. Veľkolepý projekt však pre nemožnosť nájsť kompromis niekoľko desaťročí nebolo možné zrealizovať. Prvé uvoľnenie nastáva až v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia akceptáciou

² Porov. EHRICKE, U. Konzeptionelle Probleme der Europäischen Privatgesellschaft. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 6; WAGNER, J. Europäische Gesellschaftsformen : Überblick über EWIV, SE, SCE und SPE und Gestaltungsmöglichkeiten in der Praxis. *AnwBl*. 2009, č. 6, s. 409.

³ Pre úplnosť treba spomenúť, že už v r. 1952 sa návrhom na vytvorenie európskej spoločnosti zaoberala Rada Európy (EP-Dok. 178/72, 32). Podľa tohto návrhu by uvedená právna forma bola určená len pre subjekty poskytujúce verejné služby. Návrh narazil na odpor a Rada Európy sa ním ďalej nezaoberala. Porov. HEINZE, M. Die Europäische Aktiengesellschaft. *ZGR*. 2002, č. 1, s. 66. Možno postrehnúť aj snahy datovať vznik idey ešte skoršie. Porov. napr. KALSS, S. *Societas Europaea. home-pages*. 2001, č. 4, s. 21. *Kalss* tu uvádza, že už na Nemeckom právnickom dni v roku 1926 vyšiel podnet „založiť nadštátnu kapitalistickú právnu formu, ktorá by bola k dispozícii popri vnútroštátnych formách spoločností.“

⁴ Porov. BLANQUET, F. Das Statut der Europäischen Gesellschaft (Societas Europaea „SE“). *ZGR*. 2002, č. 1, s. 21.

⁵ Vorschlag einer Verordnung (EWG) des Rates über das Statut für Europäische Aktiengesellschaften. (Ú.v. ES C 124, 10.10.1970, s. 1-55). Návrh bol v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev vzhľadom na rok publikácie zverejnený len v nemeckom, francúzskom, talianskom a holandskom jazyku.

⁶ Európska akciová spoločnosť sa neskôr začala označovať latinsky, *societas europaea*, v skratke SE. Spätný preklad do národných jazykov dopomohol redukcii označenia na „európska spoločnosť“, ktoré sa nachádza aj v schválených právnych aktoch projektu.

odkazov na vnútroštátne právo. Táto koncepcia – s istým zjednodušením – predstavuje prístup, ktorý v oblastiach, v ktorých nebolo možné medzi členskými štátmi dosiahnuť obsahový kompromis, odkazuje na úpravu vnútroštátneho práva štátu sídla spoločnosti. Konečná podoba projektu SE je preto len torzom pôvodného zámeru. Hlavný kameň úrazu v ďalšom kroku predstavovala otázka účasti zamestnancov na riadení spoločnosti. Tu sa kompromis podarilo dosiahnuť až koncom roku 2000.⁷ Následne Rada návrh nariadenia o SE⁸ a smernice o SE⁹ dňa 20.12.2000 schválila. Oba právne akty, datované 8.10.2001, nadobudli účinnosť dňa 8.10.2004.

Európska akciová spoločnosť,¹⁰ často označovaná ako vlajková loď európskeho práva obchodných spoločností,¹¹ je primárne koncipovaná ako právna forma pre veľké podniky. Možno ju založiť cezhraničnou fúziou akciových spoločností,¹² založením holdingovej spoločnosti, založením dcérskej spoločnosti alebo zmenou právnej formy vnútroštátnej akciovej spoločnosti. Na jej založení sa môžu podieľať výlučne právnické osoby a vyžaduje sa naň cezhraničný prvok.¹³ SE vytvára základný kapitál v minimálnej výške 120.000 eur.

Jej organizačná štruktúra môže byť dualistická, t.j. s oddeleným riadiacim orgánom a dozorným orgánom alebo monistická s jedným správnym orgánom, v ktorom sa kumulujú riadiace aj dozorné funkcie. Možnosť voľby systému vnútornej štruktúry akciovej spoločnosti v danom čase poznalo spomedzi štátov EÚ len akciové právo Francúzska a Belgicka. V tomto ohľade sa jednalo o novinku, ktorá predstavovala jednak odraz nenaplnených ambícií stroskotaného projektu piatej obchodnej smernice o štruktúre akciových spoločností a nepochybne aj významný podnet k liberalizácii

⁷ Španielsko ako posledná nesúhlasiaci krajina pristúpilo na dohodu po tom, čo dostalo prísľub, že bude naďalej dostávať prostriedky zo štrukturálnych fondov ako aj po prísľube vtedajšieho francúzskeho prezidenta *Chiraca* spolupracovať pri riešení baskického problému terorizmu. Porov. URLESBERGER, F. *Europarecht : Das Neueste auf einen Blick. wbl.* 2001, č. 2, s. 65.; HOPT, K. *Europäische Gesellschaft – per aspera ad astra? EuZW.* 2002, č. 1, s.1.

⁸ Nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti (SE) (Ú.v. ES L 294, 10.11.2001, s. 1).

⁹ Smernica Rady č. 2001/86/ES z 8. októbra 2001 ktorou sa dopĺňajú stanovy európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov na riadení (Ú.v. ES L 294 z 10.11.2001, s. 22).

¹⁰ Komplexne o SE porov. napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost.* Praha : Polygon, 2006.

¹¹ Porov. napr. HOPT, K. *Europäisches Gesellschaftsrecht – Krise und neue Anläufe. ZIP.* 1998, č. 3, s. 99.

¹² Pred prijatím Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností (Ú.v. EÚ L 310, 25.11.2005, s. 28) to bola jediná možnosť cezhraničnej fúzie regulovaná európskym právom.

¹³ Zakladatelia z viacerých členských štátov resp. dcérska spoločnosť alebo organizačná zložka zakladateľa v inom členskom štáte, v závislosti od konkrétneho spôsobu založenia.

zodpovedajúcej úpravy vo vnútroštátnych právnych poriadkoch.¹⁴ Bez ohľadu na zvolenú vnútornú štruktúru SE v nej vždy musia byť zachované normy o účasti zamestnancov na riadení spoločnosti.

Registrové sídlo SE sa musí nachádzať v tom istom členskom štáte, v ktorom je jej skutočné sídlo. Osobitným postupom môže premiestniť svoje registrové sídlo z jedného členského štátu do druhého, pri zachovaní právnej kontinuity. Aj v tomto ohľade sa jedná o prvú rozpracovanú úpravu na európskej úrovni.¹⁵

SE sa spravuje miestami neprehľadnou štruktúrou prameňov práva, ktoré sú kombináciou vlastného európskeho práva SE, stanov SE, vykonávacích vnútroštátnych zákonov a všeobecného akciového práva štátu registrového sídla SE.

Ťažko možno po ôsmich rokoch skonštatovať, že SE naplnila očakávania jej tvorcov, byť vlajkovou loďou európskeho práva spoločností. Dokazuje to nie len skladba existujúcich SE a postup ich vzniku,¹⁶ ale aj jasné konštatovanie expertov povolaných Komisiou, že „SE nebola úspechom“.¹⁷

1.1.2 Európske zoskupenie hospodárskych záujmov

Prv než SE uzrela svetlo sveta, koncept odkazov na vnútroštátne právo, pôvodne vyvinutý ako kompromis vedúci k obnoveniu prác na projekte SE začiatkom deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia, našiel uplatnenie pri európskom zoskupení hospodárskych záujmov.¹⁸

Príslušné nariadenie, ktoré nadobudlo účinnosť 1.7.1989, vytvorilo osobitnú supranacionálnu právnu formu. *Fleischer* ju príhodne označuje ako „ľahkú váhu v práve

¹⁴ Napr. § 396 a nasl. českého ZOK.

¹⁵ Cezhraničné premiestnenie registrového sídla bolo tiež predmetom návrhu 14. obchodnej smernice. Práce na návrhu Komisia zastavila v dôsledku posúdenia vplyvov koncom roka 2007, v ktorom dospela k záveru, že smernica nie je potrebná (porov. Commission Staff Working Document, Impact assessment on the Directive on the cross-border transfer of registered office. Brussels, 12.12.2007, SEC(2007) 1707.) Európsky parlament, nezdierajúc tento názor, opätovne vyzval Komisiu vo februári 2012 na predloženie návrhu smernice (porov. Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídel spoločností (2011/2046(INI)), P7_TA(2012)0019). Ako bude uvedené neskôr, možnosť premiestnenia sídla, ktoré má za následok zmenu rozhodného práva, pozná už EZHZ, aj keď úprava má skôr rudimentárnu podobu.

¹⁶ Porov. napr. EIDENMULLER, H.; ENGERT, A.; HORNUF, L. How does the market react to the Societas Europaea? *EBOR*. 2010, č. 1, s. 35-50 alebo WAGNER, J. *AnwBl*. 2009, č. 6, s. 414.

¹⁷ Report of the Reflection Group on the Future of EU Company Law, Brussels, 05.04.2011, str. 29.

¹⁸ Nariadenie Rady (EHS) č. 2137/85 z 25. júla 1985 o európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZHZ) (Ú.v. ES L 199, 31.07.1985, s. 1). Komplexne o EZHZ porov. napr. DVOŘÁK, T. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha : Aspi, 2006.

osobných spoločností“¹⁹ a charakterizuje ako právnu formu určenú na podporu cezhraničnej spolupráce, ktorá je viac ako spoločný podnik a menej ako fúzia.²⁰ Jej predlohou bola predovšetkým francúzska forma *groupement d'intérêt économique*.

EZHZ je právnu formou ktorá má právnu spôsobilosť minimálne v rozsahu stanovenom v nariadení o EZHZ. Či však EZHZ má právnu subjektivitu alebo nie, určuje právo štátu, v ktorého obchodnom registri je EZHZ podľa svojho sídla zapísané. Týmto právom sa ďalej subsidiárne riadi zmluva o založení EZHZ a tie jeho vnútorné záležitosti, ktoré nie sú priamo upravené v nariadení o EZHZ.

Na založení EZHZ sa môžu podieľať fyzické ako aj právnické osoby z aspoň dvoch členských štátov, ktoré ako členovia neobmedzene, spoločne a nerozdielne ručia za jeho záväzky. Cieľom EZHZ je výlučne podpora hospodárskej činnosti jeho členov. Jeho účelom nie je dosahovanie vlastného zisku. Má teda pomocný charakter vo vzťahu k činnosti členov, na ktorú nadväzuje, ale ju nenahrádza.²¹ Z tohto obmedzenia vyplývajú viaceré implikácie týkajúce sa činnosti EZHZ a vzťahu k jeho členom. Rovnako z uvedeného dôvodu nesmie EZHZ zamestnávať viac než 500 zamestnancov. Jeho registrové sídlo určené v zakladateľskej zmluve musí byť totožné so skutočným sídlom EZHZ alebo niektorého z jeho členov. Toto sídlo môže byť za podmienok stanovených v nariadení o EZHZ premiestnené. Orgánmi EZHZ sú spoločne konajúci členovia a konatelia. Zmluva o združení môže určiť ďalšie orgány.

Význam EZHZ z celoeurópskeho hľadiska považujeme skôr za nízky. Väčšej popularite sa teší vo Francúzsku a v Belgicku. V týchto štátoch má sídlo približne 40% všetkých z vyše 2.000 EZHZ.²² Využívané je predovšetkým malými a strednými podnikateľmi pôsobiacimi v slobodných povolaniach. Charakter právnej úpravy EZHZ a odkaz na vnútroštátne právo ešte aj v takej zásadnej otázke akou je právna subjektivita naznačuje, že v čase rozhodovania o EZHZ nebol prijateľný koncept, ktorý by akýmkoľvek spôsobom zasiahol resp. ovplyvnil modely jednotlivých členských štátov známe z ich vnútroštátnych poriadkov.²³ V tomto ohľade možno v SE v porovnaní

¹⁹ „Lightweight in the law of partnerships“. In FLEISCHER, H. Supranational corporate forms in the European Union : Prolegomena to a theory on supranational forms of association. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1672.

²⁰ Porov. FLEISCHER, H. *ibid.* s. 1673.

²¹ Porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností : Včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. Praha : Polygon, 2004, s. 76.

²² Porov. WAGNER, J. *AnwBl.* 2009, č. 6, s. 414.

²³ Porov. FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1674.

s EZHZ vidieť značný posun, aj keď nie až do tej miery, v akej to mal pôvodný projekt SE v úmysle.

1.1.3 Európske družstvo

Európsku družstevnú spoločnosť – SCE²⁴ tituluje *Fleischer* „sociálno-politický prívosok“.²⁵ Dôvody na toto označenie nie sú skryté: Hoci jej idea sa v kruhoch európskych družstevných asociácií začala vyvíjať už v šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia, prvý legislatívny návrh predložila Komisia až v roku 1992. Obdobne ako pri SE, nemožnosť nájsť kompromis v otázke účasti zamestnancov na riadení práce na projekte zastavila, uvedenie SE do života však otvorilo cestu aj pre završenie projektu SCE. Európske právne akty²⁶ boli schválené v rekordne krátkom čase a nadobudli účinnosť 18.8.2006. Konceptiou a štruktúrou kopírujú *mutatis mutandis* nariadenie o SE a smernicu o SE.

SCE v sebe spája tradičné princípy družstevníctva známe aj v domácom práve s koncepciou družstva ako obchodnej spoločnosti, charakteristickou pre francúzske právo.²⁷ SCE je subjekt kapitálového charakteru, vytvárajúci minimálny základný kapitál (zapisovaný základný kapitál) vo výške 30.000 eur. Podiely sú inkorporované do cenných papierov, podobne ako pri akciovej spoločnosti. Pre družstvo tradičná variabilita základného kapitálu predstavuje charakteristický rozdiel oproti akciovej spoločnosti, resp. SE. Ak stanovy neurčujú inak, člen SCE ručí za záväzky SCE iba do výšky (nesplateného) členského vkladu, na ktorého splatenie sa zaviazal; obchodné meno SCE musí v tomto prípade obsahovať dodatok „s ručením obmedzeným“. V opačnom prípade sa predpokladá neobmedzené ručenie členov.

Na rozdiel od SE sa pri SCE pripúšťa založenie aj fyzickými osobami. Aj tu však musí byť daný cezhraničný prvok tak, ako to v konkrétnom prípade stanovuje nariadenie o SCE. Systém aplikovateľného práva, koncepcia sídla, jeho premiestnenia

²⁴ Komplexne o SCE porov. napr. HELEŠIC, F. *Evropské družstvo*. Praha : Družstevní asociace ČR, 2004.

²⁵ „Socio-political tag-along“. In FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1677.

²⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách európskeho družstva (SCE) (Ú.v. EÚ L 207, 18.08.2003, s. 1); Smernica Rady č. 2003/72/ES z 22. júla 2003 ktorou sa dopĺňajú stanovy európskeho družstva v ohľadom na účasť zamestnancov na riadení (Ú.v. EÚ L 207, 18.08.2003, s. 25).

²⁷ Porov. PELIKÁNOVÁ, I.; ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo : Společnosti obchodního práva a družstva*. II. díl. Praha : Aspi, 2006, s. 274.

a vnútornej štruktúry SCE vrátane účasti zamestnancov na riadení sú obdobné ako pri SE.

SCE, v súlade s očakávaním, doteraz zaznamenalo len minimálne rozšírenie. Spomedzi vyše dvadsiatich existujúcich SCE²⁸ má sedem sídlo v Slovenskej republike.²⁹

1.1.4 Ostatné právne formy

Komisia vytvorením SCE mala za cieľ dať k dispozícii európsku supranacionálnu právnu formu aj podnikom tzv. *economie social*. Frankofónna oblasť uvedeným termínom označuje podniky vykonávajúce hospodársku činnosť v špecifických organizačných formách, ktoré sú vyjadrením rozsiahlej sociálnej vzájomnosti.³⁰ Pôvodná iniciatíva Komisie v roku 1992 popri SCE smerovala tiež k vytvoreniu európskeho združenia³¹ a európskej vzájomnej spoločnosti.³² Legislatívny proces týkajúci sa týchto dvoch právnych foriem bol v roku 2005 definitívne zastavený,³³ hoci ohľadom európskej vzájomnej spoločnosti stále badať istú podporu odbornej verejnosti a členských štátov.³⁴

Naproti tomu, v ostatných rokoch pokročili práce na projekte európskej nadácie – *fundatio europaea* (FE). Po zverejnení štúdie uskutočniteľnosti a verejnej konzultácii v roku 2009 Komisia vo februári 2012 zverejnila návrh nariadenia o FE.³⁵ FE by mala po vzore vnútroštátnych nadácií resp. verejnoprospešných spoločností poskytovať európsku supranacionálnu alternatívu na realizáciu verejnoprospešných cieľov s cezhraničným charakterom.

²⁸ Porov. neoficiálna štatistika Libertas – Europäisches Institut GmbH ku dňu 10.04.2012. Dostupná z WWW: <http://www.libertas-institut.com/de/EWIV/List_SCE.pdf> [cit. 2012-06-17].

²⁹ Skúmanie dôvodov presahuje rámec tejto práce. K rovnakému dňu v Českej republike nemá sídlo ani jedno SCE.

³⁰ Porov. WAGNER, J. *AnwBl.* 2009, č. 6, s. 410-411.

³¹ Proposal for a Council Regulation (EEC) on the Statute for a European association, COM (91) 273 final – SYN 386 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 1); Proposal for a Council Directive supplementing the Statute for a European association with regard to the involvement of employees, COM (91) 273 final – SYN 387 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 14).

³² Proposal for a Council Regulation (EEC) on the Statute for a European mutual society, COM (91) 273 final – SYN 390 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 40); Proposal for a Council Directive supplementing the Statute for a European mutual society with regard to the involvement of employees, COM (91) 273 final – SYN 391 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 57).

³³ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu - Výsledok skríningu návrhov právnych predpisov v legislatívnom procese. 27.9.2005, KOM (2005) 462 v konečnom znení.

³⁴ Report of the Reflection Group on the Future of EU Company Law, Brussels, 05.04.2011, str. 31.

³⁵ Návrh Nariadenia Rady o štatúte európskej nadácie (FE). 08.02.2012, KOM (2012) 35 v konečnom znení.

1.1.5 Zhodnotenie

Idea supranacionálnych právnych foriem v priebehu času prechádzala radikálnou premenou. Pôvodné impulzy a iniciatívy mali ambiciózne cieľ vytvoriť plnohodnotnú škálu európskych právnych foriem s cieľom podporiť konkurencieschopnosť európskych spoločností.³⁶ Ich vrchol možno badať na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov, kedy v krátkom slede vstúpilo do života EZHZ, bol oživený projekt SE a predložené prvé návrhy SCE, európskej vzájomnej spoločnosti a európskeho združenia, nasledované stále intenzívnejšou aktivitou týkajúcou sa projektu európskej súkromnej spoločnosti, ako bude načrtnuté ďalej. V nasledujúcom období akoby bolo badať krízu spôsobenú zmeneným politickým a ekonomickým kontextom. SE a SCE síce boli začiatkom tretieho tisícročia uvedené do života, avšak v podobe, ktorá uvedenú krízu a kompromis potrebný na jej prekonanie plne reflektuje. Ohľadom ďalších právnych foriem sa zvolil skôr pragmatický a individuálny prístup³⁷ predpokladajúci štúdiu uskutočniteľnosti a identifikáciu jasnej potreby tej ktorej právnej formy. Tento prístup, v ktorom podľa nás možno badať aj postupný prechod od legislatívneho optimizmu k skepse,³⁸ indikuje aj aktuálna snaha Komisie kriticky prehodnotiť potrebu nových právnych foriem resp. funkčnosť už existujúcich.³⁹ V uvedenom kontexte treba vnímať aj právnu formu, ktorá bude hlavným predmetom tejto práce – európsku súkromnú spoločnosť (SPE).

³⁶ Porov. WOUTERS, J. *European Company Law : Quo Vadis? CMLR*. 2000, č. 2, s. 271.

³⁷ V tomto duchu možno vyhodnotiť závery tzv. Winterovej správy – Report of the High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe, Brussels, 4.11.2002, str. 113-124 alebo následného Akčného plánu Komisie – Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A Plan to Move Forward, Brussels, 21.5.2003, COM (2003) 284 final, str. 21-22.

³⁸ Pre posun v rovine vnímania supranacionálnych právnych foriem ako skutočne európskych, jednotných a stojacich pomyselne akoby nad vnútroštátnymi je symptomatické označenie európskeho práva spoločností ako 28. režimu práva obchodných spoločností - „EU law as a 28th company law regime“. Porov. Report of the Reflection Group on the Future of EU Company Law, Brussels, 05.04.2011, s. 29.

³⁹ Napríklad verejná konzultácia o budúcnosti európskeho práva spoločností uskutočnenú Komisiou v mesiacoch február až máj 2012. Porov. tlačová správa Komisie IP/12/149 zo dňa 20.02.2012.

1.2 Európska právna forma pre malé a stredné podniky

Dôvodová správa návrhu nariadenia o SPE zverejnená Komisiou 25.6.2008⁴⁰ ako cieľ uvádza zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov prostredníctvom uľahčenia ich usadzovania a činnosti na vnútornom trhu. Návrh Komisie je preto špecificky prispôsobený na potreby malých a stredných podnikov. Doterajšie harmonizačné a legislatívne aktivity na úrovni EÚ sa sústredili predovšetkým na veľké podniky organizované spravidla vo forme akciových spoločností.⁴¹ V rovine tvorby supranacionálnych právnych foriem je na ich podmienky prispôsobená SE.⁴² Zdá sa, že malé a stredné podniky, ktoré spravidla nie sú organizované v tejto právnej forme, doposiaľ neboli v centre pozornosti. Primárnym deklarovaným cieľom projektu SPE je preto zaplniť prázdne miesto a malým a stredným podnikom poskytnúť európsku právnu formu, akýsi pendant k SE. Javí sa preto vhodným na úvod ohraničiť pojem malých a stredných podnikov a vymedziť ich postavenie v európskej ekonomike.

1.2.1 Malé a stredné podniky

Podľa definície Komisie z roku 2005⁴³ do kategórie malých a stredných podnikov spadá podnik, ktorý má najviac 250 zamestnancov, jeho ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná bilancia nie je väčšia než 43 miliónov eur.

Malé a stredné podniky tvoria podstatnú súčasť európskeho hospodárstva. Podľa Komisie charakter malého a stredného podniku má 99 % európskych spoločností, ktoré spolu tvoria 70 % pracovných miest v EÚ.⁴⁴ Sú často označované ako chrbtová kosť európskeho hospodárstva. Napriek tomu je z nich cezhranične aktívnych len 8 % a len 5 % má dcérsku spoločnosť alebo spoločný podnik v zahraničí. Z uvedeného dôvodu je treba podľa Komisie urobiť ešte veľa preto, aby sa prístup malých a stredných podnikov

⁴⁰ Návrh nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti, 25.6.2008, KOM (2008) 396 v konečnom znení, dôvodová správa, s. 2. Samotný návrh nariadenia o SPE bude v ďalšom texte označovaný ako „návrh Komisie“.

⁴¹ K dôvodom a kritickej analýze porov. napr. KRAUSE, R. Die Stellung von KMU im europäischen Gesellschaftsrecht. *EuZW*. 2003, č. 24, s. 747-751.

⁴² EZHZ a SCE pre ich špecifický charakter a okrajové postavenie ponechávame na tento účel stranou.

⁴³ Odporúčanie Komisie zo dňa 06.05.2003 o definícii mikro-, malých a stredných podnikov (Ú.v. EÚ L 124, 20.05.2003, s. 36).

⁴⁴ Porov. Posúdenie vplyvov – Commission Staff Working Document accompanying the Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE). Impact Assessment, Brussels 25.06.2008, SEC (2008) 2098, s. 4.

na vnútorný trh zlepšil, podporil ich rast a rozvinul ich hospodársky potenciál.⁴⁵ Požiadavku zamerať legislatívne aktivity na malé a stredné podniky adresoval Komisia aj značný počet respondentov v rámci konzultácií týkajúcich sa budúcich priorít v európskom práve spoločnosti.⁴⁶ Ako uvádza Komisia, 40 % malých a stredných podnikov aktívnych v EÚ by chcelo rozvinúť cezhraničné aktivity, sťažujú sa však na nedostatok vhodných nástrojov.⁴⁷ Podľa prieskumov a verejných konzultácií, na ktoré sa v odôvodnení návrhu Komisie odkazuje,⁴⁸ čelia malé a stredné podniky pri cezhraničných aktivitách na vnútornom trhu mnohým právnym a administratívnym prekážkam. Prekážky vyplývajú najmä z rozdielnosti vnútroštátnych právnych foriem a v zásade sú tvorené nákladmi pri založení spoločnosti (povinný minimálny základný kapitál, registračné a notárske poplatky, náklady na právne poradenstvo) a následnou prevádzkou zahraničnej (dcérskej) spoločnosti. K tomu pristupuje nedôvera voči cudzím právnym formám.⁴⁹ Hoci sa uvedené týka všetkých podnikov, malé a stredné podniky tieto problémy podľa Komisie vzhľadom na nižší finančný potenciál a obmedzené ľudské zdroje pociťujú pálčivejšie.⁵⁰

1.2.2 Small Business Act

Ako bolo uvedené, prekážky popísané v predchádzajúcej kapitole reflektuje a špecificky na malé a stredné podniky má byť zacielená SPE, ako nová právna forma. Má umožniť založenie spoločnosti v ktoromkoľvek členskom štáte EÚ na základe noriem, ktoré sú jednoduché, flexibilné a vo všetkých členských štátoch rovnaké. Tým sa majú zredukovať náklady súvisiace so založením a prevádzkou spoločnosti v inom členskom štáte EÚ – bariéra cezhraničných aktivít malých a stredných podnikov identifikovaná Komisiou.⁵¹

⁴⁵ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 2.

⁴⁶ Porov. Directorate General for Internal Market and Services, Consultation and hearing on future priorities for the Action Plan on modernising company law and enhancing corporate governance in the European Union. Summary Report, s. 6. Konzultácia sa uskutočnila v období december 2005 až marec 2006.

⁴⁷ Porov. Posúdenie vplyvov, s. 4, 7 až 8.

⁴⁸ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 4 až 5.

⁴⁹ Detailnejšia analýza je obsiahnutá v Posúdení vplyvov. Porov. tiež KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE : Zum Kompromissvorschlag einer Europäischen Privatgesellschaft*. Wien : Manz, 2008, s. 8-9.

⁵⁰ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 4 až 5.

⁵¹ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 2.

Projekt SPE (návrh Komisie) je súčasťou balíka opatrení nazvaného *Small Business Act*.⁵² Cieľom *Small Business Act* je zlepšiť politický prístup k podnikaniu, zásadu „najskôr myslieť v malom“ natrvalo zabudovať do procesu vytvárania politík na úrovni EÚ ako aj členských štátov a podporovať rast malých a stredných podnikov poskytovaním pomoci pri zvládaní problémov, ktoré im bránia v rozvoji. *Small Business Act* pozostáva zo súboru desiatich zásad, ktoré majú uľahčiť pochopenie a implementáciu politík na úrovni EÚ i členských štátov, súboru nových politických opatrení, ktorými sa v súlade s potrebami malých a stredných podnikov implementujú predmetné zásady a súboru nových legislatívnych návrhov určených najmä malým a stredným podnikom. Jedným z týchto legislatívnych návrhov je aj návrh Komisie týkajúci sa SPE.⁵³ Bývalý európsky komisár pre vnútorný trh a služby, *McCreevy*, ho označil „bez akéhokoľvek tieňa pochybnosti“ za „klenot v korune *Small Business Act*“.⁵⁴ Podľa *Wickeho* má zas SPE potenciál úplne pretvoriť tvár európskeho práva spoločností.⁵⁵ Do akej miery je SPE spôsobilá urobiť zadosť týmto očakávaniam, bude predmetom ďalšieho skúmania v tejto práci.

1.3 Ciele, metódy a štruktúra dizertačnej práce

Z prechádzajúceho textu vyplývajú hypotézy, overenie ktorých je cieľom tejto dizertačnej práce. Prvou je tvrdenie, že vytvorenie SPE ako novej európskej formy má potenciál vnieť do aktuálnej škály európskych právnych foriem predstavených v časti 1.1 pridanú hodnotu, prípadne významným spôsobom ovplyvniť podobu európskeho práva spoločností, ako to predvída *Wicke*.⁵⁶ Druhou, ale z hľadiska cieľov, ktoré proklamuje Komisia ako orgán predkladajúci návrh nariadenia o SPE, kľúčovou, je argument, že vytvorenie SPE účinne prispeje k podpore cezhraničných podnikateľských aktivít malých a stredných podnikov na vnútornom trhu.

⁵² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Najskôr myslieť v malom“, Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu, Brusel 25.06.2008, KOM (2008) 394 v konečnom znení.

⁵³ Porov. *ibid.* s. 4-5.

⁵⁴ Prejav na konferencii o SPE v Paríži dňa 10.10.2008. Tlačová správa Komisie SPEECH/08/517 zo dňa 10.10.2008.

⁵⁵ Porov. WICKE, H. Die Euro-GmbH im „Wettbewerb der Rechtsordnungen“. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 356.

⁵⁶ Porov. WICKE, H. *ibid.* s. 356.

Projekt SPE za posledné roky v rámci legislatívneho procesu prešiel viacerými zmenami. Kľúčovým textom pre jeho analýzu bude návrh Komisie. Nasledovná kapitola preto v prvej časti predstaví projekt SPE v aspekte statickom – v podobe návrhu Komisie, aj keď z dôvodu úplnosti miestami odkazuje aj na kompromisné návrhy. V druhej časti sa projekt SPE predstaví v aspekte dynamickom – počnúc zrodom idey SPE až po aktuálny stav legislatívneho procesu.

Štandardný rozsah dizertačnej práce nedovoľuje skúmať projekt SPE vo všetkých detailoch. Ďalšie kapitoly práce sa budú preto venovať iba otázkam, ktoré považuje autor tejto práce za kľúčové na overenie stanovených hypotéz. Zvolené tematické okruhy zároveň predstavujú najdiskutovanejšie otázky v priebehu legislatívneho procesu a do značnej miery aj jeho kameň úrazu.

Tretia kapitola pojedná o otázke, ktorá v logickej postupnosti predchádza zverejneniu návrhu Komisie. Bude analyzovať právny základ návrhu Komisie a jeho zlučiteľnosť s princípom subsidiarity a proporcionality, teda otázku, či by európsky právotvorca vytvorením SPE v aktuálnej podobe ostal v medziach svojich legislatívnych kompetencií. V tejto analýze osobitné miesto zohráva tzv. cezhraničný prvok.

Ďalšia kapitola sa bude zaoberať formálnou stránkou právnej úpravy SPE. Predstaví systém právnej úpravy, regulačnú techniku, bude analyzovať charakter stanov SPE a venovať sa interpretačným otázkam.

Kapitálová štruktúra SPE a koncepcia ochrany veriteľov bude predmetom piatej kapitoly práce. Po predstavení koncepčných východísk sa bude analyzovať otázka povinného vytvorenia minimálneho základného kapitálu. Táto otázka bola v legislatívnom procese jednou z kľúčových, pri ktorej sa v Rade dlhšiu dobu nepodarilo dospieť ku konsenzu. Následne sa bude venovať kapitola pravidlám regulujúcim vytvorenie základného kapitálu a mechanizmu relevantnému pre prípustnosť poskytovania plnení v prospech spoločníkov (najmä výplaty zisku) ako bodom, ktoré boli v rámci legislatívneho procesu predmetom najväčších diskusií.

V šiestej kapitole bude pertraktovaná koncepcia sídla SPE, vzťah registrového a faktického sídla a to na pozadí aktuálneho stavu európskeho práva spoločností. Toto je ďalšia otázka týkajúca sa SPE, v ktorej členské štáty dodnes nedosiahli dohodu.

Účasť zamestnancov na riadení SPE, ďalšia téma, ktorá vzhľadom na neexistujúcu dohodu medzi členskými štátmi dodnes nie je uzavretá, bude predmetom siedmej kapitoly. Na analýzu súčasného stavu problematiky a dôvodov prečo účasť zamestnancov v spojení s projektom SPE predstavuje problémy bude nadväzovať skúmanie základu a rozsahu právnej úpravy účasti zamestnancov na riadení SPE.

Ako bolo uvedené, kľúčovým pre analýzu projektu SPE bude návrh Komisie. V relevantných čiastkových otázkach pozornosť bude smerovať aj na návrhy nariadenia majúce skôr súkromný charakter, ktoré návrhu Komisie predchádzali ako aj kompromisné návrhy kreované v Európskom parlamente alebo v Rade, ktoré ho nasledovali.

Z povahy témy vyplýva, že práca sa v istej miere nevyhne popisnému charakteru prípadne metóde tvorivej kompilácie. Pri príprave práce mal autor možnosť zoznámiť sa s prevažnou väčšinou doposiaľ publikovaných časopiseckých výstupov týkajúcich sa SPE v nemeckom a anglickom jazyku, ku ktorým sporadicky pribúdajú monografické diela.⁵⁷ Práca je pravdepodobne jedným z prvých obsiahlejších výstupov venujúcich sa SPE na území Českej republiky a Slovenska.⁵⁸ Napriek možným metodologickým výhradám k častiam, ktoré majú nevyhnutne popisný resp. kompilačný charakter, tým

⁵⁷ Zdá sa, že vývoj legislatívneho procesu resp. jeho pozastavenie majú vplyv aj na intenzitu aktuálnej publikačnej činnosti medzinárodnej vedeckej obce týkajúcu sa témy.

⁵⁸ K doterajším výstupom publikovaným v Českej republike patria napr. KUNČÍKOVÁ, R. Evropská soukromá společnost. In HAMULÁK, O. et al. (edit.). *Debaty mladých právníků 2007 : Sborník příspěvků z konference Monseho debaty mladých právníků, konané ve dnech 10.-12. 9. 2007* Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci [online]. Olomouc : UPOL, 2007, s. 58-61, dostupné z WWW: <<http://odmp.upol.cz/wp-content/uploads/2010/05/ODMP-2007.pdf>> [cit. 2012-06-17]; KVOKAČKA, L. Societas Privata Europaea. In NECKÁŘ, J. et al. (edit.). *Dny práva – 2008 – Days of law : 2. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity* [online]. Brno : MU, 2008, s. 1133-1142, dostupné z WWW: <<http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/SBORNIK.pdf>> [cit. 2012-06-17]; JOSKOVÁ, L. K návrhům Komise na poli práva společností. *Právní zpravodaj*. 2008, č. 8, s. 15; NEUBAUER, R. Evropská soukromá společnost – analýza problematických bodů navrhované právní úpravy. *Ad Notam*. 2009, č. 2, s. 52-56; VAVREKOVÁ, D. Má evropská soukromá společnost (SPE) šanci být často využívanou právní formou? *Právo, ekonomika, management*. 2010, č. 1. alebo MIŠŮR, P. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 84-87. K výstupom publikovaným doteraz v Slovenskej republike patria napr. ILLÉŠ, T. Európska súkromná spoločnosť – nová alternatíva pre európske podnikanie vo svetle slobody usadzovania a súťaže právnych poriadkov. In BUJŇÁKOVÁ, M. et al. (edit.). *Aktuálne otázky práva : Zborník z medzinárodnej konferencie pri príležitosti životného jubilea Prof. JUDr. Jozefa Suchožu, Dr.Sc.* Košice : UPJŠ, 2006, s. 387-397; HOLUB, D. Európska súkromná spoločnosť – Societas privata europaea. In *Trendy a aktuálne výzvy teórie a praxe v obchode, marketingu a medzinárodných podnikateľských aktivitách v podmienkach globálnej konkurencie : Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej pod záštitou primátora Hlavného mesta SR Bratislavy Ing. Andreja Ďurkovského*. Bratislava : EKONÓM, 2009, s. 467-471; KLORUSOVÁ, I. Societas privata Europea [sic! (pozn. autora)] – ktorý model kapitálu bude pre slovenskú SPE najvhodnejší? *Justičná revue*. 2011, č. 4, s. 611-622 alebo AUGUSTINIČ, I. Európska súkromná spoločnosť – multifunkčný posol nádeje? *Justičná revue*. 2011, č. 5, s. 733-743.

autor vidí jej – kritériami kladenými na prácu tohto druhu vyžadovaný – prínos k skúmaniu danej problematiky (aspoň) v podmienkach Českej republiky a Slovenska.

2. Projekt Európskej súkromnej spoločnosti

Prelomovým medzníkom vo vývoji európskej právnej formy zameranej na potreby malých a stredných podnikov bolo zverejnenie návrhu nariadenia o stanovách európskej súkromnej spoločnosti dňa 25.6.2008⁵⁹ (návrh Komisie). Komisia jeho publikáciou učinila záväzkom a plánom obsiahnutým vo vlastných konzultačných a koncepčných dokumentoch týkajúcich sa smerovania európskeho práva spoločností ako aj požiadavkám Európskeho parlamentu a požiadavkám z obchodných kruhov. V naslednom texte preto predstavíme najprv návrh Komisie, prv než sa budeme venovať vývoju projektu SPE z chronologického hľadiska.

V priebehu ďalšej analýzy SPE sa popri návrhu Komisie nie je možné vyhnúť odkazom na modifikované texty návrhu, tak ako vyplynuli z ďalšieho priebehu legislatívneho procesu:

- Návrh Európskeho parlamentu z 10.3.2009⁶⁰ (návrh Parlamentu),
- Kompromisný návrh francúzskeho predsedníctva Rady z 11.12.2008⁶¹ (francúzsky návrh),
- Revidovaný kompromisný návrh českého predsedníctva Rady z 27.4.2009⁶² (český návrh),
- Revidovaný kompromisný návrh švédskeho predsedníctva Rady z 27.11.2009⁶³ (švédsky návrh),
- Revidovaný kompromisný návrh maďarského predsedníctva Rady z 23.5.2011⁶⁴ (maďarský návrh),

prípadne na tie súkromné návrhy, ktoré návrhu Komisie predchádzali:

- Návrh Centra výskumu obchodného práva (CREDA) pri Obchodnej a priemyselnej komore v Paríži z roku 1998⁶⁵ (návrh CREDA),

⁵⁹ Návrh nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti, 25.6.2008, KOM (2008) 396 v konečnom znení.

⁶⁰ Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2009 o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS)), P6_TA(2009)0094.

⁶¹ Dokument Rady, Doc. No. 17152/08 DRS 78 SOC 782, 11.12.2008.

⁶² Dokument Rady, Doc. No. 9065/09 DRS 34 SOC 277, 27.04.2009.

⁶³ Dokument Rady, Doc. No. 16115/09 DRS 71 SOC 711, 27.11.2009.

⁶⁴ Dokument Rady, Doc. No. 10611/11 DRS 84 SOC 432, 23.05.2011.

- návrh vypracovaný na báze návrhu CREDA tímom združeným okolo Dr. Christopha Teichmanna na univerzite v nemeckom Heidelbergu v roku 2006⁶⁶ (Teichmannov návrh).⁶⁷

2.1 Návrh Komisie

Návrh Komisie má 49 článkov rozdelených do desiatich kapitol, dve prílohy a preambulu s 19 bodmi. Textu nariadenia predchádza dôvodová správa, ktorou sa predstavuje návrh Komisie vo všeobecnosti ako aj podľa jednotlivých kapitol.

2.1.1 Všeobecná charakteristika SPE

Európska súkromná spoločnosť – *societas privata europaea*⁶⁸ (SPE) – je podľa článku 3 ods. 1 návrhu Komisie obchodnou spoločnosťou s právnou subjektivitou so základným kapitálom rozdeleným na podiely, ktoré nie sú verejne obchodovateľné. Jej spoločníci sú zodpovední za záväzky spoločnosti najviac do výšky nesplateného vkladu, ktorý sa zaviazali vložiť do spoločnosti.

Podľa článku 6 návrhu Komisie obchodné meno obsahuje za firemným kmeňom označenie „SPE“. Registrové sídlo ako aj faktické sídlo⁶⁹ musia byť podľa článku 7 návrhu Komisie umiestnené v EÚ, aj keď sa nevyžaduje, aby boli na totožnom mieste. Možnosť diverzifikácie registrového a faktického sídla je oproti EZHZ, SE a SCE novinkou. V ďalšom priebehu legislatívneho procesu sa táto koncepcia ukázala ako

⁶⁵ SPE : le projet de société privée européenne – règlement et commentaires [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.etudes.ccip.fr/page/17-spe-le-projet-de-societe-privée-europeenne-reglement-et-commentaires>> [cit. 2012-06-17].

⁶⁶ TEICHMANN, C. Text of the draft EC Regulation for a European Private Company (SPE). *ECL*. 2006, č. 6, s. 279-284.

⁶⁷ Verejne dostupný je aj ďalší návrh súkromnej povahy, ktorý vypracoval prezident Nemeckého združenia notárov, Dr. Oliver Vossius, pod záštitou uvedeného združenia. Dostupný z WWW: <http://www.europeanprivatecompany.com/working_papers/download/Vossius-SPE-de.pdf> [cit. 2012-06-17]. V priebehu vývoja projektu SPE sa mu v odbornej literatúre nedostalo väčšej pozornosti, v práci ho preto nezohľadňujeme.

⁶⁸ Projekt európskej súkromnej spoločnosti sa v priebehu jeho vývoja začal označovať latinsky. Zdôvodnenie použitia latinčiny možno *mutatis mutandis* nájsť v textoch objasňujúcich návrh právnej úpravy európskej akciovej spoločnosti (SE) zo sedemdesiatych rokov. Voľba latinského označenia vychádza zo skutočnosti, že táto spoločnosť bude vo všetkých členských štátoch identická. Túto jednotnosť, presahujúcu rovinu vnútroštátnych právnych poriadkov, malo vyjadriť aj označenie právnej formy. Preto sa zvolila latinčina ako jazyk, ktorý nie je jazykom žiadneho z členských štátov. Porov. BORMANN, W. Macht diktiert die Sprachenfrage. *Europa-Union* [online]. 1976, č. 2. Dostupné z WWW: <<http://www.ais-sanmarino.org/pr/de/sprfrage.html>> [cit. 2012-06-17].

⁶⁹ T.j. ústredie (central administration) alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti (principal place of business).

neudržateľná a otázka súladu registrového a faktického sídla je jedným z bodov, v ktorom dodnes neexistuje kompromis členských štátov a ktoré brzdia schvaľovací proces v Rade. SPE sa umožňuje premiestniť registrové sídlo z jedného členského štátu do iného. Postup regulujú články 35 až 38 návrhu Komisie. Štruktúrou sa opiera o postup známy už z nariadenia o SE.

Podľa článku 4 návrhu Komisie sa SPE spravuje ustanoveniami nariadenia a vlastnými stanovami, v ktorých musia zakladatelia upraviť okruh otázok vymenovaných v prílohe 1 k nariadeniu. V záležitostiach, ktoré nie sú upravené v nariadení alebo vymenované v prílohe 1 k nariadeniu, sa SPE spravuje právom aplikovateľným na súkromné spoločnosti v štáte registrového sídla SPE.⁷⁰ Ako bude uvedené ďalej, ani otázka právnych prameňov nezostala v priebehu legislatívneho procesu bezo zmeny. Bude predmetom nášho bližšieho záujmu v ďalšej časti práce.

2.1.2 Založenie a vznik SPE

Podľa článku 3 ods. 1 písm. e) návrhu Komisie môže byť SPE založená jednou alebo viacerými fyzickými alebo právnickými osobami.⁷¹ Pod právnickými osobami článok 3 ods. 3 návrhu Komisie rozumie spoločnosti založené podľa zákonov členského štátu EÚ, ktoré majú sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti na území EÚ,⁷² rovnako ako SE, SCE a EZHZ. Limitácia právnických osôb – zakladateľov na spoločnosti z EÚ bola českým návrhom odstránená.⁷³

Konkrétne spôsoby založenia vypočítava článok 5 návrhu Komisie. SPE tak môže byť založená predovšetkým *ex nihilo*. Oproti existujúcim európskym právnym formám to predstavuje významný posun. Kým pri SE je založenie priamou

⁷⁰ Podľa článku 45 Návrhu Komisie členské štáty mali oznámiť konkrétnu formu súkromnej spoločnosti, ktorá je na účely tohto ustanovenia relevantná, do dňa plánovaného nadobudnutia účinnosti nariadenia o SPE. Tento údaj mal byť zverejnený v Úradnom vestníku EÚ. Český návrh uvedenú koncepciu mení a zoznam relevantných vnútroštátnych foriem súkromných spoločností predvída ako osobitnú prílohu k nariadeniu.

⁷¹ Pod právnickými osobami Návrh Komisie (článok 3 ods. 3) rozumie spoločnosti založené podľa zákonov členského štátu EÚ, ktoré majú sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti na území EÚ. K týmto subjektom sa pridáva tiež SE, SCE a EZHZ.

⁷² Za spoločnosť sa pritom považuje akákoľvek spoločnosť založená podľa občianskeho alebo obchodného práva vrátane družstiev a iných právnických osôb podľa verejného alebo súkromného práva s výnimkou neziskových spoločností (článok 48 ZES, v súčasnosti článok 54 ZFEÚ).

⁷³ Limitácia bola v rozpore s pôvodnou ideou, že SPE by mala byť prístupná aj subjektom spoza hraníc EÚ, ktoré na jej území hodlajú investovať kapitál. Porov. HICKS, A.; DRURY, R. The proposal for a European private company. *JBL*. 1999, September, s. 438. Dodajme, že ju neobsahoval ani návrh CREDA.

participáciou fyzických osôb vylúčené úplne,⁷⁴ EZHZ⁷⁵ a SCE⁷⁶ síce fyzické osoby do procesu založenia pripúšťajú, neumožňujú však založenie jediným zakladateľom – fyzickou osobou, tak, ako je to umožnené pri SPE.

SPE môže byť ďalej založená zmenou právnej formy existujúcej spoločnosti podľa vnútroštátneho práva, bez obmedzenia formy zakladateľskej spoločnosti, rovnako ako aj zmenou právnej formy SE.⁷⁷ Ďalšie spôsoby založenia predstavuje fúzia alebo rozdelenie existujúcich spoločností. Na týchto spôsoboch založenia môžu participovať podľa návrhu Komisie akékoľvek spoločnosti podľa vnútroštátneho práva, SE ako aj SPE. Český návrh okruh vnútroštátnych subjektov, ktoré môžu participovať na založení SPE fúziou, rozdelením alebo zmenou právnej formy obmedzil na tie, ktoré sa môžu zúčastňovať na porovnateľných vnútroštátnych operáciách, ktorých výsledkom je súkromná spoločnosť podľa vnútroštátneho práva. Na založenie SPE zmenou právnej formy, fúziou alebo rozdelením existujúcich spoločností sa aplikuje právo členského štátu každej jednej zo zúčastnených spoločností. Švédsky návrh rozdelenie spoločností ako spôsob vzniku SPE vylúčil a stanovil vlastné normy na založenie SPE zmenou právnej formy.⁷⁸

Významným posunom oproti existujúcim európskym právnym formám je, že návrh Komisie na založenie SPE nevyžaduje cezhraničný prvok. Zámerom bolo uľahčiť malým a stredným podnikom prístup k tejto právnej forme a umožniť im založenie SPE bez toho, že by najprv museli vyvíjať aktivitu aj v inom členskom štáte, čo i len *pro forma* založením dcérskej spoločnosti alebo zriadením organizačnej zložky. Otázka cezhraničného prvku bude v práci podrobnejšie analyzovaná v iných súvislostiach. Nateraz stačí uviesť, že tento bod bol predmetom diskusií v legislatívnom procese v Rade, ktoré vyústili vo švédskom návrhu do zakotvenia cezhraničného prvku aj pre SPE.

Zakladateľským dokumentom SPE sú stanovy podľa článku 8 návrhu Komisie. Stanovy musia kogentne obsahovať úpravu záležitostí – je ich 44 – vymenovaných v

⁷⁴ Numerus clausus spôsobov založenia SE vypočítaný v čl. 2 nariadenia o SE takúto možnosť nepripúšťa.

⁷⁵ Čl. 4 ods. 2 nariadenia o EZHZ.

⁷⁶ Čl. 2 nariadenia o SCE.

⁷⁷ Zo štruktúry kompromisných návrhov možno dovodiť, že zmenu právnej formy SE na SPE resp. *vice versa* už nepripúšťajú.

⁷⁸ K analýze porov. napr. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. Die SPE vor dem Gipfelsturm : Zum Kompromissvorschlag der schwedischen EU-Ratspräsidentschaft. *GmbHRR*. 2010, č. 7, s. 338.

prílohe 1 návrhu Komisie. Proklamovaným zámerom Komisie bolo stanoviť jednoduchý proces zakladania SPE bez formálnych požiadaviek, ktoré nie sú nevyhnutné. Tento postulát nachádza odozvu aj v článku 10 ods. 4 návrhu Komisie. Podľa neho je registrácia SPE podmienená alternatívne (i) kontrolou zákonnosti procesu založenia a údajov týkajúcich sa SPE zo strany administratívneho alebo súdneho orgánu alebo (ii) notárskym overením dokumentov⁷⁹ a údajov týkajúcich sa SPE. Kumulácia týchto dvoch kontrolných mechanizmov sa vylučuje. Takáto koncepcia narazila na odpor predovšetkým v Nemecku a Rakúsku. V procese zakladania spoločností v týchto štátoch zohráva veľkú úlohu práve notár. Argumentuje sa, že účel notárskeho overenia (notárskej formy) dokumentov a následnej kontroly registrovým orgánom nie je totožný.⁸⁰ Jednostupňová kontrola, pod ktorou nemecká a rakúska doktrína myslí hlavne vylúčenie notára z procesu zakladania, by vraj prispela k zníženiu právnej istoty a v niektorých prípadoch, keď sa k tomu pridá možnosť on-line registrácie, dokonca mohla viesť k „ukradnutiu korporátnej identity“. ⁸¹ Švédsky návrh preto predkladá kompromisnú formuláciu, keď otázky kontroly v rámci procesu zakladania SPE podriaďuje príslušnému vnútroštátnemu právu. Popri kontrole v rámci registračného konania by to pri SPE so sídlom v ČR alebo Nemecku znamenalo požiadavku vyhotovenia stanov SPE vo forme notárskej zápisnice,⁸² pri SPE so sídlom v SR len overenie podpisov zakladateľov.⁸³ Pri britskej SPE by ingerencia notára nebola potrebná, postačovala by len registrácia.

⁷⁹ Súhlasíme s *Krejci*, že text Návrhu Komisie je v tomto ohľade nepresný. Teleologický výklad – notár má slúžiť ako garant legality – vedie k záveru, že pod overením sa myslí notárska zápisnica. Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 44-45.

⁸⁰ Porov. napr. KREJCI, H. *ibid.* s. 43-45. Zmysel kvalifikovanej formy v súlade s tradičnou germánskou doktrínou výstižne vyjadruje Uznesenie rakúskeho Najvyššieho súdneho dvora OGH, 6Ob1/1991 z 28.02.1991: „ochrana pred unáhlením, zabezpečenie dôkazu, ochrana veriteľov a ostatných tretích strán sťažaním simulovaných úkonov prostredníctvom zverejnenia procesu, zabezpečenie odborného poradenstva a často aj čisto fiškálne záujmy“. Judikát je dostupný z WWW: <<http://www.ris.bka.gv.at/Jus/>> [cit. 2012-06-17].

⁸¹ Tieto argumenty s poukazom na britskú prax a prípady tzv. *company hijacking* alebo *company identity theft* analyzujú BORMANN, J.; KÖNIG, D. Der Weg zur Europäischen Privatgesellschaft : Bestandaufnahme und Ausblick. *RIW*. 2010, č. 3, s. 114-115. Podľa nich z uvedených dôvodov publicita obchodného registra v Británii prakticky nemá význam, čo v obchodnom styku prináša nemalé riziká.

⁸² § 57 ods. 1 českého OBZ. resp. § 8 českého ZOK; § 2 nemeckého zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným – Gesetz über die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG).

⁸³ § 57 ods. 1 slovenského zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

SPE sa zapisuje do príslušného vnútroštátneho registra v zmysle prvej obchodnej smernice.⁸⁴ V podmienkach ČR a SR je to obchodný register.⁸⁵ Podľa článku 10 ods. 2 návrhu Komisie, členské štáty pri registrácii SPE môžu vyžadovať len predloženie tých dokumentov a informácií, ktoré sú výslovne stanovené v nariadení o SPE.⁸⁶ Na pomery v ČR a SR pozoruhodným aspektom je, že návrh Komisie nestanovuje zápis spoločníkov do obchodného registra. Spoločníci sa podľa článku 15 návrhu Komisie uvádzajú len v zozname spoločníkov, za ktorého vedenie zodpovedá riadiaci orgán SPE. Tento zoznam sa na vyžiadanie sprístupní spoločníkom ako aj tretím osobám. Skutočnosť, že by sa spoločníci nemali zapisovať do obchodného registra naráža na tvrdú kritiku, opätovne predovšetkým z nemeckých a rakúskych kruhov.⁸⁷ Francúzsky návrh preto vychádza z toho, že spoločníci sa do obchodného registra zapisovať budú. Zohľadňujúc špecifiká niektorých členských štátov však v čl. 15 ods. 6 umožňuje členským štátom obmedziť rozsah údajov, ktoré sa o spoločníkoch zverejňujú alebo zverejňovanie vylúčiť úplne. V znení švédskeho návrhu je v tomto prípade register povinný poskytnúť spoločníkom alebo tretím osobám zoznam spoločníkov na vyžiadanie. Členské štáty ďalej – v zmysle švédskeho návrhu – môžu podmieniť právo tretích osôb na poskytnutie zoznamu spoločníkov na preukázanie oprávneného záujmu.

⁸⁴ Prvá smernica Rady 68/151/EHS z 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého Spoločenstva (Ú.v. ES L 65, 14.03.1968, s. 8), na ktorú Návrh Komisie odkazuje, bola medzičasom nahradená Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/101/ES zo 16. septembra 2009 o koordinácii záruk, ktoré sa od obchodných spoločností v zmysle článku 48 druhého odseku zmluvy vyžadujú v členských štátoch na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto záruk (Ú.v. EÚ L 258, 01.10.2009, s. 11).

⁸⁵ V súvislosti s projektom SPE sa od počiatku diskutovalo o vybudovaní centrálného európskeho obchodného registra aspoň s ohľadom na európske právne formy. Porov. napr. HICKS, A.; DRURY, R. *JBL*. 1999, September, s. 439. V tomto kontexte, nielen s ohľadom na európske formy, možno vkladať istú nádej do aktivít Komisie za posledné roky. Tieto vyústili v roku 2011 do predloženia legislatívneho návrhu, ktorého cieľom je zabezpečiť prepojenie obchodných registrov v rámci EÚ: Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 89/666/EHS, 2005/56/ES a 2009/101/ES, pokiaľ ide o prepojenie centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností, 24.2.2011, KOM(2011) 79 v konečnom znení.

⁸⁶ Sú to: (i) obchodné meno a registrové sídlo SPE; (ii) mená, adresy a informácie na identifikáciu osôb, ktoré sú oprávnené konať v mene SPE, alebo sa podieľajú na správe, dozore alebo kontrole SPE; (iii) základný kapitál SPE; (iv) druhy podielov a počet podielov v každom druhu; (v) celkový počet podielov; (vi) nominálna hodnota alebo účtovná hodnota podielov; (vii) stanovky SPE; (viii) pri založení SPE zmenou právnej formy, fúziou alebo rozdelením príslušné rozhodnutie, ktoré viedlo k vytvoreniu SPE. Kompromisné návrhy tento katalóg rozširujú.

⁸⁷ Porov. napr. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 57-58 alebo MATYK, S. Die Europäische Privatgesellschaft – vom Race to the bottom zum Qualitätslabel? : Einige rechtspolitische Gedanken zum Vorschlag der Europäischen Kommission. *GPR*. 2009, č. 1, s. 3-4.

Za úkony vykonané za SPE pred jej vznikom zodpovedajú podľa článku 12 návrhu Komisie spoločne a nerozdielne v plnom rozsahu tí, ktorí ich vykonali, s výnimkou prípadu, že SPE záväzky z týchto úkonov po svojom vzniku prevezme. Francúzsky návrh toto ustanovenie mení a odkazuje na vnútroštátne právo.

2.1.3 Podiely spoločníkov

Podľa článku 14 návrhu Komisie môže v SPE existovať viac druhov podielov. Rozhodnutia spoločníkov, ktoré by spôsobovali zmenu práv spojených s tým ktorým druhom podielov si vyžadujú súhlas osobitnej dvojtretinovej väčšiny hlasovacích práv spojených s dotknutým druhom podielov. Podiely sa zapisujú do zoznamu spoločníkov, ktorý vedie riadiaci orgán. Zoznam obsahuje údaje podľa článku 15 návrhu Komisie, údaje v ňom uvedené zakladajú vyvrátiteľnú domnienku ich správnosti a sú dostupné na požiadanie k nahliadnutiu spoločníkom ale aj tretím osobám.⁸⁸

Podiely spoločníkov sú spravidla prevoditeľné, za podmienky, že vklady do základného kapitálu SPE, ktoré im zodpovedajú, sú splatené v plnej výške. Uznesenie o obmedzení alebo zákaze prevodu podielov si vyžaduje súhlas všetkých spoločníkov, ktorí by týmto boli dotknutí. Podľa článku 16 návrhu Komisie sa na zmluvu o prevode podielu vyžaduje jednoduchá písomná forma. Kompromisné návrhy predložené v Rade túto otázku neupravujú, ohľadom formálnych náležitostí prevodu podielu sa preto uplatní právo štátu registrového sídla SPE.⁸⁹ Prevod podielu je v zmysle návrhu Komisie účinný voči tretím osobám dňom zápisu do zoznamu spoločníkov.

Článok 17 návrhu Komisie upravoval vylúčenie spoločníka z SPE. To sa mohlo udiť súdnym rozhodnutím na základe uznesenia spoločníkov v prípade, že spoločník závažne poškodil záujmy SPE alebo že jeho ďalšie zotrvanie v SPE by bolo na ujmu činnosti SPE. Pendant tohto práva predstavoval článok 18 návrhu Komisie umožňujúci spoločníkovi domáhať sa na súde vystúpenia zo spoločnosti v prípade, že činnosť SPE by bola vedená takým spôsobom, ktorý by mohol vážne poškodiť záujmy spoločníka

⁸⁸ Kompromisné návrhy právo tretích osôb limitujú. Je to pochopiteľné, nakoľko na druhej strane stanovujú zápis spoločníkov do obchodného registra.

⁸⁹ Nízka miera formality prevodu podielov podľa Návrhu Komisie bola kritizovaná najmä z nemeckých a rakúskych kruhov, kde sa vyžaduje na prevod podielov forma notárskej zápisnice. Porov. napr. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 138 alebo WICKE, H. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 359.

v dôsledku taxatívne vymenovaných skutkových podstát.⁹⁰ Uvedená úprava bola kritizovaná predovšetkým z dvoch dôvodov. Jednak boli obe práva upravené nerovnovážne: taxatívne vymenovanie v prípade vystúpenia, generálna klauzula v prípade vylúčenia a tiež neboli jasné konkrétne konzekvencie spojené s týmito úkonmi.⁹¹ Švédsky návrh nakoniec obe ustanovenia vypustil. Aj v tejto otázke sa preto v plnom rozsahu aplikuje príslušné vnútroštátne právo.

2.1.4 Kapitál

Kľúčovou témou SPE je jej kapitálová výbava spolu s normami týkajúcimi sa vytvorenia a zachovania základného kapitálu. Keďže sa jedná o otázku, ktorá je doposiaľ predmetom debát a v podobe návrhu Komisie nebola pre všetky členské štáty akceptovateľná, práca sa jej bude podrobnejšie venovať v samostatnej kapitole.

Návrh Komisie predstavuje radikálny odklon od nemeckej tradície vytvorenia základného kapitálu, z ktorej vychádza aj české a slovenské právo spoločnosti s ručením obmedzeným, keď v článku 19 stanovuje, že základný kapitál SPE je najmenej jedno euro a pred vznikom SPE nemusí byť splatený. V legislatívnom procese sa takáto radikálne minimalistická koncepcia ukázala ako neudržateľná.⁹² Návrh Komisie pripúšťa tak peňažné ako aj nepeňažné vklady spoločníkov, pričom *ex silentio* sú ako nepeňažný vklad mysliteľné aj práce alebo záväzok poskytnúť výkony. Osobitné normy týkajúce sa oceňovania nepeňažných vkladov návrh Komisie nestanovuje. Svojim spôsobom je to aj pochopiteľné. Za podmienky, že povinnému vytvoreniu základného kapitálu v relevantnej výške sa neprikladá patričný význam, na dôležitosti stráca aj kogentná úprava otázok so zachovaním základného kapitálu súvisiacich. Záväzky spoločníkov týkajúce sa povinnosti splatiť vklad, na ktorý sa zaviazali, sa spravujú právom štátu registrového sídla SPE.

⁹⁰ Sú to: (i) SPE prišla o podstatnú časť svojho majetku, (ii) registrové sídlo SPE bolo premiestnené do iného členského štátu, (iii) činnosť SPE sa podstatným spôsobom zmenila alebo (iv) nebol rozdelený podiel na zisku aspoň počas troch rokov napriek tomu, že finančná situácia SPE by rozdelenie podielu na zisku dovoľovala.

⁹¹ Porov. KLUIVER, H. de; ROEST, J. *Expulsion and Withdrawal of Shareholders*. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE) : A Critical Analysis of the EU Draft Statute*. Antwerp : Intersentia, 2009, s. 65-80. JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE) : Eine Analyse der geplanten Rechtsform*. Saarbrücken : VDM, 2009, s. 53-56.

⁹² K podrobnej analýze významu kapitálovej ochrany a kritike konceptu návrhu Komisie porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 66-113.

Ako základnú podmienku pre poskytovanie plnení spoločníkom (*distributions, Ausschüttungen*)⁹³ článok 21 návrhu Komisie stanovuje, že majetkové hodnoty SPE po výplate v plnom rozsahu musia pokryť jej záväzky (bilančný test). V tomto bode ale možno návrhu Komisie vyčítať predovšetkým terminologickú nejednoznačnosť, keď nie je jasne definovaný ani pojem majetkovej hodnoty ani pojem záväzkov. Stanovy SPE tiež môžu vyžadovať, aby riadiaci orgán pred poskytnutím plnenia v prospech spoločníkov podpísal potvrdenie o platobnej schopnosti (*solvency certificate*) osvedčujúce, že SPE bude schopná v roku nasledujúcom po vyplatení zisku plniť svoje záväzky v rámci bežnej obchodnej činnosti v lehote ich splatnosti (solvenčný test). Takéto vyhlásenie by sa predkladalo spoločníkom pred prijatím uznesenia o rozdelení zisku a bolo by v zmysle aplikovateľných predpisov zverejňované. Podľa článku 22 návrhu Komisie sú spoločníci povinní vrátiť akékoľvek výplaty v rozpore s nariadením SPE, ak SPE preukáže, že spoločník vedel o ich nezákonnosti alebo so zreteľom na všetky okolnosti o nej vedieť mal.

Kapitálovú ochranu zabezpečujú ďalej predpisy o nadobúdaní a dispozícii s vlastnými podielmi nachádzajúce sa v článku 23 návrhu Komisie a normy regulujúce zníženie základného kapitálu obsiahnuté v článku 24 návrhu Komisie. Tieto ustanovenia kompromisné návrhy ďalej rozvádžajú. Návrh Komisie neobsahuje osobitné normy týkajúce sa zvýšenia základného kapitálu. V tomto ohľade sa preto aplikuje vnútroštátne právo štátu registrového sídla SPE.

2.1.5 Vnútoraná štruktúra SPE

Charakteristickou pre SPE je ďalekosiahla dispozičná autonómia zakladateľov pri vnútornom usporiadaní spoločnosti. Odhliadnuc od nedokonalých a jazykovo nepresných definícií základných pojmov v súvislosti s orgánmi SPE a jej členmi⁹⁴ možno v návrhu Komisie⁹⁵ rozlíšiť tri základné modely vnútornej štruktúry SPE: (i) SPE s jedným alebo viacerými individuálnymi konateľmi (*individual directors, geschäftsführende Mitglieder der Unternehmensleitung*), (ii) dualistický systém, t.j. riadiaci orgán a dozorný orgán, (iii) monistický systém, t.j. správny orgán pozostávajúci

⁹³ Tento pojem návrh Komisie definuje značne extenzívne v článku 2.

⁹⁴ K analýze a kritike porov napr. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. Eine GmbH für Europa: Der Vorschlag der EU-Kommission zur Societas Privata Europaea (SPE). *GmbHHR*. 2008, č. 17, s. 902. Kompromisné návrhy Rady tieto nedokonalosti čiastočne odstraňujú.

⁹⁵ Najmä z článku 2 ods. 1 písm. d) návrhu Komisie.

z výkonných resp. nevýkonných (dozorných) členov. Konkrétne usporiadanie je v kompetencii zakladateľov a tvorí obligatórnu súčasť stanov SPE. V prípade, že SPE v zmysle aplikovateľného práva podlieha režimu účasti zamestnancov na riadení, musí to byť zohľadnené v jej vnútornej štruktúre.⁹⁶ Uvedená ďalekosiahla autonómia naráža na pomerne veľkú kritiku z nemeckých a rakúskych kruhov miestami prechádzajúcu do rozčarovania, že Komisia ako predkladateľ návrhu sa zrieka dedičstva práva súkromných spoločností (v konkrétnom prípade práva spoločnosti s ručením obmedzeným) budovaného viac než storočie a vlastne nepriamo núti tvorcu stanov SPE vytvoriť si vlastné právo.⁹⁷ S týmito názormi možno súhlasiť len čiastočne. Podľa nás ďalekosiahla autonómia vnútorného usporiadania je charakteristickou črtou súkromnej spoločnosti. Návrhu Komisie možno vyčítať v tomto ohľade len to, že neposkytuje zakladateľom návod alebo „záchrannú sieť“ v podobe dispozitívnych ustanovení, ako je to obvyklé vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Zakladatelia SPE by tak skutočne vytvárali vnútornú štruktúru každej jednej SPE aspoň z formálneho hľadiska⁹⁸ *ex novo*.

Riadiacemu orgánu (*management body, Leitungsorgan*)⁹⁹ je zverená široká kompetencia vo všetkých tých záležitostiach, ktoré nariadením alebo stanovami SPE nie sú zverené spoločníkom prípadne iným orgánom SPE.

Rozhodnutiu spoločníkov obligatórne podliehajú, ak v stanovách SPE nie je presnejšia úprava, len záležitosti vymenované v článku 27 návrhu Komisie. Spoločníkom sú tak zverené kompetencie v štyroch kľúčových oblastiach: (i) menovanie a odvolávanie členov orgánov SPE, (ii) finančné rozhodnutia (najmä schvaľovanie účtovnej závierky), (iii) kapitálové rozhodnutia, (iv) zmena stanov a prípadné zrušenie spoločnosti.¹⁰⁰

⁹⁶ Toto je vlastne jediné obmedzenie vnútornej štruktúry SPE. Porov. SCHMIDT, J. Der Vorschlag für eine Verordnung über die Europäische Privatgesellschaft (SPE) – eine europäische Rechtsform speziell für KMU. *EWS*. 2008, č. 11, s. 460.

⁹⁷ Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 114-116 alebo CANNIVÉ, K.; SEEBACH, D. Unternehmensgesellschaft (haftungsbeschränkt) versus Europäische Privatgesellschaft (SPE) : Wettbewerb der Ein-Euro-Gesellschaften? In *GmbHR*. 2009, s. 524.

⁹⁸ Vplyv prípadných modelových stanov alebo konceptov zakladateľom známym z ich vnútroštátneho práva samozrejme nemožno vylúčiť a v zásade voči nemu nemožno ani namietat'.

⁹⁹ Článok 2 ods. 1 písm. d) návrhu Komisie pod týmto súhrnným pojmom rozumie – v závislosti od modelu usporiadania vnútornej štruktúry SPE – jedného alebo viacerých individuálnych konateľov, predstavenstvo (*management board, Leitungsgremium*) v dualisticky usporiadanej SPE alebo správny orgán v monisticky usporiadanej SPE.

¹⁰⁰ Prehľadne porov. SCHWARZ, C. Internal Organisation. In: ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 112-115.

Nie úplne jasný je vzťah riadiaceho orgánu a spoločníkov v rovine podriadenosti. Hoci kompromisný český návrh spresnil, že zhromaždenie spoločníkov je hlavným orgánom SPE, priamo z textu návrhu Komisie ani z kompromisných návrhov nie je zrejmé, či je riadiaci orgán pri výkone svojej nariadením zverenej kompetencie viazaný pokynmi zhromaždenia spoločníkov (*Weisungsrecht*).¹⁰¹ Explicitnú deklaráciu viazanosti riadiaceho orgánu pokynmi zhromaždenia spoločníkov požadoval v rámci legislatívneho procesu aj Európsky parlament.¹⁰² Prínosom českého návrhu, ktorý zakotvuje hlavné postavenie zhromaždenia spoločníkov v rámci vnútornej štruktúry SPE je posun k tradičnej vnútornej štruktúre spoločnosti s ručením obmedzeným. Domnievame sa, že nevyhnutným dôsledkom hierarchickej priority zhromaždenia spoločníkov, tak ako je tomu aj pri spoločnosti s ručením obmedzeným, by mal byť záväzný účinok jeho uznesení voči riadiacemu orgánu. Hoci oprávnenie riadiaceho orgánu konať v mene SPE navonok je už podľa článku 33 ods. 2 návrhu Komisie neobmedziteľné, základ na minimálne implicitnú *ad intra* záväznosť uznesení zhromaždenia spoločníkov voči riadiacemu orgánu možno nájsť v základných povinnostiach riadiaceho orgánu a vzťahu zodpovednosti.¹⁰³ Keďže švédsky návrh z návrhu Komisie príslušnú úpravu vypustil, rozhodným na konečné posúdenie tejto otázky sa stáva vnútroštátne právo. Možno preto len odporúčať, aby uvedená otázka bola z dôvodu právnej istoty upravená už v stanovách SPE.

Ďalšou z nosných ideí návrhu Komisie vyjadrenou v článku 27 ods. 3 je, že rozhodnutia spoločníkov sa nemusia prijímať na valnom zhromaždení. Ak sa valné zhromaždenie nekoná, spoločníkom návrhy uznesení zasiela riadiaci orgán SPE spolu s informáciami, ktoré sú dostatočné na prijatie kvalifikovaného rozhodnutia. Spoločník musí vyjadriť svoj hlas písomne, pričom každý spoločník má nárok na kópiu prijatého uznesenia. Kompromisné návrhy formálne zmenili koncepciu návrhu Komisie, v ktorej je valné zhromaždenie *ex silentio* výnimkou, tak, že valné zhromaždenie je podľa kompromisných návrhov riadnym fórom, v ktorom spoločníci prijímajú rozhodnutia,

¹⁰¹ K analýze tohoto problému porov. TEICHMANN, C. Die Societa Privata Europaea (SPE) als ausländische Tochtergesellschaft. *RIW*. 2010, č. 3, s. 125; HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 902-903.

¹⁰² Porov. čl. 26 ods. 1 návrhu Parlamentu.

¹⁰³ V rovnakom zmysle porov. napr. BÜCKER, T. Die Organisationsverfassung der SPE. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 292; FELTL, C. Die Organisationsverfassung der Europäischen Privatgesellschaft. *SWI*. 2009, s. 195 alebo JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 30-31. Pôvodná koncepcia návrhu Komisie sa zjavne opierala o anglický model, ktorý viazanosť riadiaceho orgánu uzneseniami spoločníkov nepozná.

pričom sa však nevyklučuje ani rozhodovanie *per rollam*. Povinnosť periodického zvolávania valného zhromaždenia však pri SPE nie je stanovená ani v znení kompromisných návrhov, vzhľadom na systém prameňov práva SPE v znení kompromisných návrhov predkladaných v Rade môže vyplývať z aplikovateľného vnútroštátneho práva.

Kľúčové rozhodnutia prijímajú spoločníci kvalifikovanou väčšinou aspoň dvoch tretín všetkých hlasov. Stanovy, v znení švédskeho návrhu, môžu vyžadovať prísnejšie požiadavky na kvalifikovanú väčšinu. V ostatných prípadoch postačuje na prijatie uznesenia jednoduchá väčšina hlasov všetkých spoločníkov.¹⁰⁴ Právo napadnúť uznesenie spoločníkov sa spravuje právom štátu registrového sídla SPE.

Článok 28 návrhu Komisie zakotvuje právo spoločníkov na informácie. Spoločníci majú právo byť riadne informovaní a klásť riadiacemu orgánu otázky týkajúce sa uznesení, účtovných závierok a ostatných záležitostí SPE. Odmietnuť prístup k informáciám môže riadiaci orgán len v prípade, kedy by ich poskytnutie mohlo obchodným záujmom SPE spôsobiť vážnu škodu. Táto úprava bola kompromisnými návrhmi ďalej spresnená, najmä s ohľadom na spôsob poskytnutia informácií ako aj dôvody a modality ich odmietnutia. Návrh Komisie, rovnako ako ani kompromisné návrhy neupravujú explicitne právo spoločníkov na prístup k dokumentom týkajúcim sa SPE, tak ako je to obvyklé pri vnútroštátnych súkromných spoločnostiach.¹⁰⁵ V tejto otázke sa preto podľa nás aplikuje rozhodné vnútroštátne právo.¹⁰⁶

Práva minoritných spoločníkov upravuje článok 29 návrhu Komisie. Spoločníci, ktorí majú aspoň 5 % hlasovacích práv alebo menej, ak to pripustia stanovy, môžu žiadať riadiaci orgán, aby predložil spoločníkom návrh uznesenia. Tento návrh musí byť odôvodnený. Uvedení spoločníci môžu tento návrh predložiť sami v prípade, že riadiaci orgán ich návrh zamietne alebo návrh uznesenia nepredloží spoločníkom do 14 dní. Právo zvolať zhromaždenie spoločníkov návrh Komisie nepredvída, pravdepodobne

¹⁰⁴ Pomerne konfúznou textáciou článku 27 ods. 1 návrhu Komisie „na základe väčšiny určenej stanovami SPE“ upravil do uvedeného znenia až švédsky návrh. Zodpovedá to však pôvodnej systematike návrhu Komisie, ktorý v citovanom odseku hovorí o záležitostiach prislúchajúcich rozhodovacej kompetencii spoločníkov vo všeobecnosti, aby v ďalšom odseku vymenoval tie rozhodnutia, na ktoré je potrebná kvalifikovaná väčšina.

¹⁰⁵ Porov. § 122 českého OBZ, § 122 slovenského OBZ alebo § 155 českého ZOK.

¹⁰⁶ V rovnakom zmysle porov. HÜGEL, H. Zur Europäischen Privatgesellschaft: Internationale Aspekte, Sitzverlegung, Sitzungsgestaltung und Sitzungslücken. *ZHR*. 2009, č. 2-3, s. 343-344.

vychádzajúc z idey, že valné zhromaždenie nie je obligatónym orgánom SPE. Upravené je až v kompromisných návrhoch.¹⁰⁷ Spoločníci s 5 % hlasovacích práv majú nakoniec v prípade podozrenia z vážneho porušenia právnych predpisov alebo stanov právo požiadať príslušný súd alebo administratívny orgán, aby vymenoval nezávislého znalca na preskúmanie situácie v SPE a informovanie spoločníkov. Kompromisné návrhy toto ustanovenie vypustili.

Členom orgánov SPE¹⁰⁸ môže byť podľa článku 30 návrhu Komisie len fyzická osoba,¹⁰⁹ ktorá na základe vnútroštátneho práva nie je z výkonu funkcie orgánu obchodnej spoločnosti diskvalifikovaná. Táto úprava síce podľa nás sleduje cieľ vylúčiť z orgánov SPE osoby, ktoré sa z možnosti pôsobiť v orgáne obchodnej spoločnosti svojím konaním v zmysle vnútroštátneho práva diskvalifikovali, dostatočným spôsobom ale nezohľadňuje supranacionálny charakter SPE. Napríklad osoba, ktorá by v zmysle § 38 I českého obchodného zákonníka¹¹⁰ v dôsledku konkurzu nemohla pôsobiť ako konateľ českej spoločnosti s ručením obmedzeným by nebola hatená prijať funkciu člena orgánu v SPE s registrovým sídlom v Nemecku. Skutočne účinnú úpravu v tomto ohľade by mohol zabezpečiť jedine register diskvalifikovaných osôb na európskej úrovni.

Členov orgánov menujú spoločníci/valné zhromaždenie.¹¹¹ Kritériá na členov orgánov SPE ako aj ich funkčné obdobie môžu byť podrobnejšie upravené v stanovách.

Článok 31 návrhu Komisie stanovuje základné povinnosti členov orgánov SPE a pravidlá ich zodpovednosti za výkon funkcie. V ďalšom priebehu legislatívneho procesu v Rade bolo toto ustanovenie vypustené. V uvedených záležitostiach sa preto v plnom rozsahu bude aplikovať právo štátu registrového sídla SPE. To isté platí

¹⁰⁷ Požadovať od riadiaceho orgánu zvolanie zhromaždenia spoločníkov majú spoločníci, ktorí disponujú 10 % hlasovacích práv (alebo menším podielom, ak tak určia stanovy).

¹⁰⁸ Návrh Komisie, rovnako ako aj kompromisné návrhy používajú v tejto súvislosti pojem *director*, *Mitglied der Unternehmensleitung*. Rozumie sa ním jednak jeden alebo viacerí individuálni konatelia, pri dualistickom systéme ďalej členovia riadiaceho orgánu ako aj dozorného orgánu a nakoniec pri monistickom systéme členovia správnej rady.

¹⁰⁹ Návrh CREDA (čl. 16 a 17) pripúšťal za členov orgánov SPE aj právnické osoby. K analýze možnosti pripustenia právnických osôb za členov orgánov v SPE porov. SCHMIDT, J. *EWS*. 2008, č. 11, s. 460-461.

¹¹⁰ Čl. 31 ods. 3 českého návrhu a švédskeho návrhu oproti návrhu Komisie, ktorý stanovoval diskvalifikáciu len na základe súdneho alebo administratívneho rozhodnutia, dopĺňa možnosť diskvalifikácie aj na základe zákona. V opačnom prípade by aj konateľ českej spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorý v dôsledku konkurzu nemôže vykonávať funkciu štatutárneho orgánu, bol spôsobilý prijať obdobnú funkciu v SPE.

¹¹¹ Švédsky návrh zakotvil tiež možnosť, aby členov riadiaceho orgánu SPE organizovanej dualisticky menoval dozorný orgán.

ohľadom faktických členov orgánov, tzv. *shadow directors*. Pôvodná úprava článku 30 ods. 2 návrhu Komisie, ktorá bola českým návrhom upravená a švédskym návrhom úplne vypustená, zakotvovala princíp, že povinnosti a záväzky osoby, ktorá koná ako člen orgánu bez toho, žeby bola formálne vymenovaná, sa posudzujú tak ako pri riadne vymenovaných členoch orgánov SPE.

V mene SPE v znení článku 33 návrhu Komisie koná jeden alebo viacerí spomedzi členov orgánov SPE (*director, Mitglied der Unternehmensleitung*). Táto markantná terminologická nepresnosť, ktorá by oprávňovala v prípade dualistickej organizovanej SPE konať v mene SPE *promiscue* členov riadiaceho ako aj dozorného orgánu, bola napravená kompromisnými návrhmi. V ich znení v mene SPE koná jeden alebo viac členov riadiaceho orgánu. Pri neexistencii odlišnej úpravy v stanovách sú všetci členovia riadiaceho orgánu oprávnení zastupovať SPE samostatne.¹¹² Na základe príslušných ustanovení počnúc českým návrhom podľa nášho názoru nie je možné žiadneho člena riadiaceho orgánu s účinkami *ad extra* z konateľského oprávnenia vylúčiť. Najmä v prípade monistickej organizovanej SPE, ktorej správny orgán je štruktúrovaný tak, že sa skladá aj z tzv. nevykonných členov s dozornými úlohami, zachádza uvedené pravidlo príliš ďaleko. Právo konať v mene SPE môže riadiaci orgán delegovať na tretiu osobu, ak tak ustanovujú stanovy.

Podľa článku 34 návrhu Komisie sa na SPE aplikujú normy o účasti zamestnancov podľa štátu registrového sídla SPE. Osobitnú úpravu pre prípad cezhraničného premiestnenia registrového sídla, vrátane vyjednávania a princípu „predtým – potom“, t.j. zachovania práv zamestnancov pred premiestnením sídla, predvída článok 38 návrhu Komisie. V prípade cezhraničnej fúzie s participáciou SPE sa podľa návrhu Komisie aplikujú ustanovenia implementujúce smernicu o cezhraničných fúziách. Účasť zamestnancov je neurgickým bodom celého projektu SPE, v ktorom sa doposiaľ nepodarilo členským štátom nájsť kompromis. Táto otázka bude predmetom podrobnejšieho skúmania v samostatnej kapitole tejto práce.

¹¹² Kompromisné návrhy toto ustanovenie pozmenili tak, že stanovy musia kogentne upraviť, či sú členovia riadiaceho orgánu oprávnení konať v mene SPE samostatne alebo spoločne.

2.2 Vývoj projektu SPE

2.2.1 Zrod idey

Počiatok úvah a prác, ktoré v konečnom dôsledku viedli k vypracovaniu návrhu Komisie možno datovať do roku 1973,¹¹³ kedy CREDA, Centrum výskumu obchodného práva pri Obchodnej a priemyselnej komore v Paríži vydalo štúdiu *Pour une sarl européenne* autorky *Jeanne Boucourechliev*¹¹⁴ zaoberajúcu sa európskym variantom súkromnej spoločnosti. Toto dielo bolo napísané v kontexte príprav SE. Analyzuje otázku, či je SE spôsobilá splniť svoj cieľ, napomôcť ekonomickej integrácii v Európe a uľahčiť zblížovanie podnikov z rôznych členských štátov. Pokúša sa o definíciu takého typu spoločnosti, ktorý by bol špecifickým inštrumentom integrácie schopný cieľ, ktoré sa na takúto právnu formu kladú, naplniť: spoločnosti stálych partnerov (*société de partenaires fermée*), ktorá by bola obdobou francúzskej Sarl alebo nemeckej GmbH.

Aktivity vedúce k prvému projektu „európskej spoločnosti s ručením obmedzeným“ boli oživené práve na pôde Obchodnej a priemyselnej komory v Paríži pod záštitou CREDA. Pracovná skupina vytvorená v roku 1995 akademikmi z Francúzska, Nemecka, Spojeného kráľovstva a Holandska¹¹⁵ pod záštitou komory vypracovala štúdiu *Propositions pour une société fermée européenne*. V decembri 1997 bola na kolokviu organizovanom CREDA v Paríži štúdia predstavená verejnosti¹¹⁶ a v tom istom mesiaci vydaná Komisiou.¹¹⁷

2.2.2 Návrh CREDA

Základný koncept predstavený v štúdii *Propositions pour une société fermée européenne* rozvinula a konkretizovala medzinárodná pracovná skupina akademikov a zástupcov priemyslu pod spoločnou záštitou CREDA a *Conseil National du Patronat*

¹¹³ Porov. TEICHMANN, C.; LEVI, A. Better regulation for SMEs – Enabling Law for the Common Market. *ECL*. 2006, č. 6, s. 254.

¹¹⁴ BOUCOURECHLIEV, J. *Pour une sarl européenne*. Paris : LITEC, 1973.

¹¹⁵ Jej členmi boli P. Hommelhoff z Heidelbergu, L. Timmermans z Groningenu, R. Drury a A. Hicks z Exeteru, J. Boucourechliev a Y. Guyon z Paríža, podporovaní D. Helmsom z Heidelbergu a M. Huet z Paríža. Koordinátorom skupiny bol A. Lévi, riaditeľ CREDA. Porov. HICKS, A.; DRURY, R. *JBL*. 1999, September, s. 429.

¹¹⁶ K podrobnostiam porov. HELMS, D. „Société Fermée Européenne“ : Eine supranationale Gesellschaftsform für kleine und mittlere Unternehmen. *GmbHHR*. 1998, s. R1.

¹¹⁷ BOUCOURECHLIEV, J. (edit.). *Propositions pour une société fermée européenne*. Luxembourg : OPOCE, 1997.

Français, ktorá po niekoľkých zasadaniach vypracovala prvý návrh nariadenia – návrh CREDA. Návrh bol v septembri 1998 predložený Komisii.¹¹⁸ Jednalo sa o dovtedy v európskom práve nevidaný druh „súkromnej legislatívnej iniciatívy“.¹¹⁹

Návrh CREDA pozostáva z 38 článkov rozdelených do 10 kapitol. Podľa návrhu CREDA SPE môže byť založená jednou alebo viacerými fyzickými alebo právnickými osobami, bez ohľadu na to, či pochádzajú z členského štátu alebo nie, transformáciou existujúcej vnútroštátnej spoločnosti vymenovanej v prvej obchodnej smernici. Jej registrové a faktické sídlo musia byť totožné, premiestnenie registrového sídla v rámci Spoločenstva sa umožňuje pri zachovaní právnej kontinuity. SPE vytvára základný kapitál v minimálnej výške 25.000 eur alebo v ekvivalentnej hodnote v národnej mene. Musí byť splatený v plnej výške ku dňu vzniku spoločnosti. Určenie vnútornej štruktúry SPE je plne v kompetencii jej zakladateľov (spoločníkov) a musí byť súčasťou stanov. Subjekt oprávnený konať v mene SPE navonok, v zmysle jej stanov – konateľ (*dirigeant*), môže byť fyzická alebo právnická osoba. V rámci svojej pôsobnosti je takýto subjekt spravidla viazaný rozhodnutiami spoločníkov.

SPE sa primárne spravuje nariadením a vlastnými stanovami. Na záležitosti, ktoré sú predmetom regulácie v nariadení, sa vnútroštátne právo neaplikuje ani v prípade, že v nariadení nie sú upravené výslovne. Subsidiárnym prameňom práva sú všeobecné princípy nariadenia, všeobecné princípy komunitárneho práva spoločností a všeobecné princípy spoločné členským štátom Spoločenstva v prípade, že neodporujú nariadeniu. Vnútroštátne právo registrového sídla sa na SPE aplikuje len v prípade, že naňho nariadenie výslovne odkazuje. Návrh CREDA predvída, že prílohou nariadenia budú vzorové stanovy SPE.

V období niekoľkých nasledovných rokov bol návrh CREDA postupne predstavovaný odbornej verejnosti a zástupcom priemyslu na rôznych fórach v Západnej Európe. V pozadí stála myšlienka, že návrh môže mať úspech len vtedy, ak vyvolá angažovanosť ľudí z praxe, združení podnikateľov a osôb, ktoré majú príslušné rozhodovacie kompetencie a ak v konečnej podobe bude zodpovedať nárokom

¹¹⁸ Porov. BRAUN, S. The European Private Company: A Supranational Company Form for Small and Medium-sized Enterprises? *GLJ* [online]. 2004, č. 11, s. 1399. Dostupný z WWW: <http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol05No11/PDF_Vol_05_No_11_1393-1408_EU_Braun.pdf> [cit. 2012-06-17].

¹¹⁹ HICKS, A.; DRURY, R. *JBL*. 1999, September, s. 451.

podnikateľských kruhov.¹²⁰ V priebehu roku 1999 bol postupne predstavený podnikateľskej verejnosti v Bruseli, Heidelbergu¹²¹ a Londýne¹²² a začiatkom roku 2000 v Rotterdame.¹²³ Že zaujal aj pozornosť orgánu, ktorému legislatívna iniciatíva prináleží, svedčí aj vyjadrenie bývalého európskeho komisára pre vnútorný trh *Montiho* z roku 1999: „Myslím si, že európska súkromná spoločnosť môže byť riešením, ktoré by sa malo implementovať nie namiesto európskej akciovej spoločnosti... ale popri nej, aby sa tak všetkým podnikom v Únii a nie len akciovým spoločnostiam poskytol prostriedok, ktorý potrebujú na svoj rozvoj v hospodárskej a menovej únii.“¹²⁴

2.2.3 V ústrety návrhu Komisie

Relevantnejšie aktivity týkajúce sa SPE možno u európskych orgánov pozorovať od roku 2001. Ich hybnou silou bola istotne aj úspešná politická dohoda o schválení nariadenia SE z decembra 2000. Bola to opätovne Obchodná a priemyselná komora v Paríži, z ktorej kruhov bola pri tejto príležitosti 15.2.2001 zaslaná vtedajšiemu predsedovi Komisie *Prodimu* a iným komisárom požiadavka „urobiť niečo“ aj pre zvyšných 99 % podnikov v Európe, teda pre malé a stredné podniky, v konkrétosti podniknúť kroky na schválenie projektu SPE.¹²⁵

V symbolickom zmysle možno za odpoveď na túto výzvu považovať, že z iniciatívy Komisie bolo v septembri 2001 zriadené expertné grémium¹²⁶ pod vedením Holanďana *Wintera*, profesora univerzity v Amsterdame, ktoré malo formulovať odporúčania pre moderný regulačný rámec práva obchodných spoločností v EÚ. Na základe konzultácií uskutočnených v prvom polroku 2002 skupina zverejnila

¹²⁰ Porov. HOMMELHOFF, P.; HELMS, D. Weiter auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHR*. 1999, 53.

¹²¹ K podrobnostiam porov. HELMS, D. Auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHR*. 1999, s. 963-964.

¹²² K podrobnostiam porov. HELMS, D. Nochmals: Auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHR*. 2000, s. 125-126.

¹²³ K podrobnostiam porov. SCHAUTES, C. Jüngste Entwicklungen zum Projekt der Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHR*. 2000, s. 1255-1256.

¹²⁴ Citované podľa HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C.; WITT, C. Corporate and Business Law in the European Union : Status and Perspectives. In HARTKAMP, A. et al. (edit.): *Towards a European Civil Code*. Third fully revised and expanded edition. Nijmegen : Ars Aequi Libri, 2004, s. 830, bez uvedenia pôvodného prameňa.

¹²⁵ Porov. HOMMELHOFF, P. Einige Bemerkungen zur Organisationsverfassung der Europäischen Aktiengesellschaft. *AG*. 2001, č. 6, s. 287-288.

¹²⁶ High Level Group of Company Law Experts.

v novembri 2002 záverečnú správu,¹²⁷ označovanú podľa predsedu skupiny ako Winterova správa. Správa uznáva podporu, ktorá sa projektu SPE dostáva, na druhej strane však zohľadňuje aj názory, ktoré sa voči novej právnej forme stavajú zdržanlivo. Predovšetkým ale konštatuje, že prijatím smernice o cezhraničných fúziách by sa zrealizoval jeden z najdôležitejších cieľov, ktoré sa na SPE kladú. V odporúčaníach preto navrhuje ako prioritu prijatie smernice o cezhraničných fúziách a vykonanie štúdie uskutočniteľnosti (*feasibility study*) v strednodobom horizonte, t.j. až po schválení smernice o cezhraničných zlúčeníach. Štúdia uskutočniteľnosti by mala jasne identifikovať praktický prínos SPE a riziká spojené s jej zavedením. K samotnej SPE sa vyjadruje tak, že by mala byť flexibilná a prístupná pre fyzické ako aj právnické osoby. Správa na druhej strane považuje za nevyhnutný cezhraničný prvok a „adekvátne spojenie s právom štátu podľa ktorého bude SPE založená“. Vylúčenie odkazov na vnútroštátne právo, tak ako to predvída návrh CREDA, preto neprijíma.¹²⁸

Akčný plán Komisie z mája 2003,¹²⁹ istá forma odpovede na Winterovu správu, odporúčania správy s ohľadom na SPE prekračuje. Nevidí potrebu viazať štúdiu uskutočniteľnosti na prijatie smernice o cezhraničných zlúčeníach a preto jej realizáciu zaraďuje medzi krátkodobé ciele (roky 2003 až 2005). Predloženie návrhu nariadenia, za podmienky, že štúdia potvrdí potrebu SPE, zaraďuje medzi strednodobé ciele (roky 2006 až 2008).

Realizáciu projektu SPE podporil ďalej Európsky hospodársky a sociálny výbor. Vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy z 21.3.2002¹³⁰ vyzýva na rýchle vytvorenie SPE ako pendanta SE zameraného na potreby malých a stredných podnikov. SPE by mala mať takú podobu, aby podporovala podnikateľského ducha a rozvoj nových aktivít, a bola stimulom cezhraničnej spolupráce na vnútornom trhu. SPE by preto mala mať nasledovné charakteristiky: (i) otvorenosť a ľahká dostupnosť pre fyzické aj právnické osoby, (ii) jednoduchosť, flexibilita, schopnosť adaptácie v závislosti od rozličných potrieb spoločníkov, (iii) dostatočná pružnosť, umožňujúca reflektovať

¹²⁷ Report of the High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe. Brussels, 04.11.2002.

¹²⁸ Porov. Kapitola VII, s. 113-119 Winterovej správy.

¹²⁹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A Plan to Move Forward, Brussels, 21.5.2003, COM (2003) 284 final.

¹³⁰ Opinion of the Economic and Social Committee on a “European Company Statute for SMEs” (Ú.v. ES C 125, 27.05.2002, s. 100).

zmeny v štruktúre spoločnosti a prostredí, v ktorom pôsobí, (iv) byť skutočne európskou korporátnou štruktúrou, ktorá nie je viazaná na vnútroštátne právo. Nemá mať však privilégia alebo preferenčné zaobchádzanie. V konkrétnostiach stanovisko EHSV odporúča, aby v oblastiach, ktoré by upravovalo nariadenie o SPE bola aplikácia vnútroštátneho práva úplne vylúčená, aby mali zakladatelia veľký rozsah zmluvnej slobody, najmä s ohľadom na vnútornú štruktúru SPE, aby spoločnosť mohli založiť fyzické a právnické osoby bez obmedzenia ich pôvodu, aby bol povinne vytváraný základný kapitál vo výške 15.000 eur a aby bolo možné v rámci EÚ premiestniť registrové sídlo SPE povinne previazané so skutočným sídlom SPE.

V máji 2005 bola Komisii predložená ňou zadaná štúdia uskutočniteľnosti.¹³¹ Jej výsledky boli verejnosti predstavené v decembri 2005. Štúdia z právneho, daňového a sociálneho hľadiska posudzuje alternatívu vytvorenia SPE v porovnaní s inými riešeniami zameranými na potreby malých a stredných podnikoch. Rovnako obsahuje ekonomickú analýzu vytvorenia SPE. Podkladom boli vstupy 2147 oslovených podnikov a 51 inštitúcií a odborníkov z 25 členských štátov. K vytvoreniu SPE sa štúdia uskutočniteľnosti stavia kladne.

V priebehu rokov 2006 a 2007 prebral iniciatívu ohľadom projektu SPE Európsky parlament. V rámci verejného vypočutia, ktoré zorganizoval 22.6.2006 v Bruseli Výbor pre právne veci EP¹³² bol prezentovaný aj návrh nariadenia o SPE, ktorý bol úpravou a aktualizáciou návrhu CREDA, tzv. Teichmannov návrh. Teichmannov návrh upravil znenie návrhu CREDA tak, aby zodpovedalo terminológii používanej v nariadení o SE. Obsahový posun nastáva oproti návrhu CREDA v dvoch základných otázkach: Teichmannov návrh nevyžaduje, aby sa registrové sídlo zhodovalo so skutočným sídlom. Súčasťou stanov ale musí byť adresa, na ktorej je spoločnosť zastihnuteľná v obvyklom pracovnom čase. Minimálny základný kapitál sa znižuje na 10.000 eur a musí byť v plnom rozsahu tvorené peňažnými vkladmi. Uvoľňuje normy týkajúce sa nepeňažných vkladov, poskytovaní plnení spoločníkom

¹³¹ Etude de Faisabilité pour un Statut Européen de la PME. Rapport Final [online]. Dostupná z WWW: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/craft/doc/spe_feasibility_final_rapport_2005_fr.pdf> [cit. 2012-06-17].

¹³² K prezentáciám, ktoré na uvedenom fóre odzneli, porov. Presentations Held at the Public Hearing Before the Committee on Legal Affairs of the European Parliament in Brussels, 22 June 2006, on the European Private Company. *ECL*. 2006, č. 6, s. 265-278.

a modifikuje ustanovenia zodpovednosti orgánov a spoločníkov pre prípad insolventnosti SPE.

Predovšetkým z iniciatívy nemeckého poslanca *Lehneho*, ktorý bol v danom prípade spravodajcom, EP dňa 1.2.2007 na základe pomerne málo využívaného ustanovenia článku 192 ods. 2 ZES¹³³ prijal uznesenie vyzývajúce Komisiu predložiť legislatívny návrh nariadenia o SPE v priebehu roku 2007.¹³⁴ Prílohou uznesenia je 11 podrobných odporúčaní, ktoré má Komisia pri príprave návrhu nariadenia o SPE zohľadniť. Podľa EP má komunitárne právo tvoriť základ úpravy SPE a vo veciach, ktoré bude upravovať nariadenie má byť úplne vylúčená pôsobnosť vnútroštátneho práva. Založiť SPE má byť umožnené *ex nihilo*, zmenou vnútroštátnej právnej formy a fúziou. SPE má mať možnosť premiestniť svoje registrové sídlo alebo zmeniť právnu formu na SE. Základný kapitál má byť tvorený aspoň vo výške 10.000 eur, nemusí byť nutne splatený pri vzniku spoločnosti. SPE má mať aspoň jedného konateľa, ktorým nemôže byť osoba diskvalifikovaná na základe súdneho alebo administratívneho rozhodnutia z obdobnej funkcie podľa vnútroštátneho práva. Pre SPE má byť umožnená tak monistická ako aj dualistická vnútorná štruktúra. Stanovy majú obligatórne obsahovať len základné náležitosti, prílohou nariadenia majú byť vzorové stanovy, ktoré môžu zakladatelia použiť vcelku alebo čiastočne.¹³⁵

Komisia bola povinná na uznesenie EP adekvátnym spôsobom reagovať.¹³⁶ Poslanec *Lehne*, ktorého agendou sa na isté obdobie SPE stala, na konferencii v Berlíne v júni 2007 pohrozil Komisii právnymi krokmi, ak reakcia nebude včasná a primeraná.¹³⁷ Na zasadaní Výboru pre právne veci EP komisár *McCreevy* ohlásil predloženie legislatívneho návrhu do 31.6.2008. EP tento návrh akceptoval a pôvodne plánované uznesenie na októbrovej plenárnej schôdzi, ktorou zamýšľal Komisiu

¹³³ Rozhodnutím väčšiny hlasov členov môže Európsky parlament požiadať Komisiu o predloženie vhodného návrhu vo veciach, o ktorých sa domnieva, že pre plnenie tejto zmluvy je potrebné vydať akt Spoločenstva. (V súčasnosti článok 225 ZFEÚ).

¹³⁴ Uznesenie Európskeho parlamentu s odporúčaniami pre Komisiu o štatúte Európskej súkromnej spoločnosti (2006/2013(INI)) (Ú.v. EÚ C 250E, 25.10.2007, s. 111).

¹³⁵ Detailne k uzneseniu Parlamentu porov. KUCK, S.; WEISS, M. Der Initiativbericht des Europäischen Parlaments für eine Europäische Privatgesellschaft. *Der Konzern*. 2007, č. 8, s. 498-505.

¹³⁶ Podľa bodu 14 Rámcovej dohody o vzťahoch medzi Európskym parlamentom a Komisiou zo dňa 26.05.2005 (Ú.v. EÚ C 117E, 18.05.2006, s. 125) Komisia vezme do úvahy všetky žiadosti Parlamentu o predloženie legislatívnych návrhov, ktoré jej predloží Parlament podľa článku 192 ZES a poskytne rýchlu a dostatočne podrobnú odpoveď na každú takúto žiadosť.

¹³⁷ Porov. FIETZ, E. Die Europäische Privatgesellschaft (EPG) – wird sie kommen? *GmbHR*. 2007, s. R321.

zaviazať predložiť legislatívny návrh do konca februára pod hrozbou žaloby na nečinnosť,¹³⁸ pozmenil tak, že uznesenie len zobralo záväzok Komisie na vedomie.¹³⁹

V súvislosti s SPE Komisia medzitým dňa 19.7.2007 zahájila verejnú konzultáciu o prekážkach, ktorým čelia najmä malé a stredné podniky pri cezhraničných aktivitách na vnútornom trhu a o obsahu zamýšľaného nariadenia o SPE.¹⁴⁰ Predmetom konzultácie boli nasledovné tematické okruhy:

- Vhodný model SPE. Ako alternatívy sa kládli oproti sebe model s viacerými spoločníkmi alebo zjednodušená SPE obmedzená na jediného spoločníka.
- Normatívny prístup k SPE. Posudzovanými možnosťami boli podrobný a kompletný štatút alebo flexibilný štatút, ktorý bude regulovať len základné záležitosti a ponechá veľkú mieru autonómie zakladateľom na vykonanie konkrétnej úpravy v stanovách, pričom ako alternatíva subsidiárnych noriem sa posudzujú referencie na všeobecné princípy štatútu, európskeho práva spoločností a všeobecné princípy spoločné členským štátom na jednej strane a referencia na vnútroštátne právo na strane druhej.
- Štruktúra a základné charakteristiky SPE. S cieľom dosiahnuť čo možno najväčšiu uniformitu SPE mala konzultácia zodpovedať otázku, do akej miery je potrebné vykonať úpravu na európskej úrovni namiesto spoliehania sa na existujúci právny rámec členských štátov.
- Otázka účasti zamestnancov na riadení SPE.

Výsledky verejnej konzultácie, ktorá prebiehala do konca októbra 2007 a do ktorej sa zapojilo 75 respondentov z 11 členských štátov,¹⁴¹ Komisia zverejnila v decembri 2007.¹⁴² Podľa respondentov malé a stredné podniky čelia pri cezhraničných aktivitách prekážkam a nedostatočnému právnemu rámcu. Z toho dôvodu vidia v SPE okrem možnosti získať jednotnú európsku značku aj možnosť úspor, ktoré by SPE ako právna

¹³⁸ Porov. informácia na internetovej stránke poslanca Európskeho parlamentu Lehneho: *McCreevy verspricht Vorschlag zur Europa-GmbH*. 04.10.2007 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.kh-lehne.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=2> [cit. 2012-06-17].

¹³⁹ Uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2007 o európskej súkromnej spoločnosti a o štrnásť smernici o práve obchodných spoločností týkajúcej sa presunu sídla spoločnosti (P6_TA(2007)0491).

¹⁴⁰ Porov. dokument Consultation on a possible statute for a European Private Company, 19.07.2007 [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/epcquest.pdf> [cit. 2012-06-17].

¹⁴¹ Z ČR traja, zo SR ani jeden.

¹⁴² Synthesis of the comments on the consultation dokument of the Internal Market and Services Directorate-General on a possible Statute for a European Private Company [online]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/consultation_report.pdf> [cit. 2012-06-17].

forma dostupná vo všetkých členských štátoch priniesla. Výhodu oproti vnútroštátnym právnym formám by však SPE priniesla len vtedy, ak by bola skutočne jednotná vo všetkých členských štátoch. SPE by mala byť prístupná čo najširšiemu okruhu subjektov, rovnako viacerým ako aj jedinému zakladateľovi (spoločníkovi), právnickým aj fyzickým osobám. Mala by pripustiť, aby registrové sídlo nemuselo byť umiestnené v tom istom členskom štáte ako skutočné sídlo. Odkazy na vnútroštátne právo by mali byť čo najviac vylúčené. Ohľadom vnútornej štruktúry by sa mala zakladateľom poskytnúť najvyššia možná miera autonómie. Pri účasti zamestnancov na riadení SPE sa názory respondentov rozchádzajú. Kým časť sa ich prihovára za jednotný európsky režim, časť vidí jedinou schodnú cestu v referencii na právo štátu registrového sídla SPE.

V mesiacoch október – november 2007 prebiehala konzultácia aj prostredníctvom Európskeho podnikateľského skúšobného panelu (EBTP), panelu spoločností, s ktorými Komisia pravidelne konzultuje o svojich politických iniciatívach. Zapojilo sa 517 respondentov z 26 členských štátov EHP.¹⁴³ Výsledky v zásade zodpovedali verejnej konzultácii sumarizovanej vyššie.¹⁴⁴

V rámci konzultačného procesu Komisia nakoniec organizovala 10.3.2008 konferenciu o SPE. Diskusia prebiehala v štyroch paneloch, ktoré sa zaoberali bariérami, ktorým čelia malé a stredné podniky pri cezhraničných aktivitách a možným prínosom SPE v tejto oblasti, charakterom regulácie SPE, otázkami týkajúcimi sa kapitálovej výbavy SPE a vnútornej štruktúry SPE vrátane účasti zamestnancov.¹⁴⁵ Pozoruhodný je najmä príspevok profesora *de Kluivera* z univerzity v Amsterdame, ktorý vyjadril zásadné pochybnosti o účelnosti SPE. Projektu SPE (v tom čase v znení Teichmannovho návrhu) vyčíta, že sa zameriava skôr na počiatočnú fázu existencie SPE a nerieši adekvátne možné konfliktné situácie, ktoré môžu v živote SPE nastať, ochranu spoločníkov a tretích strán. Podľa neho jednoduché riešenia neexistujú. Alternatívne zvažuje podrobnú úpravu v štatúte SPE alebo jasné odkazy na vnútroštátne právo v otvorených otázkach, ale predovšetkým kladie zásadnú otázku, či je nariadenie, aj z hľadiska nákladov v najširšom slova zmysle, ktoré sú s ním spojené, tým správnym právnym nástrojom na dosiahnutie zamýšľaných cieľov. Zastáva názor, že vhodnejším

¹⁴³ Z ČR 36, zo SR dve.

¹⁴⁴ European Business Test Panel (EBTP): European survey on European Private Company [online]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp/docs/epc_report_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

¹⁴⁵ Informácie o konferencii a príspevky panelistov sú dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/conference_en.htm> [cit. 2012-06-17].

a efektívnejším prostriedkom by bola smernica o SPE. Stanovila by kritériá, po splnení ktorých by vnútroštátnej právnej forme mohla byť „pridelená značka“ SPE. Bolo by na členských štátoch, či by sa rozhodli vytvoriť novú právnu formu alebo upraviť svoju existujúcu formu súkromnej spoločnosti.¹⁴⁶ V globálnom hľadisku však konferencia neopustila pozitívny prístup k vytvoreniu SPE.¹⁴⁷

Na základe popísaných iniciatív a posúdenia vplyvov¹⁴⁸ bol dňa 25.6.2008 zverejnený návrh Komisie. Návrh Komisie predpokladal, že nariadenie vstúpi do platnosti 1.7.2010. Toto optimistické očakávanie sa postupne rozplynulo a návrh začal nápadne pripomínať projekt SE, kde sa jednotlivé členské štáty nevedeli niekoľko desaťročí dohodnúť na finálnej podobe nariadenia.

2.2.4 Návrh Parlamentu

V súlade s pravidlami konzultačného postupu podľa článku 308 ZES,¹⁴⁹ o ktorý sa opiera návrh Komisie, sa v ďalšom kroku návrhom Komisie zaoberal Európsky parlament. V nadväznosti na stanoviská dotknutých výborov vypracoval gestorský výbor, Výbor pre právne veci, správu s návrhom legislatívneho uznesenia a jeho odôvodnením.¹⁵⁰ Po prerokovaní v pléne Parlament dňa 10.03.2009 prijal legislatívne uznesenie, ktorým schválil pozmeňovacie návrhy k textu návrhu Komisie (návrh Parlamentu).¹⁵¹

Návrh Parlamentu obsahuje celkovo 68 zmien a doplnení návrhu Komisie. Zmeny majú podľa odôvodnenia návrhu legislatívneho uznesenia „slúžiť najmä ako príprava na očakávané rozpravy v Rade a prevencia blokování v Rade“.¹⁵² Týka sa to najmä štyroch kľúčových oblastí: povinne vytváraného minimálneho základného

¹⁴⁶ Porov. KLUIVER, H. (Re)Considering the SPE. *ECL*. 2008, č. 3, s. 112-113.

¹⁴⁷ Porov. TEICHMANN, C. Fortschritte bei der Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHR*. 2008, s. R113-R114.

¹⁴⁸ Porov. dokument Posúdenie vplyvov a Commission Staff Working Document accompanying the Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE). Summary of the Impact assessment. SEC (2008) 2099. Oba dokumenty boli zverejnené spolu s Návrhom Komisie.

¹⁴⁹ Tomuto ustanoveniu v súčasnosti obsahovo zodpovedá článok 352 ZFEÚ.

¹⁵⁰ Správa Výboru pre právne veci Európskeho parlamentu o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283-2008/0130(CNS)), 04.02.2009, A6-0044/2009.

¹⁵¹ Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2009 o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS)), P6_TA(2009)0094.

¹⁵² Správa Výboru pre právne veci EP, s. 40.

kapitálu, účasti zamestnancov na riadení SPE, kontrolu registrácie a odkazov na vnútroštátne právo.

Podľa návrhu Parlamentu musí mať SPE cezhraničný prvok, ktorý je však naplnený už aj cezhraničným podnikateľským zámerom. Ako uvádza odôvodnenie legislatívneho uznesenia, cezhraničný prvok bol do návrhu doplnený, aby nebola spochybniteľná kompetencia európskeho právotvorcu prijať nariadenie o SPE. Tejto otázke sa ešte v práci budeme venovať.

Skutočné sídlo SPE nemusí byť umiestnené v tom istom členskom štáte ako registrové sídlo, SPE však musí byť zapísaná aj v obchodnom registri štátu, v ktorom sa nachádza faktické sídlo. Návrh Parlamentu predvída centralizovaný európsky register SPE a publicitu tejto právnej formy zvyšuje tým, že členským štátom ukladá viesť osobitný zoznam SPE, ktoré majú na ich území registrové sídlo a zoznam súdnych rozhodnutí týkajúcich sa tejto právnej formy.

Minimálny základný kapitál vo výške 1 eur sa pripúšťa len v prípade, že stanovy upravujú povinnosť solvenčného testu (vystavenie potvrdenia o platobnej schopnosti riadiacim orgánom SPE ako podmienku výplat spoločníkom). V opačnom prípade musí SPE vytvoriť základný kapitál aspoň vo výške 8.000 eur. Návrh Parlamentu tiež upravuje ustanovenia o výplatách spoločníkom a normy o vecných vkladoch.

Navrhujú sa tiež osobitná úprava neplatnosti a možnosti napadnutia uznesení spoločníkov a podrobnejšie normy o zodpovednosti členov orgánov SPE. Normy o účasti zamestnancov sa rozvádzajú a popri základnom princípe – aplikácii práva štátu registrového sídla, sa pri prekročení stanoveného počtu zamestnancov odkazujú na postupy podľa smernice o SE.

Odôvodnenie návrhu legislatívneho uznesenia v súlade s koncepciou návrhu Komisie zdôrazňuje, že pre zachovanie jednotnosti SPE je potrebné v čo najväčšej miere eliminovať odkazy na vnútroštátne právo. V bodoch dôležitých pre denný chod SPE má teda nariadenie o SPE ponúknuť vlastné pravidlá.¹⁵³

¹⁵³ Ibid.

2.2.5 SPE v Rade Európskej únie

Návrhom Komisie sa začala počnúc júlom 2008 zaoberať Rada pod francúzskym predsedníctvom. Jej prípravný orgán, Pracovná skupina pre právo obchodných spoločností, sa návrhu venovala na deviatich zasadaniach.

Podľa správy francúzskeho predsedníctva o pokroku predloženého Rade pre konkurencieschopnosť na zasadaní dňa 1.12.2008, hlavné otvorené otázky predstavovali odkazy na vnútroštátne právo, cezhraničný prvok, spôsob kontroly v rámci procesu registrácie SPE, otázka zhody registrového a faktického sídla, zodpovednosť členov orgánov SPE, účasť zamestnancov na riadení a výška minimálneho základného kapitálu.¹⁵⁴ Rada poverila svoje prípravné orgány ďalšími prácami na návrhu tak, aby bolo možné otvorené záležitosti čo najskôr vyriešiť a dosiahnuť dohodu o jeho konečnej podobe. Na základe postoja Rady pre konkurencieschopnosť francúzske predsedníctvo za účelom ďalších prác v Pracovnej skupine pre obchodné právo zverejnilo dňa 11.12.2008 upravený návrh nariadenia o SPE.¹⁵⁵ Návrh precizoval odkaz na vnútroštátne právo v niektorých čiastkových otázkach, sprísnil ustanovenia týkajúce sa vecných vkladov a splácania vkladov ako aj podmienky poskytovania plnení spoločníkom.

Za českého predsedníctva Rady v prvej polovici roku 2009 práce v poradných orgánoch pokračovali. Pracovná skupina pre právo obchodných spoločností sa na prvých štyroch zasadaniach venovala dôkladnému skúmaniu francúzskeho návrhu. Na základe diskusií o návrhu a príspevkov z rôznych zdrojov bol vypracovaný revidovaný kompromisný návrh.¹⁵⁶ Obsahuje väčšie množstvo zmien v rôznych oblastiach, od formulačných až po obsahové spresnenia alebo doplnenia. Najzásadnejšou zmenou bolo stanovenie podrobnej úpravy účasti zamestnancov na riadení. Navrhuje sa, aby pri splnení definovaných kritérií spočívajúcich v počte zamestnancov a ich geografickom zložení bol riadiaci orgán povinný vstúpiť so zamestnancami do vyjednávania. Rovnako návrh obsahuje vlastné štandardné pravidlá. České predsedníctvo v správe o pokroku zo dňa 8.5.2009 konštatuje, že otázka účasti zamestnancov, cezhraničného prvku,

¹⁵⁴ Dokument Rady, Doc. No. 16400/1/08 DRS 74 SOC 733, 28.11.2008.

¹⁵⁵ Dokument Rady, Doc. No. 17152/08 DRS 78 SOC 782, 11.12.2008. V práci sa označuje ako „francúzsky návrh.“

¹⁵⁶ Dokument Rady, Doc. No. 9065/09 DRS 34 SOC 277, 27.04.2009. V práci ho označujeme ako „český návrh.“

minimálneho základného kapitálu, modalitách kontroly v rámci registrácie SPE a povinnosti orgánov SPE budú ešte musieť byť predmetom ďalších diskusií.¹⁵⁷

Počas švédskeho predsedníctva Rady boli pripravené viaceré kompromisné návrhy, ktoré boli diskutované vo Výbore stálych predstaviteľov.¹⁵⁸ Konečný revidovaný kompromisný návrh predsedníctva bol zverejnený 27.11.2009.¹⁵⁹ V tomto štádiu sa za otvorenú považovala otázka sídla a účasti zamestnancov. Švédsky návrh v otázke sídla navrhuje, aby v prvých dvoch rokoch odo dňa účinnosti nariadenia o SPE bolo registrové sídlo a skutočné sídlo zhodné. Po uplynutí tejto lehoty by sa na danú otázku aplikovalo vnútroštátne právo štátu registrového sídla SPE. Ohľadom stanovenia počtu zamestnancov, od ktorého by sa aplikovali normy o účasti zamestnancov podľa nariadenia, predkladá nové kompromisné riešenie spočívajúce v kombinácii absolútneho počtu zamestnancov a podielu zamestnancov fakticky pracujúcich v štáte s vyšším štandardom účasti zamestnancov ako má štát registrového sídla SPE. Rada pre konkurencieschopnosť rokovala o švédskom návrhu 4.12.2009. Bolo to prvýkrát, čo sa konkrétny text návrhu nariadenie o SPE ako celok dostal na rokovanie samotnej Rady ako európskeho právotvorcu, a nie len jej pomocných orgánov. Tlačová správa po rokovaní informuje že „pretože jednomyselnosť potrebná na dohodu nebola dosiahnutá, Rada poznamenáva, že sú potrebné ďalšie práce na návrhu, ktorého cieľom je zaviesť právnu formu SPE“.¹⁶⁰ Návrh zablokoval nesúhlas Nemecka s úpravou základného kapitálu (nemecké stanovisko trvalo na minimálnom základnom kapitáli 8.000 eur v každom prípade), registrového a skutočného sídla a účasti zamestnancov.¹⁶¹ Podľa kuloárnych informácií o projekt SPE javilo v rámci rokovaní Pracovnej skupiny pre právo obchodných spoločností záujem stále menej členských štátov. Rovnako tak Komisia naznačila, že v prípade neúspechu švédskeho návrhu sa nebude ďalej aktívne usilovať návrh presadiť.¹⁶²

¹⁵⁷ Dokument Rady, Doc. No. 9658/09 DRS 41 SOC 316, 08.05.2009.

¹⁵⁸ Dokumenty Rady Doc. No. 14783/09 DRS 64 SOC 611, 22.10.2009; Doc. No. 15355/09ADD1 DRS 66 SOC 646, 09.11.2009; Doc. No. 16155/09 ADD1 DRS 72 SOC 713, 20.11.2009 a Doc. No. 16606/09 DRS 76 SOC 738, 24.11.2009.

¹⁵⁹ Doc. No. 16115/09 ADD1 DRS 71 SOC 711, 27.11.2009. Tento návrh v práci označujeme ako „švédsky návrh.“ Prehľadne k švédskemu návrhu porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2010, č. 7, s. 337-349.

¹⁶⁰ Dokument Rady, Doc. No. 17076/09 (Presse 365).

¹⁶¹ Porov. WINKLER, C. The need for a European Private Company (SPE) in the light of the Cartesio Ruling. *ELF*. 2010, č. 5-6, s. I-293, pozn. 8.

¹⁶² Porov. MEYER-MYKLESTAD, J. Protecting Creditors and Investors – Capital Maintenance in the European Private Company. *ICCLJ*. 2010, č. 4, s. 9.

Prípravné orgány Rady začali projektom SPE opätovne zaoberať v januári 2011, za maďarského predsedníctva, ktoré si hľadanie dohody o projekte stanovilo ako jednu zo svojich priorit.¹⁶³ Pod maďarským vedením boli vypracované v mesiaci marec¹⁶⁴ a máj 2011¹⁶⁵ dva kompromisné návrhy, ktoré boli diskutované vo Výbore stálych predstaviteľov (COREPER). Otvorenou otázkou stále zostávala zhoda registrového a skutočného sídla, výška minimálneho základného kapitálu¹⁶⁶ a účasť zamestnancov na riadení.

Konečný revidovaný kompromisný návrh maďarské predsedníctvo predstavilo 23.5.2011.¹⁶⁷ V otázke sídla navrhuje, aby sa uplatnila vnútroštátna úprava podľa štátu registrového sídla, zachováva model minimálneho základného kapitálu vo výške 1 euro, pričom členským štátom sa umožňuje minimálny základný kapitál zvýšiť až na 8.000 eur a predkladá ďalší kompromis v otázke stanovenia počtu zamestnancov, od ktorého by sa aplikovali normy o účasti zamestnancov podľa nariadenia. Rada pre konkurencieschopnosť o maďarskom návrhu rokovala 30.5.2011. Tlačová správa po rokovaní Rady lakonicky konštatuje, že „kompromisný text nezabezpečil jednomyselnosť potrebnú na schválenie návrhu“.¹⁶⁸ Kompromis zmaril nemecký nesúhlas s navrhovanou úpravou otázky registrového sídla, základného kapitálu a s úpravou účasti zamestnancov, s ktorou nesúhlasilo ani Švédsko.¹⁶⁹ Schválenie nariadenia o SPE je preto nateraz v nedohľadne.

¹⁶³ The Programme of the Hungarian Presidency of the Council of the European Union, 1 January – 30 June 2011, Strong Europe, s. 38 [online]. Dostupný z WWW:

<http://www.eu2011.hu/files/bveu/documents/HU_PRES_STRONG_EUROPE_EN_3.pdf> [cit. 2012-06-17].

¹⁶⁴ Dokument Rady, Doc. No. 8084/11 DRS 43 SOC 276, 25.03.2011.

¹⁶⁵ Dokument Rady, Doc. No. 9713/11 DRS 69 SOC 384, 16.05.2011.

¹⁶⁶ Ešte pred posledným zasadanim COREPER, ktoré predchádzalo zasadaniu Rady pre konkurencieschopnosť, Nemecko predložilo návrh, aby sa v prípade, že členský štát registrového sídla v zmysle aktuálneho stavu návrhu dovoľuje umiestniť faktické sídlo na iné miesto, od SPE obligatórne vyžadoval základný kapitál vo výške aspoň 8.000 eur ako záruku svojej serióznosti. Zámerom bolo zabrániť tzv. schránkovým spoločnostiam. Prevažná väčšina štátov tento návrh rezolútne odmietla. Porov. Dokument Rady, Doc. No. 10129/11 LIMITE DRS 73 SOC 401, 12.05.2011.

¹⁶⁷ Doc. No. 10611/11 DRS 84 SOC 432, 23.05.2011. Jedná sa o návrh, ktorý je v práci označovaný ako „maďarský návrh“.

¹⁶⁸ Dokument Rady Doc. No. 10547/11 PRESSE 146 PR CO 34, s. 9.

¹⁶⁹ Porov. ULRICH, S. Die Societas Privata Europaea – endgültig abgelehnt! *GmbH*. 2011, č. 16, s. R-241-R242.

3. Projekt SPE v kontexte právomocí Európskej únie

3.1 Právny základ návrhu Komisie

Návrh Komisie sa opiera o článok 308 ZES.¹⁷⁰ Na tomto ustanovení boli založené nariadenia týkajúce sa všetkých doteraz existujúcich európskych právnych foriem, EZHZ, SE a SCE. Tento článok umožňuje Rade prijať jednomyseľným súhlasom všetkých členských štátov vhodné opatrenia v prípade, ak na to neposkytujú právny základ iné ustanovenia primárneho práva. Možno ho teda využiť len subsidiárne, pri neexistencii inej vhodnej bázy primárneho práva.¹⁷¹

Oprávnenosť založiť európsku supranacionálnu formu na tomto ustanovení viedla v minulosti medzi európskymi orgánmi k sporom vyriešeným až Súdny dvorom. Kým pôvodné návrhy nariadení o SE a SCE pripravené Komisiou boli založené na aproximačnom kompetenčnom ustanovení primárnych predpisov,¹⁷² Rada pred ich schválením právny základ zmenila na článok 308 ZES. S uvedeným postupom nesúhlasil Európsky parlament, ktorému v prípade právneho aktu založeného na článku 308 ZES pripadala len konzultačná úloha (konzultačný proces). Na druhej strane, pri právnom akte založenom na článku 95 ZES mal Parlament funkciu spolurozhodovaciu (riadny legislatívny postup).¹⁷³

Kým pri nariadení o SE sa Európsky parlament ďalších právnych krokov voči zmenenému právnemu základu skôr z politických dôvodov vzdal,¹⁷⁴ spor v súvislosti s SCE viedol k žalobe Parlamentu voči Rade o preskúmanie legality nariadenia o SCE. Parlament argumentoval, že SCE nie je nič iné len vnútroštátna právna forma, ktorá má európsky charakter, nakoľko nariadenie o SCE nevytvára autonómne a kompletne právo SCE, ale len jeho základnú štruktúru, ktorá systematicky odkazuje na vnútroštátne

¹⁷⁰ Čl. 308 ZES: V prípade, že na dosiahnutie niektorého z cieľov Spoločenstva v rámci fungovania spoločného trhu je potrebný akt Spoločenstva, a táto zmluva na to neposkytuje potrebné právomoci, prijme Rada jednomyseľným rozhodnutím vhodné opatrenia na návrh Komisie a po porade s Európskym parlamentom.

¹⁷¹ K povahe čl. 352 ZFEÚ (bývalý čl. 308 ZES) a podmienkam jeho aplikácie porov. TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. 4. vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, s. 95-96.

¹⁷² V súčasnosti článok 114 ZFEÚ, ktorému pred Lisabonskou zmluvou zodpovedal článok 95 ZES.

¹⁷³ Pred Lisabonskou zmluvou bol uvedený postup označovaný ako „spolurozhodovací postup.“ K oboom druhom legislatívneho procesu porov. TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. s. 267-270.

¹⁷⁴ Porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) spoločnosť*. s. 12.

právo štátu sídla SCE.¹⁷⁵ Nariadenie o SCE má preto podľa Parlamentu charakter aproximačného aktu. Súdny dvor túto argumentáciu odmietol a potvrdil článok 308 ZES ako právny základ nariadenia. Podľa Súdneho dvora je SCE samostatná právna forma existujúca popri vnútroštátnych. Tento záver neovplyvňuje ani skutočnosť, že nariadenie neposkytuje komplexný a uzavretý právny rámec pre SCE, ani odkazy na vnútroštátne právo v nariadení, nakoľko tieto majú iba subsidiárnu povahu.¹⁷⁶

Uvedený spor možno podľa nášho názoru vnímať skôr ako politickú kontroverziu ohľadom ingerencie Európskeho parlamentu než ako kontroverziu právnu. Z tohto uhla pohľadu sa v dôsledku Lisabonskej zmluvy javí spor ako prekonaný a to aj pri odhliadnutí od prezentovaného rozsudku Súdneho dvora. Lisabonská zmluva kompetenčnú normu vyjadrenú v článku 308 ZES v podobe článku 352 ZFEÚ ponechala.¹⁷⁷ Relevantný posun oproti článku 308 ZES ale prináša článok 352 ZFEÚ v inom spôsobe zapojenia Parlamentu do legislatívneho procesu. Namiesto konzultačného procesu predpokladá článok 352 ZFEÚ pri aktoch založených na článku 352 ZFEÚ postup súhlasu. Tento postup dáva Európskemu parlamentu absolútne právo veta. Buď návrh predložený Komisiou schváli alebo odmietne. Rada ako právotvorný orgán nemôže nebrať stanovisko Parlamentu do úvahy. Na druhej strane, uvedený postup nedáva Parlamentu možnosť k predloženému návrhu predkladať pozmeňovacie návrhy. V prípade, že práce na projekte SPE budú oživené, pred schválením návrhu nariadenia Radou bude teda treba zabezpečiť súhlas Parlamentu s návrhom.¹⁷⁸

3.2 Princíp subsidiarity a proporcionality

Podľa článku 5 ZEÚ sú orgány Únie pri svojej činnosti viazané princípom subsidiarity.¹⁷⁹ Aplikuje sa v oblastiach, v ktorých majú členské štáty a Únia spoločnú

¹⁷⁵ Rozhodnutie ESD z 02.05.2006 vo veci C-436/03 *Európsky parlament v. Rada Európskej únie* [2006] Zb. roz. ESD I-3733, bod 26.

¹⁷⁶ *Ibid.*, body 44-45.

¹⁷⁷ Čl. 352 ods. 1 prvá veta ZFEÚ: Ak sa preukáže, že v rámci politik vymezených v zmluvách je na dosiahnutie niektorého z cieľov uvedených v zmluvách nevyhnutná činnosť Únie a zmluvy na to neposkytujú potrebné právomoci, prijme Rada jednomyseľne na návrh Komisie a po udelení súhlasu Európskeho parlamentu vhodné ustanovenia.

¹⁷⁸ V tomto zmysle porov. tiež maďarský návrh, s. 2, pozn. 2.

¹⁷⁹ Čl. 5 ods. 3, prvý pododsek ZEÚ: Podľa zásady subsidiarity koná Únia v oblastiach, ktoré nepatria do jej výlučnej právomoci, len v takom rozsahu a vtedy, ak ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť na ústrednej úrovni alebo na regionálnej a miestnej úrovni, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie. (Pred Lisabonskou zmluvou čl. 5 ods. 2 ZES).

právomoc. K takým patrí aj vnútorný trh,¹⁸⁰ oblasť a v rámci Komisie rezort,¹⁸¹ ktorý zastrešuje právo obchodných spoločností a teda aj projekt SPE.¹⁸² Princíp subsidiarity vyžaduje, aby Únia konala len v prípade, ak dané ciele nie je možné adekvátne dosiahnuť na nižšej úrovni – štátnej, regionálnej alebo miestnej (komparatívny test účinnosti) a je ich možno dosiahnuť lepšie na úrovni EÚ (test z pridanej hodnoty).¹⁸³

Rovnako v záležitostiach spoločnej právomoci ako aj v záležitostiach výlučnej právomoci Únie musia orgány EÚ postupovať v súlade s princípom proporcionality. Ich aktivita by nemala prekročiť nevyhnutnú mieru.¹⁸⁴ Otázka, či projekt SPE v podobe návrhu nariadenia spĺňa kritériá subsidiarity a proporcionality, je preto kľúčovou pre posúdenie jeho legitímnosti a kompetencie európskeho právotvorcu takúto novú právnu formu vytvoriť.¹⁸⁵

Dôvodová správa k návrhu Komisie v nadväznosti na verejné konzultácie a posúdenie vplyvu, ktoré zverejneniu návrhu predchádzali, vychádza z predpokladu, že na dosiahnutie proklamovaného cieľa, teda na zlepšenie prístupnosti cezhraničných aktivít pre malé a stredné podniky v rámci Únie, je rovnaká právna forma vytvorená na európskej úrovni vhodným nástrojom:¹⁸⁶ „Členské štáty tento cieľ samé nedosiahnu. Aj keby sa všetky členské štáty zaviazali vytvoriť z obchodného hľadiska priaznivejšie legislatívne prostredie pre obchodné spoločnosti, stredné a malé podniky by stále museli čeliť dvadsiatim siedmim štátnym režimom, ktoré nie sú jednotné.“ Vytvorenie novej právnej formy zameranej na požiadavky malých a stredných podnikov na jasnom právnom základe a s dostatočnou mierou flexibility „predstavuje najúčinnější a cieleňý prostriedok na dosiahnutie vyššie uvedeného cieľa“. V alternatíve harmonizácie vnútroštátnych noriem týkajúcich sa súkromných spoločností dôvodová správa vidí

¹⁸⁰ Čl. 4 ods. 2 písm. a) ZFEÚ.

¹⁸¹ Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh a služby.

¹⁸² K právu spoločností ako oblasti spoločnej právomoci Únie a členských štátov porov. WOUTERS, J. *CMLR*. 2000, č. 2, s. 277 a literatúru, na ktorú odkazuje. V súvislosti s SPE existuje aj argumentácia, že tvorba supranacionálnych právnych foriem je výlučnou kompetenciou Únie, na ktorú sa princíp subsidiarity neaplikuje a princíp proporcionality je zachovaný z podstaty veci. K analýze a kritike tejto koncepcie porov. MAYERHÖFER, M. *Zentrale Diskussionspunkte der Europäischen Privatgesellschaft (EPG) : Anlässlich des offiziellen VO-Vorschlags der Kommission. GeS*. 2008, č. 4, s. 177-178.

¹⁸³ Porov. TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. s. 94.

¹⁸⁴ Čl. 5 ods. 4, prvý pododsek ZEU: Podľa zásady proporcionality neprekračuje obsah a forma činnosti Únie rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov zmlúv. (Pred Lisabonskou zmluvou čl. 5 ods. 3 ZES). K princípu proporcionality porov. TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. s. 94, 143-144.

¹⁸⁵ K aplikácii princípu subsidiarity a proporcionality v práve spoločností porov. WOUTERS, J. *CMLR*. 2000, č. 2, s. 276-280.

¹⁸⁶ Porov. Návrh Komisie, dôvodová správa, s. 3-4. Nasledovné citácie pochádzajú z toho istého zdroja.

nepomerný zásah do právnych predpisov členských štátov. Na vytvorenie supranacionálnej právnej formy je však potrebný „potrebný právny nástroj, ktorý je priamo uplatniteľný, teda nariadenie. Odporúčanie ani smernica by nezaručili jednotný režim uplatniteľný vo všetkých členských štátoch“.¹⁸⁷

S tézou, že supranacionálnu európsku právnu formu je možné vytvoriť len na európskej úrovni aktivitou európskeho právotvorcu, možno v principiálnej rovine súhlasiť. Návrh Komisie však, na rozdiel od doterajších európskych právnych foriem, nestanovuje požiadavku cezhraničného prvku. Práve táto okolnosť bola hybným motorom diskusií o naplnení kritéria subsidiarity v prípade projektu SPE v znení návrhu Komisie.

3.3 Cezhraničný prvok

Cezhraničný prvok (*cross-border element, grenzüberschreitender Bezug*) možno definovať ako skutkové okolnosti majúce základ súčasne aspoň v dvoch členských štátoch EÚ, ktoré európsky právotvorca stanovuje ako podmienku prístupu (založenia) a/alebo užívania európskej právnej formy.

Cezhraničnému prvku sa pri európskych právnych formách pripisuje dvojaká funkcia. Jednak má urobiť zadosť požiadavke subsidiarity opatrenia prijatého na európskej úrovni vyplývajúcej z primárneho práva a tiež má plniť protektívnu funkciu vo vzťahu k vnútroštátnym právnym formám.¹⁸⁸

Požiadavke subsidiarity má cezhraničný prvok činiť zadosť tým, že voľbu európskej právnej formy fixuje na okolnosti, ktoré majú vzťah súčasne k viacerým členským štátom. Argumentuje sa, že takáto konštelácia predstavuje situáciu, ktorú vie legislatívne riešiť len európsky právotvorca, čiže nie je možné jej riešenie na nižšej úrovni. Oproti tomu európska forma bez takéhoto prvku by umožňovala jej využitie aj na čisto vnútroštátnej úrovni, popri vnútroštátnych právnych formách. Časť odbornej verejnosti z tejto skutočnosti vyvodzuje záver, že európsky právotvorca by tak bez cezhraničného prvku fakticky tvoril vnútroštátnu právnu formu¹⁸⁹ a vstúpil na územie, ktoré v súlade s princípom subsidiarity má patriť nižšej úrovni – vnútroštátnej legislatíve. Z dôsledkov cezhraničného prvku je zrejmé aj jeho protektívna funkcia.

¹⁸⁷ V rovnakom duchu porov. tiež bod 19 preambuly návrhu Komisie.

¹⁸⁸ Porov. napr. WICKE, H. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 358.

¹⁸⁹ V tomto zmysle porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 15.

Európsku formu nie je možné využiť v okolnostiach, v ktorých nie je daná cezhraničnosť. Keďže vnútroštátna právna forma takéto obmedzenie spravidla nepozná, javí sa v porovnaní s európskou právnou formou prístupnejšia vo viacerých situáciách. Európska právna forma v dôsledku obmedzenia jej použitia cezhraničným prvkom tak nepredstavuje priamu konkurenciu voči vnútroštátnym právnym formám.

3.3.1 Cezhraničný prvok pri existujúcich európskych právnych formách

Podľa článku 4 ods. 2 nariadenia o EZHZ musí zoskupenie pozostávať aspoň z dvoch právnických osôb, ktoré majú ústredie v rôznych členských štátoch alebo z dvoch fyzických osôb, ktoré svoju hlavnú činnosť vykonávajú v rôznych členských štátoch alebo z právnickej osoby s ústredím v jednom členskom štáte a fyzickej osoby vykonávajúcej svoju hlavnú činnosť v inom členskom štáte. V prípade, že podmienky podľa tohto ustanovenia združenie prestane spĺňať, musí byť EZHZ rozhodnutím jeho členov zrušené.¹⁹⁰ Ak sa tak nestane, vysloví súd na návrh zrušenie zoskupenia, ak sa ešte pred vydaním súdneho rozhodnutia nevykoná náprava.¹⁹¹

Pri založení SE fúziou sa aspoň dve zakladajúce akciové spoločnosti musia spravovať právom iných členských štátov. Pri založení holdingovej SE sa obdobne aspoň dve zo zakladajúcich spoločností musia spravovať právom iného členského štátu. Alternatívne postačuje, ak tieto spoločnosti majú najmenej dva roky dcérsku spoločnosť, ktorá sa spravuje právom iného členského štátu alebo pobočku umiestnenú v inom členskom štáte. To isté platí aj pre založenie dcérskej SE. Pri založení SE zmenou právnej formy akciovej spoločnosti sa vyžaduje už len to, aby táto mala aspoň dva roky dcérsku spoločnosť spravujúcu sa právom iného členského štátu.¹⁹²

Pri založení SCE *ex nihilo* musia spomedzi zakladateľov fyzických osôb aspoň dve mať bydlisko v rozličných členských štátoch a spomedzi zakladateľov právnických osôb sa aspoň dve musia spravovať právom iného členského štátu. Pri založení SCE fúziou družstiev sa aspoň dve družstvá musia riadiť právom iného členského štátu. Založenie SCE je ďalej možné premenou vnútroštátneho družstva, ktoré má aspoň dva

¹⁹⁰ Článok 31 ods. 3 nariadenia o EZHZ.

¹⁹¹ Článok 32 ods. 1 nariadenia o EZHZ.

¹⁹² Článok 2 ods. 1 až 4 nariadenia o SE.

roky organizačnú zložku alebo dcérsku spoločnosť spravujúcu sa právom iného členského štátu.¹⁹³

Cezhraničný prvok vo všetkých troch európskych formách musí byť daný v momente ich založenia. Tvorí bariéru prístupu k týmto formám pre subjekty, ktoré doposiaľ cezhranične aktívne v rámci Únie nie sú. Vychádzajúc z tézy, že účelom cezhraničného prvku je zabezpečiť internacionalitu zakladanej spoločnosti a odlíšiť ju v tomto ohľade od vnútroštátnych právnych foriem, dospievame k záveru, že v existujúcich právnych formách sa tento cieľ dosahuje len obmedzene.

Predovšetkým z dôvodu, že jedinou spoločnosťou, ktorá musí kritérium internacionality v podobe cezhraničného prvku spĺňať počas celej svojej existencie, je EZHZ. V prípade, že ho stratí a členovia v súlade s príkazom právneho predpisu EZHZ nezrušia, EZHZ môže byť zrušené rozhodnutím súdu. Ani tieto požiadavky však nepredstavujú dostatočnú zábezpeku, že internacionalita EZHZ bude zachovaná. V prvom rade nariadenie o EZHZ nestanovuje, ktoré údaje sa obligatórne zapisujú do obchodného registra a v ktorých prípadoch korporátnych zmien postačuje uloženie príslušného dokumentu do zbierky listín.¹⁹⁴ Bez úpravy vo vnútroštátnom právnom predpise je teda mysliteľná aj situácia, že členovia združenia v obchodnom registri zapisovaní nebudú. Publicita ohľadom členov združenia a tým aj objektívna možnosť ľahkého zistenia skutočnosti či je cezhraničným prvok po založení EZHZ stále zachovaný, sa tým zmenšuje. Rovnako kritérium hlavnej činnosti fyzickej osoby ako člena združenia, na základe ktorej sa posudzuje naplnenie cezhraničného prvku, sa javí ako vágne. Aj v prípade, že by EZHZ cezhraničný prvok neobsahovalo a jeho členovia by tak mali povinnosť združenie zrušiť, možno mať pochybnosti, či následné *ex officio* zrušenie predstavuje účinný spôsob sankcie. Podľa nariadenia o EZHZ je takéto zrušenie možné len na návrh. Kde nie je žalobca, nie je ani sudca. V prípade, že členský štát vo vnútroštátnom predpise mechanizmus dostatočne jasne neupravuje, ostáva požiadavka nariadenia o EZHZ skôr prázdnu literou.

Na rozdiel od EZHZ, ani kvality akcionárov SE ani kvality členov SCE, ktoré boli rozhodujúce aby tieto právne formy pri založení naplnili kritérium cezhraničného prvku, nie sú pre ďalšiu existenciu SE alebo SCE relevantné. Aj tie, ktoré sa vyžadujú pri založení všetkých troch európskych foriem, možno vhodne zvoleným mechanizmom

¹⁹³ Článok 2 ods. 1 nariadenia o SCE.

¹⁹⁴ Porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společnosti*. s. 92-93.

„založenia v dvoch krokoch“ obísť.¹⁹⁵ SE ako stopercentnú dcérsku spoločnosť bez akejkoľvek materiálnej cezhraničnej aktivity možno napríklad získať *ad hoc* založením akciovej spoločnosti v inom členskom štáte a jej následnou fúziou s materskou spoločnosťou.

3.3.2 SPE a cezhraničný prvok

Návrh CREDA cezhraničný prvok ako predpoklad založenia resp. ďalšej existencie SPE nestanovuje. Práve z dôvodov možnosti jeho obchádzania, ako sme to načrtli aj vyššie, bol zamietnutý, hoci o ňom pôvodne tvorcovia návrhu CREDA uvažovali.¹⁹⁶

Rovnako cezhraničný prvok nepredpokladá ani návrh Komisie. Dôvodová správa odkazuje na prax, kedy cezhraničná expanzia podniku nasleduje až po založení podniku v rámci jedného členského štátu. Cezhraničný prvok by tak zabránil využiť SPE „od počiatku“. Uvádza tiež možnosť obchádzania cezhraničného prvku a záťaž, ktorú by členským štátom spôsobil monitoring dodržiavania a presadzovanie príslušných noriem. Cezhraničný prvok by podľa dôvodovej správy znížil potenciál SPE.¹⁹⁷ V tomto bode si návrh Komisie neosvojuje odporúčania Winterovej správy, ktorá považuje internacionálnu dimenziu za nevyhnutnú, aby bola daná legislatívna kompetencia európskeho právotvorcu. Winterova správa považuje za potrebné zakotviť cezhraničný prvok pre SPE aspoň v požiadavke výkonu činnosti vo viac než jednom členskom štáte.¹⁹⁸

Cezhraničný prvok do projektu SPE vniesol Európsky parlament. Podľa návrhu Parlamentu¹⁹⁹ musí mať SPE buď (i) cezhraničný podnikateľský zámer alebo cezhraničný predmet činnosti alebo (ii) cieľ vyvíjať významným spôsobom aktivity vo viac než jednom členskom štáte alebo (iii) dcérsku spoločnosť prípadne organizačnú zložku (*establishments, Niederlassungen*) vo viac než jednom členskom štáte alebo (iv) materskú spoločnosť registrovanú v inom členskom štáte. Vysvetlenie cezhraničného

¹⁹⁵ Porov. OECHSLER, J. Der praktische Weg zur Societa Europaea (SE) : Gestaltungsspielraum und Typenzwang. *NZG*. 2005, č. 17, s. 697-702; DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností*. s. 149.

¹⁹⁶ Porov. DEJMEK, P. Das künftige Europa und die Europäische Privatgesellschaft. *NZG*. 2001, č. 19, s. 879.

¹⁹⁷ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 3.

¹⁹⁸ Porov. Winterova správa, s. 117.

¹⁹⁹ Čl. 3 ods. 1 písm. ea) návrhu Parlamentu (pozmeňujúci návrh 70).

zámeru je ďalej jednou z informácií, ktoré sú oprávnené členské štáty požadovať pri registrácii SPE.²⁰⁰

Odôvodnenie príslušného návrhu uznesenia EP víta síce prístup Komisie, ktorá cezhraničný prvok nepredpokladá, spravodajca návrhu, poslanec *Lehne* ho dokonca priamo podporuje. Z dôvodov kompetenčných (princíp subsidiarity) ale návrh Parlamentu cezhraničný prvok zavádza. Podľa odôvodnenia však nemôže byť prekážkou založenia SPE, preto sa poníma extenzívne.²⁰¹ Pravdepodobne z rovnakých dôvodov návrh Parlamentu nestanovuje výslovne, že cezhraničný prvok musí byť daný v okamihu založenia resp. registrácie SPE. Predpokladá, že SPE mu učiní zadosť najneskôr do dvoch rokov od svojho vzniku. Ak sa tak nestane, návrh Parlamentu predvída, že SPE bude zmenená na príslušnú vnútroštátnu právnu formu.²⁰²

Problematika cezhraničného prvku bola v Rade diskutovaná od počiatku prác na projekte a zostala dlhú dobu otvorenou otázkou.²⁰³ Do kompromisných návrhov sa cezhraničný prvok dostal počas švédskeho predsedníctva Rady. V rámci prác prípravných orgánov Rady väčšina zástupcov členských štátov síce podporovala prístup Komisie vrátane jeho odôvodnenia,²⁰⁴ švédsky návrh nakoniec cezhraničný prvok upravil, vychádzajúc z návrhu Parlamentu. Podľa švédskeho návrhu musí byť cezhraničný prvok daný v čase registrácie SPE a musí spočívať v (i) zámere výkonu podnikateľskej činnosti v členskom štáte odlišnom od štátu registrácie alebo (ii) cezhraničnom predmete činnosti SPE alebo (iii) dcérskej spoločnosti či organizačnej zložke v členskom štáte odlišnom od štátu registrácie alebo (iv) jednom či viacerých spoločníkoch, ktorí majú bydlisko alebo registrované sídlo v rozličných členských štátoch alebo v členskom štáte odlišnom od štátu registrácie SPE.²⁰⁵ *Ex post* kontrolu prítomnosti cezhraničného prvku švédsky návrh na rozdiel od návrhu Parlamentu

²⁰⁰ Čl. 10 ods. 2 písm. ba) návrhu Parlamentu (pozmeňujúci návrh 22):

²⁰¹ Správa Výboru pre právne veci, s. 42.

²⁰² Čl. 9 ods. 3a návrhu Parlamentu (pozmeňujúci návrh 21): Kópiu každej registrácie SPE a kópie jej následných zmien príslušné vnútroštátne registre odošlú európskemu registru, ktorý spravuje Komisia a príslušné vnútroštátne orgány a v ktorom budú uschované. Komisia monitoruje údaje zapísané v tomto registri, najmä s cieľom zabrániť možnému zneužitiu a omylom. Ak SPE do dvoch rokov od registrácie nemôže preukázať súlad s článkom 3 ods. 1 písm. eb) [správne malo byť ea); odkazované ustanovenie reguluje cezhraničný prvok – pozn. autora], zmení sa na príslušnú právnu formu členského štátu.

²⁰³ Porov. správa francúzskeho predsedníctva Rady o pokroku, Dokument Rady, Doc. No. 16400/1/08 DRS 74 SOC 733, 28.11.2008; správa českého predsedníctva Rady o pokroku, Dokument Rady, Doc. No. 9658/09 DRS 41 SOC 316, 08.05.2009.

²⁰⁴ Porov. Nóta švédskeho predsedníctva Rady Výboru stálych predstaviteľov (COREPER), Dokument Rady Doc. No. 15355/09 DRS 66 SOC 646, 9.11.2009.

²⁰⁵ Porov. článok 3 ods. 3 švédskeho návrhu.

nestanovuje. So zavedením cezhraničného prvku do švédskeho návrhu nesúhlasilo Taliansko a Litva, za voľnejšiu úpravu sa prihovárало Francúzsko.²⁰⁶ Nakoniec však ustanovenie nebolo zmenené a prevzal ho aj maďarský návrh. Z dokumentov týkajúcich sa ďalšieho priebehu legislatívneho procesu sa zdá, že viac nebolo predmetom relevantnej diskusie medzi členskými štátmi.

Podobne ako pri SE a SCE, cezhraničný prvok pri SPE predstavuje podmienku, ktorá musí byť splnená (len) pri založení resp. registrácii spoločnosti.²⁰⁷ Takisto ako pri všetkých doterajších právnych formách, s jej faktickým obídením nie je spojená žiadna väčšia námaha.

Samostatnou otázkou zostáva, ako by sa cezhraničný prvok spočívajúci v materiálnych kvalitách – cezhraničnom predmete činnosti a hlavne v zámere vykonávať činnosť v inom členskom štáte preukazovali. Z textu švédskeho návrhu nemožno ani v prípade takéhoto materiálneho cezhraničného prvku dovodiť viac, než že je relevantným v čase registrácie SPE. Keďže v tom čase z podstaty veci spoločnosť, najmä v prípade založenia *ex nihilo*, vlastnú aktivitu ešte nevykonáva, medzi kritériom cezhraničného predmetu činnosti a zámerom výkonu činnosti v inom členskom štáte sa stráca rozdiel. Obe kritériá majú povahu čistej deklarácie, aj keď možno zachytenej vo viac či menej formálnej podobe.²⁰⁸ Otázkou je, kde by bola miera, ktorá by odôvodňovala záver, že spoločnosť skutočne má cezhraničný predmet činnosti alebo zámer vykonávať činnosť v inom členskom štáte. Materiálny prieskum by hrozil prerastením do voľného uváženia. Ak by postačovalo vyhlásenie zakladateľov alebo jednoduchá konštatácia v stanovách, ešte väčšiu nástoječivosť naberá otázka, či je skutočne nevyhnutné, aby európsky právotvorca kreoval takéto normy.²⁰⁹ Ako sme uviedli, návrh Parlamentu predpokladal *ex post* kontrolu po dvoch rokoch od registrácie SPE. Odhliadnuc od nákladov v najširšom slova zmysle, ktoré by so zabezpečením monitoringu boli spojené a o ktorých nevyhnutnosti možno mať dôvodné pochybnosti,

²⁰⁶ Porov. švédsky návrh, s. 14, pozn. 11.

²⁰⁷ Odhliadnuc od ojedinelého a pomerne konfúzneho ustanovenia článku 9 ods. 3a návrhu Parlamentu o *ex post* kontrole po dvoch rokoch, ktorý však švédsky návrh neprevzal.

²⁰⁸ Pri cezhraničnom predmete činnosti je mysliteľné napríklad formálne vyjadrenie v stanovách alebo prostredníctvom predloženia verejnoprávneho oprávnenia k činnosti, ak vôbec príslušné verejnoprávne (napr. živnostenské) orgány majú dostatočné pole pôsobnosti na vydanie takého oprávnenia, z ktorého by hneď na prvý pohľad cezhraničný charakter bol zrejmy.

²⁰⁹ Kriticky porov. tiež WICKE, H. *GmbHR.* 2006, č. 7, s. 358; DORRESTEIJN, A.; UZIAHU-SANCTROOS, O. The Societas Privata Europaea under the Magnifying Glass (Part 2). *ECL.* 2009, č. 4, s. 154-155 alebo HÜGEL, H. *ZHR.* 2009, č. 2/3, s. 317-319.

nie je z návrhu Parlamentu jasné ktorý orgán by mal povinnosť monitoring vykonávať. Zo systematiky ustanovenia by sa mohlo dokonca zdať, že je to Komisia. Rovnako nie je z návrhu Parlamentu zrejmé, akým konkrétnym spôsobom by sa uplatňovala sankcia – zmena na príslušnú vnútroštátnu právnu formu. Koniec koncov ťažko si predstaviť situáciu, že by jej aplikácia niekedy reálne hrozila. Aj pri *ex post* kontrole po dvoch rokoch od registrácie by bolo možné požiadavke cezhraničného prvku urobiť zadosť aj jednoduchým zámerom vykonávať činnosť v inom členskom štáte.

Ani pri SPE nemožno teda v cezhraničnom prvku, obdobne ako ani pri existujúcich európskych právnych formách vidieť viac, než formálnu požiadavku neodôvodnenú žiadnym oprávneným záujmom, ktorý býva obvyklým motívom regulácie práva spoločností, ako je napríklad ochrana spoločníkov, veriteľov a ostatných dotknutých tretích strán (*stakeholders*). V kontexte SPE k tomu pristupuje otázka, do akej miery je takáto formálna „bariéra prístupu“ k SPE a teda rozpor s proklamovaným zámerom SPE – otvorenosťou, flexibilitou a jednoduchosťou, nevyhnutná. Na jej zodpovedanie treba preskúmať, či proklamované ciele, ktoré má zabezpečiť cezhraničný prvok, nemožno dosiahnuť iným spôsobom.

3.4 Nevyhnutnosť cezhraničného prvku?

Názory na cezhraničný prvok v projekte SPE sa rozchádzajú. Krajné stanovisko predstavuje prístup vidiaci v cezhraničnom prvku *condicio sine qua non* legitímnosti projektu. Podľa tejto názorovej skupiny cezhraničný prvok musí existovať aspoň ako podmienka prístupu k právnej forme, teda vo fáze založenia, pričom možnosti jeho faktického obídania mu neuberajú na dôležitosť pre naplnenie legislatívno-kompetenčných predpokladov.²¹⁰ Protipól tvoria názory, ktoré v neexistencii cezhraničného prvku nevidia kompetenčný problém, ba dokonca cezhraničný prvok priamo odmietajú ako nezlučiteľný s koncepciou SPE ako jednoduchej a prístupnej právnej formy pre malé a stredné podniky.²¹¹ Existuje tiež názor, ktorý možno zaradiť do tejto skupiny, že cezhraničný prvok je v rozpore so samotnou podstatou jednotného trhu. Ak sa akceptuje cieľ vytvoriť v podobe SPE právnu formu jednotnú v celej Únii,

²¹⁰ Porov. napr. MAYERHÖFER, M. *GeS*. 2008, č. 4 s. 177-180; HADDING, W.; KIESSLING, E. Die Europäische Privatgesellschaft (Societas Privata Europaea – SPE). *WM*. 2009, s. 152. Za nevyhnutnosť „európskeho prvku“ ako predpoklad legislatívnej kompetencie sa prihovára aj Winterova správa, s. 117.

²¹¹ Porov. napr. EHRICKE, U. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 13; SCHMIDT, J. *EWS*. 2008, č. 11, s. 457 alebo CANNIVÉ, K. – SEEBACH, D. *GmbHR*. 2009, s. 520-521;

prečo by sa aktivity v členskom štáte zakladateľov mali akoby prehliadať a význam pripisovať len tým, ktoré majú vzťah k inému členskému štátu? – pýta sa *Hügel*.²¹²

Nepotrebnosť cezhraničného prvku z aspektu legislatívnych kompetencií prezentuje predovšetkým návrh Komisie. Či je tento prístup správny, nebolo istú dobu jednoznačné ani v rámci Rady. Otázka bola predmetom diskusie na zasadnutí Výboru stálych zástupcov dňa 26.11.2008. Právne služby Rady potvrdili, že návrh Komisie bez cezhraničného prvku je v súlade s princípom subsidiarity a že neexistencia cezhraničného prvku nie je z hľadiska európskeho práva právnou prekážkou schválenia návrhu.²¹³ Uvedený názor bol následne vyjadrený aj v písomnom stanovisku.²¹⁴

Z legislatívno-kompetenčného hľadiska možno podľa nás súhlasiť, že nie je potrebné, aby bola supranacionalita vyjadrená priamo v nariadení prostredníctvom cezhraničného prvku. V konečnom dôsledku supranacionalita nie je ani požiadavkou príslušných ustanovení primárneho práva.²¹⁵ V ideálnej rovine platí, že pridaná hodnota projektu SPE spočíva v právnom texte, ktorý je jednoduchý ale hlavne jednotný a možno ho použiť a vykladať jednotne v celej Európe.²¹⁶ Supranacionalita sa tak javí ako imanentná základná črta SPE.²¹⁷ Takýto inštrument by prax určite uvítala. Z povahy veci je jasné, že ho vie vytvoriť len európsky právotvorca. V tomto duchu možno vykladať aj dôvodovú správu návrhu Komisie v časti odôvodňujúcej splnenie kritéria subsidiarity a proporcionality. Z istej formy uniformity, aby stredné a malé podniky nemuseli „čeliť dvadsiatim siedmim štátnym režimom, ktoré nie sú jednotné“²¹⁸ sa teda robí cieľ, vo výhľade ktorého treba splnenie kritéria subsidiarity a proporcionality

²¹² Porov. HÜGEL, H. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 311.

²¹³ Porov. správa francúzskeho predsedníctva Rady o pokroku, Dokument Rady, Doc. No. 16400/1/08 DRS 74 SOC 733, 28.11.2008, s. 4.

²¹⁴ Opinion of the Legal Service, Dokument Rady, Doc. No. 16464/08 JUR 537 DRS 75, 28.11.2008. Keďže sa jedná o právne privilegovaný dokument v zmysle článku 4 ods. 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú.v. ES L 145, 31.05.2001, s. 43), vlastný text stanoviska nie je verejne dostupný.

²¹⁵ Porov. EHRICKE, U. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 13.

²¹⁶ Porov. TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, s. R114; SCHMIDT, J. *EWS*. 2008, č. 11, s. 457; HOMMELHOFF, P. The European Private Company Before its Pending Legislative Birth. *GLJ* [online]. 2008, č. 6, s. 812-813. Dostupný z WWW: <http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol09No06/PDF_Vol_09_No_06_799-818_Articles_Hommelhoff.pdf> [cit. 2012-06-17].

²¹⁷ Porov. HOMMELHOFF, P. Die Europäische Privatgesellschaft (SPE) : Auswirkungen auf die nationale GmbH. *GesRZ*. 2008, č. 6, s. 341; HÜGEL, H. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 312-314.

²¹⁸ Návrh Komisie, dôvodová správa, s. 3.

skúmať. Domnievame sa, že takto formulovaná otázka vedie ku kladnej odpovedi vo vzťahu k naplneniu uvedených kritérií.

Prevažujúca mienka reprezentovaná tiež akademikmi stojacimi pri zrode projektu SPE existenciu cezhraničného prvku síce s väčšou či menšou neochotou toleruje, ale nie ako kompetenčný základ projektu SPE, ale skôr ako politickú cenu za súhlas členských štátov s projektom.²¹⁹ Podstatou tohto argumentu je už spomenutá protektívna funkcia. Cezhraničný prvok tak predstavuje istú formu ochrany vnútroštátnych právnych foriem – súkromných spoločností, pred SPE. Keby ho SPE neobsahovala, zakladateľom by sa SE aj v čisto vnútroštátnych skutkových okolnostiach ponúkala ako plnohodnotná alternatíva k vnútroštátnej súkromnej spoločnosti.

Súhlasíť možno s *Hügelom*, že nie je dôvod, prečo by si vnútroštátne právne formy mali zaslúžiť ochranu pred supranacionálnymi európskymi formami.²²⁰ Hlavným argumentom je opätovne samotná podstata jednotného trhu. Z pohľadu užívateľov ďalej európska forma nemusí byť to riešenie, pre ktoré sa pri zvažovaní oproti vnútroštátnej súkromnej spoločnosti nevyhnutne rozhodnú.²²¹ Najmä v štátoch s rozvinutým právom súkromnej spoločnosti môže precízna, rokmi overená úprava s konzistentnou a podrobnou judikatúrou predstavovať väčšiu hodnotu ako európska značka s neistou a novou konštrukciou.

V tejto súvislosti mimo pozornosti nemôžeme ponechať ani legislatívny proces. Rada ako európsky právotvorný orgán sa skladá zo zástupcov všetkých členských štátov. Pri aktoch založených na článku 352 ZFEÚ (308 ZES), akým je aj návrh nariadenia o SPE, je potrebná v Rade jednomyselnosť. Ktorýkoľvek členský štát je schopný prijatie návrhu zablokovať. Ako interpretovať zo strany členských štátov potenciálne schválenie návrhu nariadenia o SPE s cezhraničným prvkom, ktorému priznávame v zmysle už uvedeného nanajvýš protektívnu funkciu? Bud' nie sú presvedčené o kvalite vlastnej súkromnej spoločnosti, cítiac potrebu ju chrániť alebo uvádzajú do života novú právnu formu, o ktorej užitočnosti sú presvedčené, ale zároveň ju časti okruhu možných zakladateľov z vlastného teritória bez relevantného dôvodu upierajú. V prvom prípade by bol nesúhlas s návrhom najlepším prostriedkom na

²¹⁹ Porov. napr. HOMMELHOFF, P. *GesRZ*. 2008, č. 6, s. 344-345; HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 901; FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1710-1711.

²²⁰ Porov. HÜGEL, H. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 312-314.

²²¹ K názoru, že sotva možno očakávať „neodolateľnú príťažlivosť voči SPE“ aj s odôvodnením porov. FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1709.

dosiahnutie zamýšľaného cieľa na danom fóre,²²² v druhom prípade je udelený súhlas vnútorne rozporný.

Vývoj projektu SPE v legislatívnom procese, zatiaľ aktuálne v podobe maďarského návrhu, vrhá na argumenty Komisie a spomínanú pridanú hodnotu projektu SPE spočívajúcu v uniformite tiež pochybnosti. Odkazy nariadenia na vnútroštátne právo v rozsahu porovnateľnom s existujúcimi európskymi formami, ktoré by v praxi viedlo k vytvoreniu SPE v dvadsiatich siedmich podobách, nie sú práve presvedčivou indíciou o naplnení cieľa uniformity. Tento stav v konečnom dôsledku, napriek zdaniu už nájdenej odpovede, dáva opätovný priestor na diskusie o splnení kritéria subsidiarity. S vývojovým trendom tak európskeho práva ako aj vnútroštátnych právnych poriadkov v kľúčových otázkach identifikovaných aj pri SPE²²³ môžu rásť aj pochybnosti o tom, že ciele kladené na SPE nie je možné dosiahnuť iným spôsobom²²⁴ a že je preto potrebné vytvorenie novej právnej formy. Tým nie je úplne uzavretá cesta ani k diskusii o naplnení kritéria proporcionality.²²⁵

Pre úplnosť treba dodať, že výhrady voči návrhu Komisie z titulu pochybností o naplnení kritéria subsidiarity a proporcionality zaznievali aj zo strany národných parlamentov, ktorým bol návrh Komisie zaslaný na zaujatie stanoviska. Nemecká Spolková rada „vyjadrila pochybnosti o dodržiavaní subsidiarity a o možnosti dosiahnuť harmonizáciou vytýčené ciele“ a holandský parlament žiadal Komisiu o „jasné odôvodnenie právneho základu“. V pozadí mali byť obavy o obchádzanie vnútroštátnych ochranných noriem prostredníctvom tejto európskej právnej formy. Oba legislatívne zbory „spochybnili pridanú hodnotu iniciatívy a prognózu Komisie týkajúcu sa efektívneho využitia európskej právnej formy“. ²²⁶

²²² V tomto zmysle porov. tiež HÜGEL, H. *ZHR.* 2009, č. 2/3, s. 321.

²²³ Možnosť cezhraničnej fúzie na základe smernice o cezhraničných fúziách, nádej znovuoživenia prác na smernici o cezhraničnom premiestnení sídla v dôsledku Uznesenia Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídel spoločností (2011/2046(INI)), P7_TA(2012)0019), trend znižovania povinného základného kapitálu pri vnútroštátnych súkromných spoločnostiach, ktorého posledným príkladom je český ZOK a ostatné aktivity Komisie (napr. vedúce k prepojeniu obchodných registrov).

²²⁴ V tomto zmysle porov. DORRESTEIJN, A.; UZIAHU-SANCTROOS, O. *The Societas Privata Europaea under the Magnifying Glass (Part 1).* *ECL.* 2008, č. 6, s. 279-280.

²²⁵ K pochybnostiam o súlade SPE s princípom subsidiarity a proporcionality, aj keď v inom kontexte, porov. WEBER-REY, D. *Europäische Rechtsformen – Betrachtungen vor dem Hintergrund der Better-Regulation-Bemühungen.* *AG.* 2006, s. R138.

²²⁶ Všetky predošlé citácie pochádzajú zo Správy Komisie o subsidiarite a proporcionality : (16. správa o lepšej tvorbe právnych predpisov za rok 2008). KOM(2009) 504 v konečnom znení, 25.9.2009, s. 6.

4. Systém právnej úpravy európskej súkromnej spoločnosti

4.1 Pramene práva

4.1.1 Východiská

Vytvorenie európskej právnej formy má zmysel len vtedy, keď regulácia v rámci svojho predmetu predstavuje ucelený komplex. Normatívne dielo, ktoré užívateľom poskytne prehľadnú, jasnú a jednoznačnú úpravu tých vzťahov a otázok, ktoré sú pre existenciu právnej formy nevyhnutné. Poskytuje bezpečný právny základ pre ochranu oprávnených záujmov jej užívateľov a tretích subjektov, ktoré s právnou formou vstupujú do kontaktu a prináša účinný mechanizmus na predchádzanie a riešenie konfliktov, ktoré sa môžu medzi právnou formou, jej užívateľmi ako aj tretími stranami (*stakeholders*) vyskytnúť. Normatívne dielo, ktoré zabezpečuje adekvátnym spôsobom vyplňanie právnych medzier – tým sa nedá vyhnúť nikdy – a interpretačný mechanizmus. Táto téza sa vinie ako červená niť celým doterajším vývojom európskych právnych foriem, od prvých úvah o ich tvorbe vo všeobecnosti.

S cieľom naplniť tento zámer v súvislosti s prvou európskou formou, SE, predstavovali prvotné návrhy nariadenia zo sedemdesiatych rokov dvadsiateho storočia uzavretý kódex práva SE. Úplne prvý návrh z roku 1970²²⁷ napríklad v trinástich kapitolách rozdelených na 284 článkov obsahoval reguláciu nie len tých otázok, ktoré sú obvyklým predmetom osobitnej regulácie konkrétnej formy obchodnej spoločnosti vnútroštátneho práva, ale v samostatných kapitolách obsahoval komplexnú úpravu účtovného práva, normy koncernového práva, úpravu likvidácie a konkurzu, daňové normy a dokonca osobitné ustanovenia majúce charakter trestného práva s prílohou tvoriacou zoznam trestných skutkových podstát, ktoré sú členské štáty povinné implementovať. Jeho článok 7 ods. 1 zakotvil princíp, že v oblastiach (*Gegenstände*), ktoré sú predmetom regulácie návrhu nariadenia, je aplikácia vnútroštátneho práva vylúčená a to aj v tých jednotlivých otázkach, ktoré nie sú v návrhu regulované

²²⁷ Vorschlag einer Verordnung (EWG) des Rates über das Statut für Europäische Aktiengesellschaften. (Ú.v. ES C 124, 10.10.1970, s. 1-55).

explicitne. Tieto návrhy vytvárali podľa *Teichmanna* „skutočné európske právo akciovej spoločnosti“.²²⁸

Ako uvádzajú *Dědič s Čechom*, „miera pokrokovosti, legislatívnej intervencie a hlavne úsilie o uniformitu vnútornej podoby európskej spoločnosti sa však stali projektom osudnými“.²²⁹ Na túto „veľkú loď plaviacu sa po širom mori“ – komentuje *Blanquet* – nikto nechcel nastúpiť.²³⁰ Konsenzus na takto komplexnom a uzavretom legislatívnom diele medzi vtedy ešte len siedmimi a po pristúpení Írska a Spojeného kráľovstva v roku 1973 deviatimi členskými štátmi sa ukázal ako nedosiahnuteľný.²³¹ Počnúc oživením prác na SE na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia preto do projektu SE čoraz viac prenikali odkazy na vnútroštátne právo. Celé oblasti pôvodnej úpravy návrhov zo sedemdesiatych rokov (napr. účtovné, koncernové, daňové právo) a následne jednotlivé body charakteru práva spoločností v užšom zmysle boli postupne prenechané na reguláciu vnútroštátnemu právu.

Odkazované ustanovenia vnútroštátneho práva boli dvojakého charakteru. Nariadenie o SE jednak formou legislatívneho príkazu prípadne splnomocnenia ukladá členským štátom vykonať úpravu mnohých bodov špecifických pre SE²³² a na ďalších miestach odkazuje na právo aplikovateľné na vnútroštátne akciové spoločnosti. Keď sa k tomu pridá dvojaký základ ustanovenia stanov konkrétnej SE²³³ a komplikovaný systém účasti zamestnancov na riadení na základe smernice o SE a implementovaného vnútroštátneho práva, dospieva sa k zložitej štruktúre prameňov práva SE, v ktorej napríklad *Kübler* rozlišuje až deväť hierarchických úrovní.²³⁴

„Poľahčujúcou“ okolnosťou niektorých odkazov na vnútroštátne právo má byť skutočnosť, že v čase prijatia nariadenia o SE v roku 2001 a jeho vstupu do účinnosti v roku 2004 boli viaceré oblasti práva spoločností prostredníctvom tzv. obchodných

²²⁸ TEICHMANN, C. Die Einführung der Europäischen Aktiengesellschaft : Grundlagen der Ergänzung des europäischen Statuts durch den deutschen Gesetzgeber. *ZGR*. 2002, č. 3, s. 390.

²²⁹ DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností*. s. 136.

²³⁰ Porov. BLANQUET, F. How and Why to Establish a European Company Statute (SE)? : The SE, a Community Instrument for Cross-Border Cooperation between Firms. In ROSEN, R. von (edit.). *Die Europa AG – Eine Perspektive für deutsche Unternehmen?* Frankfurt am Main : DAI, 2003, s. 30.

²³¹ K dôvodom porov. LUTTER, M. Europäische Aktiengesellschaft – Rechtsfigur mit Zukunft? *BB*. 2002, č. 1, s. 1.

²³² Výsledkom sú vnútroštátne zákony o SE, ako napríklad český zákon č. 627/2004 Sb. o evropské společnosti alebo slovenský zákon č. 562/2004 o európskej spoločnosti.

²³³ Niektoré záležitosti musia byť v stanovách konkrétnej SE upravené priamo z príkazu nariadenia o SE, niektoré na základe subsidiárne aplikovateľného vnútroštátneho práva.

²³⁴ Porov. KÜBLER, F. Leitungsstrukturen der Aktiengesellschaft und die Umsetzung des SE-Statuts. *ZHR*. 2003, č. 2-3, s. 224-225.

smerníc už harmonizované,²³⁵ čím sa argumentuje aj v nariadení o SE.²³⁶ Harmonizácia však nezabraňuje roztrieštenosti právnych noriem špecifických pre SE, ktorá je daná legislatívnym príkazom prípadne splnomocnením pre vnútroštátneho zákonodarcu upraviť mnohé body špecifické pre SE vo vnútroštátnej legislatíve, ako sme uviedli vyššie. Kompetencia vnútroštátneho zákonodarcu je obmedzená striktne takýmto príkazom prípadne splnomocnením. Praktický problém, ktorý pri takejto forme legislatívy nastáva, je sťažená prehľadnosť. Už len pri normách špecifických pre SE, bez analýzy ďalších prameňov práva SE, musí užívateľ siahnuť zároveň po nariadení aj po vykonávacom vnútroštátnom právnom predpise. Vnútroštátny vykonávací právny predpis je len torzom práva SE, nakoľko pri vykonávaní nariadenia vnútroštátnym zákonodarcom je v zásade opakovanie obsahu nariadenia neprípustné.²³⁷ Tým sa má zabrániť tomu, aby adresát normy bol v neistote ohľadom normotvorcu. Výnimky pripúšťa judikatúra Súdneho dvora len ojedinele.²³⁸

Konečná podoba SE tak predstavuje – slovami jedného z jej ideových otcov, profesora *Sandersa* – „raj pre právnikov“.²³⁹ Nezaostáva za ňou ani formálna štruktúra právnej úpravy zvyšných dvoch existujúcich európskych foriem, EZHZ a SCE, ktorá je *mutatis mutandis* rovnaká ako pri SE. Otázkou zostáva, či také „nadštandardné prostredie“ ako poskytuje svojou normotvorbou európsky právotvorca právnikom, poskytuje aj okruhu užívateľov európskych právnych foriem. Dôsledkom silnej ingerencie vnútroštátneho práva aj v otázkach majúcich charakter práva spoločností je, že o jednotných európskych právnych formách možno hovoriť len ťažko. Všetky doterajšie existujú totiž v tridsiatich rôznych vnútroštátnych režimoch²⁴⁰

²³⁵ Stav v relevantnom období zachytáva napr. dielo DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společnosti*.

²³⁶ Bod 9 preambuly nariadenia o SE: Od predloženia návrhu nariadenia o stanovách európskej akciovej spoločnosti Komisiou v roku 1970, novelizovaného v roku 1975, práca na aproximácii vnútroštátneho obchodného práva zaznamenala podstatný pokrok, takže v tých bodoch, kde fungovanie SE nevyžaduje jednotné pravidlá Spoločenstva, možno odkazovať na právo upravujúce akciové spoločnosti v tom členskom štáte, kde sa nachádza sídlo takejto spoločnosti.

²³⁷ Porov. rozhodnutie ESD z 10.10.1973 vo veci 34/73 *Fratelli Variola SpA v. Amministrazione delle finanze dello Stato* [1973] Zb. roz. ESD 981 alebo TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. s. 247-248.

²³⁸ Porov. rozhodnutie ESD z 28.3.1985 vo veci 272/83 *Komisia Európskych spoločenstiev v. Talianska republika* [1985] Zb. roz. ESD 1057, bod 27.

²³⁹ Citované podľa BRANDT, U. Der Diskussionsentwurf zu einem SE-Ausführungsgesetz. *DSiR*. 2003, č. 29, s. 1209, pozn. 14, bez uvedenia pôvodného prameňa.

²⁴⁰ V zmysle článku 77 Dohody o Európskom hospodárskom priestore, upresnenom v Dodatku XXII. k uvedenej dohode (stav k 1.5.2012) sa podľa bodov 10, 10a. a 10c. Dodatku zaviazali implementovať EZHZ, SE a SCE aj Nórsko, Lichtenštajnsko a Island.

Pri rozvažovaní nad systémom prameňov práva SPE tvorcovia projektu disponovali teda dvomi základnými skúsenosťami. Prvou z nich bolo poznanie, že na európskej úrovni je prakticky nemožné dosiahnuť kompromis o normatívnom diele, ktoré je rozsiahle a komplexné (*Vollstatut*) a v zásade upravuje všetky otázky týkajúce sa špecificky európskej právnej formy. Druhou bolo poznanie, že komplikovaný systém prameňov práva s odkazmi na vnútroštátne právo niekoľkých hierarchických úrovní je nepraktický, o to viac pri právnej forme určenej pre malé a stredné podniky. Cieľom teda malo byť vypracovanie normatívneho diela, ktoré je uzavreté, hoci obmedzené len na špecifické otázky práva obchodných spoločností týkajúce sa SPE a v rozsahu svojej úpravy nepripúšťajúce taký subsidiárny prameň práva, ktorý by prostredníctvom odkazov na vnútroštátne právo viedol k nacionalizácii SPE²⁴¹ a jej výslednej podobe 27 alebo 30 tvárí. Na druhej strane bolo zrejmé, že detailná úprava každého jednotlivého bodu v rozsahu vecnej pôsobnosti nariadenia o SE priamo v nariadení, bude asi ťažko priechodná medzi členskými štátmi v Rade.

Požiadavka na vylúčenie subsidiárnej aplikácie vnútroštátneho práva v rozsahu vecnej pôsobnosti nariadenia o SPE rezonovala v rámci verejných konzultácií organizovaných Komisiou,²⁴² zodpovedá mu aj stanovisko EHSV²⁴³ a legislatívne uznesenie Parlamentu vyzývajúce Komisiu na vypracovanie návrhu nariadenia o SPE. Podľa Parlamentu by mala byť úprava SPE v čo najväčšej miere založená na normách EÚ a neodkazovať na vnútroštátne právo. Oblasť práva spoločností upravené v nariadení o SPE by mali byť vyňaté z právomoci členských štátov.²⁴⁴ V otázkach, ktoré nie sú vo vecnej pôsobnosti nariadenia, by sa mali podľa Parlamentu subsidiárne

²⁴¹ Ku kritike referenčnej techniky, ktorá pri SE vedie k „re-nacionalizácii namiesto de-nacionalizácie“ porov. napr. FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1712.

²⁴² Porov. Synthesis of the comments on the consultation dokument of the Internal Market and Services Directorate-General on a possible Statute for a European Private Company [online], str. 11. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/consultation_report.pdf> [cit. 2012-06-17]; European Business Test Panel (EBTP): European survey on European Private Company [online], s. 3. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp/docs/epc_report_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

²⁴³ Porov. Opinion of the Economic and Social Committee on a “European Company Statute for SMEs” (Ú.v. ES C 125, 27.05.2002, s. 100), bod 4.1.

²⁴⁴ Podľa Parlamentu by sa malo jednať o nasledovné otázky: právne postavenie, subjektivitu a spôsobilosť na právne úkony, založenie a zmena stanov, premena a zánik SPE, obchodné meno, vnútornú štruktúru, konateľské oprávnenie orgánov, získanie a zánik účasti na SPE a s účasťou spojené práva a povinnosti, zodpovednosť spoločnosti, jej orgánov a spoločníkov za záväzky SPE, základné štandardy týkajúce sa povinností orgánov voči SPE. Rovnako by malo nariadenie obsahovať ustanovenia týkajúce sa fungovania orgánov SPE, potrebných väčšín na prijímanie rozhodnutí, spôsobu rozhodovania spoločníkov a podmienok nadobúdania a prevodu podielov; v týchto otázkach by sa však mala poskytnúť dostatočná miera flexibility.

uplatňovať normy v poradí: ostatné predpisy EÚ a právo štátu registrového sídla SPE upravujúce obdobnú vnútroštátnu právnu formu.²⁴⁵

Do akej miery sa tieto požiadavky premietli do projektu SPE bude predmetom nasledovných podkapitol.

4.1.2 Výlučný európsky model

Za prvý koncepčný prístup k otázke uzavretosti nariadenia o SPE ako normatívneho diela a riešení subsidiárnych prameňov práva môžeme považovať návrh CREDA.

Podľa článku 12 návrhu CREDA sa SPE spravuje ustanoveniami nariadenia o SPE a ustanoveniami stanov SPE, ktoré mu neprotirečia. Na tie záležitosti, ktoré upravuje nariadenie o SPE, je vylúčená aplikácia práva členských štátov a to aj v bodoch, ktoré nariadenie neupravuje výslovne. Subsidiárne²⁴⁶ sa na SPE aplikujú: (i) všeobecné princípy nariadenia, (ii) všeobecné princípy komunitárneho práva obchodných spoločností a všeobecné princípy spoločné právu členských štátov v rozsahu, v akom neprotirečia nariadeniu. Ustanovenia vnútroštátneho práva obchodných spoločností členského štátu sídla sa na SPE aplikujú len v tých prípadoch, v ktorých na ne nariadenie výslovne odkazuje.

Vo všetkých ostatných otázkach – v znení článku 12 ods. 4 Teichmannovho návrhu – podlieha SPE právu štátu sídla SPE aplikovateľnému na tú formu obchodnej spoločnosti (súkromnej spoločnosti), ktorá je uvedená v prílohe k nariadeniu. Aplikácia vnútroštátneho práva mimo rozsahu pôsobnosti návrhu nariadenia bola *ex silentio* predpokladaná aj návrhom CREDA.

Podľa tohto konceptu je teda aplikácia vnútroštátneho práva regulujúceho súkromné spoločnosti obmedzená len na tie prípady, na ktoré návrh CREDA výslovne odkazuje. Týchto odkazov je len minimálny počet a možno ich rozdeliť do dvoch kategórií. Prvú skupinu tvoria odkazy na už harmonizované právo. Formálne sú tieto odkazy konštruované ako odkazy na vnútroštátne právo, ktorým sa implementovalo príslušné ustanovenie smernice. Tieto odkazy sa týkajú otázok publicity a neplatnosti

²⁴⁵ Porov. Uznesenie Európskeho parlamentu s odporúčaniami pre Komisiu o štatúte Európskej súkromnej spoločnosti (2006/2013(INI)) (Ú.v. EÚ C 250E, 25.10.2007, s. 111), odporúčanie 1.

²⁴⁶ Teichmannov návrh spresňuje že „na tie body, ktoré nie sú výslovne upravené“.

spoločnosti,²⁴⁷ preskúmania a schvaľovania projektu transformácie v rámci založenia SPE zmenou právnej formy rovnako ako aj v rámci procesu zmeny právnej formy SPE na vnútroštátnu súkromnú spoločnosť²⁴⁸ a nakoniec ustanovenia audítora SPE.²⁴⁹ Druhá skupina referencií odkazuje na vnútroštátne (neharmonizované) právo, bez ďalšej špecifikácie. Týmto právom sa spravuje účtovníctvo SPE, účasť zamestnancov na riadení SPE, zrušenie, likvidácia, insolvenca a obdobné postupy, rovnako ako aj trestná zodpovednosť v súvislosti s SPE.²⁵⁰

Jednotlivá SPE by sa podľa tejto koncepcie spravovala primárne ustanoveniami svojich stanov, predpokladajúc ich súlad s nariadením.²⁵¹ Už návrh CREDA dáva zakladateľom SPE širokú zmluvnú voľnosť, najmä v otázkach vnútornej štruktúry spoločnosti. To je koniec koncov charakteristickým znakom celého projektu. Skutočnosť, či stanovy obsahujú všetky náležitosti predpísané nariadením, je predmetom prieskumu pred zápisom SPE do obchodného registra.²⁵²

V otázkach, ktoré nie sú upravené ani v stanovách ani v nariadení, hoci spadajú do vecnej pôsobnosti nariadenia, sa dostanú k slovu subsidiárne pramene práva podľa článku 12 ods. 2 návrhu CREDA. Sú nimi, ako sme už uviedli, všeobecné princípy nariadenia a na druhom mieste všeobecné princípy komunitárneho práva spoločností a všeobecné princípy spoločné právu členských štátov. Jedná sa v skutočnosti o unikátne európske riešenie. Na prvý pohľad sympatické. Vedie však k niekoľkým otázkam. Prvou z nich je, či vôbec tieto princípy existujú.

Podľa *Bachmanna* odkaz na princípy európskeho práva obchodných spoločností stavia právnikov pred problém, ktorý doposiaľ nie je adekvátne zvládnutý: tieto princípy vyvinúť.²⁵³ V teoretickej rovine možno pripustiť, že analýzou návrhu nariadenia o SPE – spravidla jeho preambuly, ktorú ale obsahuje až návrh Komisie,

²⁴⁷ Porov. odkazy v čl. 5 ods. 2 písm. b, čl. 11 a čl. 35 ods. 3 návrhu CREDA na prvú obchodnú smernicu.

²⁴⁸ Porov. odkazy čl. 5 ods. 2 písm. c) a d) ako aj čl. 35 ods. 4 návrhu CREDA na Tretiu smernicu Rady 78/855/EHS z 9. októbra 1978 o zlúčení a splynutí akciových spoločností, vychádzajúcu z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 295, 20.10.1978, s. 36).

²⁴⁹ Porov. odkaz čl. 14 odd. 2 návrhu CREDA na Štvrtú smernicu Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúcu z článku 54 ods. 2 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 222, 14.8.1978, s. 11).

²⁵⁰ Porov. čl. 32, 33, 34 a 36 návrhu CREDA.

²⁵¹ Porov. DEJMEK, P. *NZG*. 2001, č. 19, s. 881.

²⁵² Porov. čl. 8 ods. 4 návrhu CREDA.

²⁵³ Porov. BACHMANN, G. *Grundtendenzen der Reform geschlossener Gesellschaften in Europa : Dargestellt am Beispiel der britischen Reformprozesses und der Europäischen Privatgesellschaft*. *ZGR*. 2001, č. 3, s. 374.

prípadne analýzou dôvodovej správy by bolo možné *cum grano salis* vyabstrahovať niekoľko princípov nariadenia, na ktoré sa odkazuje na prvom mieste. Rovnako možno abstrahovať princípy európskeho práva spoločností. V kontexte nariadenia o SCE sa na túto úlohu podujal napríklad *Wulfers*.²⁵⁴ *Bachmann* podobným pokusom vyčíta, že spravidla predstavujú fragmentárny celok – kompiláciu materiálu vyplývajúcu z európskych obchodných smerníc, neobsahujúc dostatočne vyjadrenie takých všeobecných hodnôt, ktoré majú povahu skutočných princípov. Ako je známe, tieto smernice sa v plnej miere aplikujú len na akciové spoločnosti. Účelnejšie sa mu preto javí skúmať existenciu všeobecných princípov spoločných členským štátom. Pri identifikácii týchto princípov naráža na dva problémy. Ich vysokú mieru abstrakcie a hlboké zakorenenie vnútroštátneho práva spoločností v príslušnom historickom a geografickom kontexte²⁵⁵ (problém *path dependence*). Doplniť možno, že pri dvadsiatich siedmich členských štátoch je už samotný proces abstrakcie týchto princípov z jednotlivých vnútroštátnych právnych poriadkov neľahkou úlohou.²⁵⁶

Domnievame sa, že ani potenciálny relatívne kompletný systém tých princípov, na ktoré odkazuje návrh CREDA ako subsidiárny prameň práva, neprinášajú v kontexte SPE praktické riešenie. Tieto princípy v návrhu CREDA totiž neslúžia len ako interpretačné kritériá, ale ako vlastná právna norma. Konzekventnou otázkou preto je, či ich miera abstrakcie, ktorá môže byť u princípov z povahy veci veľmi vysoká, by dovolila priemernému užívateľovi SPE pri použití primeraného úsilia, ktoré od neho možno očakávať, dovodiť také pravidlo správania sa, ktoré by riešilo konkrétnu otázku.²⁵⁷ Právna istota o existencii normy a jej konkrétnom obsahu je podľa nás kľúčová, aby vôbec realizácia práva adresátmi danej normy bola možná. Súvisiacou aj keď odlišnou otázkou je interpretácia normy vyjadrenej len vo forme právnych princípov orgánmi aplikácie práva. Možno sa však oprávnene pýtať, aký zmysel by mala právna norma, keby miera jej abstrakcie bola tak vysoká, že by *de facto* jej

²⁵⁴ Porov. WULFERS, C. Allgemeine Rechtsgrundsätze als ungeschriebenes Recht der supranationalen Gesellschaftsformen. *GPR*. 2006, č. 3, s. 106-114.

²⁵⁵ K jeho analýze porov. BACHMANN, G. *ZGR*. 2001, č. 3, s. 373-378.

²⁵⁶ V tomto zmysle porov. tiež EHRICKE, U. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 10.

²⁵⁷ V kritickom zmysle s odôvodnením, že je sporné, či sú vôbec tieto princípy vhodné ako norma na špecifické otázky, ktoré sa môžu pri SPE vyskytnúť, porov. tiež EHRICKE, U. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 10 alebo WICKE, H. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 358; STEINBERGER, C. Die Europäische Privatgesellschaft : Schaffung einer europaweiten Gesellschaftsform für kleine und mittlere Unternehmen im Binnenmarkt. *Beilage zu BB*. 2006, č. 37, s. 300. Možnosť praktického použitia princípov ako subsidiárneho prameňa práva nevyklúčujú, hoci uznávajú ťažkosti s tým spojené napr. HOMMELHOFF, P.; HELMS, D. *GmbHR*. 1999, s. 56-57; FRISCHHUT, M. Eine Rechtsform („Euro-GmbH“) für KMU. *ecolex*. 2007, č. 3, s. 219.

realizácia nebola možná bez autoritatívnej interpretácie a zásahu orgánu aplikácie práva (v ktorého činnosti tiež nemožno *ex ante* vylúčiť divergentný prístup).

4.1.3 Model úplných stanov

Návrh Komisie koncepciu prameňov práva návrhu CREDA preberá len čiastočne. Podľa článku 4 návrhu Komisie sa SPE spravuje ustanoveniami nariadenia a v tých veciach, ktoré sú uvedené v prílohe 1 k nariadeniu, vlastnými stanovami. Vo veciach, ktoré nie sú upravené ustanoveniami nariadenia alebo nie sú uvedené v prílohe 1 k nariadeniu, sa SPE spravuje vnútroštátnym právom štátu registrového sídla SPE aplikovateľným na súkromnú spoločnosť, vrátane predpisov implementujúcich predpisy Spoločenstva.

Návrh Komisie sa zhoduje s návrhom CREDA do tej miery, že predstavuje uzavretý systém, v rámci ktorého je aplikácia vnútroštátneho práva umožnená len v tých prípadoch, v ktorých nariadenie na vnútroštátne právo výslovne odkazuje. Aj v návrhu Komisie môžeme rozlíšiť dva druhy takýchto špeciálnych odkazov. Odkazy na prostredníctvom obchodných smerníc harmonizované vnútroštátne právo týkajúce sa publicity SPE, jej registrácie, neplatnosti spoločnosti, publicity organizačných zložiek SPE, transakcie so spriaznenými osobami SPE, účasť zamestnancov v prípade cezhraničného zlúčenia za účasti SPE²⁵⁸ predstavujú prvú kategóriu. Do druhej kategórie môžeme zaradiť odkazy na vnútroštátne právo, ktoré doposiaľ nemuselo byť nevyhnutne harmonizované. Patria sem otázky založenia SPE zmenou právnej formy, fúziou alebo rozdelením existujúcich vnútroštátnych spoločností, kde sa uplatnia normy aplikovateľné na príslušnú vnútroštátnu formu zúčastnenú na procese, určenie jazyka zverejňovaných dokumentov a údajov v súvislosti s registráciou SPE, otázky ochrany osôb nadobúdajúcich podiely SPE v dobrej viere, ručenie spoločníkov za splatený vklad resp. jeho splatenie, zrušenie podielov, účtovníctvo vrátane jeho auditu, nespôsobilosť alebo diskvalifikácia osoby zastávať funkciu člena orgánu SPE, zodpovednosť členov

²⁵⁸ Porov. odkazy v čl. 8 ods. 3 písm. b, čl. 9 ods. 1, čl. 11 ods. 1, čl. 27 ods. 7 písm. b), čl. 41 návrhu Komisie na prvú obchodnú smernicu, odkaz v čl. 13 návrhu Komisie na Jedenástu smernicu Rady 89/666/EHS z 21. decembra 1989 o požiadavkách na sprístupnenie údajov týkajúcich sa pobočiek zriadených v určitom členskom štáte určitými druhmi obchodných spoločností, ktoré sa spravujú právom iného štátu (Ú.v. ES L 395, 30.12.1989, s. 36), odkaz v čl. 32 návrhu Komisie na štvrtú obchodnú smernicu a na Siedmu smernicu Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 193, 18.7.1983, s. 1), odkaz v čl. 34 ods. 3 na smernicu o cezhraničných fúziách.

orgánov, základné pravidlo účasti zamestnancov, ochrana veriteľov a menšinových spoločníkov nesúhlasiacich s premiestnením sídla SPE do iného členského štátu, zmena právnej formy, fúzia a rozdelenie SPE, podmienky zrušenia SPE a jeho postup, rovnako ako postup pri likvidácii a nakoniec insolvenca, pozastavenie platieb alebo iné podobné postupy.²⁵⁹

Vzhľadom na aktuálny stav vnútroštátneho práva je zrejmé, že niektoré spomedzi týchto odkazov majú povahu blanketových odkazov, ak nie vo vzťahu ku všetkým členským štátom, tak minimálne k niektorým. Sem môžeme zaradiť napríklad už zmienené ustanovenie, podľa ktorého sa ochrana veriteľov a menšinových spoločníkov nesúhlasiacich s premiestnením registrového sídla SPE do iného členského štátu spravujú vnútroštátnym právom.²⁶⁰ Spolu s ďalšími ustanoveniami, napr. zakotvujúcimi princíp jedinej kontroly procesu založenia pred registráciou²⁶¹ alebo určenie orgánu preskúmavajúceho legalitu premiestnenia sídla,²⁶² vedú podľa nás blanketové odkazy, vzhľadom na článok 43 nariadenia,²⁶³ k dôsledku, že vnútroštátny zákonodarca by musel prijať osobitnú vykonávaciu úpravu, podobne ako pri doterajších európskych formách. Normy týkajúce sa špecificky SPE by tak boli roztrieštené v predpise európskom ako aj vnútroštátnom. Ako sme uviedli v súvislosti s existujúcimi európskymi formami, takáto situácia neprispieva k prehľadnosti úpravy pre SPE. Rozdielom oproti existujúcim európskym formám by bolo len to, že z kvantitatívneho hľadiska by návrh Komisie viedol k relatívne malému okruhu otázok, ktoré by bolo treba pre SPE špecificky upraviť vo vnútroštátnom predpise.

Subsidiárny prameň práva v podobe všeobecných princípov, tak ako v návrhu CREDA, sa v návrhu Komisie nevyskytuje. Na druhej strane návrh Komisie rozvíja

²⁵⁹ Porov. čl. 5 ods. 2, čl. 10 ods. 3, čl. 16 ods. 5, čl. 20 ods. 3, čl. 23 ods. 6, čl. 25, čl. 30 ods. 3 a 4, čl. 31 ods. 5, čl. 34 ods. 1, čl. 36 ods. 6, čl. 37 ods. 1, čl. 39, čl. 40 ods. 1 písm. c), čl. 40 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 návrhu Komisie.

²⁶⁰ Porov. čl. 36 ods. 6 návrhu Komisie. Možno vychádzať z predpokladu, že právo súkromnej spoločnosti väčšiny členských štátov úpravu cezhraničného premiestnenia sídla vo všeobecnosti rovnako ako ani body, na ktoré odkazuje návrh Komisie, nepozná. Minimálne české alebo slovenské právo upravujú tieto záležitosti len v súvislosti s existujúcimi európskymi právnymi formami.

²⁶¹ Čl. 9 ods. 4 návrhu Komisie: „Registrácia SPE môže podliehať iba jednej z týchto požiadaviek: (a) kontrole súladu dokumentov a údajov SPE s právnymi predpismi vykonávaná správnym alebo súdnym orgánom; (b) overeniu dokumentov a údajov SPE.“ Pre členské štáty, ktoré v súčasnosti predpisujú zakladateľské dokumenty v solemnizačnej forme a následnú kontrolu dokumentov registrovým orgánom by toto ustanovenie znamenalo povinnosť prijať adekvátnu osobitnú úpravu vo vzťahu SPE.

²⁶² Porov. čl. 37 ods. 1.

²⁶³ Čl. 43 návrhu Komisie: „Členské štáty prijímajú také opatrenia, ktorými sa primerane zabezpečí účinné uplatňovanie tohto nariadenia.“

systemu návrhu CREDA v otázke autonómie stanov SPE. Prílohu 1 návrhu Komisie tvorí minimálny okruh bodov, ktoré musia stanovy obsahovať. Je ich 44. Príloha 1 nestanovuje, ako má alebo môže konkrétna úprava v stanovách SPE vyzerat'. Za obsah úpravy sú zodpovední tvorcovia stanov. Príloha zároveň slúži ako istá forma *checklistu* v rámci registrácie SPE. Táto forma regulácie bude predmetom nášho záujmu v ďalšej kapitole práce.

Okruh bodov podľa prílohy 1, ktoré musia byť obligatórne upravené v stanovách, spolu s materiálnou reguláciou nariadenia zároveň predstavujú oblasť, v ktorej je aplikácia vnútroštátneho práva s výnimkou už zmienených špeciálnych odkazov, vylúčená. Zodpovednosť za úplnosť právnej úpravy SPE sa tak fakticky presúva do sféry autonómie zakladateľov SPE, ktorí musia konkrétnu úpravu vykonať v stanovách spoločnosti. S možnosťou, že takáto úprava nebude vykonaná alebo že bude neúplná a preto bude treba siahnuť po subsidiárnom prameni práva, návrh Komisie nepočíta. Stanovy sú podľa článku 10 návrhu Komisie predmetom kontroly v rámci registračného procesu. Nevykonanie náležitej úpravy v stanovách by malo za následok odmietnutie registrácie. Z odôvodnenia návrhu Komisie²⁶⁴ možno dedukovať, že jedinou ďalšou poistkou proti stanovám nezodpovedajúcim požiadavkám na nich kladeným má byť ustanovenie článku 44 ukladajúce členským štátom stanoviť sankcie za porušovanie nariadenia. Neúplnosti úpravy má ale v prvom rade predísť skutočnosť, že príloha 1 vo svojich 44 bodoch tvorcovi stanov prikazuje regulovať takmer všetky záležitosti, ktoré tvoria obvyklý predmet regulácie pri súkromnej spoločnosti. Stanovy spolu s textom nariadenia tak na subsidiárny prameň (najmä na vnútroštátne právo) akoby už nenechávali žiadne miesto.²⁶⁵ Takáto argumentácia je na prvý pohľad sympatická. Neberie však podľa nás dostatočne do úvahy, že vyhnúť sa medzerám v úprave je možné maximálne v teoretickej rovine. Svedčia o tom desaťročia osvedčené modely regulácie vnútroštátnych súkromných spoločností. Rovnako táto argumentácia nezohľadňuje, že materiálny obsah stanov a teda aj väčšinu noriem konkrétnej SPE v rovine princípu môže vytvárať ako zakladateľ „hocikto“. Ich prieskum v rámci registračného konania nebude vykonávaný z hľadiska, či spôsob, akým k danej otázke stanovy pristupujú, je dostatočný. Prieskum by sa zameriaval len na skutočnosť, či je

²⁶⁴ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, str. 6.

²⁶⁵ V tomto duchu porov. tiež BACHNER, T.; LEMANSKA, E.; HORWATH, O. Die Europäische Privatgesellschaft ante portas! *ecolex*. 2008, č. 10, s. 825.

úprava toho ktorého konkrétneho bodu podľa prílohy 1 k Nariadeniu v stanovách SPE vykonaná, a nie na to, ako je vykonaná. Podľa *Hommelhoffa s Teichmannom* prípadné medzery v úprave by bolo treba zapĺňať teleologickým výkladom, skúmaním vôle právotvorcu nariadenia a prípadne tvorcu stanov konkrétnej SPE.²⁶⁶

Cieľom koncepcie vylúčenia odkazov na vnútroštátne právo s modelom úplných stanov, tak ako ju predstavuje návrh Komisie, bolo rovnako ako pri európskom modeli návrhu CREDA zabezpečiť jednotnosť SPE bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte pôsobí. Podľa *Krejciho* by však táto jednota bola len formálna. Ako sme už uviedli, rozsahom otázok, ktoré musia regulovať stanovy, by totiž každá jedna SPE bola nútená vytvoriť si vlastné právo súkromnej spoločnosti. Táto koncepcia by podľa *Krejciho* viedla k paradoxu: predpokladá, že mnohí tvorcovia stanov by namiesto vytvárania skutočne vlastných noriem jednoducho „odpísali“ príslušné vnútroštátne právo súkromnej spoločnosti – to je niečo, čo nariadenie nezakazuje.²⁶⁷ V tomto ohľade možno s *Krejci*m súhlasiť. Kombinácia rozsahu bodov, ktoré je treba regulovať podľa návrhu Komisie v stanovách a privilegovaných adresátov SPE – malých a stredných podnikov – nepôsobia ako presvedčivý argument pre tvrdenie, že každá SPE bude disponovať originálnymi stanovami, skutočne prispôbenými na svoje konkrétne potreby. Skôr ako u malých a stredných podnikov, privilegovaných adresátov SPE, by koncepcia úplných stanov mohla byť prínosom pre cezhraničné koncernové štruktúry. Jednotné stanovy používané naprieč spoločnosťami podnikateľskej skupiny v celej Únii by mali potenciál zredukovať náklady na poradenstvo v oblasti práva spoločností v súvislosti s obvyklými aktivitami tej ktorej SPE patriacej do skupiny.²⁶⁸

Na druhej strane súhlasiť s *Krejci*m v tom, že koncepcia úplných stanov by materiálne viedla k popretiu SPE ako jednotnej právnej formy,²⁶⁹ možno len obmedzene. Využitie SPE v koncernových štruktúrach by malo práve opačný efekt. Aj keď odhliadneme od tohto spôsobu využitia SPE, normotvornú autonómiu v rámci dispozitívnych ustanovení má tvorca stanov aj pri vnútroštátnych právnych formách. Jej

²⁶⁶ Porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 899.

²⁶⁷ Porov. KREJCI, H. Zehn Fragen zum Kommissionsvorschlag für eine Societas Privata Europaea. *NZ*. 2008, č. 96, s. 365 alebo BRUCKBAUER, G. Die Reform des Rechts der Kapitalgesellschaften im kontinental-europäischen Raum. *GeS*. 2009, č. 1, s. 8, ktorý dopĺňa, že jednoduchý odkaz na vnútroštátne právo bez toho, že by sa materiálne zreprodukovali príslušné ustanovenia, nestačí.

²⁶⁸ Možnosť použiť jednotné stanovy naprieč celou Európou trebárs aj v podobe „odpísaného“ vnútroštátneho práva, teda štruktúr, ktoré sú zakladateľovi spravidla dobre známe už pred založením SPE, vníma ako významnú výhodu aj *Teichmann*. Porov. TEICHMANN, C. *RIW*. 2010, č. 3, s. 124.

²⁶⁹ Jednotu z rovnakého dôvodu spochybňuje tiež FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1713.

prípadným využitím sa jednotnosť vnútroštátnej súkromnej spoločnosti nespochybňuje. Pravdou však je, že pre prípad, že tvorca stanov nevyužije normotvornú autonómiu, ktorá sa mu priznáva, vnútroštátne právo poskytuje štandardnú reguláciu, ktorá sa aplikuje jednotne na akúkoľvek konkrétnu spoločnosť. Práve tento aspekt koncepcii úplných stanov chýba a bol jednou z príčin, pre ktoré koncepcia návrhu Komisie nebola v Rade priechodná bezo zmien.

4.1.4 Model vnútroštátneho práva ako všeobecného subsidiárneho prameňa

Nemožno si nevšimnúť, že autonómny charakter úpravy SPE bez jej prepojenia s vnútroštátnym právom užívateľa zbavuje toho legislatívneho, judikatórneho a jurisprudenčného dedičstva, ktoré bolo v jednotlivých právnych poriadkoch špecificky v súvislosti s vnútroštátnou formou súkromnej spoločnosti vytvárané v niektorých prípadoch už od prelomu 19. a 20. storočia.²⁷⁰ Dôsledkom je, že v prípade medzier v úprave v rámci takejto autonómnej koncepcie užívateľ nevie priamo siahnuť po vyvinutých štruktúrach ale sa musí pokúsiť vyplniť medzery v úprave iným spôsobom.

Na druhej strane stojí argument, že pri koncepcii odkazov na vnútroštátne právo pri aktuálnom počte členských štátov, hrozí riziko prílišnej diverzifikácie SPE. Táto problematika je známa rovnako zo skúsenosti s SE. Práve jej štruktúra bola impulzom k úvahám o právnej forme, ktorá by mala jednoduchšiu štruktúru prameňov práva. K diverzifikácii by pri SPE prispela skutočnosť, že na súkromné spoločnosti sa harmonizácia prostredníctvom európskych smerníc nevzťahuje v tom rozsahu, v akom je aplikovateľná na akciové spoločnosti. Tieto úvahy boli motívom pracovnej skupiny, ktorá v roku 1997 vypracovala návrh CREDA,²⁷¹ ktorý aplikáciu vnútroštátneho práva vylučoval.

Rozpor týchto protichodných koncepcií preto spočíva v konflikte medzi postulátom jednotnosti európskej právnej formy a na druhej strane postulátom právnej istoty.²⁷² Konflikt sa fakticky redukuje na otázku, akými dispozitívnymi ustanoveniami dostatočne zasadenými do okolitého právneho kontextu sa má SPE spravovať. Európske

²⁷⁰ Nemecko napríklad zaviedlo GmbH v roku 1892, Portugalsko Lda v roku 1901 a Rakúsko (z členských štátov v tom čase zahŕňajúc aj Českú republiku, Slovinsko a časti niektorých ďalších štátov) zaviedlo GmbH v roku 1906. Porov. PELIKÁNOVÁ, I.; ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo*. II. díl. s. 379.

²⁷¹ Porov. HICKS, A.; DRURY, R. *JBL*. 1999, September, s. 448.

²⁷² Odkazy na vnútroštátne právo ako prepoklad právnej istoty v súvislosti s SPE vníma napr. SCHMIDT, J. *EWS*. 2008, č. 11, s. 457.

právo zatiaľ takéto ustanovenia nepozná. Vzhľadom na spomínaný problém hlbokého zakorenenie vnútroštátnych súkromných spoločností v geografickom a historickom kontexte (*path dependence*)²⁷³ ťažko možno predpokladať, že by členské štáty boli schopné vzdať sa svojich zažitých predstáv a schváliť komplex dispozitívnych noriem na európskej úrovni.²⁷⁴

Podľa nášho názoru však nespočíva principiálny problém a znehodnotenie projektu SPE v skutočnosti, ak sa kvôli nemožnosti vytvoriť súbor jednotných dispozitívnych noriem na európskej úrovni, a to z akéhokoľvek dôvodu, odkáže na vnútroštátne právo. To všetko za predpokladu, že vnútroštátne právo sa uplatní len v tom rozsahu, v akom sa z vôle tvorcu stanov nevytvorila osobitná úprava pre konkrétnu SPE v rámci stanov.²⁷⁵

Ako naznačuje už predošlý výklad, v otázke prameňov práva návrh Komisie neobstál bezo zmeny už ani v prvom kompromisnom návrhu predloženom v Rade, v návrhu francúzskom. Koncept, ktorý zaviedol francúzsky návrh zostal ďalej viacmenej nezmenený. V znení posledného kompromisného návrhu, maďarského, sa podľa jeho článku 4 SPE spravuje v prvom rade nariadením a vlastnými stanovami. Vo veciach, ktoré v nariadení nie sú upravené vôbec alebo sú v nariadení upravené iba čiastočne, sa SPE spravuje vnútroštátnym právom štátu registrového sídla. V rámci takto aplikovateľného vnútroštátneho práva sa najprv dostanú k slovu špecifické ustanovenia, ktoré členské štáty prijali s cieľom zabezpečiť efektívnu aplikáciu nariadenia o SPE a v záležitostiach, ktoré takéto ustanovenia vnútroštátneho práva nepokrývajú, sa bude aplikovať vnútroštátne právo aplikovateľné na súkromné spoločnosti, ktorých zoznam je uvedený v prílohe 2 k nariadeniu, vrátane tých ustanovení, ktoré implementujú európske právo. Na záležitosti, ktoré tvoria obligatórne

²⁷³ Ako výstižne uvádza *Hommelhoff's Teichmannom*, právo spoločnosti s ručením obmedzeným patrí v mnohých štátoch ku „kultúrnemu dedičstvu“, podobne ako je tomu v Nemecku. Porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. Bundesrat bremst Europa-GmbH : Erwiderung auf eine Stellungnahme zum SPE-Verordnungsvorschlag. *GmbHRR*. 2009, č. 1, s. 37.

²⁷⁴ Porov. *ibid.* *Cum grano salis* v tomto zmysle aj KREJCI, H. *NZ*. 2008, č. 96, s. 366.

²⁷⁵ Podľa *Vossia* dispozitívne ustanovenia v zákone sú schopné „odbremeniť“ tvorcu stanov a prispieť k zníženiu nákladov. Nemecká GmbH, predstavujúca tento model, sa práve z tohto dôvodu stala takou populárnou a vzorom pre nespočetné ďalšie právne poriadky po celom svete. Porov. VOSSIUS, O. Die Europäische Privatgesellschaft – Societas Privata Europaea. *EWS*. 2007, č. 10, s. 441-442. K výhodám odkazu na vnútroštátne právo ako dispozitívnu úpravu porov. tiež BÜCKER, T. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 286-287. Rovnako sa prihovára za vnútroštátne právo ako dispozitívnu úpravu v prípade, že neexistuje úprava v stanovách, HÜGEL, H. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 347. Nevyhnutnosť vytvoriť „isté prepojenie s právom štátu inkorporácie“ konštatuje aj Winterova správa, s. 118.

náležitosti stanov SPE podľa článku 8 maďarského návrhu, sa subsidiárne vnútroštátne právo aplikovať nebude. Vnútroštátne právo sa tiež nebude aplikovať na záležitosti, ktoré sú vymenované v prílohe 1 k nariadeniu, za podmienky, že tvorcovia stanov tieto záležitosti upravili autonómne v stanovách. Aplikácia vnútroštátneho práva na takéto záležitosti sa pripúšťa len v prípade, ak úprava v stanovách vykonaná nie je, alebo je vykonaná len čiastočne.

Z normatívneho textu maďarského návrhu teda možno vyvodit' nasledovnú základnú štruktúru prameňov práva SPE: (i) nariadenie o SPE, (ii) stanovy SPE, (iii) vnútroštátne predpisy prijaté osobitne vo vzťahu k SPE, (iv) vnútroštátne predpisy aplikovateľné na súkromnú spoločnosť – v podmienkach ČR a SR na spoločnosť s ručením obmedzeným. Ekvivalent spoločnosti s ručením obmedzeným bude relevantný aj v prípade ostatných členských štátov. Pozoruhodnosťou však je, že príloha 2 k návrhu nariadenia ohľadom Maďarska neodkazuje na vnútroštátnu spoločnosť s ručením obmedzeným (*korlátolt felelősségű társaság*), ale na súkromnú (uzavretú) akciovú spoločnosť (*zártkörűen működő részvénytársaság*). SPE s registrovým sídlom v Maďarsku by sa tak subsidiárne spravovala akciovým právom.²⁷⁶

Autonómny charakter stanov a požiadavky kladené na ich tvorca, maďarský návrh oproti návrhu Komisie mení do tej miery, že rozlišuje obligatórne náležitosti stanov a náležitosti, ktoré môžu byť v stanovách upravené priamo z moci nariadenia o SPE. V týchto záležitostiach sa vnútroštátne právo súkromnej spoločnosti uplatní len do tej miery, do akej úprava v stanovách nie je vykonaná vôbec alebo len čiastočne. To samozrejme nebráni tomu, aby stanovy obsahovali aj ďalšie ustanovenia. Tieto by však hierarchicky podliehali vnútroštátnemu právu aplikovateľnému na SPE a vnútroštátnu súkromnú spoločnosť, ktoré má charakter všeobecného subsidiárneho prameňa práva.

Ako už bolo naznačené, napriek skutočnosti, že časť odbornej verejnosti videla v pripustení vnútroštátneho práva do projektu SPE jej „smrteľné riziko“²⁷⁷ a rozpor s pôvodnou ideou, nenazdávame sa, že v rovine princípu by jeho subsidiárna aplikácia pridanú hodnotu projektu SPE významným spôsobom mohla narušiť. Stále totiž zostáva

²⁷⁶ Špecifikom maďarskej súkromnej akciovej spoločnosti je, že sa na ňu napríklad nevzťahuje druhá obchodná smernica na základe ustanovenia článku 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/68/ES zo 6. septembra 2006, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 77/91/EHS, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania (Ú.v. EÚ L 264, 25.9.2006, s. 32). V tomto ohľade sa teda približuje skôr spoločnosti s ručením obmedzeným.

²⁷⁷ Porov. napr. TEICHMANN, C. *R/W*. 2010, č. 3, s. 124.

veľký priestor na to, aby tvorca stanov konkrétnej SPE vytvoril „vlastné právo“ a toto aplikoval na všetky spoločnosti, ktoré by snád' vo forme SPE chcel v členských štátoch používať.

Ingerencia vnútroštátneho práva sa však neobmedzuje na to, že je článkom 4 maďarského návrhu postavené do pozície všeobecného subsidiárneho prameňa práva SPE. Maďarský návrh totiž v jednotlivých ustanoveniach obsahuje viacero špeciálnych odkazov na aplikáciu vnútroštátneho práva, rovnako ako aj legislatívne príkazy či splnomocnenia pre vnútroštátneho zákonodarcu prijať v jednotlivých záležitostiach osobitnú úpravu pre SPE. Tento koncept síce obsahuje už návrh Komisie, ba dokonca jeho zárodky možno pozorovať už v návrhu CREDA, maďarský návrh je však rozdielny rozsahom, v ktorom takéto odkazy, legislatívne príkazy a splnomocnenia obsahuje.

Špeciálne odkazy na vnútroštátne právo obsahuje maďarský návrh²⁷⁸ v otázkach rozhodnutia o zmene právnej formy na SPE, ochrany minoritných nesúhlasiacich spoločníkov a veriteľov v súvislosti s transformáciou vnútroštátnej právnej formy na SPE, v otázke obmedzenia možnosti zmeny právnej formy SPE na vnútroštátnu súkromnú spoločnosť, ak porovnateľné obmedzenia platia aj pre zmenu vnútroštátnej právnej formy uvedenej v prílohe 2 nariadenia. Vnútroštátnym právom sa tiež bude spravovať obchodné meno SPE v rozsahu, v ktorom vnútroštátne právo neprotirečí ustanoveniam nariadenia, otázka registrového a faktického sídla SPE,²⁷⁹ prípustnosť ďalších fakultatívnych úprav (mimo toho, čo pripúšťa už nariadenie) v stanovách SPE, formálne náležitosti stanov a ich záväznosť (publicita). Špeciálny odkaz na vnútroštátne právo obsahuje maďarský návrh ďalej v otázke jazyka, v ktorom sa predkladajú dokumenty na registrové konanie, v spôsobe kontroly legality v rámci registrového konania,²⁸⁰ v otázke zápisov zmien týkajúcich sa SPE do obchodného registra a publicity vo všeobecnosti. Vnútroštátnym právom sa tiež bude spravovať zodpovednosť za úkony vykonané v mene SPE pred jej vznikom. Rovnako sa bude národnou legislatívou riadiť právo namietať zmenu práv spojených s niektorým druhom podielov a problematika prevodu podielov a účtovných závierok. Podľa vnútroštátneho

²⁷⁸ Porov. čl. 5b ods. 8 a 9 a 12, čl. 6 ods. 0, čl. 7 ods. 1, čl. 8 ods. 1a, 2 a 3, čl. 9 ods. 1, 3 a 4, čl. 9a ods. 2, čl. 11 ods. 1, čl. 12, čl. 14 ods. 3, čl. 16 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 27 ods. 3a, čl. 28 ods. 7, čl. 31 ods. 3, 3a a 4, čl. 35 ods. 1, čl. 37 ods. 5, čl. 40, čl. 41 ods. 1 písm. c), čl. 41 ods. 2 maďarského návrhu.

²⁷⁹ Kompromis zavedený až maďarským návrhom mal na mysli hlavne požiadavku ich zhody.

²⁸⁰ Maďarský návrh nevylučuje ani možnosť tzv. dvojstupňovej kontroly, tj. overenie dokumentov a následná kontrola registrovým orgánom, čo výslovne zakazoval Návrh Komisie.

práva sa bude ďalej riadiť zloženie orgánov SPE v prípade, že sa na SPE aplikujú normy o účasti zamestnancov podľa vnútroštátneho práva štátu registrového sídla,²⁸¹ záväznosť (publicita) uznesení spoločníkov, podmienky diskvalifikácie z výkonu funkcie v orgáne SPE a dôsledky diskvalifikácie, práva nesúhlasiacich minoritných spoločníkov a veriteľov v súvislosti s premiestnením registrového sídla SPE do iného členského štátu, zmena právnej formy SPE na vnútroštátnu právnu formu, fúzia a rozdelenie spoločností za účasti SPE. Podmienky ustanovené vnútroštátnym právom ďalej predstavujú jeden z dôvodov zrušenia SPE. Rovnako sa bude vnútroštátnym právom riadiť proces zrušenia, likvidácie, insolvenca a pozastavenie platieb.²⁸² Odkazy na vnútroštátne právo výslovne zmieňujúce právo, ktoré je výsledkom implementácie európskych obchodných smerníc, nachádzame v otázkach založenia SPE fúziou, účasti zamestnancov pri cezhraničnej fúzii, na ktorej participuje SPE a v otázke neplatnosti spoločnosti.²⁸³

Ako sme už uviedli a ako to vyplýva aj zo systému prameňov práva SPE v znení maďarského návrhu, ktorý odkazuje okrem iného na vnútroštátnu legislatívu prijatú špecificky pre SPE, maďarský návrh obsahuje viacero legislatívnych príkazov, ktorými vnútroštátnemu zákonodarcovi ukladá povinnosť špecifickú úpravu pre SPE prijať. Vnútroštátny zákonodarca je tak povinný sprístupniť založenie SPE fúziou aj vnútroštátnej súkromnej spoločnosti uvedenej v prílohe 2 k nariadeniu a všetkým tým spoločnostiam, ktoré sa podľa vnútroštátneho práva môžu podieľať na fúzii, ktorej výsledkom je táto vnútroštátna súkromná forma. Ďalej je vnútroštátny zákonodarca povinný určiť metódy kreovania členov osobitného vyjednávacieho výboru v prípade postupu vyjednávania účasti zamestnancov na riadení SPE, stanoviť orgán preskúmavajúci proces premiestnenia sídla SPE, lehotu v rámci ktorej kompetentný orgán štátu, do ktorého SPE premiestňuje svoje sídlo, musí rozhodnúť o registrácii a ktorá nesmie byť dlhšia ako jeden mesiac a nakoniec ustanoviť sankcie za porušenie

²⁸¹ Ich aplikácia je základným bodom konceptu účasti zamestnancov na riadení SPE, ako bude analyzované v ďalšom texte práce. Vnútroštátne právo štátu registrového sídla sa na účasť zamestnancov aplikuje v prípade, ak nariadenie neustanovuje vlastné osobitné normy.

²⁸² V tomto bode sa pochopiteľne odkazuje aj na Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú.v. ES L 160, 30.6.2000, s. 1).

²⁸³ Porov. čl. 5 písm. c) a čl. 35 ods. 3 maďarského návrhu odkazujúci na vnútroštátne právo vrátane noriem, ktorými sa implementovala smernica o cezhraničných fúziách, čl. 42 maďarského návrhu odkazujúci sa prvú obchodnú smernicu.

ustanovení nariadenia o SPE.²⁸⁴ Osobitnou kategóriou noriem sa ďalej členským štátom ukladá všeobecná povinnosť zabezpečiť ochranu práv zamestnancov v súvislosti s ich účasťou na riadení SPE, v súvislosti s vyjednávaním modelu ich účasti na riadení SPE a zabezpečiť informačné a konzultačné práva zamestnancov.²⁸⁵

Maďarský návrh nakoniec obsahuje množstvo legislatívnych splnomocnení (opcii) pre členské štáty.²⁸⁶ Členské štáty môžu požadovať na schválenie zmeny právnej formy na SPE väčšinu presahujúcu 2/3 všetkých hlasov spoločníkov a môžu v súvislosti s takouto zmenou právnej formy ustanoviť normy na ochranu nesúhlasiacich minoritných spoločníkov a veriteľov, ak takéto normy ich vnútroštátne právo zatiaľ neobsahuje. Legislatíva členských štátov ďalej môže ustanoviť, aby zoznam spoločníkov SPE, ktorý vedie jej riadiaci orgán, bol prístupný na nahliadnutie aj tretím osobám. Tiež môže stanoviť, aby nie všetky údaje z tohto zoznamu, ktoré sa zapisujú do obchodného registra, boli predmetom zverejnenia. V tomto prípade majú tretie osoby síce právo na základe nariadenia požadovať kópiu zoznamu spoločníkov od obchodného registra, členský štát však môže toto právo viazať na preukázanie oprávneného záujmu. Takisto môže členský štát stanoviť zverejňovanie súkromnej adresy členov orgánov SPE v rámci registrácie do obchodného registra, ak sa tak robí aj pri vnútroštátnej súkromnej spoločnosti uvedenej v prílohe 2 k nariadeniu. Vnútroštátna registrácia môže ďalej vyžadovať od SPE vyšší minimálny základný kapitál než 1 euro predvídané nariadením, a to až do výšky 8.000 eur. Taktiež môže požadovať ocenenie nepenažných vkladov spoločníkov SPE nezávislým expertom, stanoviť povinnosť vypracovania vyhlásenia o platobnej schopnosti (solvenčné vyhlásenie) ako podmienku poskytovania plnení (dividend) spoločníkom SPE ako aj priznať v prípade znižovania základného kapitálu SPE veriteľom spoločnosti právo požadovať primeranú zábezpeku bez viazania na ďalšie podmienky. Členské štáty môžu ďalej umožniť, aby mala SPE jedného alebo viacerých riaditeľov (*managing directors*)²⁸⁷ zodpovedných za každodenné riadenie

²⁸⁴ Porov. čl. 5b ods. 0, čl. 35a ods. 2 písm. c) a ea), čl. 38 ods. 1, čl. 38 ods. 4, čl. 45 maďarského návrhu.

²⁸⁵ Porov. čl. 35, čl. 35a, čl. 35e maďarského návrhu.

²⁸⁶ Porov. čl. 5b ods. 8 a 9, čl. 15 ods. 6 a 7, čl. 19 ods. 3, čl. 20 ods. 1a, čl. 21 ods. 4, čl. 24 ods. 2a, čl. 27 ods. 4, čl. 28 ods. 1a0, čl. 35a ods. 2 písm. d), čl. 35a ods. 3, čl. 35d ods. 3a maďarského návrhu.

²⁸⁷ Toto ustanovenie sa nachádza už v nariadení o SE (čl. 39 ods. 1 a čl. 43 ods. 1 nariadenia o SE).

V podmienkach ČR a SR nenašlo priamo svoje naplnenie, nakoľko v tom čase platná legislatíva tento inštitút vo vlastnom akciovom práve nepoznala. Obsahovo mu však zodpovedajú normy, vytvorené na základe legislatívneho príkazu nariadenia SE *ex novo* pre monistický systém SE. V ČR je to inštitút generálneho riaditeľa podľa § 35 a nasl. českého zákona č. 627/2004 Sb. o evropské spoločnosti. V SR je

(obchodné vedenie) SPE, ak sa to umožňuje aj pri vnútroštátnej súkromnej spoločnosti podľa prílohy 2 k nariadeniu. Vnútroštátne právo môže tiež určiť, že schválenie účtovnej závierky SPE zhromaždením spoločníkov sa nevyžaduje. Členské štáty majú ďalej možnosť stanoviť, aby pri procese vyjednávania účasti zamestnancov na riadení SPE boli členmi osobitného vyjednávacieho výboru aj zástupcovia odborových zväzov, hoci nie sú zamestnancami SPE a v prípade, že vnútroštátne právo upravuje viac spôsobov účasti zamestnancov, ustanoviť normy, ktoré sa použijú, ak si spôsob účasti nevyberie osobitný vyjednávací orgán. V prípade aplikácie štandardných pravidiel účasti zamestnancov na riadení SPE môžu členské štáty obmedziť počet zástupcov zamestnancov v dozornom alebo správnom orgáne SPE na jednu tretinu.

Tento dlhý výpočet nebol samoučelný. Jeho cieľom bolo ukázať, že popri subsidiárnom odkaze na vnútroštátne právo, maďarský návrh otvára cestu pre vnútroštátne právo do projektu SPE v podstatne širšom rozsahu. Detailnejšia štruktúra prameňov práva SPE by preto mohla vyzerat' nasledovne:

- kogentné ustanovenia nariadenia o SPE,
- stanovy SPE v rozsahu obligatórnych náležitostí podľa článku 8 maďarského návrhu a v rozsahu tých normotvorných opcí podľa prílohy 1 k nariadeniu, ktoré tvorcovia stanov využili,²⁸⁸
- dispozitívne ustanovenia nariadenia o SPE, ktoré sa aplikujú, ak stanovy neurčia niečo iné,²⁸⁹
- vnútroštátne právo štátu registrového sídla SPE vydané špecificky s ohľadom na SPE,²⁹⁰
- kogentné vnútroštátne právo štátu registrového sídla SPE, ktoré sa aplikuje na vnútroštátnu formu súkromnej spoločnosti podľa prílohy 2 k nariadeniu,
- fakultatívne ustanovenia stanov majúce základ vo vnútroštátnom práve štátu registrového sídla SPE²⁹¹

to inštitút výkonného riaditeľa podľa § 28 a nasl. slovenského zákona č. 562/2004 Z.z. o európskej spoločnosti.

²⁸⁸ Tieto ustanovenia stanov, keďže sú založené priamo na nariadení, by mali prednosť pred vnútroštátnym právom, aj kogentným, dokonca aj vtedy, ak by s ním boli v rozpore. Porov. v súvislosti s SE napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. s. 28-29.

²⁸⁹ Napr. čl. 20 ods. 1, čl. 23 ods. 2, čl. 28 ods. 2, čl. 30 ods. 1, čl. 34 ods. 2 a 3 maďarského návrhu.

²⁹⁰ V ustanoveniach vnútroštátneho práva špecifického pre SPE by bolo možné ešte rozlíšiť tie normy, ktorým musia zodpovedať stanovy aj v častiach, v ktorých majú základ priamo v nariadení. Príkladom môže byť povinnosť vytvárať vyšší minimálny základný kapitál, než jedno euro.

²⁹¹ Porov. čl. 8 ods. 1a maďarského návrhu.

- a na poslednom mieste ostatné, dispozitívne ustanovenia vnútroštátneho práva štátu registrového sídla SPE aplikovateľné na vnútornú formu súkromnej spoločnosti podľa prílohy 2 k nariadeniu.

Štruktúra prameňov práva v konečnom dôsledku bude musieť byť tiež doplnená – ak je to relevantné – o dohodu o účasti zamestnancov na riadení SPE. Hierarchicky by mala prednosť pred ustanoveniami vnútroštátneho práva, nakoľko by sa zakladala priamo na nariadení o SPE ako európskom právnom akte.²⁹²

Táto viacstupňová štruktúra prameňov práva SPE zodpovedá systému, ktorý je známy z nariadenia o SE alebo nariadenia o SCE. V súčasnej podobe je preto podľa náš projekt SPE v priamom rozpore s východiskovými propozíciami, ktoré predchádzali jeho vytvoreniu a ktoré považovali SE za právnu formu, ktorá nezodpovedá požiadavkám malých a stredných podnikov, pričom jedným z dôvodov bola práve takáto komplikovaná štruktúra aplikovateľného práva. Všetky výhrady vyčítané v tejto súvislosti projektu SE možno teda v plnom rozsahu aplikovať aj na SPE.

Snáď jediným rozdielom oproti SE je skutočnosť, že v otázke vnútornej štruktúry sa priznáva širšia autonómia tvorcovi stanov, ktorý si môže takúto štruktúru prakticky vytvoriť podľa vlastného uváženia.²⁹³ Pridanú hodnotu vytvorenú európskym právotvorcom v tom však v principiálnej rovine vidieť ťažko. Ak možno SE považovať za pendant vnútroštátnej akciovej spoločnosti a SPE za pendant k vnútroštátnej súkromnej spoločnosti, čo v kontinentálnej Európe znamená najmä spoločnosť s ručením obmedzeným, rovnako možno odkázať na dichotómiu medzi prísnejšou reguláciou vnútornej štruktúry akciovej spoločnosti a reguláciou s vyššou mierou dispozitívneho charakteru pri spoločnosti s ručením obmedzeným, známou napríklad v kolíske práva spoločností s ručením obmedzeným, Nemecku.²⁹⁴ Flexibilita vnútornej

²⁹² Porov. pre SE napr. KÜBLER, F. *ZHR*. 2003, č. 2-3, s. 224-225. K formálnej stránke regulácie účasti zamestnancov na riadení SPE je tiež vhodné podotknúť, že príslušné normy sú obsiahnuté priamo v nariadení, a nie v smernici, ako v prípade SE a SCE. Téma účasti zamestnancov sa bude venovať samostatná kapitola práce.

²⁹³ Ako sme sa zmienili v inej súvislosti, revolučný prínos nariadenia o SE bol v zavedení alternatívneho monistického alebo dualistického usporiadania SE. Na druhej strane, vnútorná štruktúra SE nemohla byť tvorcom stanov vytvorená úplne autonómne ale len v medziach nariadenia o SE a už existujúceho vnútroštátneho práva resp. vnútroštátneho práva vytvoreného na základe legislatívneho príkazu nariadenia o SE *ex novo* pre tú formu vnútornej štruktúry, ktorú vnútroštátne právo pre vlastné akciové spoločnosti zatiaľ neupravovalo. Porov. Hlava III nariadenia o SE.

²⁹⁴ Princíp *Satzungsstrenge* pri akciovej spoločnosti oproti princípu *Satzungsautonomie* pri spoločnosti s ručením obmedzeným. Porov. SCHULZ, M.; WASMEIER, O. *The Law of Business Organizations : A Concise Overview of German Corporate Law*. Berlin : Springer, 2012, s. 85.

štruktúry súkromnej spoločnosti sa predpokladá skôr ako jej charakteristická črta,²⁹⁵ než ako koncesia zákonodarcu.

Komplikovaná štruktúra prameňov práva SPE podľa nás nie je odôvodnená ani potrebou regulovať isté záležitosti týkajúce sa najmä vonkajších aspektov SPE a ochrany *stakeholders*, teda osôb vstupujúcich majúcich s SPE užší vzťah (minoritní spoločníci, veritelia, zamestnanci),²⁹⁶ kogentnými normami. Táto potreba je pochopiteľná. Súčasný stav projektu SPE však v mnohých otázkach zvolil typicky európske riešenie: kde nebola možná dohoda na európskej úrovni, zverila sa regulácia prostredníctvom legislatívnych príkazov alebo splnomocnení vnútroštátnemu zákonodarcovi.²⁹⁷ Výsledok je podľa nás ten, že jeden z kľúčových postulátov projektu SPE – prehľadná a jednoduchá štruktúra prameňov práva – nebol naplnený.²⁹⁸

4.2 Stanovy SPE

4.2.1 Všeobecná charakteristika

Stanovy predstavujú základný dokument konkrétnej SPE. Vo fáze založenia spoločnosti majú povahu zakladateľského dokumentu, po vzniku SPE predstavujú hlavný organizačný dokument spoločnosti. Predmetom ich regulácie sú záležitosti týkajúce sa vonkajších charakteristík spoločnosti, rovnako ako aj jej internej organizácie.²⁹⁹ Sú pendantom spoločenskej zmluvy resp. zakladateľskej listiny jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným v Českej alebo Slovenskej republike.³⁰⁰

²⁹⁵ V tomto zmysle porov. KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts : Entwicklung, Perspektiven, Materialien*. Wien : Linde, 2005, s. 71-72 alebo PELIKÁNOVÁ, I.; ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo*. II. díl. s. 381.

²⁹⁶ K oblastiam s potrebou kogentnej regulácie porov. napr. TEICHMANN, C. The European Private Company. *ECL*. 2004, č. 4, s. 164; FLEISCHER, H. Gesetz und Vertrag als alternative Problemlösungsmodelle im Gesellschaftsrecht : Prolegomena zu einer Theorie gesellschaftsrechtlicher Regelung. *ZHR*. 2004, č. 6, s. 690.

²⁹⁷ Podľa *Hommelhoffa s Teichmannom*, s ktorými možno súhlasiť, každý ďalší odkaz na vnútroštátne právo vyvolá v budúcnosti vysoké náklady, založenie SPE v prostredí neznáameho členského štátu je tým sťažené a atraktivita SPE oproti príslušným vnútroštátnym právnym formám znížená. Porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2010, č. 7, s. 344.

²⁹⁸ Množstvo odkazov na vnútroštátne právo považuje za jeden z dôvodov nenaplnenia cieľov projektu napr. tiež BRUCKBAUER, G. *GeS*. 2009, č. 1, s. 16-17. V tomto zmysle tiež ANZINGER, H. Die Europäische Privatgesellschaft : Vom Vollstatut zum tragfähigem Kompromiss. *BB*. č. 43, s. 2612.

²⁹⁹ K povahe stanov pri SE (platí *mutatis mutandis* aj pre SPE) porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. s. 366.

³⁰⁰ Konfúzne pôsobí, že slovenská verzia nariadení pri existujúcich európskych formách SE a SCE používa pojem „stanovy“ aj na označenie nariadení samotných – nariadenie o stanovách európskej

V projekte SPE predstavujú kľúčový bod, pomyselný priestor, v ktorom sa naplní alebo má naplniť jedna zo základných požiadaviek kladených na SPE ako právnu formu primárne orientovanú na malé a stredné podniky – poskytnutie širokej autonómie v oblasti usporiadania pomerov konkrétnej SPE.

Formálne požiadavky kladené jednotlivými vnútroštátnymi právnymi poriadkami na stanovy prípadne dokument majúci ich povahu pre vnútroštátne súkromné spoločnosti zďaleka nie sú jednotné. Táto skutočnosť sa odrazila aj v rámci legislatívneho procesu SPE.³⁰¹ Návrh Komisie pre ne nepredpisoval spravidla viac, než obyčajnú písomnú formu a podpisy všetkých zakladateľov. V znení zatiaľ posledného kompromisného návrhu, článku 8 ods. 2 maďarského návrhu, podliehajú čo do formálnych náležitostí požiadavkám vnútroštátneho práva. K písomnej forme by tak pribudla v Slovenskej republike požiadavka overenia podpisov zakladateľov, v Českej republike požiadavka vyhotovenia stanov vo forme notárskej zápisnice.³⁰² Návrh Parlamentu v tejto otázke navrhoval riešenie pomyslenej strednej cesty. Členským štátom dovoľoval stanoviť ďalšie formálne požiadavky na stanovy len v tom prípade, ak SPE nepoužila oficiálne vzorové stanovy.³⁰³ Ako vidieť, medzi členskými štátmi v otázke nebolo možné nájsť kompromis a Rada si prístup Komisie ani prístup Parlamentu neosvojila a metódou „európskeho kompromisu“ záležitosť odkázala na vnútroštátne právo.

K formálnym náležitostiam zmien stanov SPE sa návrh Komisie priamo nevyjadruje. Vzhľadom na skutočnosť, že na zmeny stanov schválené spoločníkmi prípadne ich zhromaždením sa nevyžaduje ako základné pravidlo jednomyselnosť,³⁰⁴ nevyhnutne z toho vyplýva, že na takto schválenú zmenu nie je potrebný súhlas a podpis všetkých spoločníkov SPE. Toto pravidlo nie je nakoniec ničím neobvyklým ani vo vnútroštátnom práve. Podľa *Krejciho* sa možno domnievať, že vyjadrením potvrdenia správnosti zmien stanov takouto formou je podpis osoby oprávnenej zmenu stanov oznámiť obchodnému registru v zmysle požiadavky článku 10 ods. 5 návrhu

spoločnosti, nariadenie o stanovách európskeho družstva. Česká verzia používa v tejto súvislosti označenie „statut“. Pri projekte SPE už aj slovenské verzie návrhov legislatívnych textov (návrh Komisie, návrh Parlamentu a francúzsky návrh, ako posledný návrh dostupný v slovenskom jazyku) používajú v tejto súvislosti pojem „štatút“.

³⁰¹ K podrobnejšej analýze a kritike odbúravania formálnych požiadaviek kladených na stanovy SPE porov. napr. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 37-47.

³⁰² Bližšie k uvedeným otázkam v kontexte registrácie SPE porov. kapitolu 2.1.2 práce.

³⁰³ Porov. čl. 8 ods. 2 (pozmeňovací návrh 79 a 20) návrhu Parlamentu.

³⁰⁴ Porov. čl. 27 návrhu Komisie.

Komisie.³⁰⁵ V tomto možno súhlasiť, opätovne je to model, ktorý vnútroštátnym právnym poriadkom nie je neznámy. Z mlčania návrhu Komisie v tejto otázke však možno usúdiť, že ani na zmeny stanov sa neuplatnia žiadne kvalifikované formálne požiadavky, aj keby boli vnútroštátnym právom pre vnútroštátnu súkromnú spoločnosť požadované. Z odkazu maďarského návrhu na vnútroštátne právo³⁰⁶ vyplýva, že v znení maďarského návrhu sa bude aj otázka formálnych náležitostí pri zmenách stanov spravovať príslušným vnútroštátnym právom.

4.2.2 Normotvorný príkaz a normotvorné splnomocnenie

Charakteristickým znakom návrhu Komisie je, že veľké množstvo záležitostí nereguluje nariadenie, ale odkazuje na úpravu v stanovách SPE. Táto úprava musí byť v stanovách obsiahnutá obligatórne. V rozsahu, v ktorom sa tvorcovi stanov dáva príkaz vykonať úpravu, spolu so záležitosťami regulovanými samotným nariadením, je aplikácia vnútroštátneho práva absolútne vylúčená.³⁰⁷

Návrh Komisie nestanovuje ani vlastné dispozitívne normy, ani mechanizmus ich alternatívneho určenia, napríklad odkazom na vnútroštátne právo. Nie je možné z neho teda vyvodiť úpravu, ktorá by sa aplikovala, keby stanovy neobsahovali to, čo obsahovať mali, prípadne by ich úprava nebola úplná (funkcia vyplňania medzier). Neexistenciou takýchto noriem tým návrh Komisie ukracuje tvorcu stanov o tie ďalšie výhody, ktoré sa dispozitívnym normám popri primárnej funkcii normatívnej pripisuje: tvorcovia stanov nemajú k dispozícii žiadny komplex informácií o osvedčených organizačných modeloch špecifický pre SPE (funkcia informačná), rovnako ako nemôžu siahnuť po pomôcke, ktorá by zabránila vyčerpávajúcim rokovaniam spoločníkov o všetkých možných pravidelných eventualitách v živote SPE (funkcia pomocná).³⁰⁸ Z uvedeného dôvodu sme koncepciu prameňov práva SPE v znení návrhu Komisie nazvali modelom úplných stanov.³⁰⁹ Zodpovednosť za uzavretosť

³⁰⁵ Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 45. V rovnakom zmysle porov. ZAMAN, D.; KOPPERT-VAN BEEK, M. Formation. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 49.

³⁰⁶ Porov. článok 9a ods. 2 maďarského návrhu.

³⁰⁷ V tejto základnej charakteristike sa návrh Komisie zhoduje s návrhom CREDA.

³⁰⁸ K tejto trojakej funkcii dispozitívneho práva v práve spoločností porov. FLEISCHER, H. *ZHR*. 2004, č. 6, s. 691.

³⁰⁹ Porov. kapitolu 4.1.3.

a komplexnosť úpravy SPE sa v nej primárne presúva do stanov konkrétnej SPE a tým na jej zakladateľov.

Normatívny prostriedok, ktorým návrh Komisie ukladá tvorcovi stanov vykonať úpravu, môžeme označiť ako normotvorný príkaz (*Regelungsauftrag*). *Fleischer* túto regulačnú techniku označuje ako „verejno-súkromné partnerstvo osobitného druhu“.³¹⁰ Právotvorca ním určuje potrebu vykonať úpravu (odpoveď na otázku „čo“), nie však jej konkrétny obsah (odpoveď na otázku „ako“).³¹¹ *Hommelhoff* a *Teichmann* charakterizujú normatívny príkaz ako „nariadenú samoreguláciu“.³¹² Z pohľadu právotvorcu sa tak neposkytuje materiálna ale len procedurálna garancia, ktorá zabraňuje, aby strany z neznalosti alebo neskúsenosti zabudli vykonať príslušnú úpravu.³¹³ Táto normatívna technika nie je vnútroštátnym právnym formám neznáma. V kontinentálnej Európe však spravidla tvorcom stanov neukladá povinnosti vykonať viac úprav, než možno označiť za základné charakteristiky spoločnosti.³¹⁴ Náročnosť takejto samoregulácie je neporovnateľne nižšia ako tá, ktorá je spôsobená rozsahom a charakterom normotvorných príkazov návrhu Komisie.

Normotvorné príkazy obsahuje príloha 1 návrhu Komisie. Sú usporiadané podľa jednotlivých kapitol návrhu Komisie a je ich 44. Popri úprave obvyklých základných charakteristík súkromnej spoločnosti (obchodné meno, identifikácia spoločníkov, výška ich podielov, výška základného kapitálu) prvý okruh príkazov sa týka podielov SPE. Upravené tak musia byť práva a povinnosti spojené s podielmi, postup ich zmien, modalita prevodu, prevoditeľnosti podielov a prípadných predkupných práv. Druhý okruh príkazov sa týka kapitálovej štruktúry SPE. V stanovách tak musia byť regulované otázky účtovného obdobia, tvorby rezerv, oceňovania nepeňažných vkladov, podmienky splácania vkladov, výplat plnení spoločníkom, vrátane preddavkov na takéto plnenia, možnosť a podmienky finančnej asistencie, dôsledky nezákonných plnení poskytnutých spoločníkom, modalita nadobúdania vlastných podielov, zvýšenia a zníženia základného kapitálu SPE. Najširší okruh otázok, ktoré treba v stanovách upraviť sa týka vnútornej štruktúry SPE, plne v súlade s charakteristickým znakom

³¹⁰ FLEISCHER, H. *ZHR*. 2004, č. 6, s. 695.

³¹¹ Porov. *ibid.* alebo EHRICKE, U. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 7.

³¹² „Verordnete Selbststeuerung“ – In HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 898.

³¹³ Porov. *ibid.*

³¹⁴ Porov. napr. § 110 ods. 1 českého OBZ, § 110 ods. 1 slovenského OBZ, § 146 českého ZOK.

súkromnej spoločnosti, ktorá spravidla v otázke vnútornej štruktúry poskytuje širokú mieru autonómie. Upraviť teda treba otázky týkajúce sa mechanizmu rozhodovania spoločníkov, určiť systém správy a riadenia SPE a jeho modalít, postup určovania členov orgánov SPE, povinnosti členov orgánov, vrátane riešenia situácií keď sú záujmy členov orgánov v konflikte so záujmami SPE ako aj modalít konania členov orgánov v mene SPE.

Z hľadiska povinností, ktoré kladú jednotlivé normotvorné príkazy na tvorcu stanov, možno rozlíšiť dve kategórie.³¹⁵ Prvou sú normotvorné príkazy ktoré treba kogentne naplniť pozitívnou materiálnou úpravou (*mandatory provisions*). Každé stanovky tak napríklad musia určiť konkrétne obchodné meno SPE. Druhou skupinu predstavujú tzv. dovolené ustanovenia (*permitted provisions*). Nie je nevyhnutné, aby boli naplnené pozitívnou materiálnou úpravou. SPE napríklad nemusí pripustiť a upraviť predkupné právo ostatných spoločníkov k podielom. V rámci tejto skupiny môžeme ďalej rozlíšiť také ustanovenia, ktoré keď tvorca stanov využije, je viazaný upraviť aj ďalšie podmienky. Napríklad pri zakotvení obmedzenia prevoditeľnosti podielov musia byť upravené aj podrobnosti takéhoto zákazu, najmä formy, lehoty, príslušný postup atď. Využitie iných ustanovení tejto kategórie nie je viazané na úpravu ďalších podmienok. Týka sa to napríklad už zmieneného predkupného práva. Táto vnútorná diverzifikácia normotvorných príkazov na kogentné a „dovolené“ môže na prvý pohľad budiť zdanie *contradictionis in adiecto*. Domnievame sa, že imperatívna povaha všetkých jednotlivých normotvorných príkazov je daná tým, že aj v tých bodoch, ktoré boli označené ako „dovolené“ ustanovenia a ktoré tvorca stanov nezamýšľal pripustiť, teda naplniť pozitívnou materiálnou úpravou, musí byť výslovne uvedená negatívna materiálna úprava, teda že príslušný inštitút sa v danej SPE neaplikuje.³¹⁶

V súvislosti s prijatím vnútroštátneho práva za subsidiárny právny prameň SPE v kompromisných návrhoch predkladaných v Rade sa postupne menil aj rozsah normotvorných príkazov pre tvorcu stanov. Francúzsky návrh a český návrh v tomto

³¹⁵ Porov. Pracovný dokument vypracovaný útvarmi Komisie týkajúci sa vzorových stanov – dokument Rady Doc. No. 12124/08 DRS 24, 23.07.2008, s. 2.

³¹⁶ Napr. spôsobom „prevoditeľnosť podielov nie je obmedzená.“ V tomto zmysle porov. napr. PETERS, C.; WÜLLRICH, P. Grenzenlose gesellschaftsrechtliche Flexibilität – die Societas Privata Europaea (SPE). *NZG*. 2008, č. 21, s. 808. Tento prístup je zrejmý aj z textu vzorových stanov vypracovaných Komisiou. Porov. Dokument Rady, Doc. No. 12124/08 DRS 24, 23.07.2008.

smere prinášajú len kvantitatívne rozšírenie príkazov,³¹⁷ pričom ostáva zachovaná povinnosť všetky záležitosti upraviť. Pre prípad, že by stanovky predsa len úpravu neobsahovali alebo by nebola úplná, aplikuje sa na záležitosti, ktoré stanovky mali pokryť, ale nepokryli, vnútroštátne právo.³¹⁸

Švédsky návrh vnáša do koncepcie formálnu zmenu, ktorú z hľadiska užívateľa možno považovať za zásadnú. Okruhy otázok rozdeľuje na tie, ktoré treba obligatórne upraviť v stanovách a ktoré tvoria podmienku registrácie SPE a na tie, ktoré z poverenia nariadenia tvorca stanov upraviť môže. Namiesto výlučného normotvorného príkazu teda nachádzame normotvorný príkaz na jednej strane a normotvorné splnomocnenie na strane druhej. Základ normotvorného splnomocnenia tvoria tie normotvorné príkazy návrhu Komisie, ktoré sme označili ako „dovolené“ ustanovenia. Subsidiarita aplikovateľného vnútroštátneho práva pre prípad, že úprava v stanovách – v rozsahu normotvorného splnomocnenia – nie je vykonaná alebo nie je úplná, je zachovaná.

Maďarský návrh rozsah jednotlivých normotvorných príkazov a normotvorných splnomocnení upravil len z hľadiska kvantitatívneho. V znení jeho článku 8 ods. 1 musia byť v stanovách upravené (normotvorné príkazy) nasledovné záležitosti: obchodné meno, registrové sídlo, predmet činnosti, účtovný rok, základný kapitál, celkový počet podielov a ich menovitá hodnota, práva spojené s podielmi, druhy podielov a počet podielov v každom druhu, zvolený typ riadiaceho orgánu (individuálni konatelia, monistický alebo dualistický systém) a údaj o tom, či sa zriaďuje dozorná rada, zloženie orgánov, výšku kapitálu splácaného pri založení SPE, identifikáciu zakladajúcich spoločníkov a podielov, ktoré upísali, výšku peňažných vkladov, hodnotu a identifikáciu nepeňažných vkladov, identifikačné údaje prvých členov orgánov a prípadne audítora SPE. Vo forme normotvorného splnomocnenia umožňuje príloha 1 maďarského návrhu upraviť v stanovách okruh ďalších 23 otázok, ktoré obsahovo v zásade nejdú nad rámec toho, čo umožňoval už návrh Komisie.

Popri ustanoveniach na základe normotvorných príkazov prípadne normotvorných splnomocnení nariadenia môžu stanovky obsahovať aj ďalšiu úpravu. Z hľadiska hierarchickej štruktúry prameňov práva SPE podľa kompromisných návrhov predložených v Rade je takáto ďalšia úprava podriadená vnútroštátnemu právu

³¹⁷ Podľa prílohy 1 v znení francúzskeho návrhu je oblastí, ktoré musia stanovky upraviť 50 a v znení českého návrhu 53.

³¹⁸ K uvedenej problematike porov. kapitolu 4.1.4.

aplikovateľnému na SPE.³¹⁹ Do akej miery je tento záver odôvodnený aj na základe návrhu Komisie závisí od toho, akým spôsobom by sa vykladala vecná pôsobnosť nariadenia v znení návrhu Komisie a teda kde by boli hranice, za ktoré by vnútroštátne právo v zmysle článku 4 návrhu Komisie ešte nemalo prístup.³²⁰

Nepopierateľnou výhodou systému normotvorných príkazov je jeho otvorenosť a flexibilita, ktorá umožňuje vytvoriť SPE presne podľa konkrétnych predstáv jej zakladateľov. Podľa *Ehrickeho* by takýto koncept mohol prispieť k širšej akceptácii SPE naprieč rôznymi oblasťami hospodárskeho života.³²¹ Ak sa má však takáto regulácia použiť v právnej forme určenej predovšetkým pre malé a stredné podniky, pozornosť si zasluhujú názory upriamujúce na negatíva koncepcie. Presun podstatnej časti normotvorby na zakladateľov SPE predstavuje zvýšené transakčné náklady a potrebu vypracovania podrobných stanov v porovnaní s obvyklým rozsahom stanov zodpovedajúcej vnútroštátnej právnej formy aspoň v podmienkach kontinentálnej Európy. Príliš veľká miera flexibility tiež môže viesť k tomu, že slabšej strane sa – z titulu menšej vyjednávacej pozície – dostane menej ochrany.³²² Z uvedených dôvodov sa zdá kombinácia normotvorných príkazov a normotvorných splnomocnení spolu s jasným súborom dispozitívnych noriem v podobe vnútroštátneho práva ako riešenie, ktoré je vhodnejšie pre malé a stredné podniky. Takto modifikovaný systém, ako vyplýva zo švédskeho a maďarského návrhu, podľa nás na atraktivite SPE nemôže relevantným spôsobom ubrať. Využiť autonómiu, ktorú poskytuje návrh Komisie a vytvoriť si tak SPE úplne „na svoj obraz“ môžu zakladatelia každej jednej SPE, ak tak budú skutočne chcieť urobiť, v plnom rozsahu aj naďalej. Ak tak nebudú chcieť, sú oproti návrhu Komisie ušetrení toho, aby museli vytvoriť vlastnú úpravu (aspoň vo formálnom zmysle) vo všetkých 44 bodoch.

³¹⁹ V znení švédskeho a maďarského návrhu na základe výslovného ustanovenia čl. 8 ods. 1a návrhu. Tento záver sa dá podľa nášho názoru dovodiť aj zo všeobecných ustanovení o hierarchii prameňov práva v znení čl. 4 francúzskeho a českého návrhu.

³²⁰ Tejto otázke sa venuje kapitola 4.2.4 práce.

³²¹ Porov. EHRICKE, U. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 8.

³²² V tomto zmysle tiež napr. DORRESTEIJN, A.; UZIAHU-SANCTROOS, O. *ECL*. 2008, č. 6, s. 282 alebo BRAAK, S. van den. The European Private Company, its shareholders and its creditors. *Utrecht Law Review*. 2010, č. 1, s. 5 [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.utrechtlawreview.org/index.php/ulr/article/viewFile/111/111>> [cit. 2012-06-17] alebo VOSSIUS, O. *EWS*. 2007, č. 10, s. 441-442. Ku kritike uvedených argumentov porov. HOMMELHOFF, P. *GLJ*. 2008, č. 6, s. 808.

4.2.3 Vzorové stanovky

Vychádzajúc z pôvodnej idey SPE bez prepojenia s vnútroštátnym právom a bez vlastných dispozitívnych noriem v nariadení bola od počiatku aktuálna otázka, odkiaľ má tvorca stanov konkrétnej SPE čerpať inšpiráciu resp. návod. Cítila sa potreba, takúto pomoc v podobe vzorových stanov poskytnúť. Predpokladom bolo nájsť spoločnú odpoveď na otázku akým spôsobom majú byť vzorové stanovky začlenené do projektu SPE a ktorý subjekt ich má formálne vydať.

Podľa článku 13 návrhu CREDA mali vzorové stanovky tvoriť prílohu nariadenia. Spoločníci sa mohli rozhodnúť, či ich použijú v plnom rozsahu alebo len čiastočne.³²³

Návrh Komisie priamo v texte na vzorové stanovky neodkazuje. Ako však vyplýva z jeho dôvodovej správy, prípravou stanov sa zaoberá Poradná skupina pre správu a riadenie spoločností a právo spoločností.³²⁴ Vypracované vzorové stanovky boli zverejnené 23.7.2008³²⁵ a mali slúžiť ako jeden z podkladov prerokovania návrhu Komisie v Parlamente a Rade. Komisia zdôrazňuje, že netvorí formálnu súčasť návrhu Komisie, ale sú samostatným dokumentom uvedenej poradnej skupiny.³²⁶ Aj úvodná výhrada samotného textu vzorových stanov zdôrazňuje ich nezáväznosť³²⁷ a skutočnosť, že je na príslušnom orgáne členského štátu, aby preskúmal stanovky každej jednotlivej SPE v rámci procesu registrácie, tak, ako to stanovuje návrh Komisie. Podľa väčšiny členov poradnej skupiny mali vzorové stanovky slúžiť malým podnikom, ktoré si nemôžu dovoliť právnik a mali mať takú podobu, aby ich bolo možné jednoducho „zobrať z police“.³²⁸

³²³ Predpokladalo sa vytvorenie viacerých druhov vzorových stanov, napr. pre malé podniky, koncernovú štruktúru alebo spoločný podnik. Porov. DEJMEK, P. *NŽG*. 2001, č. 19, s. 880. K tvorbe vzorových stanov na základe Návrhu CREDA porov. DRURY, R. *The European Private Company*. EBOR. 2008, č. 1, s. 132-134.

³²⁴ „Táto skupina pripravuje aj príklady ustanovení stanov SPE, ktoré budú k dispozícii na ľahšie pochopenie návrhu štatútu.“ Návrh Komisie, dôvodová správa, s. 4.

³²⁵ Porov. Pracovný dokument Rady, Doc. No. 12124/08 DRS 24, 23.07.2008.

³²⁶ Porov. Minutes : 10th Meeting of the Advisory Group on Corporate Governance and Company Law, 30.6.2008 [online]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/advisory-committee/minutes10_en.pdf> [cit. 2012-06-17], s. 1.

³²⁷ Na nezáväznosť poukazujú aj *Hommelhoff s Teichmannom*. Vzhľadom na okolnosti ich vzniku v priebehu legislatívneho procesu však očakávajú, že by im v interpretačnej praxi bola pripísaná podobná úloha ako napríklad dôvodovej správe k zákonu, ktorá síce nie je záväzná, ale je svojím spôsobom stále smerodajná pri výklade právneho predpisu. Porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 899.

³²⁸ Porov. Minutes : 10th Meeting of the Advisory Group on Corporate Governance and Company Law, 30.6.2008 [online]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/advisory-committee/minutes10_en.pdf> [cit. 2012-06-17], s. 2.

Návrh Parlamentu v klauzule čiastočnej neplatnosti (oddeliteľnosti)³²⁹ predpokladá, že vzorové stanovy by slúžili do istej miery ako dispozitívne pravidlá a to v prípade, keby bolo nejaké ustanovenie v stanovách konkrétnej SPE neplatné, len v tomto rozsahu a len do času, kým by spoločníci svojim rozhodnutím neplatné ustanovenie stanov konkrétnej SPE nenahradili platným. Ako sme už uviedli, „oficiálne vzorové stanovy“ privilegoval návrh Parlamentu ešte tým spôsobom, že nedovoľoval členským štátom, aby v prípade ich použitia kládli na ne prísnejšie formálne požiadavky, než nariadenie samotné.³³⁰ Z textu návrhu Parlamentu nie je presne zrejmé, čo si pod pojmom „oficiálne vzorové stanovy predstavuje“. Analyzujúc jeho predchádzajúce aktivity týkajúce sa SPE³³¹ možno dospieť k záveru, že mu je blízky model návrhu CREDA, t.j. vzorové stanovy, ktoré by boli prílohou nariadenia o SPE.

Rada model návrhu Parlamentu neprebrala. Jediný kompromisný návrh, ktorý sa priamo v texte zmieňuje o vzorových stanovách, je český návrh. Podľa jeho článku 8 ods. 4 môžu pripraviť vzorové stanovy členské štáty. V ďalších kompromisných návrhoch sa ustanovenie viac nenachádza.

V modeloch vzorových stanov, ktoré sú známe v súvislosti s vnútroštátnymi súkromnými formami v členských štátoch, možno nájsť niekoľko základných typov. Jedným z nich sú vzorové stanovy, ktoré sú vydané priamo zákonodarcom resp. iným orgánom tvorby práva a na ktorých použitie je viazaný privilegovaný postup v súvislosti so založením spoločnosti. Príkladom môže byť Nemecko.³³² Ďalším typom sú vzorové stanovy, ktoré sa subsidiárne aplikujú v prípade, ak zakladatelia neurobia vlastnú odchýlnu úpravu. Príkladom tohto modelu je Veľká Británia.³³³ Takéto vzorové stanovy zaštitené autoritou orgánu tvorby práva majú prakticky povahu dispozitívneho práva známeho z úpravy súkromných spoločností v kontinentálnej Európe. Ďalší typ tvoria vzorové stanovy v pravom slova zmysle. Majú spravidla súkromnú povahu a môžu byť

³²⁹ Porov. čl. 43a (pozmeňovací návrh 63) návrhu Parlamentu.

³³⁰ Porov. čl. 8 ods. 2 (pozmeňovací návrh 79 a 20) návrhu Parlamentu.

³³¹ Porov. Uznesenie Európskeho parlamentu s odporúčaniami pre Komisiu o štatúte Európskej súkromnej spoločnosti (2006/2013(INI)) (Ú.v. EÚ C 250E, 25.10.2007, s. 111), odporúčanie 8.

³³² Nemecký Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG) vom 23. Oktober 2008 (BGBl. I S. 2026) umožnil v prípade spoločností vo forme GmbH alebo UG (haftungsbeschränkt), ktoré majú maximálne troch spoločníkov a jedného konateľa využitie vzorových stanov. Tieto tvoria prílohu zákona a obsahujú len podstatné náležitosti. V prípade ich použitia bezo zmien sa proces založenia spoločnosti zjednodušuje (je potrebných menej dokumentov, znižujú sa náklady a čas potrebný na celý proces založenia).

³³³ Porov. The Companies (Model Articles) Regulation 2008, ktorý má povahu vykonávacieho predpisu k Companies Act 2006.

pripravené subjektom rôzneho druhu a stupňa autority (napr. priemyselné zväzy, akademická pôda, komentáre, vzory zmlúv), ktorá však v zásade nemá právotvorný charakter. Ich povaha je výlučne inšpiratívna.³³⁴

Prvky všetkých týchto načrtnutých typov vzorových stanov môžeme pozorovať v jednotlivých návrhoch v procese vývoja projektu SPE, ako sme uviedli vyššie. Prínos vzorových stanov vydaných na európskej úrovni sa videl v uľahčení úlohy, ktorú systém normotvorných príkazov na tvorcu stanov kládol. V autoritatívnom zaštitení prostredníctvom všeobecne záväzného právneho predpisu európskeho práva sa videla garancia, že súdy členských štátov by v prípadoch sporov nemohol spochybniť prípustnosť a platnosť jednotlivých ustanovení stanov.³³⁵

Jednotné vzorové stanovy pre SPE sú podľa nás na európskej úrovni len utópiou. Ak vzhľadom na nesúhlas členských štátov nie je možná dohoda ohľadom jednotného dispozitívneho práva na európskej úrovni, ťažko možno predpokladať, že by bola možná dohoda o vzorových stanovách formálne v podobe právne záväzného aktu alebo by aspoň boli vydané príslušným európskym orgánom. Jednotnosť stanov s ktorými by sa vedeli členské štáty stotožniť, naráža totiž na ten istý problém, ktorý sa ukázal v otázke dispozitívneho práva, *path dependence* a to bez ohľadu na to, v akej formálnej podobe by stanovy na európskej úrovni boli vydané.³³⁶ Vzhľadom na diverzifikáciu projektu SPE prostredníctvom špeciálnych legislatívnych príkazov a legislatívnych splnomocnení by podľa nás v súčasnom štádiu vzorové stanovy na európskej úrovni, čo i len odporúčacieho charakteru, už ani neboli možné. Tie isté dôvody ako aj pripustenie vnútroštátneho práva ako všeobecného subsidiárneho prameňa práva SPE, v dôsledku ktorého sa na SPE dispozitívne aplikujú vnútroštátna úprava platná pre vnútroštátnu súkromnú spoločnosť, podľa nás význam a potrebu vzorových stanov vydaných

³³⁴ V súvislosti s SPE môžeme nateraz za takýto model považovať vzorové stanovy vypracované *Vossiom*. dostupné z WWW: http://www.europeanprivatecompany.com/working_papers/download/Vossius-SPE-de-Satzung.pdf [cit. 2012-06-17].

³³⁵ Porov. STEINBERGER, C. *Beilage zu BB*. 2006, č. 37, s. 300; FELTL, C. Die Europäische Privatgesellschaft (Societas Privata Europaea) : Stärken und Schwächen. *SWK*. 2008, č. 4, s. W160; v tomto zmysle sa tiež vyjadruje *Teichmann*. v rámci správy Presentations Held at the Public Hearing Before the Committee on Legal Affairs of the European Parliament in Brussels, 22 June 2006, on the European Private Company. *ECL*. 2006, č. 6, s. 277.

³³⁶ V tomto zmysle porov. napr. KREJCI, H. *NZ*. 2008, č. 96, s. 365-366. Na ťažkosti so získaním súhlasu všetkých členských štátov s jednotnými vzorovými stanovami na európskej úrovni poukazuje a odporúča buď sa konceptu zriecť úplne alebo ho odkázať do kompetencie jednotlivých členských štátov ešte pred Návrhom Komisie aj WICKE, H. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 360.

autoritatívne jednotlivými členskými štátmi relativizujú. Riešenie, ktoré ostáva, sú vzorové stanovy súkromného charakteru nepresahujúce povahu obvyklých zmluvných vzorov. V prípade úspešného dokončenia projektu SPE by určite vznikli, z pochopiteľných dôvodov však nie sú predmetom bližšieho záujmu pri analýze právnej úpravy SPE.

4.3 Hranice európskej úpravy SPE

Pri určovaní, či by sa na nejakú konkrétnu záležitosť týkajúcu sa SPE aplikovalo nariadenie SPE alebo vnútroštátne právo je dôležité vymedziť vecnú pôsobnosť nariadenia. Chápeme ju ako komplex právnych otázok, na ktoré sa vzťahuje nariadenie a stanovy SPE v rozsahu, v akom majú podľa nariadenia prednosť pred vnútroštátnym právom a to bez ohľadu na to, či sú pokryté (upravené) výslovne alebo implicitne.³³⁷ V rámci takto vymedzenej vecnej pôsobnosti nariadenia je v zmysle návrhu Komisie, ale tiež návrhu CREDA vylúčená aplikácia vnútroštátneho práva. Podľa kompromisných návrhov predkladaných v Rade by síce aplikácia vnútroštátneho práva na tieto oblasti bola pripustená, avšak len v prípade, že úprava v nariadení, vrátane ustanovenia stanov majúcich základ v nariadení, by nebola úplná.

Správne ohraničenie vecnej pôsobnosti nariadenia má v kontexte návrhu Komisie význam pre posúdenie, kde vôbec začína priestor na aplikáciu vnútroštátneho práva. V kontexte kompromisných návrhov predkladaných v Rade má rovnaký zmysel posúdenie, či je otázka v rámci vecnej pôsobnosti nariadenia pokrytá (upravená) úplne, alebo nie. Odpoveď na uvedené otázky závisí od toho, či sa vecná pôsobnosť nariadenia o SPE prípadne úplnosť pokrytia (úpravy) danej otázky nariadením o SPE bude vykladať reštriktívne alebo extenzívne.

Reštriktívny výklad by viedol k záveru, že do vecnej pôsobnosti nariadenia nepatria všetky tie záležitosti, v ktorých nariadenie nevykonáva explicitnú materiálnu úpravu. Extenzívny výklad akoby predpokladal, že nariadenie môže „regulovať“ niektoré body aj implicitne, tým, že sa dotýka už *genus proximum* daného bodu a že už takáto „implicitná úprava“ predstavuje úpravu úplnú. Ako príklad možno uviesť článok

³³⁷ Existuje aj širšia definícia, ktorá slúži na rozhraničenie oblastí, kde sa na európsku právnu formu aplikuje vnútroštátne právo už ako primárny prameň (napr. pracovné právo, daňové právo) a v ktorých len z vôle explicitného pripustenia európskym právotvorcom v príslušnom európskom právnom prameni. V súvislosti s SE porov. k takejto koncepcii LÄCHLER, C.; OPLUSTIL, K. Funktion und Umfang des Regelungsbereichs der SE-Verordnung. NZG. 2005, č. 9, s. 381-387.

16 ods. 2 návrhu Komisie. Podľa neho sa na prevod podielov SPE vyžaduje písomná forma. návrh Komisie však neurčuje, či je potrebné overenie podpisov, prípadne notárska zápisnica alebo ďalšie požiadavky. Reštriktívny výklad by viedol podľa nás k záveru, že uvedené otázky sa budú riadiť vnútroštátnym právom, extenzívny výklad by považoval úpravu v nariadení za úplnú a zahŕňajúcu akékoľvek ďalšie otázky týkajúce sa formálnej stránky zmluvy o prevode podielov, t.j. nepripúšťal by subsidiárnu aplikáciu vnútroštátneho práva na uvedené otázky.³³⁸

Kluiver a *Roest* sa prihovárajú za čo možno najužšiu interpretáciu vecnej pôsobnosti nariadenia. Podľa nich pri relatívne stručnom a rámcovom charaktere nariadenia o SPE, ktoré môžu byť ešte umocnené minimalistickou úpravou v stanovách, by bolo neefektívne a nemúdre nesiahnuť v prípade medzier po desaťročia akumulovanom dedičstve práva obchodných spoločností členských štátov. V konečnom dôsledku by podľa nich ani extenzívna interpretácia nezabránila tomu, že spory – rozhodované spravidla vnútroštátnymi súdmi – by boli tak či tak silne ovplyvnené myslením charakteristickým pre vlastné vnútroštátne právo spoločností.³³⁹ Takýto výklad by však podľa nás nezodpovedal základným charakteristikám projektu SPE a okolnostiam, za ktorých sa do projektu pripustil vstup vnútroštátneho práva. Čo možno najväčšia jednotnosť SPE ako európskej formy ako aj skutočnosť, že vnútroštátne právo má plniť povahu (len) subsidiárneho práva najmä z dôvodu, aby SPE bola zasadená do právneho kontextu, a nie vďaka by sa prihovárali skôr za interpretáciu vecnej pôsobnosti nariadenia extenzívnym spôsobom. Náznakom koniec koncov môže byť už návrh CREDA, ktorý v článku 12 ods. 1 predpokladal, že nariadenie o SPE môže niektoré veci regulovať aj implicitne.³⁴⁰

V súvislosti s SE bola predmetom diskusie v odbornej literatúre otázka, či odkazy nariadenia o SE na vnútroštátne právo majú povahu odkazov – kolíznych noriem – ako ich chápe medzinárodné súkromné právo. Rovnako sa kládla otázka, či sa na ich základe bude aplikovať aj medzinárodné súkromné právo štátu registrového sídla

³³⁸ V tomto zmysle (vrátane príkladu) porov. JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 14-17. Kompromisné návrhy celú otázku prevodu podielov odkázali na vnútroštátne právo. Dôvodom bola práve skutočnosť, že medzi členskými štátmi nepanovala jednota ohľadom formálnych požiadaviek kladených na prevod.

³³⁹ Porov. KLUIVER, H. de; ROEST, J. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 69-70.

³⁴⁰ Čl. 12 ods. 1 druhý pododsek návrhu CREDA: Les matières qui sont traitées par le présent règlement sont soustraites à l'application des droits des États membres, même sur les points qu'il ne règle pas expressément.

SPE, na ktoré sa odkázalo, teda či je teoreticky možný aj ďalší odkaz. Prevládajúca mienka na obe otázky odpovedá negatívne. Odkazy nariadenia na vnútroštátne právo považuje za jednostranné odkazujúce normy kogentného charakteru, t.j. také, ktoré nepripúšťajú ani ďalší odkaz v zmysle medzinárodného súkromného práva.³⁴¹ Tieto úvahy možno *mutatis mutandis* aplikovať aj na SPE.

Otázne je tiež, či sa pod odkazom na vnútroštátne právo v nariadení o SPE myslí odkaz len na právne predpisy alebo aj ich autoritatívny výklad prípadne dotváranie judikatúrou príslušného členského štátu. Podnetom k tejto otázke je jazyková diverzita ustanovenia článku 4 návrhu Komisie. Na jednej strane sú jazykové verzie odkazujúce na „právne predpisy“,³⁴² na druhej tie, ktoré odkazujú na „právo“³⁴³ vo všeobecnosti. V prípade prijatia a publikácie nariadenia o SPE v tejto podobe by boli verzie v jazykoch všetkých členských štátov autentické a rovnako záväzné.³⁴⁴ K odpovedi na otázku teda normatívny text nepostačuje. Podľa *Teichmanna* odkaz na vnútroštátne právo nevyhnutne zahŕňa aj judikatúru. Vyplýva to zo zmyslu odkazu – vyplniť prostredníctvom vnútroštátneho práva medzery v úprave nariadenia. To sa dá podľa neho dosiahnuť len v prípade, že spolu s vnútroštátnou legislatívou bude relevantný aj jej judikatórny výklad.³⁴⁵ S týmto názorom podľa nás možno súhlasiť.

4.4 Výklad práva SPE

Pre funkčnosť európskej právnej formy je popri právnej úprave samotnej nepostrádateľné zabezpečiť systém jednotného a efektívneho výkladu právnej úpravy. Vytvorenie garancií pre takýto výklad sa javilo ako neľahká úloha už v súvislosti s existujúcimi európskymi právnymi formami.

V porovnaní s vnútroštátnymi právnymi formami komplikácie predstavuje skutočnosť, že právnym základom SPE je rovnako ako pri ostatných európskych

³⁴¹ Porov. TEICHMANN, C. *ZGR*. 2002, č. 3, s. 395-398; LÄCHLER, C.; OPLUSTIL, K. *NZG*. 2005, č. 9, s. 383-384 alebo DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. s. 38-39. Spätňý odkaz je vylúčený už z logiky veci.

³⁴² Napríklad slovenská verzia odkazuje na „právne predpisy“, nemecká na „*Rechtsvorschriften*“, francúzska na „*législation*“, španielska na „*legislación*“ alebo poľská na „*przepisy prawa*“.

³⁴³ Napríklad česká verzia odkazuje na „právo“, anglická na „*law*“, maďarská na „*jog*“ alebo holandská na „*recht*“.

³⁴⁴ K jazykovej diverzite a výkladovým problémom s tým spojeným v európskom práve spoločnosti porov. napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společnosti*. s. 26-28.

³⁴⁵ Porov. TEICHMANN, C. *ZGR*. 2002, č. 3, s. 398-399. V tomto zmysle tiež DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. s. 39-40.

formách predpis európskeho práva, teda autonómneho právneho poriadku s vlastnými charakteristikami, interpretačnými metódami a pravidlami s hlavným cieľom zabezpečiť funkčnosť Únie, ktorý možno v súvislosti s európskou formou konkretizovať ako zabezpečenie funkčnosti danej právnej formy, v našom prípade SPE.³⁴⁶ K tomu pristupuje skutočnosť, že do projektu SPE v priebehu jeho vývoja čím ďalej tým viac prenikalo vnútroštátne právo. V tomto ohľade tak SPE nezaostáva za existujúcimi európskymi formami. Z uvedeného dôvodu má súbor noriem regulujúcich špecificky SPE dvojaký charakter: rýdzo európske normy a normy vnútroštátne, aj keď majúce kompetenčný základ v európskom práve. Toto kladie zvýšené nároky aj na interpretáciu uvedených noriem.

V súvislosti s povahou jednotlivých noriem a ich interpretáciou si pozornosť zaslúži aj téza tzv. europeizácie (komunitarizácie) tých vnútroštátnych noriem, na ktoré by nariadenie o SPE, rovnako ako to bolo v prípade doterajších európskych právnych foriem, odkázalo prostredníctvom špeciálneho odkazu. Podľa tejto tézy, ktorá vidí v špeciálnom odkaze osobitný normatívny účinok, by odkazované vnútroštátne právo muselo byť interpretované ako právo európske, t.j. prostredníctvom vlastných výkladových metód a prostriedkov práva európskeho, so Súdny dvorom ako konečnou inštanciou povolanou k interpretácii.³⁴⁷ Podľa nás je sporné, či v špeciálnom odkaze na vnútroštátne právo skutočne možno nájsť osobitný normatívny účinok. Analýzou legislatívneho procesu skôr dospievame k záveru, že väčšina špeciálnych odkazov vzniká z prozaického dôvodu, že členské štáty v danej otázke nevedia nájsť „európsky“ kompromis. Hlbší zmysel za nimi, ktorý by odôvodňoval ich špeciálnu normatívnu povahu, možno nájsť len ťažko.

Základ projektu SPE v právnom akte európskeho práva spôsobuje, že konečná inštancia podávajúca záväzný výklad nariadenia o SPE je Súdny dvor, spravidla vo forme konania o predbežnej otázke. Uvedomujúc si preťaženosť Súdneho dvora a dĺžku konaní pred ním na jednej strane a potrebu efektívneho výkladu práva SPE možno

³⁴⁶ Všeobecne k interpretácii európskeho práva spoločností porov. napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností*. s. 20-29.

³⁴⁷ Porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. s. 25 alebo TEICHMANN, C. The European Company – A Challenge to Academics, Legislatures and Practitioners. *GLJ*. 2003, č. 4, s. 329-331 [online]. Dostupné z WWW: http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol04No04/PDF_Vol_04_No_04_309-331_private_Teichmann.pdf [cit. 2012-06-17].

v literatúre pozorovať úvahy o zverení funkcie konečnej interpretačnej autority alternatívnemu subjektu.³⁴⁸ *Hommelhoff* uvažuje nad medzinárodným interpretačným výborom, podobne ako je zriadený v prípade medzinárodných štandardov finančného vykazovania (IFRS),³⁴⁹ *Ehricke* dopĺňa, že takýto orgán by mohol fungovať buď na spôsob rozhodcovského súdu alebo aspoň ako orgán, ktorý by vnútroštátnym súdom poskytoval podporu a pomoc v rámci interpretácie a tak prispieval k jej zjednocovaniu,³⁵⁰ *Hicks* a *Drury* uvažujú nad arbitrážou prípadne osobitným európskym súdom pre oblasť práva obchodných spoločností.³⁵¹ Podobné úvahy sa objavovali aj v súvislosti s už existujúcimi európskymi formami. Tento prístup sa môže zdať zaujímavý. Kládie však zásadnú otázku, čím by bolo odôvodnené takéto nerovnaké zachádzanie s SPE oproti ostatným určite nie menej dôležitým oblastiam európskeho práva?³⁵² Okrem toho, takýto prístup sotva môže nájsť politickú podporu a súhlas v Rade, ako to nakoniec ukazuje už skúsenosť v súvislosti s SE. Skúsenosť z doterajšej existencie európskych právnych foriem tiež ukazuje, že až takého veľkého prívalu sporov týkajúcich sa európskych právnych foriem sa Súdny dvor nemusí báť. Sú skutočne ojedinelé.³⁵³ Táto skutočnosť svedčí aj o tom, že na riešenie sporov v súvislosti s európskymi formami nateraz úplne postačujú vnútroštátne súdy a tie povinnosti a možnosti, ktoré sa im v súvislosti s aplikáciou európskeho práva ukladajú.³⁵⁴ Opačný záver v prípade uvedenia SPE do života nie je odôvodnený.

³⁴⁸ Názna „obáv“ v uvedenom zmysle možno vytušiť aj z textu Winterovej správy, s. 118.

³⁴⁹ Porov. HOMMELHOFF, P. *GLJ*. 2008, č. 6, s. 815-816.

³⁵⁰ Porov. EHRICKE, U. *KŠW*. 2010, č. 1, s. 11.

³⁵¹ Porov. HICKS, A.; DRURY, R. *JBL*. 1999, September, s. 449-450 alebo DRURY, R. *EBOR*. 2008, č. 1, s. 132.

³⁵² Porov. WICKE, H. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 358.

³⁵³ Autorovi tejto práce je známy zatiaľ iba jeden prípad, ktorý by sa venoval špecificky konkrétnej právnej forme, a to EZHZ. Porov. Rozhodnutie ESD z 18.12.1997 vo veci C-406/96 *European Information Technology Observatory, Europäische Wirtschaftliche Interessenvereinigung* [1997] Zb. roz. ESD I-7515.

³⁵⁴ V tomto zmysle tiež HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 899.

5. Kapitál európskej súkromnej spoločnosti

5.1 Východiská

Projekt SPE v jeho dynamickom aspekte, doterajšom vývoji, možno považovať za jedno z fór alebo dokonca bojových polí, na ktorom sa stretávajú dve základné koncepcie kapitálovej ochrany v práve obchodných spoločností. K tým ďalším môžeme radiť ideové, akademické a normotvorné tenzie prebiehajúce v súvislosti s reformným procesom kapitálovej ochrany na úrovni „všeobecného“ európskeho práva spoločností,³⁵⁵ prípadne na úrovni vnútroštátneho práva členských štátov, so zameraním najmä na súkromné spoločnosti.³⁵⁶

Východiskom problematiky kapitálovej ochrany je charakteristická črta kapitálových spoločností, oddelenie majetku spoločníkov od majetku spoločnosti (*Trennungsprinzip*). Princíp oddelenia majetku kapitálovej spoločnosti od majetku jej spoločníkov nastoľuje základnú otázku, aká protihodnota v majetkovom vyjadrení sa poskytne veriteľom kapitálovej spoločnosti za to, že pri uspokojovaní svojich pohľadávok voči kapitálovej spoločnosti v zásade nemajú dosah aj na majetok jej spoločníkov.³⁵⁷ Normy kapitálovej ochrany poskytujú odpoveď práve na túto otázku, aj keď ich cieľom je chrániť do istej miery aj iné oprávnené záujmy, napríklad záujmy minoritných spoločníkov kapitálovej spoločnosti. V zjednodušenom vyjadrení normy kapitálovej ochrany regulujú dva základné kapitálové pohyby: prísun kapitálu do kapitálovej spoločnosti zo strany spoločníkov na jednej strane a jeho „odliv“ zo spoločnosti na strane druhej. K predpisom regulujúcim prísun kapitálu do spoločnosti patria normy o vytvorení a zvyšovaní základného kapitálu rovnako ako aj normy

³⁵⁵ Normatívnym centrom týchto aktivít je druhá obchodná smernica (Druhá smernica Rady 77/91/EHS z 13. decembra 1976 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 Zmluvy pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení (Ú.v. ES L 26, 31.1.1977, s. 1) v aktuálnom znení) a jej vývoj za posledné desaťročie. Porov. napr. CHOBOLA, T. Evropské právo ochrany korporáčnych veriteľov : Charakteristika návrhu na zmenu druhej smernice ES. *Právnik*. 2006, č. 7, s. 791-803 alebo FUCHS, M.; STIBI, B. Reform des Gläubigerschutzes durch Kapitalerhaltung? Problembereiche eines Systemwandels der Ausschüttungsbemessung. *BB*. 2007, č. 2, s. 93-98.

³⁵⁶ Tým, že akciové spoločnosti sú predmetom regulácie druhej obchodnej smernice, viac menej autonómne reformné snahy v rámci členských štátov prebiehajú na úrovni súkromných spoločností. Prehľadne porov. napr. ČERNÁ, S. Spoločnosť s ručením omezeným pod vplyvom reformu. *Právni fórum*. 2007, č. 1, s. 13-22.

³⁵⁷ Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 65.

regulujúce povahu vkladov do spoločnosti a ich splácanie zo strany spoločníkov. Opačný pohyb, „odliv“ kapitálu, stojí v pozadí noriem o modalitách poskytovaní plnení spoločníkom (najmä podielu na zisku), noriem o nadobúdaní vlastných podielov kapitálovou spoločnosťou a noriem o znižovaní základného kapitálu.

Tradícia kontinentálnej Európy na uvedené tematické okruhy odpovedá koncepciou reálnej tvorby a udržania základného kapitálu. Spoločníkom kapitálovej spoločnosti sa v súvislosti so vznikom spoločnosti ukladá prostredníctvom vkladovej povinnosti, aby vytvorili určitú reálnu „majetkovú masu“, ktorej účtovné vyjadrenie predstavuje inštitút základného kapitálu. Takúto „majetkovú masu“ musia spravidla vytvoriť v istej normatívne danej minimálnej výške (minimálny základný kapitál). Táto „majetková masa“, presnejšie jej účtovné vyjadrenie v podobe základného kapitálu, je v zásade v živote kapitálovej spoločnosti nedotknuteľná inak, než spôsobom regulovaným kogentnými právnymi normami. Prípustnosť „odlivu“ kapitálu v najširšom slova zmysle sa spravidla posudzuje výlučne na základe kritérií založených na súvahe kapitálovej spoločnosti, pričom reálne vytvorený základný kapitál má pri danom posudzovaní kľúčové miesto.³⁵⁸

Odpoveďou druhého základného modelu na tieto otázky, majúceho svoj pôvod v Spojených štátoch, je koncepcia adekvátnej kapitalizácie. Jej základom je prístup charakteristicky americký, teda individualistický. V rovine prísunu kapitálu do spoločnosti vychádza z prezumpcie, že nie je možné a ani účelné stanoviť jednotné pravidlá pre spoločnosti bez zohľadnenia toho, v akom hospodárskom odvetví budú pôsobiť, čo je účelom ich založenia, aké budú veľké, do akej miery bude ich aktivita riziková atď. Na otázku aký základný kapitál má spoločnosť vytvoriť poskytujú teda odpoveď výlučne zakladatelia spoločnosti a to od prípadu k prípadu. Základný kapitál (*share capital*), v rozsahu v akom bol spoločníkmi na základe ich dobrovoľného rozhodnutia pri založení spoločnosti vytvorený, v tejto koncepcii nepredstavuje hlavnú veličinu ani na posudzovanie opačného pohybu, „odlivu“ kapitálu zo spoločnosti. Rozhodujúcim kritériom je v tejto oblasti aktuálna hospodárska situácia spoločnosti a prognóza jej vývoja na najbližšie obdobie.³⁵⁹

³⁵⁸ Porov. napr. ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 817.

³⁵⁹ Porov. napr. *ibid.* s. 818-821.

Vzájomné dopĺňanie, prelínanie ale aj rozpor týchto základných koncepcií kapitálovej ochrany možno v projekte SPE pozorovať v troch základných otázkach, ktoré boli predmetom najväčších diskusií v súvislosti s SPE nie len v rámci legislatívneho procesu, ale od samého počiatku idey vytvorenia tejto právnej formy. Prvou je otázka, akú minimálnu majetkovú masu vyjadrenú účtovne základným kapitálom, sú spoločníci povinní vnieť do spoločnosti. Je potrebné stanoviť v súvislosti s projektom SPE minimálny základný kapitál? Ak áno, v akej výške? Druhou je otázka, akými majetkovými hodnotami môže byť základný kapitál krytý. Čo môže tvoriť vklad spoločníkov do SPE a akým spôsobom má byť zabezpečené objektívne ocenenie nepeňažných vkladov? Tretia základná otázka sa týka opačného pohybu kapitálu. Čo má byť kritériom na posúdenie prípustnosti plnení poskytovaných zo strany SPE jej spoločníkom? Účtovná závierka spoločnosti alebo aktuálna platobná schopnosť SPE a prognóza jej vývoja? Analýzou odpovedí, ktoré na tieto otázky poskytuje projekt SPE v priebehu svojho vývoja, sa budú venovať nasledovné kapitoly tejto práce.

5.2 Minimálny základný kapitál SPE

5.2.1 Výška minimálneho základného kapitálu v projekte SPE

Článok 3 návrhu CREDA predpokladal, že SPE bude vytvárať základný kapitál aspoň vo výške 25.000 eur alebo v národnej mene vo výške zodpovedajúcej 25.000 eur prepočtom ku dňu registrácie SPE. Základný kapitál mal byť splatený v plnej výške k registrácii SPE. Podľa komentára k tomuto ustanoveniu, ktorý tvorí súčasť návrhu CREDA, na potrebe minimálneho základného kapitálu sa zhodli všetci tvorcovia návrhu. Minimálny základný kapitál mal podľa nich zamedziť neodôvodnenému alebo unáhlenému zakladaniu SPE. Jeho výška v návrhu CREDA bola zvolená v súlade s článkom 6 druhej obchodnej smernice. Toto je pozoruhodný aspekt návrhu CREDA, nakoľko druhá obchodná smernica sa vzťahuje na akciové spoločnosti. Vychádzajúc z premisy, že SPE je európskou spoločnosťou s ručením obmedzeným, teda „malou“ kapitálovou spoločnosťou, na ktoré sa v prípade vnútroštátnych právnych foriem druhá obchodná smernica nevzťahuje, tak samotný návrh CREDA ide tým smerom, ktorým sa vybrali mnohí vnútroštátni zákonodarcovia pri implementácii druhej obchodnej smernice, keď ju vzťahli aj na súkromnú spoločnosť (*überschießende Wirkung*), hoci takáto implementačná povinnosť im z druhej obchodnej smernice nevyplývala.

Príkladom tohto javu môže byť konanie českého alebo slovenského zákonodarcu, ktorí právu implementujúcemu druhú obchodnú smernicu, ale nie len ju, podriadili aj spoločnosť s ručením obmedzeným.³⁶⁰

Článok 3 Teichmannovho návrhu predpokladá vytváranie základného kapitálu vo výške aspoň 10.000 eur so splatnosťou k registrácii SPE. Podľa úvodu k Teichmannovmu návrhu, požiadavka minimálneho základného kapitálu ostáva zachovaná. Jej účelom je však výlučne prinútiť zakladateľov poskytnúť isté plnenie za to, že svoj podnikateľský projekt budú realizovať v právnej forme, ktorú môžu využívať v rámci celej Európy.

Pomyselnú strednú cestu medzi návrhom CREDA a Teichmannovým návrhom predstavuje stanovisko EHSV, ktoré sa prihovára za minimálny základný kapitál vo výške 15.000 eur.³⁶¹

Minimálny základný kapitál SPE podľa článku 19 návrhu Komisie činí 1 euro. Povinnosť splatiť základný kapitál pred registráciou SPE sa nestanovuje. návrh Komisie vychádza z premisy, že výška minimálne vytváraného základného kapitálu predstavuje jedno zo základných kritérií pre malé a stredné podniky pri voľbe vhodnej právnej formy a môže mať účinok vstupnej bariéry pre ich prístup k právnym formám vhodným na cezhraničné pôsobenie na vnútornom trhu.³⁶² Komisia uznáva, že návrh sa odkláňa od tradičného európskeho prístupu považujúceho minimálny základný kapitál za jeden z nástrojov na ochranu veriteľov. Poukazuje na to, že v praxi prevládajú iné nástroje na ochranu veriteľov než ochrana prostredníctvom základného kapitálu a že jednotne stanovená výška minimálneho základného kapitálu neberie do úvahy rôznorodosť okolností, v akých sa SPE bude používať. Najlepším subjektom na posúdenie adekvátnej kapitalizácie a teda výšky, v akej sa základný kapitál SPE má vytvoriť, sú podľa Komisie zakladatelia SPE.³⁶³

Návrh Parlamentu³⁶⁴ minimálny základný kapitál vo výške 1 euro pripúšťa len v prípade, že stanovy SPE zakotvia povinnosť, aby riadiaci orgán pred poskytnutím plnení spoločníkom podpísal vyhlásenie o platobnej schopnosti. V opačnom prípade

³⁶⁰ Porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností*. s. 11.

³⁶¹ Porov. Opinion of the Economic and Social Committee on a “European Company Statute for SMEs” (Ú.v. ES C 125, 27.05.2002, s. 100), bod 4.2.1.

³⁶² Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 5.

³⁶³ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 8.

³⁶⁴ Čl. 19 ods. 4 (pozmeňovací návrh 33) návrhu Parlamentu.

musí podľa návrhu Parlamentu SPE vytvárať základný kapitál aspoň vo výške 8.000 eur. Ani v jednom prípade však základný kapitál nemusí byť splatený pri registrácii SPE. Uvoľnenie spod normatívneho príkazu vytvárať základný kapitál v relevantnej výške tak návrh Parlamentu viaže na skutočnosť, že plnenia spoločníkom sa budú poskytovať len na základe posúdenia aktuálnej hospodárskej situácie spoločnosti a jej prognózy do budúcnosti (solvenčné vyhlásenie).

Podľa Správy Výboru pre právne veci EP, majúcej charakter predkladacej a dôvodovej správy k návrhu Parlamentu sa uznávajú východiská návrhu Komisie v otázke minimálneho základného kapitálu. Samotný spravodajca, nemecký poslanec *Lehne*, k nim dokonca vyjadruje sympatie. Na druhej strane sa však zdôrazňuje skutočnosť, že určitá výška základného kapitálu je nevyhnutná ako istý znak serióznosti SPE. Uznáva, že 10.000 eur ako výška minimálneho základného kapitálu podľa pôvodného legislatívneho uznesenia Parlamentu z roku 2007,³⁶⁵ mimochodom tiež jeho návrh, môže byť v niektorých štátoch problematická, vzhľadom na obmedzené možnosti ľahko získať prostriedky na vytvorenie základného kapitálu v takejto výške. Zdôrazňuje však, že životné podmienky v jednotlivých členských štátoch sa postupne zlepšujú a materiálne rozdiely strácajú a že suma 10.000 eur môže predstavovať rozumnú a serióznu hranicu prijateľnú naprieč všetkými členskými štátmi. Popri garancii serióznosti vidí v povinne vytváranom minimálnom základnom kapitáli protiplnenie spoločníkov za obmedzené ručenie, ktoré im SPE poskytuje. Textácia návrhu Parlamentu má predstavovať kompromis medzi tým, čo pôvodne navrhoval Parlament vo svojom legislatívnom uznesení z roku 2007 a návrhom Komisie. Odôvodnenie uzatvára konštatácia, že pre poslanca *Lehneho* ako spravodajcu prijatie návrhu Parlamentu v tomto bode nie je dôležité pre celkovú akceptáciu projektu SPE. Jediné, na čom mu záleží, je, aby výška minimálneho základného kapitálu nebola prekážkou založenia spoločnosti.³⁶⁶

Francúzsky návrh zostáva pri minimálnom základnom kapitáli vo výške 1 euro.³⁶⁷ Na druhej strane, možnosť absolútneho nesplatenia základného kapitálu pred registráciou spoločnosti sa opúšťa a v článku 20 francúzskeho návrhu sa stanovujú

³⁶⁵ Uznesenie Európskeho parlamentu s odporúčaniami pre Komisiu o štatúte Európskej súkromnej spoločnosti (2006/2013(INI)) (Ú.v. EÚ C 250E, 25.10.2007, s. 111), odporúčanie 3 (základné imanie).

³⁶⁶ Porov. Správa Výboru pre právne veci EP, s. 40.

³⁶⁷ Článok 19 ods. 3 francúzskeho návrhu.

pravidlá pre postup a rozsah nevyhnutného splácania vkladov spoločníkov v závislosti na tom, či sa jedná o vklady peňažné alebo nepeňažné. Český návrh túto koncepciu nemení.

Základnú koncepciu francúzskeho návrhu, teda minimálny základný kapitál vo výške 1 euro a požiadavku čiastočného splatenia nemení ani švédsky návrh. V článku 19 ods. 3 však dáva členským štátom legislatívne splnomocnenie požadovať pre SPE s registrovým sídlom na ich území vyšší minimálny základný kapitál, až do výšky 8.000 eur. Ustanovenie článku 19 ďalej dopĺňa o nový odsek 3a, podľa ktorého má Komisia dva roky po nadobudnutí účinnosti nariadenia o SPE analyzovať účinky tohto legislatívneho splnomocnenia pre členské štáty.

Text švédskeho návrhu bol výsledkom mnohých diskusií a postupne predkladaných pracovných návrhov počas švédskeho predsedníctva Rady. Sporným bodom ohľadne minimálneho základného kapitálu bolo, kam až má siahť legislatívne splnomocnenie pre členské štáty. Aj vo výslednej podobe švédsky návrh stále obsahuje k ustanoveniu relevantného článku 19 ods. 3 poznámku, že suma 8.000 eur, ktorá predstavuje strop legislatívneho splnomocnenia pre členské štáty je pre Francúzsko príliš vysoká a pre Rakúsko príliš nízka.

Prvý verejne dostupný pracovný návrh z obdobia švédskeho predsedníctva Rady bol pripravený ako podklad pre rokovanie Pracovnej skupiny pre právo obchodných spoločností, prípravného orgánu Rady, dňa 27.10.2009.³⁶⁸ Členským štátom dovoľoval v rámci legislatívneho splnomocnenia požadovať pre SPE s registrovým sídlom na ich území minimálny základný kapitál do výšky 5.000 eur. Návrh pripravený ako podklad rokovania Výboru stálych predstaviteľov (COREPER) dňa 13.11.2009³⁶⁹ túto sumu zvyšuje na 6.000 eur. Veľavravná je poznámka k predmetnému ustanoveniu³⁷⁰ z ktorej vyplývajú rozdielne názory jednotlivých členských štátov na toto ustanovenie.³⁷¹ Podľa jedného členského štátu by mal byť minimálny základný kapitál jednotný a to buď 1 euro alebo 5.000 eur. Ďalší členský štát preferuje jednotnú úpravu vo výške 1 euro. Iný názor sa prihovára za 1 euro ako pravidlo a opciu pre členské štáty alebo za harmonizovanú úroveň minimálneho základného kapitálu vo výške 10.500 eur. Zas

³⁶⁸ Dokument Rady, Doc. No. 14783/09 DRS 64 SOC 611, 22.10.2009.

³⁶⁹ Dokument Rady, Doc. No. 15355/09 DRS 66 SOC 646, 9.11.2009.

³⁷⁰ Porov. ibid. s. 31, pozn. 29.

³⁷¹ Z verejne dostupnej verzie dokumentu nie je možné identifikovať, ktorých členských štátov sa jednotlivé stanoviská týkajú.

d'alší štát chce jednotnú úpravu buď vo výške 1 euro alebo 500 eur. Iné stanovisko uprednostňuje jednotný režim a v prípade, ak by sa členským štátom nakoniec dalo legislatívne splnomocnenie, hranicu žiada určiť čo najnižšie. To isté požaduje aj členský štát, ktorý by ale tiež uprednostnil harmonizovanú úroveň 1 euro. Zástupca ďalšieho členského štátu trvá na jednotnom minimálnom základnom kapitále vo výške 10.000 eur, kým posledný odlišný názor pripúšťa 1 euro len v kombinácii s testom platobnej schopnosti. Návrh pripravený ako podklad k ďalšiemu rokovaní Výboru stálych predstaviteľov, ktoré sa konalo 25.11.2009³⁷² zotrúva na legislatívnom splnomocnení pre členské štáty do výšky 6.000 eur. Posun oproti predchádzajúcemu návrhu nastal akurát v rozsahu divergentných preferencií členských štátov.³⁷³ Základné črty týchto stanovísk sa v rôznych kombináciách opakujú, nová suma, ktorá sa objavuje, je stanovisko jedného členského štátu, že opcia pre členské štáty by mala byť maximálne v rozsahu do 3.000 eur. Ako sme už uviedli v inej súvislosti, švédsky návrh ako finálny výsledok prác švédskeho predsedníctva Rady na projekte SPE nakoniec zablokoval v Rade pre konkurencieschopnosť okrem iného nesúhlas Nemecka s úpravou základného kapitálu. Nemecké stanovisko trvalo na jednotne stanovenom minimálnom základnom kapitáli vo výške 8.000 eur priamo v nariadení.³⁷⁴

Výsledok prác na projekte SPE počas prvého polroku 2011, maďarský návrh, je v otázke minimálneho základného kapitálu totožný so švédskym návrhom. Článok 19 maďarského návrhu tak popri 1 eure ako pravidle splnomocňuje členské štáty pre SPE s registrovým sídlom na ich území stanoviť vyšší minimálny základný kapitál do výšky 8.000 eur. Podľa nóty maďarského predsedníctva, ktorá tvorí súčasť maďarského návrhu, so základným pravidlom, minimálnym základným kapitálom vo výške 1 euro, súhlasia zástupcovia väčšiny členských štátov, hoci niekoľko členských štátov by uvítalo vyšší minimálny základný kapitál. Kombináciu 1 eura ako základného pravidla s legislatívnym splnomocnením pre členské štáty upraviť minimálny základný kapitál odchylné do výšky 8.000 eur, súhlasia všetky delegácie okrem jednej.³⁷⁵ Špecifikum predstavuje návrh nemeckej delegácie, ktorá požadovala minimálny základný kapitál vo výške aspoň 8.000 eur v každom prípade vtedy, ak by členský štát registrového sídla

³⁷² Dokument Rady Doc. No. 16155/09 ADD 1 DRS 72 SOC 713, 20.11.2009.

³⁷³ Porov. *ibid.* s. 31, pozn. 20.

³⁷⁴ Porov. WINKLER, C. *ELF*. 2010, č. 5-6, s. I-293, pozn. 8.

³⁷⁵ Porov. maďarský návrh, s. 3.

pripustil, aby SPE registrovaná na jeho území mala faktické sídlo v inom členskom štáte. Mala to byť záruka serióznosti, ktorá mala zabrániť tzv. schránkovým spoločnostiam.³⁷⁶ Tento návrh bol prevažnou väčšinou členských štátov odmietnutý,³⁷⁷ čo bolo v konečnom dôsledku jedným z dôvodov nesúhlasu Nemecka s finálnou podobou maďarského návrhu v Rade pre konkurencieschopnosť a tým aj k pozastaveniu prác na projekte SPE vo všeobecnosti.³⁷⁸

Zdá sa, že diskusie pod záštitou maďarského predsedníctva Rady sa skôr viedli o tom, ako dlho by dojednaná úprava v prípade schválenia nariadenia o SPE bola účinná resp. aký by bol vhodný mechanizmus na zabezpečenie jej monitoringu a revízií. Prvý pracovný návrh počas maďarského predsedníctva, pripravený ako podklad pre rokovanie Pracovnej skupiny pre obchodné právo dňa 18.2.2011,³⁷⁹ popri ustanovení o analýze systému po dvoch rokoch účinnosti nariadenia zo strany Komisie, ako to zaviedol už švédsky návrh, vložil do článku 19 nový odsek 3b, ktorý by zakotvil právo resp. dokonca povinnosť revízie súm minimálneho základného kapitálu priamo Radou na základe návrhu Komisie. Kritériom posudzovania prípadne revízie mali byť aktuálne hospodárske a monetárne trendy v Únii a umožnenie prístupu k SPE malým a stredným podnikom,³⁸⁰ slogan opakujúci sa v súvislosti s SPE na každom možnom kroku. Toto ustanovenie nemalo dlhú životnosť. Nenachádza sa už ani v nasledovnom pracovnom návrhu pripravenom ako podklad na rokovanie Výboru stálych predstaviteľov dňa 30.3.2011³⁸¹ hoci jeho odraz možno v tejto pracovnej verzii vidieť v upravenom článku 48 návrhu. Dovtedajší text, podľa ktorého má Komisia preskúmať aplikáciu nariadenia po piatich rokoch účinnosti, sa rozširuje tak, že toto preskúmanie sa vykoná najmä vzhľadom na ustanovenia týkajúce sa požiadavky minimálneho základného kapitálu. Odkaz na preskúmanie ustanovení o minimálnom základnom kapitáli sa v tejto podobe nachádza aj v konečnej verzii maďarského návrhu.

Z vývoja koncepcie minimálneho základného kapitálu v projekte SPE možno vyabstrahovať niekoľko záverov. Minimálny základný kapitál je vnímaný ako hranica

³⁷⁶ Porov. Dokument Rady, Doc. No. 10129/11 DRS 73 SOC 401, 12.05.2011.

³⁷⁷ Porov. maďarský návrh, s. 3.

³⁷⁸ Porov. ULRICH, S. *GmbHR*. 2011, č. 16, s. R-241-R242.

³⁷⁹ Dokument Rady Doc. No. 6572/11 DRS 17 SOC 130, 15.2.2011.

³⁸⁰ „Every [3] years the Council, acting on a proposal from the Commission, shall examine, and if need be, revise the amounts set out in paragraph 3 of this Article in the light of economic and monetary trends in the European Union and of the aim to allow small and medium-sized undertaking to opt for the form of an SPE.”

³⁸¹ Dokument Rady Doc. No. 8084/11 DRS 43 SOC 276, 25.3.2011.

serióznosti SPE (návrh Parlamentu), majetková protihodnota za poskytnutie obmedzeného ručenia spoločníkom (návrh Parlamentu), majetková protihodnota za poskytnutie európskej právnej formy (Teichmannov návrh), ochrana pred unáhlením a zneužívaním právnej formy (návrh CREDA). Paradoxne, funkcia garancie vytvorenia reálnej „majetkovej masy“ slúžiacej na ochranu veriteľov, sa v textoch sprevádzajúcich jednotlivé návrhy explicitne neuvádza. Minimálny základný kapitál by nemal byť prekážkou založenia SPE (návrh Komisie, návrh Parlamentu). Medzi členskými štátmi existujú tak divergentné názory, že nie je možné zjednotiť sa na minimálnej sume základného kapitálu priamo v návrhu nariadenia o SPE (kompromisné návrhy predkladané v Rade).

5.2.2 Funkcie a vývoj koncepcie minimálneho základného kapitálu

Základný kapitál ako peňažné vyjadrenie majetku, na ktorého vklad do spoločnosti sa spoločníci zaväzujú, predstavuje „podstatný pilier finančnej štruktúry kapitálovej spoločnosti“ a je často označovaný ako „jadro práva kapitálových spoločností“.³⁸² Na druhej strane je len statickou účtovnou veličinou, ktorá nevypovedá o majetku alebo finančnej situácii spoločnosti, najmä nezohľadňuje vývoj v čase.³⁸³ Vo všeobecnosti sa mu pripisujú tri základné funkcie: prvá vyplýva z vyššie uvedenej definície. Majetkové hodnoty, na ktorých vklad sa spoločníci zaviazali, musia do spoločnosti aj skutočne vnieť. Tvorí tak základ vlastných zdrojov financovania spoločnosti a pripisuje sa mu garančná funkcia voči veriteľom spoločnosti. Je základom na určenie prípustnosti plnení spoločníkom, mierou zisku a straty spoločnosti. Rovnako slúži ako základ určenia podielov spoločníkov v spoločnosti.³⁸⁴

Zákonné stanovenie fixnej sumy základného kapitálu ako minima, ktoré musia vykazovať všetky spoločnosti, sa prvýkrát objavilo v nemeckom zákone týkajúcom sa spoločností s ručením obmedzeným z roku 1892.³⁸⁵ Vznik inštitútu minimálneho základného kapitálu je teda priamo spojený so vznikom vnútroštátnej právnej formy, ktorej paralelou na európskej úrovni by mala byť práve SPE.

³⁸² KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 318. V súvislosti s európskym právom spoločností podobne Winterova správa, s. 78.

³⁸³ Porov. napr. ČERNÁ, S. *Obchodní právo : Akciová společnost*. 3. díl. Praha : Aspi, 2006, s. 75-76.

³⁸⁴ Porov. napr. ČERNÁ, S. *ibid.* s. 84-87; K funkciám a kritike konceptu porov. tiež KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 318-327.

³⁸⁵ Porov. KALSS, S.; ECKERT, G. *ibid.* s. 83.

Do českého práva sa minimálny základný kapitál dostal v roku 1906 a do slovenského práva v roku 1920 súčasne so zavedením spoločnosti s ručením obmedzeným. V oboch prípadoch sa to stalo na základe pôvodne rakúskeho a neskôr česko-slovenského zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906.³⁸⁶

Zákon o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906, po vzore nemeckého zákona týkajúceho sa spoločností s ručením obmedzeným z roku 1892, zaviedol minimálny základný kapitál vo výške 20.000 korún. V prepočte na súčasné pomery mala táto suma v roku 1906 zodpovedať približne 100.000 eur (sic!).³⁸⁷ V dôvodovej správa k zákonu sa podobne ako v súčasnosti v súvislosti s SPE zdôrazňuje, že „z novej právnej formy sa nemá urobiť privilegovaná sféra dominancie veľkého kapitálu, skôr má vyjsť v ústrety práve požiadavkám podnikov menšieho rozsahu“.³⁸⁸ Na druhej strane, základný kapitál má byť taký vysoký, aby okrem iného tvoril „bezpečný objekt uspokojenia pre veriteľov“.³⁸⁹

Diskusie o vhodnej výške minimálneho základného kapitálu neobišli ani dobu vzniku spoločnosti s ručením obmedzeným. Zdá sa teda, že sú uvedenému právnemu inštitútu imanentné už od jeho vzniku. V rámci legislatívneho procesu zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906 stoja na jednej strane požiadavky zakotvenia prísnejšieho režimu. Pražská obchodná komora napríklad požadovala minimálny základný kapitál až vo výške 50.000 korún, vôbec najviac zo stanovísk prichádzajúcich k návrhu zákona z celej rakúskej časti monarchie alebo brnianska obchodná komora 30.000 korún.³⁹⁰ Druhý pól názorového spektra reprezentovalo stanovisko olomouckej obchodnej komory, ktoré spochybňovalo celú koncepciu minimálneho základného kapitálu a odkazovalo na anglické právo fungujúce dobre aj bez takéhoto inštitútu.³⁹¹

Minimálny základný kapitál dopĺňa koncepciu základného kapitálu vo všeobecnosti. Vymedzuje priestor, ktorý je zakladateľom spoločnosti k dispozícii pri

³⁸⁶ Úprava akciovej spoločnosti ako dovtedy jedinej formy kapitálovej spoločnosti, platná v tom období na území dnešnej ČR alebo SR, jednotný minimálny základný kapitál stanovený priamo v zákone nepoznala.

³⁸⁷ Porov. KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 84.

³⁸⁸ Porov. Erläuternde Bemerkungen zur Regierungsvorlage 236, Beilagen zum Herrenhaus XVII. Session, s. 58, reprodukované v KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 477.

³⁸⁹ Porov. *ibid.*

³⁹⁰ Porov. *ibid.*

³⁹¹ Porov. Stellungnahme der Handelskammer Olmütz, Österreichisches Staatsarchiv, Allgemeines Verwaltungsarchiv Justiz, I-H/1 Karton 883, fol 396 f, citované podľa KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 85.

určení konkrétnej výšky základného kapitálu novej spoločnosti bez ohľadu na hospodársku oblasť pôsobenia, účel použitia, rizikovosť podnikateľského zámeru, ktorý sa má prostredníctvom spoločnosti naplňať alebo veľkosť zakladanej spoločnosti.³⁹² Vychádzajúc z dokumentov legislatívneho procesu zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906, bolo jeho účelom zabezpečiť, aby sa udržiaval dostatočný záujem spoločníkov na spoločnosti. Mal tak predstavovať „hranicu vážnosti“ spoločnosti. Rovnako sa stanovením minimálneho základného kapitálu malo predísť zakladaniu bezvýznamných a nedostatočne financovaných spoločností. Minimálny základný kapitál mal tak predstavovať prah serióznosti spoločnosti. V prvej fáze existencie spoločnosti mal garantovať dostatočnú majetkovú masu, ktorá by zabránila insolvencii v počiatočnom štádiu spoločnosti. Mal tak pôsobiť ako „tlmič strát“ (*Verlustpuffer*). Hlavnou ideou však bolo, ako sme uviedli, pôsobiť regulačne na samotné správanie spoločníkov. Podľa *Kalss* a *Eckerta* malo obmedzené ručenie, ktoré spoločnosť s ručením obmedzeným poskytovala, zabezpečiť, aby sa posilnil podnikateľský duch fyzických osôb, pre ktoré riziko totálnej straty bolo vyššie než očakávaný prínos investície. Na druhej strane ale nemalo byť umožnené, aby sa celé podnikateľské riziko presunulo na veriteľov. Hospodárenie s „vlastnými prostriedkami“ vloženými do spoločnosti na splatenie základného kapitálu malo motivovať spoločníkov k náležitej starostlivosti. Vzhľadom na výšku minimálneho základného kapitálu podľa zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906, spoločníci skutočne niesli citeľné podnikateľské riziko.³⁹³

Otázkou zostáva, čo predstavuje to rozlišovacie kritérium, čo v čase vzniku spoločnosti s ručením obmedzeným odlišovalo túto právnu formu od akciovej spoločnosti, pri ktorej sa síce vyžadovalo vytvorenie základného kapitálu, nebola však stanovená minimálna fixná výška naprieč celým spektrom hospodárskeho života, v akej sa tento základný kapitál mal vytvárať. Z legislatívnych materiálov v súvislosti so zavedením spoločnosti s ručením obmedzeným odpoveď na túto otázku nachádzame len sprostredkovane. Zdá sa, že ju treba hľadať v rozdielnej povahe akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným, ako novej právnej formy. Pri akciovej

³⁹² Porov. KALSS, S.; ECKERT, G. *ibid.* s. 327-328.

³⁹³ Porov. *ibid.* s. 84-85, 328-329.

spoločnosti stojí v popredí jej funkcia zhromažďovania kapitálu.³⁹⁴ Istá úroveň kapitálovej výbavy je preto garantovaná samotnou podstatou tejto právnej formy. V jej ideálnej podobe roztriešteného vlastníctva majú spoločníci malú väzbu na spoločnosť, z akcionárov sa stávajú skôr investori než spoločníci a zmluvný charakter akoby ustupoval inštitucionálnemu.³⁹⁵ Naproti tomu, spoločnosť s ručením obmedzeným akoby stála na pomedzí individuálneho podnikania prípadne osobnou spoločnosťou a kapitálovou spoločnosťou vo vnímaní akciovej spoločnosti. Predstavuje kapitálovú spoločnosť s personalistickými elementmi, s väčšou väzbou spoločníkov na spoločnosť, jej dennodennú aktivitu a vedenie.³⁹⁶ Z personalistických črt vyplýva aj skutočnosť, že nie je primárne zameraná na zhromažďovanie kapitálu z radov (širokej) verejnosti. Z tohto pohľadu je pochopiteľná starosť historického zákonodarcu o to, aby mala spoločnosť s ručením obmedzeným adekvátnu kapitálovú výbavu už pri svojom vzniku. Jej výsledkom je inštitút minimálneho základného kapitálu.³⁹⁷

Spolu so spoločnosťou s ručením obmedzeným tvoriacou azda najúspešnejší exportný artikel nemeckého práva koncepcia minimálneho základného kapitálu postupne prenikla takmer do všetkých štátov kontinentálnej Európy. Paralelným vývojom majúcim počiatok v období bezprostredne nadväzujúcom na vznik spoločnosti s ručením obmedzeným sa minimálny základný kapitál presadzoval aj v akciovom práve kontinentálnej Európy. V akciovom práve našiel pomyselné zavŕšenie v ustanovení článku 6 druhej obchodnej smernice harmonizujúcom jeho minimálnu výšku na 25.000 eur.

Vo vývoji minimálneho základného kapitálu vo vzťahu k vnútroštátnej súkromnej spoločnosti môžeme pozorovať dve tendencie. Prvou je snaha o zvyšovanie základného kapitálu. Jedným z dôvodov je jeho úprava tak, aby zodpovedal dobovej cenovej hladine a stále predstavoval do istej miery citeľnú účasť spoločníkov na

³⁹⁴ Nemecká právna veda často hovorí o akciovej spoločnosti ako o *Kapitalsammelbecken*, v angličtine je známy termín *capital-raising vehicle*.

³⁹⁵ Porov. MADER, P. *Kapitalgesellschaften*. 4., neu bearbeitete Auflage. LexisNexis : Wien, 2002, s. 55-56 alebo ČERNÁ, S. *Obchodní právo*. 3. díl. s. 17-18.

³⁹⁶ Porov. PELIKÁNOVÁ, I.; ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo*. II. díl. s. 381.

³⁹⁷ Dôvodová správa k zákonu o spoločnosti s ručením obmedzeným z roku 1906 uvádza: „Za bezpodmienečne nevyhnutné sa považuje, že sa nemožno uspokojiť len s požiadavkou pevného kmeňového kapitálu samo osebe ale že treba zároveň podmieniť prístup k spoločnosti s ručením obmedzeným existenciou istého minimálneho kapitálu. Pod istou hranicou už vôbec nemožno uznať potrebu kapitálového spoločenstva.“ Porov. Erläuternde Bemerkungen zur Regierungsvorlage 236, Beilagen zum Herrenhaus XVII. Session, s. 58, reprodukované v KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 477.

podnikateľskom riziku spoločnosti ako protihodnotu za poskytnuté obmedzené ručenie. Príkladom môže byť opätovne rakúsky zákonodarca, ktorý počnúc 1.1.1981 zvýšil minimálny základný kapitál spoločnosti s ručením obmedzeným päťnásobne, zo 100.000 na 500.000 rakúskych šilingov.³⁹⁸ Podstatnú zmenu cenovej hladiny oproti dobe, kedy bola stanovená pôvodná výška minimálneho základného kapitálu uvádza aj dôvodová správa k českému zákonu č. 370/2000 Sb., ktorý okrem iného zvýšil minimálny základný kapitál spoločnosti s ručením obmedzeným zo 100.000 na 200.000 českých korún.³⁹⁹

Tendenciu k zvyšovaniu minimálneho základného kapitálu môžeme tiež pozorovať v členských štátoch, ktoré zaviedli právnu formu spoločnosti s ručením obmedzeným v dôsledku politických zmien a prechodu na trhovú ekonomiku. Slovenský zákonodarca napríklad počnúc 1.2.1998 zvýšil minimálny základný kapitál spoločnosti s ručením obmedzeným zo 100.000 na 200.000 slovenských korún.⁴⁰⁰ Bolo to jedno z viacerých opatrení na zamedzenie zneužívania právnej formy spoločnosti s ručením obmedzeným, pretože, ako uvádza dôvodová správa, v procese transformácie ekonomiky došlo k veľkému vzniku spoločností, ktoré nepreukázali dostatočnú schopnosť úspešne podnikat'.⁴⁰¹

Presne opačná tendencia, znižovanie minimálneho základného kapitálu pre súkromné spoločnosti, panuje v kontinentálnej Európe posledné desaťročie. Túto tendenciu treba vnímať v širšom kontexte reformných snáh týkajúcich sa vnútroštátnych súkromných spoločností s cieľom vytvoriť atraktívny právny rámec aj v porovnaní so súkromnými spoločnosťami ostatných členských štátov.⁴⁰² Popudom týchto snáh je aj stále sa rozvíjajúca európska judikatúra týkajúca sa slobody usadzovania a priestoru, ktorý sa otvára pre jav označovaný ako *company law shopping*, možnosť výberu jurisdikcie, podľa ktorej práva sa spoločnosť založí, v závislosti od konkrétnych

³⁹⁸ KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 67.

³⁹⁹ Porov. Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 1999, III. volební období, sněmovní tisk 476/0 [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=28280>> [cit. 2012-06-17].

⁴⁰⁰ Slovenský zákon č. 11/1998 Zb. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

⁴⁰¹ Porov. Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Národná rada Slovenskej republiky, 1. volebné obdobie, parlamentná tlač 849 [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocument?documentId=173244>> [cit. 2012-06-17].

⁴⁰² Prehľadne porov. napr. ČERNÁ, S. *Právní fórum*. 2007, č. 1, s. 13-22.

podnikateľských zámerov a potrieb.⁴⁰³ Francúzsko tak napríklad v roku 2003 upustilo od minimálneho základného kapitálu vo výške 7.500 eur a stanovenie jeho výšky prenechalo výlučne na stanovy spoločnosti. Fínsko v roku 2006 znížilo minimálny základný kapitál z 8.000 na 2.500 eur, Poľsko v roku 2009 z 50.000 na 5.000 poľských zlotých (približne 1.150 eur), Švédsko v roku 2009 zo 100.000 na 50.000 švédskych korún (približne 5.600 eur) a Dánsko v roku 2010 zo 125.000 na 80.000 dánskych korún (približne 10.800 eur). Holandsko s účinnosťou k 1.7.2012 minimálny základný kapitál vo výške 18.000 eur zrušilo úplne. Ostatným príkladom je český zákonodarca. Ani on do budúca s minimálnym základným kapitálom fakticky nepočíta, keď stanovuje, že vklad do spoločnosti s ručením obmedzeným je aspoň 1 česká koruna a prípadnú odchýlnú úpravu prenecháva na spoločenskú zmluvu.⁴⁰⁴

Ak teda zoberieme do úvahy aktuálny stav projektu SPE a hranicu legislatívneho splnomocnenia pre členské štáty určiť pre SPE s registrovým sídlom na ich území minimálny základný kapitál až do výšky 8.000 eur ako orientačný bod, môžeme v členských štátoch rozlíšiť tri modely úpravy minimálneho základného kapitálu súkromných spoločností. Pod súkromnými spoločnosťami máme na mysli tie, na ktoré odkazuje príloha 2 k návrhu nariadenia o SPE v znení maďarského návrhu.⁴⁰⁵ Sú to spoločnosti, ktorých právna úprava bude relevantná ako subsidiárne právo SPE v tom ktorom členskom štáte.

Do prvej skupiny patria členské štáty, ktoré relevantný minimálny kapitál neupravujú vôbec, alebo len symbolicky, vo výške základnej menovej jednotky, podobne ako to robí základné pravidlo návrhu nariadenia o SPE. Patrí sem Cyprus, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Spojené kráľovstvo a úpravou zákona o obchodných korporáciách s účinnosťou od 1.1.2014 aj Česká republika.

Druhú skupinu tvoria členské štáty, ktoré predpisujú minimálny základný kapitál nižší ako 8.000 eur uvádzaných v nariadení o SPE. Patria sem Bulharsko, Estónsko,

⁴⁰³ Porov. napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností*. s. 49-57.

⁴⁰⁴ § 142 ods. 1 českého ZOK.

⁴⁰⁵ Údaje sú čerpané z BÜGGEL, A. *Gesellschafts- und Mitbestimmungsrecht in den Ländern der Europäischen Gemeinschaft*. Düsseldorf: Hans-Böckler-Stiftung, 2010 a následne overené, v rámci dostupných prameňov, z rôznych zdrojov príslušných členských štátov.

Fínsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko a Švédsko.⁴⁰⁶

Poslednú skupinu tvoria štáty, ktoré pre vnútroštátne súkromné spoločnosti predpisujú vyšší minimálny základný kapitál než 8.000 eur. Patria sem Belgicko, Dánsko, Grécko, Luxembursko, Rakúsko, a Taliansko.⁴⁰⁷ V rámci tejto skupiny si zasluhuje osobitnú zmienku Maďarsko⁴⁰⁸ a nakoniec Nemecko, kolíska práva spoločnosti s ručením obmedzeným.⁴⁰⁹

5.2.3 Má minimálny základný kapitál v projekte SPE význam?

Pri hľadaní odpovede na nastolenú otázku sa javí vhodné preskúmať, do akej miery minimálny základný kapitál súkromnej spoločnosti je schopný v súčasnosti plniť svoju funkciu. Odpovede môžu byť značne subjektívne, veď, ako uvádzajú *Kalss* s *Eckertom*, „minimálny základný kapitál je od nadobudnutia účinnosti zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným stále predmetom kontroverzných právno-politických diskusií“.⁴¹⁰ Kapitola o diskusiách na tému minimálneho základného kapitálu v rámci legislatívneho procesu nasvedčuje, že tento výrok platí aj vo vzťahu k projektu SPE.

Reálna ochrana veriteľov tým, že minimálny základný kapitál zabezpečí, že do spoločnosti bude vložený majetok v istej výške, nachádza svoje trhliny v skutočnosti, že minimálny základný kapitál sám osebe nie je schopný zabrániť tomu, aby spoločnosť nevytvárala straty. Je čistou účtovnou veličinou a preto nemá veľkú výpovednú hodnotu o aktuálnej finančnej kondícii spoločnosti. To nakoniec dokazuje postup

⁴⁰⁶ Bulharsko: 5.000 bulharských levov (približne 2.600 eur), Estónsko: 2.500 eur, Fínsko: 2.500 eur, Litva: 10.000 litovských litasov (približne 2.900 eur), Lotyšsko: 2.000 lotyšských latsov (približne 2.900 eur), Malta: 1.164,69 eur, Poľsko: 5.000 poľských zlotých (približne 1.150 eur), Portugalsko: 5.000 eur, Rumunsko: 200 nových rumunských lei (približne 45 eur), Slovenská republika: 5.000 eur, Slovinsko: 7.500 eur, Španielsko: 3.000 eur, Švédsko: 50.000 švédskych korún (približne 5.600 eur).

⁴⁰⁷ Belgicko: 18.550 eur, Dánsko: 80.000 dánskych korún (približne 10.800 eur), Grécko: 18.000 eur, Luxembursko: 12.394,68 eur, Rakúsko: 35.000 eur, Taliansko: 10.000 eur,

⁴⁰⁸ Ako sme už uviedli v inej súvislosti, príloha 2 k návrhu nariadenia o SPE neodkazuje na vnútroštátnu spoločnosť s ručením obmedzeným (*korlátolt felelősségű társaság*), ale na súkromnú (uzavretú) akciovú spoločnosť (*zártkörűen működő részvénytársaság*). Minimálny základný kapitál súkromnej akciovej spoločnosti je 5 mil. maďarských forintov (približne 16.800 eur), kým pri spoločnosti s ručením obmedzeným len 500.000 maďarských forintov.

⁴⁰⁹ Nemecká spoločnosť s ručením obmedzeným musí vytvárať minimálny základný kapitál vo výške 25.000 eur. Reformný návrh na zníženie tejto hodnoty na 10.000 eur, ktorému sa dostalo širokej publicity a ktorý mal byť súčasťou Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG) vom 23. Oktober 2008 (BGBl. I S. 2026), nakoniec nebol schválený.

⁴¹⁰ Porov. KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 329. V tomto zmysle tiež JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 60.

inštitucionálnych veriteľov, ktorí pravidelne hľadajú iný spôsob zabezpečenia,⁴¹¹ počnúc najrozličnejšími klauzulami o potrebnej úrovni cash flow v spoločnosti vo forme odkladacích alebo rozvázovacích podmienok poskytnutia úveru, cez viacnásobné vecné zabezpečovacie inštitúty viaznuce na najrozličnejších majetkových hodnotách spoločnosti prípadne jej spoločníkov až po osobné zabezpečovacie inštitúty zaťažujúce spoločníkov, spravidla aj abstraktnej povahy. Touto cestou obchodná prax často relativizuje aj obmedzené ručenie spoločníkov, ako charakteristický znak súkromnej spoločnosti. Pri menších veriteľoch tiež nie je neobvyklé ísť sa v obchodnom vzťahu so spoločnosťou napríklad výhradou vlastníctva. Tento spôsob je bežný najmä v cezhraničnom obchodnom styku, teda na fóre, na ktoré je SPE špecificky určená.⁴¹² Garančná funkcia minimálneho základného kapitálu voči veriteľom je tiež spochybnená tým, že ťažko možno určiť takú úroveň minimálneho základného kapitálu, ktorá by vyhovovala spoločnostiam pôsobiacim naprieč celým hospodárskym spektrom. K naplneniu tejto funkcie by mohol minimálny základný kapitál smerovať len v prípade, ak by bol – s prihliadnutím na účel SPE – v takej citeľnej výške, ako tomu bolo pri vzniku spoločnosti s ručením obmedzeným na prelome 19. a 20. storočia. Trend posledného desaťročia ukazuje skôr na to, že vnútroštátni zákonodarcovia minimálnemu základnému kapitálu túto funkciu nepriznávajú. Sotva ju teda môže efektívne plniť v prípade SPE. Relevantné pochybnosti o schopnosti minimálneho základného kapitálu plniť efektívne garančnú funkciu voči veriteľom možno v súčasnosti považovať za prevažujúcu mienku odbornej verejnosti dokonca aj v štátoch ako Rakúsko a Nemecko, ktoré patria z historických dôvodov k najväčším zástancam koncepcie minimálneho základného kapitálu v Európe vo všeobecnosti.⁴¹³

Funkciu regulácie správania v tom zmysle, že ak je spoločník v dôsledku povinnosti vytvoriť minimálny základný kapitál nútený „hospodáriť s vlastnými prostriedkami“, bude venovať spoločnosti náležitú starostlivosť, je podľa nás

⁴¹¹ Týmto argumentuje aj Komisia. Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 8.

⁴¹² K názoru, že veritelia sa spravidla istia „vo vlastnej reži“ a nespoliehajú sa na inštitucionálnu kapitálovú ochranu porov. tiež BARNEVELD, J. Legal Capital and Creditor Protection – Some Comparative Remarks. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 85; EIDENMÜLLER, H. Die GmbH im Wettbewerb der Rechtsformen. *ZGR*. 2007, č. 2, s. 183 alebo ENRIQUES, L.; MACEY, J. Creditors Versus Capital Formation : The Case Against the European Legal Capital Rules. *Cornell Law Review*. 2001, č. 6, s. 1185-1195 [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.lawschool.cornell.edu/research/cornell-law-review/upload/Enriques.pdf>> [cit. 2012-06-17].

⁴¹³ Porov. napr. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 70-71; BACHMANN, G. *ZGR*. 2001, č. 3, s. 366 alebo HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 904.

minimálny základný kapitál vo výške stropu legislatívneho splnomocnenia pre členské štáty, t.j. 8.000 eur, schopný plniť len v prípade malých podnikov a to tiež len obmedzene. Suma 8.000 eur nemá ďaleko od ceny lacnejšieho automobilu. Takáto investícia do spoločnosti, ktorá má pôsobiť v modelovom prípade cezhranične v rámci Únie, sa nezdá príliš vysoká, aby sama osebe predstavovala dostatočnú motiváciu „starat' sa o spoločnosť“. ⁴¹⁴ Počnúc väčšími podnikmi sumu 8.000 eur nemožno považovať na účely naplnenia analyzovanej funkcie minimálneho základného kapitálu za zásadnejšiu ani v náznakoch. Rovnako v tomto prípade treba poznamenať, že ani štáty, ktoré pre vlastné súkromné spoločnosti predpisujú najvyšší minimálny základný kapitál s odôvodnením, aby plnil aj túto funkciu, nie sú zbavené vplyvu akademickej debaty prípadne legislatívnych pokusov o jeho podstatné zníženie, čím by sa vlastne táto „motivačná“ funkcia citeľne oslabil. Popri Nemecku, kde nateraz legislatívny návrh zníženia minimálneho základného kapitálu z 25.000 eur na 10.000 eur nebol úspešný sem, patrí aj štát s najvyšším minimálnym základným kapitálom, 35.000 eur, Rakúsko. V ostatných rokoch sa nevyhlo diskusii o jeho znížení na 10.000 eur. ⁴¹⁵

Doteraz uvedené závery podľa nás platia aj v súvislosti s funkciou „ceny za obmedzené ručenie“, pripisovanej tiež minimálnemu základnému kapitálu. Tejto funkcii ťažko dostojí minimálny základný kapitál vo výške 8.000 eur v prípade spoločností aktívnych v oblastiach s vysokým podnikateľským rizikom a „náchylnosťou na konkurzy“.

Ostáva tak funkcia, vyjadrená v predchádzajúcom texte rôznym spôsobom, ktorú možno označiť ako „vstupný poplatok“ za využitie právnej formy. Je v nej zahrnutá aj funkcia „ochrany pred unáhlením“ a znak „serióznosti“, teda že spoločníci to so založením a prevádzkovaním spoločnosti myslia vážne. Zdá sa, že práve toto je funkcia, ktorej dôležitosť a pretrvávajúcu účinnosť zdôrazňujú zástancovia koncepcie minimálneho základného kapitálu dodnes. ⁴¹⁶ Domnievame sa, že tejto úlohe by bol v prípade SPE minimálny základný kapitál vo výške 8.000 eur schopný urobiť zadosť. Možno však diskutovať, do akej miery má táto funkcia skôr symbolický, než reálny

⁴¹⁴ Ostávajúc pri príklade osobného vozidla, ktoré môže tvoriť napríklad vecný vklad do spoločnosti, nemožno neviať do úvahy jeho životnosť a hodnotu, či už účtovnú alebo trhovú. Obe sa časom rapídne znižujú. „Motivačný charakter“ vkladu do spoločnosti v tomto prípade by teda postupne odpadával.

⁴¹⁵ Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 67.

⁴¹⁶ Porov. KREJCI, H. *ibid.* s. 71-74; KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 329, 332; FELTL, C. *SWK*. 2008, č. 4, s. W161.

význam. Pri členských štátoch, ktoré minimálny základný kapitál nepoznajú vôbec alebo ho fakticky zrušili (redukciou na najmenšiu menovú jednotku), znamená požiadavka minimálneho základného kapitálu, čo i len z dôvodu tejto funkcie, komparatívnu nevýhodu oproti príslušnej vnútroštátnej forme. Hoci by to išlo proti jednému zo základných postulátov návrhu Komisie, možno teoreticky pripustiť, že pri európskej právnej forme by aj napriek takejto komparatívnej nevýhode voči vnútroštátnej právnej forme mal byť minimálny základný kapitál, ako známka istej vážnosti, predsa len upravený.⁴¹⁷ Problematickým bodom tejto argumentácie sa zdá, že členské štáty nenachádzajú dohodu, aká vysoká má táto „cena za SPE“ byť. Vidieť to z legislatívneho procesu, ktorý bol podrobne predstavený. Vzhľadom na strop a rozsah legislatívnej opcie by bolo možné očakávať značnú diverzitu medzi jednotlivými členskými štátmi. V principiálnej rovine by to viedlo k narušeniu koncepcie SPE ako jednotnej právnej formy v podstatnom bode.

Argument, že minimálny základný kapitál do výšky 8.000 eur je reálnou bariérou prístupu k SPE,⁴¹⁸ podľa nás neobstojí. Stojí za pováženie, akým spôsobom by mala byť využitá táto právna forma, keď by zakladatelia na jej financovanie nevedeli nájsť ani 8.000 eur. Odhliadnuc od toho, že projekt SPE v podobe maďarského návrhu v otázke minimálneho základného kapitálu upúšťa od jednoty, možno predpokladať, že tie členské štáty, ktoré v súčasnosti pre vnútroštátne právne formy predpisujú nižší minimálny základný kapitál než 8.000 eur, by tak urobili aj pre SPE so sídlom na vlastnom území, prípadne by legislatívne splnomocnenie vôbec nevyužili. Ak by stanovili minimálny základný kapitál vyššie než pre vlastnú spoločnosť s ručením obmedzeným, možno sa oprávnene pýtať, aký účel by tým sledovali, prípadne s akými očakávaniami by v Rade dali súhlas s návrhom nariadenia o SPE. V tých štátoch, ktorých vnútroštátne právne formy musia vytvárať základný kapitál vyšší než 8.000 eur, by SPE nabrala prakticky podobu „zjednodušenej“ právnej formy a suplovala (prípadne motivovala) tak reformu príslušnej vnútroštátnej formy.

⁴¹⁷ V tomto duchu tiež *Hommelhoff's Teichmannom* komentujú, že „kto nemusí vytvoriť kapitál, jedná príliš často podľa hesla „najprv založiť, potom porozmýšľať“.“ HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 904. Kategoricky tiež ANZINGER, H. *BB*. č. 43, s. 2610;

⁴¹⁸ Expertná skupina 10+ centra C-Law.org pozostávajúca zo zástupcov novopristúpených štátov, tzv. EÚ-12, sa z optiky týchto štátov a s cieľom nebrániť prístupu k SPE napríklad prihovára za 1.000 až 2.000 eur ako „rozumný kompromis“. Porov. RADWAN, A. et al. *European Private Company – A View from New Europe : Position of the „Expert Group 10+“*. *EBLR*. 2007, č. 4, s. 777.

Možno uzavrieť, že je sporné, či by minimálny základný kapitál v projekte SPE mohol naplniť funkcie, ktoré sú pre neho charakteristické a ktoré boli motívom jeho zavedenia do práva spoločnosti s ručením obmedzeným, prípadne či by aspoň časť svojich funkcií vedel naplniť tak, aby sa nenarušila principiálne želateľná jednota právnej formy SPE. Postupné uvoľňovanie vnútroštátnych pravidiel vytvárania minimálneho základného kapitálu naprieč členskými štátmi nasvedčuje tomu, že sa mu prikladá stále menší význam. Napriek tomu pre mnohé členské štáty jeho existencia v istej výške na jednej strane alebo jeho absolútna neexistencia na strane druhej, predstavuje tak významnú súčasť národnej tradície práva spoločností, že dohoda ohľadom konečnej podoby úpravy minimálneho základného kapitálu v SPE sa rodila dlho a dodnes nie je úplne uzavretá. Ak možno v súvislosti s SPE hovoriť o potrebe minimálneho základného kapitálu, tak skôr čisto ako o prostriedku na dosiahnutie kompromisu o projekte SPE. Ako možno opätovne spolu s *Kalss* a *Eckertom* konštatovať, že „užitočnosť minimálneho základného kapitálu síce nie je preukázaná“, zároveň im možno dať v súvislosti s SPE s výhradami nemeniacimi podstatu výpovede, za pravdu, že „rovnako však ani jeho škodlivosť“.⁴¹⁹ Minimálne v rovine akademickej je SPE projektom, ktorý aktualizuje a akceleruje diskusiu o jeho význame, sprevádzajúcu ho od jeho zavedenia do práva obchodných spoločností.⁴²⁰

5.3 Vklady spoločníkov

Základný koncept „jednoeurovej“ spoločnosti prakticky nenúti spoločníkov, aby do spoločnosti vniesli akékoľvek majetkové hodnoty. Toto vyjadrenie predstavuje samozrejme značné zjednodušenie faktických pomerov, aj keď vo vzťahu k širokej verejnosti je to pravdepodobne optika, ktorou je takáto spoločnosť vnímaná. Úspešná ekonomická činnosť spoločnosti predpokladá, že nejaké „majetkové“ hodnoty do nej preda len zo strany spoločníkov vložené budú. Ak nie iné, aspoň ich čas, skúsenosti alebo informácie. Charakteristikou spoločnosti so základným kapitálom, ktorý zodpovedá najnižšej menovej jednotke, preto skôr je, že neukladá spoločníkom majetkové hodnoty vnieť do spoločnosti formalizovaným spôsobom za účelom vytvorenia a krytia základného kapitálu ako statickej a verejne známej veličiny, ktorá

⁴¹⁹ KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts*. s. 330. V tomto duchu tiež Winterova správa, s. 82.

⁴²⁰ Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 68.

môže mať istú aspoň informatívnu hodnotu voči tretím osobám o kapitálovej výbave spoločnosti, minimálne v časovom okamihu, kedy bol základný kapitál vytvorený. Typický model kontinentálnej Európy, tak ako sme to už prv naznačili, následne predpokladá, že finančný ekvivalent tých majetkových hodnôt, ktoré do spoločnosti boli formalizovane vložené s cieľom vytvoriť základný kapitál, spoločníci nemôžu zo spoločnosti dostať späť a ak áno, tak za existencie spoločnosti opätovne len formalizovaným spôsobom, prostredníctvom zníženia základného kapitálu. Funkčnosť systému z normatívneho hľadiska zabezpečujú predpisy o povahe vkladov, ich oceňovaní a splácaní.

5.3.1 Povaha vkladov do SPE

Vklady do SPE⁴²¹ môžu byť, tak ako je to obvyklé pri vnútroštátnych právnych formách peňažné alebo nepeňažné. Osobitnú úpravu v tomto ohľade predstavoval Teichmannov návrh. Nepeňažné vklady síce nevyklučoval úplne, ale v článku 3 ods. 2 prikazoval, aby minimálny základný kapitál, t.j. v znení Teichmannovho návrhu 10.000 eur, bol v plnom rozsahu splatený peňažnými vkladmi. Nad túto sumu pripúšťal aj vklady nepeňažné. Toto ustanovenie treba vnímať v kontexte: Teichmannov návrh predpokladal, že suma zodpovedajúca minimálnemu základnému kapitálu musí byť splatená v plnej výške pri registrácii spoločnosti. Rovnako tak neukladal povinnosť oceňovať nepeňažné vklady prostredníctvom nezávislej osoby. Zdá sa preto, že pripustenie nepeňažných vkladov len nad rámec minimálneho základného kapitálu malo za cieľ uľahčiť a urýchliť proces zakladania spoločnosti na jednej strane, pri zabezpečení toho, že majetková hodnota zodpovedajúca minimálnemu základnému kapitálu skutočne bude do spoločnosti vložená. Takéto špecifické obmedzenie možnosti nepeňažných vkladov sa v ostatných návrhoch projektu SPE nevyskytuje.

Návrh Komisie ako nepeňažný vklad pripúšťa *ex silentio* aj práce a výkony. Explicitné potvrdenie pripustenia prác a výkonov ako vkladu do SPE vyplýva

⁴²¹ Rôzne jazykové verzie Návrhu Komisie spravidla používajú terminológiu založenú na anglickom koncepte „*consideration for shares*“ (slovenská verzia: protiplnenie za podiely, česká verzia: protiplnění za obchodní podíly, nemecká verzia: *für die Anteile zu entrichtendes Entgelt*). Výnimkou je francúzska verzia, ktorá hovorí – z pohľadu kontinentálneho práva presnejšie – o „*apports en capital*“.

z dôvodovej správy k návrhu Komisie.⁴²² V tomto ohľade presahuje návrh Komisie aj pôvodný zámer tvorcov idey SPE vyjadrený v návrhu CREDA.⁴²³

Kým návrh Parlamentu takúto širokú koncepciu vkladov ponecháva, francúzsky návrh opätovne obsahuje výslovný zákaz vkladov vo forme záväzku poskytnúť práce alebo služby.⁴²⁴ Český návrh v tejto otázke predstavuje kompromisné riešenie.⁴²⁵ Záväzok poskytnúť práce alebo služby ako nepeňažný vklad pripúšťa, vyžaduje však ich ocenenie nezávislým expertom podľa ustanovení článku 10 druhej obchodnej smernice. Koncepcia českého návrhu je pozoruhodná z dôvodu, že na SPE vzťahuje úpravu, ktorú boli členské štáty povinné implementovať len vo vzťahu k akciovým spoločnostiam, hoci, ako sme uviedli, mnohé, vrátane Českej republiky, tak urobili aj vo vzťahu k spoločnosti s ručením obmedzeným. Uvedené riešenie však nebolo prijaté, švédsky návrh a maďarský návrh zostávajú pri formulácii francúzskeho návrhu, ktorý vklady vo forme záväzku poskytnutia prác alebo služieb explicitne vylučuje.

Problematika prác a výkonov ako potenciálny vklad do spoločnosti bola na európskej úrovni predmetom debát už v súvislosti s reformou druhej obchodnej smernice.⁴²⁶ Winterova správa Komisii odporúčala preskúmať možnosť pripustenia prác a výkonov ako vkladov. Význam vkladov tejto povahy sa vidí najmä pre spoločnosti pôsobiace v oblasti moderných a informačných technológií, v ktorých relevantným prínosom do spoločnosti sú služby vysoko špecializovaných odborníkov.⁴²⁷

Prvým praktickým problémom pripustenia výkonov a prác ako vkladov je, ako spoľahlivým spôsobom určiť ich hodnotu, ktorá sa započítava na vklad. Tento problém identifikujú aj výsledky konzultácie k Akčnému plánu Komisie, vypracovaného na základe Winterovej správy. Určenie fixnej hodnoty takýchto prác a výkonov (teda ich ocenenie na účely vkladu) môže byť neľahké najmä v prípadoch, kedy ešte neexistuje rozvinutý a transparentný trh daných služieb alebo výkonov.⁴²⁸

⁴²² Porov. Návrh Komisie, dôvodová správa, s. 8.

⁴²³ Čl. 3 ods. 2 návrhu CREDA, rovnako ako čl. 2 Teichmannovho návrhu práce a výkony (*industrie, services*) výslovne vylučoval.

⁴²⁴ Porov. čl. 20 ods. 2 francúzskeho návrhu.

⁴²⁵ Porov. čl. 20 ods. 2 českého návrhu.

⁴²⁶ Výsledkom reformného procesu bola Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/68/ES zo 6. septembra 2006, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 77/91/EHS, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania (Ú.v. EÚ L 264, 25.9.2006, s. 32).

⁴²⁷ Porov. Winterova správa, s. 83.

⁴²⁸ Porov. Synthesis of the responses to the Communication of the Commission to the Council and the European Parliament, 15 November 2003 [online], s. 18. Dostupné z WWW:

Ďalším problémom je, akým spôsobom zabezpečiť, aby výkony a služby, ktoré majú z logiky veci povahu záväzku do budúcnosti, boli skutočne poskytnuté a teda vklad splatený. V prípade akciovej spoločnosti Winterova správa ako vhodný mechanizmus navrhuje dočasný depozit akcií u tretej osoby a ich vydanie akcionárovi až po poskytnutí služieb alebo výkonov a teda splatení vkladu. Do úvahy by podľa správy tiež prichádzalo adekvátne poistenie splnenia vkladovej povinnosti.⁴²⁹

Existujúca úprava článku 7 druhej obchodnej smernice nakoniec zmenená nebola a práce a výkony sa ako vklady nepripustili.⁴³⁰ Ako však často uvádzame, druhá obchodná smernica sa netýka súkromných spoločností. V týchto možno preto nájsť medzi jednotlivými členskými štátmi diferencie. Na jednej strane stoja štáty, ktoré práce a výkony ako vklad do súkromnej spoločnosti kategoricky zakazujú. Sem patrí aj Slovenská alebo Česká republika⁴³¹ alebo tiež Španielsko, Maďarsko, Rakúsko a v poslednom rade Nemecko, kde vznikla spoločnosť s ručením obmedzeným.

Na druhej strane sú štáty, ktoré práce a výkony ako vecný vklad pripustili v rámci reformy práva súkromnej spoločnosti v poslednom desaťročí. Patrí medzi ne napríklad Taliansko alebo Francúzsko. Podľa aktuálneho znenia článku 2464 ods. 1 talianskeho *Codice Civile* môžu byť do spoločnosti vložené akékoľvek majetkové prvky, ktoré možno ekonomicky ohodnotiť. V ods. 6 predmetného článku sa uvádza, že vklad sa môže uskutočniť aj poskytnutím poisťky alebo bankovej záruky, ktorými sú v plnej výške garantované záväzky spoločníka poskytnúť výkony alebo služby. Ak to pripúšťa spoločenská zmluva, môžu byť tieto výkony alebo služby ako predmet vkladu garantované aj kauciou zloženou v prospech spoločnosti.⁴³² Vo Francúzsku sa pripúšťa vklad v podobe prác alebo výkonov už od roku 2001. Článok L223-7 ods. 2 francúzskeho *Code de commerce* zveruje stanovenie podmienok za akých môžu byť prevzaté záväzky na vklad v podobe prác a výkonov stanovám spoločnosti. Osobitný garančný mechanizmus francúzsky *Code de commerce* na rozdiel od talianskeho *Codice*

<http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/governance-consult-responses_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

⁴²⁹ Porov. Winterova správa, s. 83.

⁴³⁰ Kriticky aj keď s uznaním problémov, ktoré by pripustenie malo porov. napr. CHOBOLA, T. *Právnik*. 2006, č. 7, s. 796.

⁴³¹ Český zákonodarca sa nepodujal uvedené pravidlo zmierniť ani v súvislosti s rekodifikáciou súkromného práva. Porov. § 17 ods. 3 českého ZOK.

⁴³² Porov. tiež ČERNÁ, S. *Právní fórum*. 2007, č. 1, s. 17.

Civile nestanovuje.⁴³³ Poslednú kategóriu tvorí britský model, ktorému je zákaz vkladov v podobe prác a výkonov pri súkromnej spoločnosti cudzí.⁴³⁴

Ako bolo uvedené, práce a výkony ako vklad by mali zmysel najmä pre tie hospodárske odvetvia „novej ekonomiky“ v ktorých majú myšlienky a potenciál získať „najlepšie mozgy“ väčšiu cenu, než materiálne hodnoty. Spoločnosti majúce skutočný *start-up* charakter, t.j. bez akejkoľvek predošlej podnikateľskej histórie by mohli byť ďalším okruhom beneficentov. Prostredníctvom prác alebo služieb ako vkladov by tieto spoločnosti mohli napríklad ešte *ex ante* kapitalizovať pohľadávky najširšieho spektra poradcov, ktorých nevyhnutne na naštartovanie svojho podnikateľského plánu potrebujú.⁴³⁵

Pripustenie vkladov spočívajúcich vo výkonoch a prácach v projekte SPE by malo potenciál byť prínosom a komparatívnou výhodou voči prevažnej väčšine vnútroštátnych právnych foriem. V úpravách súkromnej spoločnosti jednotlivých členských štátov je takéto pripustenie stále skôr výnimkou než pravidlom. Zdá sa, že táto situácia je skôr dôsledkom tradičného odmietania prác a výkonov ako vkladu v optike zákonodarcu kontinentálnej Európy, nakoľko ju možno rozšíriť pozorovať aj napriek tomu, že súkromné spoločnosti nepodliehajú imperatívne zákazu článku 7 druhej obchodnej smernice. Podľa nás boli práve tieto skutočnosti dôvodom, prečo sa práce a výkony ako možné vklady v novších kompromisných návrhoch predkladaných v Rade viac neobjavujú. V tejto otázke zatiaľ skôr nebadáť zmenu postoja zdráhavých alebo nesúhlasiacich členských štátov.⁴³⁶ Domnievame sa, že priechodnosti návrhu Komisie v tomto bode by preto nepomohlo ani keby si Komisia osvojila niektoré z úvah Winterovej správy, prípadne návrh rozpracovala aj s ohľadom na „garanciu“ splatenia vkladu spočívajúceho v prácach a výkonoch prostredníctvom špeciálnych noriem, ako to robí talianska úprava alebo by poskytla podrobnejšiu úpravu oceňovania takýchto vkladov, ako sa o to jednoduchou referenciou pokúša český návrh.

⁴³³ Porov. tiež *ibid.* s. 18.

⁴³⁴ Porov. DIGNAM, A.; LOWRY, J. *Company Law*. 6th edition. Oxford : OUP, 2010, s. 117.

⁴³⁵ Porov. ENRIQUES, L.; MACEY, J. *Cornell Law Review*. 2001, č. 6, s. 1195-1196.

⁴³⁶ Možno spomenúť komplexnú rekodifikáciu práva spoločnosti s ručením obmedzeným v Českej republike (z roku 2012) alebo v Španielsku (z roku 2010). Hoci nadobudli podobu zákona v období, keď téma prác a služieb ako vkladov bola diskutovaná jednak v súvislosti s reformou druhej obchodnej smernice, ale aj v súvislosti s projektom SPE, nepocit'ovali potrebu vnútroštátne právo v tejto otázke uvoľniť.

5.3.2 Oceňovanie nepeňažných vkladov

Návrh CREDA v článku 4 predpokladal, že hodnota nepeňažných vkladov bude vyjadrená v stanovách. Nepeňažné vklady mali byť ocenené osobou oprávnenou na overovanie účtovných záznamov v zmysle vnútroštátneho práva implementujúceho ôsmu obchodnú smernicu.⁴³⁷ Takýto nezávislý expert sa mal ustanovovať jednomyseľným rozhodnutím zakladateľov, prípadne súdnym orgánom na návrh dotknutého zakladateľa, ak sa nevedela dosiahnuť zhoda v osobe experta medzi zakladateľmi navzájom. V prípade rozdielu medzi hodnotou nepeňažného vkladu uvedenou v stanovách a jej ocenením nezávislým expertom mali byť spoločníci zodpovední spoločne a nerozdielne za príslušný rozdiel po dobu piatich rokov počítaných od registrácie SPE. Táto zodpovednosť bola stanovená voči tretím osobám. Princíp solidárnej zodpovednosti zakladateľov za rozdiel medzi skutočnou a tvrdou hodnotou nepeňažného vkladu zachováva aj Teichmannov návrh, zodpovednosť je však koncipovaná ako zodpovednosť voči spoločnosti. Teichmannov návrh ďalej nevyžaduje, aby boli nepeňažné vklady oceňované kvalifikovanou osobou pri zachovaní predpísaného formálneho postupu, ako to vyžaduje návrh CREDA.

Podľa návrhu Komisie o tom či vecné vklady musia byť oceňované nezávislým expertom rozhodujú stanovy. Patrí to k jednému z bodov, v ktorom podľa prílohy 1 k návrhu Komisie musia stanovy obligatórne vykonať úpravu. V prípade, že budú vyžadovať oceňovanie, musia tiež upraviť formálne náležitosti, ktoré treba v tejto súvislosti dodržať. Možno sa domnievať, že odkázaním celej úpravy na stanovy by bola v zmysle článku 4 návrhu Komisie aplikácia vnútroštátneho práva na proces oceňovania, čo i len subsidiárne, vylúčená.

Návrh Parlamentu na tejto koncepcii nič nemení, prináša však nové ustanovenia podľa ktorého ak majetková hodnota, ktorá sa má započítať na vklad, nedosahuje sumu vkladu, na ktorý sa spoločník zaviazal, spoločník je povinný doplatiť rozdiel v peniazoch. Príslušná pohľadávka SPE voči spoločníkovi sa premlčí v lehote 8 rokov od registrácie SPE.⁴³⁸

⁴³⁷ Ôsma smernica Rady 84/253/EHS z 10. apríla 1984 o požiadavkách kladených na osoby oprávnené vykonávať povinný audit účtovných dokladov, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 126, 12.5.1984, s. 20).

⁴³⁸ Čl. 20 ods. 3 (pozmeňovací návrh 34) návrhu Parlamentu.

Francúzsky návrh ostáva v tejto otázke pri koncepcii návrhu Komisie. Normotvorný príkaz pre tvorca stanov mení do tej miery, že musí byť výslovne uvedené, či sa bude oceňovanie nepeňažných vkladov vykonávať prostredníctvom nezávislého experta alebo spoločníkov.

Švédsky návrh režim oceňovania nepeňažných vkladov sprísňuje tak, že prípadné stanovenie povinnosti oceňovania nepeňažných vkladov nezávislým expertom zveruje v článku 20 ods. 1a do legislatívnej kompetencie členských štátov.

Proces oceňovania vecných vkladov nezávislým expertom ako predmet regulácie druhej obchodnej smernice bol jednou z diskutovaných tém v súvislosti s jej reformným procesom, ktorý sme už spomínali. Problematika sa rovnako dotýka mnohých vnútroštátnych súkromných spoločností, keďže sa jedná o oblasť, v ktorej mnohé členské štáty vykonali presahujúcu implementáciu druhej obchodnej smernice. Popri Nemecku alebo Rakúsku sem patrí opätovne aj Česká republika alebo Slovensko. Mechanizmus oceňovania nepeňažných vkladov na základe druhej obchodnej smernice nemožno označiť za všeobecne akceptovaný ako vhodný. Kritizovaná je jeho komplikovanosť a nákladnosť,⁴³⁹ pochybnosti sa vyslovujú tiež vo vzťahu, do akej miery je „nezávislý expert“ skutočne nezávislý a objektívny, vzhľadom na rôznorodosť možných oceňovacích metód a skutočnosť, že z ekonomického hľadiska nie je v záujme experta „robiť si nepriateľov na trhu“.⁴⁴⁰

Na druhej strane stoja členské štáty, pre ktorých súkromné spoločnosti je oceňovanie nepeňažných vkladov kvalifikovanou osobou v rámci formalizovaného procesu úplne cudzie. Príkladom môže byť britské právo. S problémom možného nadhodnotenia nepeňažných vkladov sa vyrovnáva pravidlom dobrej viery. Ak je daná dobrá viera v hodnotu nepeňažného vkladu na strane spoločnosti aj príslušného spoločníka, späťne zistený rozdiel medzi skutočnou hodnotou nepeňažného vkladu a tou, ktorá sa započítala na splnenie povinnosti spoločníka splatiť vklad, nie je relevantný.⁴⁴¹

⁴³⁹ Porov. napr. ČERNÁ, S. *Obchodní právo*. 3. díl. s. 75-76 alebo vyjadrenie *Lamandiniho* v rámci správy Presentations Held at the Public Hearing Before the Committee on Legal Affairs of the European Parliament in Brussels, 22 June 2006, on the European Private Company. *ECL*. 2006, č. 6, s. 273 ale tiež Winterova správa, s. 83.

⁴⁴⁰ Z americkej perspektívy kategoricky odmietajúcej pravidlá kapitálovej ochrany druhej obchodnej smernice porov. napr. ENRIQUES, L.; MACEY, J. *Cornell Law Review*. 2001, č. 6, s. 1187-1188.

⁴⁴¹ Porov. DIGNAM, A.; LOWRY, J. *Company Law*. s. 117.

Z pohľadu veriteľov – ak sa prijme téza, že veritelia vôbec základnému kapitálu nejaký význam, čo i len informačný, prikladajú – možno považovať normy stanovujúce povinnosť oceňovať nepeňažný vklad nezávislou osobou formalizovaným spôsobom skôr za pozitívne. Opcia prenechaná v tejto otázke tvorcovi stanov SPE, prípadne členskému štátu (švédsky návrh), k jednotnosti a tým k transparentnosti SPE v tejto otázke neprispieje.⁴⁴² Legislatívne splnomocnenie švédskeho návrhu, ktoré rozhodnutie o otázke či sa nepeňažné vklady musia oceňovať nezávislým expertom zveruje členským štátom, by komplikovalo situáciu aj pre samotných užívateľov SPE. Otázku nepeňažných vkladov možno považovať za podstatnú súčasť práva SPE, ak sa už pre ne zakladatelia rozhodnú. Je preto škoda, že v otázke ich oceňovania vzniká teoretický priestor na 27 rozličných úprav. Na druhej strane, vzhľadom na celkovú kapitálovú štruktúru SPE v aktuálnom stave projektu, kde ani minimálny základný kapitál nie je jednotný a možno predpokladať, že veľká časť štátov by ho ponechala na minimálnej úrovni jedného eura pripusteného nariadením, nie je úplne jasný praktický význam striktných podmienok oceňovania nepeňažných vkladov, ktoré by členské štáty v rámci legislatívneho splnomocnenia mohli ustanoviť. V tejto otázke by sa javila ako vhodnejšia skôr ochrana *ex post*, ako ju pripúšťa napríklad britské právo konceptom dobrej viery. Zdá sa, že v aktuálnej podobe maďarského návrhu je úprava oceňovania nepeňažných vkladov opäť skôr riešenie predstavujúce kompromis medzi často nezmieriteľnými tradíciami členských štátov, než ako praktická úprava prispôbená špecificky požiadavkám SPE.

5.3.3 Splácanie vkladov

Návrh CREDA, rovnako ako Teichmannov návrh, obsahoval v článku 3 ods. 1 jednoduchú úpravu, podľa ktorej mali byť vklady splatené v plnej výške pred registráciou SPE.⁴⁴³

Návrh Komisie obsahuje len strohé ustanovenie, že pri vydaní podielov sa tieto nemusia úplne splatiť.⁴⁴⁴ Návrh Komisie vôbec neustanovuje, aká konkrétna časť

⁴⁴² Ku kritike legislatívneho splnomocnenia pre členské štáty porov. SIEMS, M.; HERZOG, L.; ROSENHÄGER, E. The Protection of Creditors of a European Private Company (SPE). *EBOR*. 2011, č. 1, s. 157-158.

⁴⁴³ Ako sme uviedli, Teichmannov návrh prináša zmenu v tom, že minimálny základný kapitál, t.j. 10.000 eur, musí byť krytý v celosti peňažnými vkladmi. Nepeňažné vklady sú možné len nad túto hranicu.

vkladov by mala byť splatená pred registráciou spoločnosti. Rozsah splatenia vkladov pred registráciou SPE nepatrí ani k údajom, ktoré by členské štáty boli oprávnené od SPE vyžadovať⁴⁴⁵ a teda zapisovať do obchodného registra. V spojení s úpravou, ktorá fakticky základný kapitál prostredníctvom vkladov spoločníkov vytvárať nepožaduje (minimálny základný kapitál vo výške 1 euro), preto možno predmetné ustanovenie vnímané v kontexte vykladať extenzívne tak, že pred registráciou SPE by nemusel byť splatený z vkladov ani jediný cent.⁴⁴⁶

Detaily splácania vkladov – čas a podmienky – sú podľa článku 20 ods. 1 návrhu Komisie a prílohy 1 k návrhu Komisie obligatórnou súčasťou stanov SPE. Z textu návrhu Komisie môže byť sporné aké normy sa aplikujú na spoločníkov v prípade, ak svoju povinnosť splatiť vklad nespĺnia. Aplikáciu vnútroštátneho práva štátu registrového sídla SPE na túto otázku niektorí autori vyvodzujú extenzívnym výkladom článku 20 ods. 3 návrhu Komisie.⁴⁴⁷ K rovnakému záveru podľa nás možno dospieť aj použitím všeobecného odkazu na vnútroštátne právo podľa článku 4 ods. 2 návrhu Komisie.⁴⁴⁸ Ako korekcia prípadne limitácia vnútroštátneho práva v tejto otázke sa však javí základná definičná črta SPE vyjadrená v článku 3 ods. 1 písm. b) návrhu Komisie – obmedzenie ručenia (zodpovednosti) spoločníka do výšky jeho nesplateného vkladu. Vnútroštátne právo predpisujúce v tomto prípade solidárne ručenie spoločníkov voči spoločnosti za súhrn všetkých nesplatených vkladov, ako ho upravuje napríklad nemecký zákonodarca,⁴⁴⁹ by sa v tomto ohľade, rovnako ako v otázke ručenia spoločníkov za záväzky SPE,⁴⁵⁰ neaplikovalo.⁴⁵¹

Podľa článku 20 francúzskeho návrhu musí byť v prípade peňažných vkladov splatených 25 % ich nominálnej hodnoty pred vznikom spoločnosti. Nepeňažné vklady

⁴⁴⁴ Porov. čl. 19 ods. 3 návrhu Komisie. V súvislosti so založením SPE treba relevantný časový bod „vydanie podielov“ interpretovať ako vznik spoločnosti.

⁴⁴⁵ Porov. čl. 10 ods. 2 návrhu Komisie. Rozsah splatenia základného kapitálu je predmetom zápisu do obchodného registra až v znení francúzskeho návrhu.

⁴⁴⁶ Porov. napr. JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 60-61.

⁴⁴⁷ Čl. 20 ods. 3 návrh Komisie: „Bez toho, aby boli dotknuté odseky 1 a 2, ručenie spoločníkov za vyplatené alebo poskytnuté protiplnenie podlieha ustanoveniam uplatniteľného vnútroštátneho práva“.

Porov. napríklad JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 64-65.

⁴⁴⁸ V tomto zmysle tiež FELTL, C. *SWK*. 2008, č. 4, s. W160.

⁴⁴⁹ Porov. § 25 nemeckého zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným (GmbH-Gesetz), podľa ktorého za splnenie povinnosti splatiť vklad ručia všetci spoločníci v pomere svojich vkladov do spoločnosti s ručením obmedzeným.

⁴⁵⁰ Toto by bol napríklad charakteristický rozdiel medzi SPE a českou spoločnosťou s ručením obmedzeným (§ 106 ods. 2 českého OBZ resp. § 132 ods. 1 českého ZOK).

⁴⁵¹ Porov. napr. JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 65 alebo HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 905.

musia byť v plnom rozsahu splatené do piatich rokov od vzniku spoločnosti. V rámci týchto limitov je podrobnejšia úprava obligatórnou súčasťou stanov SPE. Povinnosť aspoň čiastočného splatenia nepeňažných vkladov pred vznikom spoločnosti sa nestanovuje. Zodpovednostné otázky francúzsky návrh nereguluje vôbec, v plnom rozsahu sa tu preto aplikuje príslušné vnútroštátne právo, opätovne s výnimkou prípadného solidárneho ručenia všetkých spoločníkov voči spoločnosti za splatenie vkladov. Článok 20 českého návrhu lehotu na úplné splatenie nepeňažných vkladov skrakuje na tri roky. V rovnakej maximálnej lehote musia byť v plnej výške splatené aj vklady peňažné.

Švédsky návrh v článku 20, v nadväznosti na legislatívne splnomocnenie pre členské štáty požadovať vyšší minimálny základný kapitál než 1 euro, prikazuje, že minimálny základný kapitál musí byť v plnom rozsahu splatený pred vznikom spoločnosti. K tomuto okamihu tiež musí byť splatených 25 % z každého peňažného vkladu a všetky nepeňažné vklady. Celkovo musí byť popri minimálnom základnom kapitáli SPE splatených 25 % rozdielu medzi základným kapitálom, ktorý SPE skutočne vytvára a minimálnym základným kapitálom, ktorý sa môže líšiť v závislosti od štátu registrového sídla SPE. Tá časť peňažných vkladov, ktorá nebola splatená v plnom rozsahu pred vznikom spoločnosti, musí byť splatená najneskôr do troch rokov od registrácie SPE, v lehotách a spôsobom upravených v stanovách. Ak stanovky osobitnú úpravu neobsahujú, splatnosť nastáva na výzvu riadiaceho orgánu SPE. Zodpovednostné otázky sa aj v znení švédskeho návrhu budú spravovať vnútroštátnym právom.

Domnievame sa, že potreba kogentnej regulácie lehôt, v ktorých má byť základný kapitál a jednotlivé vklady spoločníkov splatené, má význam jedine v prípade kogentného stanovenia výšky základného kapitálu, ktorý má SPE vytvárať. Z pohľadu veriteľov SPE lehota splatenia nie je až taká relevantná, najmä keď sa prijíma názor, ku ktorému sa prikláňame, že veritelia sa spoliehajú skôr na „svojpomoc“ v podobe zmluvných nástrojov zabezpečenia splatenia svojich pohľadávok, než na inštitucionalizovanú ochranu v podobe noriem vytvárania a zachovania základného kapitálu.

V prípade, že minimálny základný kapitál, ktorý v znení švédskeho návrhu môžu členské štáty požadovať pri SPE až do 8.000 eur, má byť aspoň znakom serióznosti SPE

prípadne mať funkciu „vstupného poplatku“ za využitie tejto právnej formy, možno súhlasiť s názorom, že by mal byť v plnej výške splatený pred vznikom spoločnosti. Samotný príslub splatenia, hoci aj vo forme právne vymáhateľného záväzku, sa zdá nedostatočný. V tomto ohľade možno chápať úpravu švédskeho návrhu, ktorá požaduje splatenie aspoň v rozsahu minimálneho základného kapitálu.⁴⁵² Vzhľadom na spravidla nízku kapitálovú výbavu vnútroštátnych súkromných spoločností, ktorých prevažná väčšina sa uspokojuje s minimálnym základným kapitálom stanoveným aplikovateľným právom, sa relativizuje aj význam ustanovenia švédskeho návrhu o tom, že základný kapitál v rozsahu presahujúcom minimálny základný kapitál postačuje pri vzniku spoločnosti splatiť len čiastočne, prípadne ekvivalentná povinnosť stanovená ohľadom jednotlivých peňažných vkladov do spoločnosti.⁴⁵³ Požiadavku čiastočného splatenia všetkých peňažných vkladov a úplného splatenia nepeňažných vkladov pred vznikom spoločnosti možno opätovne považovať skôr za cenu za dosiahnutie politického kompromisu medzi členskými štátmi s rôznymi a hlboko zakorenenými právnymi tradíciami v uvedenej otázke.

Z aspektu SPE ako čo najjednoduchšej právnej formy by bolo podľa nás vhodným riešením – keď už je minimálny základný kapitál nateraz aspoň prostredníctvom legislatívneho splnomocnenia pre členské štáty *condicio sine qua non* – stanoviť povinnosť splatiť minimálny základný kapitál výlučne v peňažných vkladoch a v celej výške pred vznikom spoločnosti a akúkoľvek ďalšiu úpravu spôsobu a lehôt splácania, vrátane modalít oceňovania nepeňažných vkladov, o ktorých sme pojednávali v predchádzajúcej kapitole, prenechať výlučne na stanovky spoločnosti. Naplnil by sa tým na jednej strane účel minimálneho základného kapitálu ako známky serióznosti a „vstupného poplatku“ na jednej strane a spoločníkom by sa poskytla dostatočná autonómia na vykonanie ďalšej úpravy v stanovách. Toto riešenie by vo vývoji projektu SPE nebolo ničím novým, obsahuje ho už návrh CREDA pripravený kruhom tvorcov samotnej idey SPE.

⁴⁵² V tomto zmysle porov. tiež HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 905.

⁴⁵³ Porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2010, č. 7, s. 339.

5.4 Plnenia v prospech spoločníkov SPE

5.4.1 Predmet regulácie

Ako sme už stručne naznačili v úvode tejto časti práce, pre právo spoločností kontinentálnej Európy je charakteristické, že plnenia spoločníkom môžu byť zo strany spoločnosti poskytované len za splnenia vopred daných kritérií. Tieto kritériá sú súčasťou noriem, ktoré naplňajú zásadu zachovania základného kapitálu. Sú vnímané ako nevyhnutný dôsledok charakteristickej črty kapitálových spoločností, oddelenia majtkovej sféry spoločníkov od majtkovej sféry spoločnosti.⁴⁵⁴

Prvý komplex noriem tejto oblasti spravidla určuje podmienky, za ktorých spoločníkom môže byť vyplatený zisk. Relevantná úprava týkajúca sa SPE bude predmetom nášho ďalšieho záujmu. Súčasťou tohto komplexu noriem sú spravidla aj zodpovednostné normy pre prípad, že zisk bude spoločníkom vyplatený v rozpore s aplikovateľnými predpismi. Na účely tejto práce ich ponecháme stranou.

Druhý komplex noriem, často spočívajúci len v jednoduchom zákonom ustanovení, je vyjadrením jednej zo základných zásad práva kontinentálnoprávnej tradície práva kapitálových spoločností, zákazu vrátenia vkladov spoločníkom. Tento zákaz je imanentný koncepcii základného kapitálu ako vyjadreniu reálnej majtkovej masy, ktorú spoločníci poskytujú (trvale) k dispozícii spoločnosti. V niektorých podobách uvedený zákaz, či už prostredníctvom explicitných zákonných ustanovení alebo rozvinutý judikatúrou, naberá širšiu pôsobnosť a zahŕňa akékoľvek finančne ocniteľné výhody, ktoré spoločnosť poskytuje spoločníkom, nie len z tej „majtkovej masy“, ktorej vyjadrením je základný kapitál ale z akéhokoľvek majtku spoločnosti, s výnimkou tých, ktoré sú explicitne pripustené.⁴⁵⁵ V návrhoch nariadenia o SPE explicitný zákaz vrátenia vkladov nenachádzame. Predmetom skúmania preto bude aj to, do akej miery môže SPE obvyklým spôsobom⁴⁵⁶ poskytovať plnenia v prospech spoločníkov aj z tej majtkovej masy, ktorá je krytá základným kapitálom.

⁴⁵⁴ Nemecká doktrína hovorí o *Trennungsprinzip*, v britskom práve spoločností toto oddelenie charakterizuje metaforický výraz *corporate veil*.

⁴⁵⁵ Porov. napríklad rakúsku koncepciu, v ktorej sa rozlišuje *weites Entnahmeverbot* a *enges Verbot der Einlagenrückgewähr*. Porov. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 86-89.

⁴⁵⁶ Teda mimo zníženia základného kapitálu prípadne iných formalizovaných postupov.

5.4.2 Definícia plnení v prospech spoločníkov

Pozoruhodnosťou návrhu Komisie je široká definícia plnení v prospech spoločníkov⁴⁵⁷ v článku 2 ods. 1 písm. b).⁴⁵⁸ Za takéto plnenia sa považujú akékoľvek finančné výhody (prospech), ktoré spoločník získa priamo alebo nepriamo z SPE na základe ním držaných podielov,⁴⁵⁹ vrátane prevodu peňazí alebo majetku,⁴⁶⁰ ale aj vzniku dlhu. Článok 2 ods. 2 návrhu Komisie ďalej vysvetľuje, že takéto plnenia sa môžu uskutočniť prostredníctvom kúpy majetku, odkúpenia alebo iného spôsobu nadobudnutia podielov zo strany SPE alebo akýmkoľvek iným spôsobom.

Z dikcie článku 2 ods. 1 písm. b) návrhu Komisie – „na základe ním držaných podielov“ – by bolo možné usúdiť, že plnenia poskytnuté spoločníkovi nie v tejto jeho kvalite ale napríklad ako zmluvnému partnerovi, dodávateľovi, by pod definíciu plnení v prospech spoločníkov nespádali. Keď sa však toto ustanovenie vníma aj v kontexte článku 2 ods. 2 návrhu Komisie, záver je skôr taký, že sa mali na mysli akékoľvek plnenia. Zjednodušene povedané, všetko čo spoločnosť poskytla spoločníkovi za takých podmienok, za akých by to neposkytla tretej osobe, sa považuje za plnenie v prospech spoločníkov na účely analyzovaného ustanovenia. Kritériom v prípadoch, kedy spoločník nebude dostávať od spoločnosti plnenia formálne vo svojej kvalite spoločníka, by tak boli bežné trhové pomery (*Drittvergleich, arm's length*).⁴⁶¹

Princíp bežných trhových pomerov viac-menej zavádza do ustanovenia článku 2 ods. 1 písm. b) pre všetky prípady návrh Parlamentu keď spod definície plnenia v prospech spoločníkov vylučuje tie, ktoré sú vyvážené plnohodnotným nárokom.⁴⁶²

Francúzsky návrh v článku 2 ods. 1 písm. c) obsahovo preberá definíciu návrhu Komisie a zlučuje ju do jediného ustanovenia. V tejto podobe v zásade ustanovenie

⁴⁵⁷ Anglicky: *distribution*, nemecky: *Ausschüttung*, francúzsky: *distribution*, česky: plnění ve prospěch společníků. Slovenská jazyková verzia hovorí nie úplne najšťastnejšie o „rozdelení dividend“.

⁴⁵⁸ Návrh CREDA ani Teichmannov návrh definíciu neposkytujú. Tým, že vylučujú vnútroštátne právo čo i len ako subsidiárny prameň práva, vymedzenie pojmu by sa muselo uskutočniť autonómne na európskej úrovni, za použitia tých princípov, ktoré oba návrhy uvádzajú ako subsidiárny prameň práva.

⁴⁵⁹ Nemecký text „aufgrund der von ihm gehaltenen Anteile“, o ktorý sa opierame, je podľa nás presnejší ako slovenská verzia „vo vzťahu k podielom, ktoré má v držbe“.

⁴⁶⁰ Namiesto majetku uvádzajú pomerne ojedinele nehnuteľnosti nemecká verzia (*Immobilien*) a talianska verzi (*immobili*). Komparáciou s ostatnými jazykovými verziami možno v tomto prípade hovoriť o nesprávnom preklade. Vzhľadom na to, že sa jedná len o demonštratívny výpočet, závažnosť tejto diferencie nie je až taká veľká.

⁴⁶¹ Porov. HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR*. 2008, č. 17, s. 906-907 alebo JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 66-67.

⁴⁶² „...balanced by a full claim to compensation or reimbursement“. Porov. Čl. 2 ods. 1 písm. b) (pozmeňovací návrh 10) návrhu Parlamentu.

ostáva vo všetkých nasledujúcich kompromisných návrhoch predkladaných v Rade.⁴⁶³ Pozmeňovací návrh Parlamentu si Rada neosvojila.

Široká definícia plnení v prospech spoločníkov akoby suplovala rozvinuté predpisy kapitálovej ochrany, ktoré v návrhu Komisie ale aj v neskorších kompromisných návrhoch nie sú obsiahnuté. Plnenia v prospech spoločníkov sa môžu poskytnúť len na základe príslušného testu finančného stavu spoločnosti (bilančný test, solvenčný test alebo ich kombinácia),⁴⁶⁴ spoločníci o nich musia rozhodnúť uznesením⁴⁶⁵ a v prípade nedobromyseľnosti sú povinní neoprávnene prijaté plnenia vrátiť.⁴⁶⁶

Kritizovaná je takáto široká definícia plnení v prospech spoločníkov najmä z pohľadu koncernových štruktúr a ich obvyklých nástrojov koncernových financií. *Cash-pooling*, *upstream loans* (úvery poskytované materskej spoločnosti) prípadne splácanie *downstream loans* (úverov poskytovaných materskou spoločnosťou) by z pohľadu širokej definície plnení v prospech spoločníkov mohli byť problematické.⁴⁶⁷ Aj s týmto cieľom pravdepodobne Parlament navrhoval vyňatie spod definície tých plnení, ktoré sú vyvážené plnohodnotným nárokom. Praktický dosah zúženia definície, ako to navrhoval Parlament, by mohol byť pomerne citelný aj v ostatných prípadoch, keď sa zoberie do úvahy, že v znení návrhu Komisie ako aj kompromisných návrhov je na každé plnenie v prospech spoločníkov potrebné zachovať formálny postup, ktorý sme načrtli. Ako sme však uviedli, návrh Parlamentu nenašiel v Rade odozvu.

Ako platí, že definícia plnení v prospech spoločníkov v projekte SPE pomyselne vyvažuje rozvinuté predpisy kapitálovej ochrany, ktoré projekt minimálne v znení návrhu Komisie neobsahuje, tak isto možno tvrdiť, že túto funkciu má aj voči explicitnému zákazu vrátenia vkladov, ktorý, ako sme uviedli, návrh nariadenia o SPE

⁴⁶³ Švédsky návrh ešte k možným spôsobom získania finančného prospechu doplnil ku kúpe majetku aj jeho predaj. V znení švédskeho návrhu čl. 2 ods. 1 písm. c) teda zneje: „distribution“ means any financial benefit derived directly or indirectly from the SPE by a member, in relation to the units held by him, including any transfer of Money or property. Distributions may take the form of a dividend, be made through a purchase or sale of property, redemption or other kind of acquisition of units by the SPE or by any other means.

⁴⁶⁴ Porov. čl. 21 návrhu Komisie a kompromisných návrhov predložených v Rade.

⁴⁶⁵ Porov. čl. 27 ods. 1 písm. e) návrhu Komisie, čl. 28 ods. 1 písm. e) kompromisných návrhov predkladaných v Rade.

⁴⁶⁶ Porov. čl. 22 návrhu Komisie a kompromisných návrhov predkladaných v Rade. Zodpovednosť členov orgánov SPE za porušenie povinností v súvislosti s plneniami v prospech spoločníkov sa spravuje vnútroštátnym právom.

⁴⁶⁷ Porov. BARNEVELD, J. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 92-95.

neobsahuje. Textu návrhu Komisie, stanovuje v článku 21 ods. 1 veľmi rudimentárne základné kritérium, pri splnení ktorého sú plnenia v prospech spoločníkov dovolené – aktíva SPE (*assets*) musia po poskytnutí plnenia v plnom rozsahu kryť pasíva SPE (*liabilities*); text návrhu pojmy aktív a pasív riadne nedefinuje, len z jeho dôvodovej správy je zrejmé, že jeho úmyslom je odkázať na príslušné európske účtovné predpisy.⁴⁶⁸ Na druhej strane, článok 24 návrhu Komisie obsahuje osobitný postup, ktorý treba zachovať pri znižovaní základného kapitálu. Výkladom týchto dvoch ustanovení sa dospieva k záveru, že vrátiť spoločníkom vklady, je možné len týmto osobitným postupom zníženia základného kapitálu, tak, ako je to obvyklé aj v úprave vnútroštátnych právnych foriem kontinentálnej Európy. Otázka samozrejme stráca na relevancii v prípade, ak základný kapitál SPE činí jedno euro. Francúzsky návrh a po jeho príklade aj ostatné kompromisné návrhy predložené v Rade základné pravidlo prípustnosti plnení v prospech spoločníkov v článku 21 ods. 1 rozvádzajú tak, že je zrejmé, že takými plneniami sa nemôže siahnúť na základný kapitál SPE. V tomto ohľade mu za inšpiráciu slúžil zjavne článok 15 ods. 1 písm. a) druhej obchodnej smernice.⁴⁶⁹

5.4.3 Bilančné a solvenčné testy

Tradičným kritériom práva spoločností v Európe, na základe ktorého sa posudzuje prípustnosť plnení pre spoločníkov, sú bilančné testy. Už z názvu je zrejmé, že vychádzajú z účtovnej závierky spoločnosti, presnejšie z jej súvahy. Existujú v rôznych podobách a možno ich označiť za charakteristickú črtu európskej tradície práva spoločností.⁴⁷⁰

Na úrovni európskeho práva spoločností nachádza bilančný test vyjadrenie v článku 15 druhej obchodnej smernice. Podľa ods. 1 písm. a) tohto článku sa plnenia

⁴⁶⁸ Porov. návrh Komisie, dôvodová správa, s. 8, ktorá uvádza štvrtú obchodnú smernicu a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem (Ú.v. ES L 243, 11.9.2002, s. 1).

⁴⁶⁹ K diskusii o tejto problematike porov. BARNEVELD, J. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 89-90; HADDING, W.; KIESSLING, E. *WM*. 2009, s. 148-149; JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE)*. s. 67-71; KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 95-97 alebo SIEMS, M.; HERZOG, L.; ROSENHÄGER, E. *EBOR*. 2011, č. 1, s. 158-160.

⁴⁷⁰ K bližšej analýze bilančných testov „európskej tradície“ porov. napr. RICKFORD, J. *Legal Approaches to Restricting Distributions to Shareholders : Balance Sheet Tests and Solvency Tests*. *EBOR*. 2006, č. 1, s. 146-171.

v prospech spoločníkov⁴⁷¹ nesmú poskytovať v prípade, pokiaľ ku dňu skončenia posledného účtovného obdobia čisté obchodné imanie vyplývajúce z ročnej účtovnej závierky spoločnosti, alebo jej čisté obchodné imanie po poskytnutí plnenia v prospech spoločníkov klesne pod výšku základného kapitálu spoločnosti spolu s rezervnými fondmi, ktoré nie je možné podľa právnych predpisov alebo stanov spoločnosti rozdeliť (test čistých aktív, *net assets test*). Poskytovanie plnení v prospech spoločníkov je ďalej ods. 1 písm. c) tohto článku obmedzené na plnenia z akumulovaného zisku spoločnosti, t.j. hospodársky výsledok posledného skončeného účtovného obdobia vykázaného v účtovnej závierke zvýšený o nerozdelený zisk z predchádzajúcich rokov a platby z rezervných fondov, ktoré sú na to určené a znížený o neuhradené straty z predchádzajúcich rokov a príspevky do povinne vytváraných rezervných fondov (test akumulovaného zisku, *running account profits test*).⁴⁷² Bilančný test, presnejšie dva bilančné testy v podobe druhej obchodnej smernice, obsahuje aj v slovenské a aktuálne účinné české právo spoločnosti s ručením obmedzeným.⁴⁷³ V tomto ohľade predstavujú oba právne poriadky opätovne presahujúcu implementáciu druhej obchodnej smernice.

Bilančný test v podobe pravidla, že rozdeliť medzi spoločníkov možno iba akumulovaný zisk (*running account profits test*), t.j. bez testu čistých aktív, je tiež súčasťou britskej *private company*⁴⁷⁴ a v takejto podobe ho upravuje v súvislosti so spoločnosťou s ručením obmedzeným aj český ZOK.⁴⁷⁵ Redukcia na test akumulovaného zisku je pochopiteľná v prípade, že základnému kapitálu sa nepripisuje žiadna významnejšia funkcia, hlavne z pohľadu ochrany veriteľov, prípadne že povinnosť jeho obligatórnej tvorby fakticky neexistuje, podobne ako je tomu vo Veľkej Británii, v Českej republike na základe ZOK prípadne v iných štátoch.⁴⁷⁶ Hlavnou zložkou bilančného testu v podobe testu čistých aktív v znení druhej obchodnej smernice, je totiž práve povinne vytváraný základný kapitál, plniaci funkciu „tľmiča“, keď sa započítava do pasív spoločnosti. Vyplýva to z funkcie, aká sa tradične základnému kapitálu spoločnosti prikladala a predstavuje rozvinutie zásady zachovania základného kapitálu.

⁴⁷¹ Presný rozsah plnení v prospech spoločníkov druhá obchodná smernica nedefinuje, v článku 15 ods. 1 písm. d) demonštratívne uvádza „najmä výplatu dividend a úrokov spojených s akciami“.

⁴⁷² Porov. čl. 15 ods. 1 písm. c) druhej obchodnej smernice.

⁴⁷³ § 123 ods. 2 českého OBZ, § 123 ods. 2 slovenského OBZ.

⁴⁷⁴ Porov. článok 830 ods. 1 a 2 britského Companies Act 2006.

⁴⁷⁵ § 161 ods. 4 českého ZOK.

⁴⁷⁶ K tejto problematike porov. kapitolu 5.2.

Kritika bilančných testov v podobe kontinentálnej Európy akcentuje najmä neunifikovanosť účtovných predpisov, ktoré sú základom zostavovania ročných účtovných závierok,⁴⁷⁷ hospodársku neodôvodnenosť zohľadňovania základného kapitálu v rámci testu čistých aktív, skutočnosť, že bilančné testy ako také nie sú schopné adekvátnym spôsobom zohľadniť očakávaný budúci vývoj v spoločnosti a jej likviditu a nákladnosť súvisiacu s bilančnými testami (najmä v súvislosti s potrebou odborného účtovného poradenstva).⁴⁷⁸

Na druhej strane, pozitívum bilančných testov ako kritéria prípustnosti plnení v prospech spoločníkov sa vidí v skutočnosti, že v rámci spoločnosti poskytujú objektivizovateľný základ pre prípustnosť plnení v prospech spoločníkov práve tým, že vychádzajú z účtovnej závierky spoločnosti.⁴⁷⁹ K ochrane veriteľov majú tiež prispievať princípy zostavovania účtovných závierok, ktoré nachádzajú vyjadrenie aj v bilančných testoch, najmä princíp opatrnosti a porovnateľnosti.⁴⁸⁰ Dodaj treba, že tieto ale aj iné princípy, ktoré boli tradične vodiacim elementom pri zostavovaní účtovných závierok, v súčasnosti najmä vplyvom medzinárodného účtovného práva majú svoje limity.⁴⁸¹ Nezanedbateľným je aj argument, že bilančný test pozostávajúci z testu čistých aktív, môže viesť k záveru, že plnenia v prospech spoločníkov sú neprípustné, hoci by nespôsobili insolvenčiu spoločnosti.⁴⁸²

Základnou myšlienkou testov platobnej schopnosti, teda solvenčných testov,⁴⁸³ je, že spoločnosť môže poskytovať plnenia v prospech spoločníkov, ak ich poskytnutie nebude viesť k insolvenčii spoločnosti. Možno ich definovať ako „výpočty zamerané do budúcnosti a založené na *cash-flow* s cieľom odôvodniť aktuálne odčerpanie

⁴⁷⁷ Aj harmonizácia vykonaná príslušnými obchodnými smernicami, najmä štvrtou obchodnou smernicou, dáva štátom pomerne značný manévrovací priestor. Rovnako skutočnosť, že medzinárodné účtovné štandardy IFRS môže členský štát predpísať resp. dovoliť aplikovať aj tým spoločnostiam, ktoré nevystupujú na kapitálovom trhu. Porov. napr. KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE*. s. 91.

⁴⁷⁸ Porov. napr. RICKFORD, J. *EBOR*. 2006, č. 1, s. 164-171 alebo ENRIQUES, L.; MACEY, J. *Cornell Law Review*. 2001, č. 6, s. 1196-1197.

⁴⁷⁹ Porov. WÜSTEMANN, J.; BISCHOF, J.; KIERZEK, S. *Internationale Gläubigerschutzkonzeptionen*. *BB. Beilage*. 2007, č. 5, s. 16-17.

⁴⁸⁰ K princípom porov. napr. PELIKÁNOVÁ, I. et al. *Obchodní právo*. 1. díl. s. 448-450.

⁴⁸¹ Porov. napr. Winterova správa, s. 79.

⁴⁸² Porov. *ibid.* s. 87-88.

⁴⁸³ Porov. k úprave rozšírenej v štátoch USA napr. ČERNÁ, S. *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 820-821 alebo MARX, P. *Der Solvenztest zur Regulierung von Ausschüttungen im amerikanischen Recht*. *DZWIR*. 2006, č. 10, s. 401-406.

likvidity“.⁴⁸⁴ Solvenčné testy teda viac zohľadňuje aktuálnu likviditu spoločnosti a prognózu jej vývoja, v kontexte podnikateľského zámeru a plánu spoločnosti do budúcnosti,⁴⁸⁵ namiesto skôr statického zobrazenia likvidity, ktoré je obsahom súvahy spoločnosti.

Problémom solvenčných testov je, aké budúce príjmy a výdavky spoločnosti sú relevantné na posúdenie platobnej schopnosti spoločnosti na účely testu. Spravidla sa za relevantné berie obdobie jedného roka alebo jedného ekonomického cyklu, čo tiež nie je uzavretý pojem. Platobná schopnosť spoločnosti na účely testu nemusí nevyhnutne znamenať, že spoločnosť je v každom okamihu schopná ihneď splatiť všetky pohľadávky. Základom je spravidla obvyklý platobný styk, pri zohľadnení obvyklých lehôt splatnosti. Výsledkom solvenčného testu je potvrdenie riadiaceho orgánu spoločnosti, solvenčné potvrdenie (certifikát), ktoré je podkladom na poskytnutie plnení v prospech spoločníkov.⁴⁸⁶

Solvenčným testom možno vytknúť, že väčšia miera subjektivity a arbitrability je ich imanentnou charakteristikou. Zníženú právnu istotu, ktorá by mohla byť spôsobená subjektívnejším charakterom solvenčného testu, sa preto právne poriadky, ktoré solvenčný test v nejakej podobe upravujú, snažia vyvážiť sankciami a osobným ručením členov riadiaceho orgánu, ktorí vystavili solvenčné potvrdenie, za plnenia poskytnuté na základe neodôvodnených prognóz.⁴⁸⁷

Ako uvádza *Rickford*, „existuje pokušenie a pri právnikoch pravdepodobne prirodzený sklon definovať platobnú schopnosť ako prebytok aktív nad pasívami, čo nás privádza späť k „opatrovateľke“ v podobe súvahy.“⁴⁸⁸ Do akej miery je medzi platobnou schopnosťou na jednej strane a prebytkom aktív v optike súvahy spoločnosti na druhej strane skutočný rozdiel, závisí podľa *Rickforda* od toho, akým spôsobom sa „aktíva“ a „pasíva“, na účely solvenčného testu, definujú prípadne aké rôzne okolnosti, vrátane tých, ktoré nastanú v budúcnosti, ktoré sa len očakávajú alebo sú podmienené, sa na účely posúdenia platobnej schopnosti spoločnosti na nasledujúce obdobie použijú.

⁴⁸⁴ Porov. FUCHS, M.; STIBI, B. Solvenztest als Grundlage der Ausschüttungsbemessung – Anforderungen und betriebswirtschaftliche Gestaltungsmöglichkeiten. *BB. Beilage*. 2007, č. 5, s. 19.

⁴⁸⁵ Porov. SCHÖN, W. Balance Sheet Tests or Solvency Tests – or Both? *EBOR*. 2006, č. 2, s. 189.

⁴⁸⁶ Porov. napr. JUNGMANN, C. Solvenztest versus Kapitalschutzregeln : Zwei Systeme im Spannungsfeld von Gläubigerschutz und Finanzierungsfreiheit der Kapitalgesellschaft. *ZGR*. 2006, č. 5, s. 650-651.

⁴⁸⁷ Porov. WÜSTEMANN, J; BISCHOF, J.; KIERZEK, S. *BB. Beilage*. 2007, č. 5, s. 18 alebo JUNGMANN, C. *ZGR*. 2006, č. 5, s. 665-672.

⁴⁸⁸ Porov. RICKFORD, J. *EBOR*. 2006, č. 1, s. 171.

Nie je vylúčené obsah pojmu „aktív“ a „pasív“ na účely solvenčného testu naplniť čisto výsledkami účtovnej závierky spoločnosti. Význam konkrétneho solvenčného testu by sa tak do istej miery však redukoval. Na druhej strane, člen riadiaceho orgánu konajúci s náležitou starostlivosťou pri posudzovaní platobnej schopnosti spoločnosti v rámci solvenčného testu pravdepodobne nikdy nemôže nevziať do úvahy aj súvahu spoločnosti.⁴⁸⁹

Uvedené prelínanie testu čistých aktív a solvenčných testov vidieť aj v predpisoch členských štátov, ktoré nejakú podobu solvenčného testu upravujú. Solvenčný test sa spravidla nevyskytuje ako jediné kritérium na posúdenie prípustnosti plnení v prospech spoločníkov, prípadne nie je úplne „oslobodený“ od elementov, ktoré majú základ v súvahe spoločnosti. Väčšina štátov USA ako aj odporúčanie Winterovej správy⁴⁹⁰ kombinujú solvenčný test s bilančným testom aspoň v podobe rudimentárneho testu čistých aktív vyjadrenom jednoduchou vetou, že hodnota aktív musí preyšovať hodnotu pasív spoločnosti.⁴⁹¹ Z uvedeného vyplýva, že vo všeobecnej rovine bilančné testy nemožno stavať do kategorického protikladu voči solvenčným testom. Vhodne zvolený bilančný test skôr solvenčné testy dopĺňa.

5.4.4 Testy prípustnosť plnení v prospech spoločníkov v projekte SPE

Návrh CREDA neobsahuje vlastné normy týkajúce sa prípustnosti plnení v prospech spoločníkov. Z kontextu ostatných ustanovení, najmä článku 28 návrhu CREDA, ktorý nedovoľuje, aby vlastný kapitál SPE klesol pod základný kapitál,⁴⁹² možno dovodiť, že návrh koncepčne predpokladá ako základné pravidlo posudzovania prípustnosti plnení v prospech spoločníkov bilančný test čistých aktív v takom rozsahu, v akom ho upravuje druhá obchodná smernica, teda v ktorom jednu z hlavných zložiek tvorí základný kapitál SPE.

Explicitnú vlastnú úpravu prináša článok 25 Teichmannovho návrhu. Pravidlom je opätovne bilančný test čistých aktív: plnenia sú prípustné v prípade, že aktíva spoločnosti sú vyššie než základný kapitál SPE. „Siahnuť“ na základný kapitál

⁴⁸⁹ Porov. RICKFORD, J. *EBOR*. 2006, č. 1, s. 172-173.

⁴⁹⁰ Porov. Winterova správa, s. 87-88.

⁴⁹¹ Ku kritike porov. JUNGSMANN, C. *ZGR*. 2006, č. 5, s. 657-661 alebo CHOBOLA, T. *Právnik*. 2006, č. 7, s. 801.

⁴⁹² Toto pravidlo „*recapitalize or liquidate*“ je jednou z tradičných súčastí predpisov zachovania kapitálu kontinentálnej Európy.

umožňuje odsek 2 tohto ustanovenia stanovením solvenčného testu, teda v prípade, ak riadiaci orgán SPE vystaví solvenčné potvrdenie, že aj po poskytnutí plnení v prospech spoločníkov bude SPE schopná riadne splácať svoje záväzky po dobu jedného roka. Ak sa takéto potvrdenie ukáže ako nepravdivé, členovia riadiaceho orgánu sú spoločne a nerozdielne zodpovední voči veriteľom SPE za spôsobené škody. Zodpovednosť členov riadiaceho orgánu je vylúčená v prípade, ak pri vystavení solvenčného potvrdenia postupovali s náležitou starostlivosťou, najmä ak finančné ťažkosti spoločnosti vznikli z dôvodov, ktoré neboli predvídateľné v čase vystavenia solvenčného potvrdenia.

Základným pravidlom pre posudzovanie prípustnosti plnení v prospech spoločníkov SPE podľa návrhu Komisie je opäť bilančný test, aj keď len v elementárnej podobe testu čistých aktív. Podľa článku 21 ods. 1 musia aktíva SPE po poskytnutí plnení v prospech spoločníkov v plnej miere pokrývať jej pasíva. SPE rovnako nemôže poskytovať plnenia z tých rezervných fondov, ktoré sú na základe stanov SPE nerozdeliteľné.⁴⁹³ Ako sme už uviedli, detaily tohto bilančného testu a hlavne definíciu aktív a pasív návrh Komisie nepodáva. Len z dôvodovej správy k nemu vyplýva, že uvedené pojmy návrh Komisie chápe v zmysle príslušných európskych predpisov.⁴⁹⁴

Podľa návrhu Komisie môžu stanovy ďalej, popri uvedenom bilančnom teste, poskytnutie plnení v prospech spoločníkov SPE viazať na vypracovanie solvenčného potvrdenia, v ktorom riadiaci orgán potvrdí, že SPE bude po dobu jedného roka schopná plniť svoje záväzky v termíne splatnosti pri normálnom chode podnikania. Detaily týkajúce sa solvenčného potvrdenia, v prípade, že ho stanovy požadujú, sú obligatórnou súčasťou stanov. Solvenčné potvrdenie podľa návrhu Komisie je predmetom zverejnenia v zmysle prvej obchodnej smernice.

Návrh Parlamentu uvedenú koncepciu, aj v nadväznosti na zmenu režimu minimálneho základného kapitálu SPE, dopĺňa. V súlade s tradičnou európskou doktrínou spresňuje test čistých aktív a dodáva, že plnenie je možné poskytnúť v prospech spoločníkov len v tom prípade, ak aktíva spoločnosti nebudú po jeho poskytnutí nižšie než minimálny základný kapitál SPE.⁴⁹⁵ Ako sme uviedli, základný

⁴⁹³ Priamo návrh Komisie nepredpisuje SPE žiadne takéto rezervy vytvárať.

⁴⁹⁴ Štvrtá obchodná smernica; Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem (Ú.v. ES L 243, 11.9.2002, s. 1).

⁴⁹⁵ Porov. čl. 21 ods. 1 (pozmeňovací návrh 25) návrhu Parlamentu.

kapitál SPE podľa návrhu Parlamentu mal byť najmenej 8.000 eur. V prípade, že by stanovy SPE upravili obligatórny solvenčný test, návrh Parlamentu pripúšťal minimálny základný kapitál aj vo výške 1 euro.⁴⁹⁶ Zrieknutie sa konštrukcie povinne vytváraného základného kapitálu tak návrh Parlamentu, na rozdiel od bezpodmienečnej úpravy návrhu Komisie, podmieňuje práve solvenčným testom. Je zrejmé, že pri SPE, ktorá relevantný základný kapitál nemusí vytvárať, veľký zmysel jeho zohľadňovanie v teste čistých aktív nemá. Dodatočný test, ktorý návrh Parlamentu do bilančného testu zaviedol, v takomto prípade fakticky nenájde uplatnenie. Zjednodušene povedané, ochrana veriteľov resp. prípustnosť plnení spoločníkom je v dôsledku návrhu Parlamentu alternatívne založená buď na čistom bilančnom teste, v ktorom dôležitú rolu zohráva základný kapitál alebo na solvenčnom teste v prípade, že základný kapitál SPE nevytvára.

Rozvinutie bilančného testu po vzore článku 15 druhej obchodnej smernice, zakotvujúc test čistých aktív spolu s testom akumulovaného zisku, prináša francúzsky návrh. Základom posúdenia prípustnosti poskytovania plnení spoločníkom je tak ročná účtovná závierka spoločnosti. Plnenia v prospech spoločníkov nemožno poskytnúť vtedy, ak na základe ročnej účtovnej závierky sú alebo v dôsledku plnení by čisté aktíva SPE klesli pod základný kapitál spolu s rezervami, ktoré podľa vnútroštátneho práva registrového sídla SPE alebo stanov SPE nemožno rozdeliť. Poskytnuté plnenia rovnako nemôžu prevýšiť zisk vykázaný v účtovnej závierke spolu s nerozdeliteľným ziskom z minulých rokov, od ktorého sa odpočítajú neuhradené straty z minulých rokov a platby z alebo do príslušných rezervných fondov v súlade s vnútroštátnym právom registrového sídla SPE a jej stanovami. V tomto ohľade stanovuje francúzsky návrh prísnejšie kritériá než návrh Komisie a SPE prispôbuje úprave, ktorá je prostredníctvom implementovaného práva platná pre akciové spoločnosti členských štátov. Rozhodnutie o tom, či sa bude vyžadovať aj solvenčný test (v podobe, v akej ho predpokladal už návrh Komisie) sa z tvorcu stanov presúva vo forme legislatívneho splnomocnenia na členské štáty. Solvenčný test nemá bilančné testy francúzskeho návrhu nahradiť, členské štáty ich môžu požadovať len popri týchto bilančných testoch.

Český návrh v článku 21 koncepcne pravidlá francúzskeho návrhu nemení. Test akumulovaného zisku dopĺňa ustanovením, že relevantným je preňho posledná účtovná

⁴⁹⁶ Porov. čl. 19 ods. 4 (pozmeňovací návrh 33) návrhu Parlamentu.

závierka pred poskytnutím plnení spoločníkom. Pravidlá o solvenčnom teste, ktorý môžu, podobne ako vo francúzskom návrhu, vyžadovať členské štáty, dopĺňa tak, že solvenčné potvrdenie musí riadiaci orgán SPE podpísať aspoň 15 dní pred poskytnutím plnenia v prospech spoločníkov. Z poznámok k ustanoveniu článku 22 českého návrhu je zrejme, že medzi členskými štátmi nepanovala jednotnosť o vzájomnom vzťahu solvenčného testu a bilančného testu.⁴⁹⁷ Kým niektoré členské štáty požadovali obligatórne oba druhy testov, iné boli toho názoru, že členské štáty by mali mať právo určiť len jeden druh: buď bilančný test alebo solvenčný test, ale nie oba súčasne.

Rovnakú koncepciu a kombináciu bilančných a solvenčného testu zachováva aj švédsky návrh. Znenie bilančných testov terminologicky spresňuje, nemeniac ich podstatu. V článku 21 ods. 4 ďalej podrobnejšie upravuje, čo má byť obsahom solvenčného potvrdenia ako výsledku solvenčného testu. Má to byť potvrdenie o tom, že „na základe úplného preskúmania záležitostí a vyhládok SPE si členovia orgánov SPE vytvorili odôvodnený názor, že SPE bude schopná platiť svoje dlhy v lehote splatnosti v rámci normálneho priebehu podnikania po dobu jedného roka od dátumu navrhovaného plnenia v prospech spoločníkov.“⁴⁹⁸ Solvenčné potvrdenie v znení švédskeho návrhu musia členovia riadiaceho orgánu podpísať 15 dní pred rozhodovaním spoločníkov o výplate plnení.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje otázka, akým spôsobom sa v projekte SPE kombinuje kritérium posudzovania prípustnosti plnení v prospech spoločníkov založené na bilančných testoch s kritériom založenom na solvenčnom teste. Bilančné testy, ako základ na posúdenie tejto otázky, reflektujú aktuálny stav európskeho práva spoločností a konsenzus, ktorý bolo v tejto otázke možné doteraz medzi členskými štátmi dosiahnuť. Ich odstránenie, uvoľnenie alebo úplné nahradenie solvenčným testom, napriek diskusiám už v súvislosti s reformou druhej obchodnej smernice, sa nateraz ukazuje, z dôvodu nemožnosti nájsť kompromis, ako nedosiahnuteľné.

Z uvedeného pohľadu možno vnímať aj prístup návrhu Komisie, ktorý rozhodnutie o tom, či bude kritériom na posudzovanie výplaty v prospech spoločníkov aj solvenčný test, prenechalo úplne na tvorcu stanov konkrétnej SPE. Z pohľadu

⁴⁹⁷ Porov. český návrh, s. 20, pozn. 43.

⁴⁹⁸ „...the management body must certify in writing that, having made full inquiry into the affairs and prospects of the SPE, the directors have formed the reasonable opinion that SPE will be able to pay its debts as they fall due in the normal course of business in the year following the date of the proposed distribution.“

ochrany veriteľov má táto koncepcia slabé miesto v tom, že rovnako ako môžu spoločníci SPE solvenčný test v stanovách zaviesť, ho môžu neskoršou zmenou stanov aj odstrániť. Záruka, poskytovaná veriteľom takouto koncepciou, má preto pochopiteľne svoje limity.⁴⁹⁹ Z uvedeného pohľadu sa javí pochopiteľné, že rozhodnutie o tom, či sa pre SPE bude vyžadovať aj solvenčný test, sa zveruje normotvorcovi s kompetenciou stanovovať pre SPE kogentné normy. Francúzsky návrh uvedenú otázku prostredníctvom legislatívneho splnomocnenia zveruje členským štátom.⁵⁰⁰ V prípade európskej právnej formy, ktorá by mala byť jednotná naprieč všetkými členskými štátmi, možno takéto riešenie, na rozdiel od práva harmonizujúceho vnútroštátne právne formy, vidieť len ako suboptimálne a otvárajúce cestu aj v tejto otázke pre SPE 27 podôb.

Pomerne vyvážený kompromis medzi bilančným testom založeným na tradičnom chápaní kapitálovej ochrany a koncepciou solvenčného testu by v principiálnej rovine mohol predstavovať návrh Parlamentu, ktorý kogentným solvenčným testom podmieňuje prípustnosť „jednoeurovej“ SPE. V konkrétnostiach si ale oprávnene možno položiť otázku, či základný kapitál v hodnote 8.000 eur predstavuje tak zásadnú zmenu vo finančnej kondícii spoločnosti, aby práve táto hranica bola dôvodom na systémovú zmenu kritérií, podľa ktorých sa prípustnosti plnení v prospech spoločníkov posudzuje.⁵⁰¹

V súvislosti s SPE časť odbornej verejnosti predostiera požiadavku, aby bol solvenčný test – popri bilančných testoch – obligatórny. Spravidla sa uvádzajú dva dôvody. Prvý vychádza zo skutočnosti, že test čistých aktív bez akéhokoľvek základného kapitálu stráca svoju charakteristickú črtu. Druhým dôvodom je diverzita bilančných testov, ktoré sú síce formálne rovnaké, obsahovo ale, vzhľadom na rôzne účtovné štandardy, nie.⁵⁰²

Voči koncepcii, ktorá by povinnú kombináciu bilančných testov so solvenčným testom predpisovala pre všetky SPE už na rovine európskej, alebo ktorá by to umožnila členským štátom pre SPE majúce registrované sídlo na ich území, možno namietat „preťaženie“ právnej formy SPE. Väčšina vnútroštátnych právnych foriem členských

⁴⁹⁹ Porov. v tomto zmysle napr. BACHNER, T.; LEMANSKA, E.; HORWATH, O. *ecolex*. 2008, č. 10, s. 825 alebo FELTL, C. *SWK*. 2008, č. 4, s. W160.

⁵⁰⁰ Porov. Winterova správa, s. 81.

⁵⁰¹ Porov. BARNEVELD, J. In ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE)*. s. 91.

⁵⁰² Porov. KREJCI, H. *NZ*. 2008, č. 96, s. 370 alebo ANZINGER, H. *BB*. č. 43, s. 2610.

štátov, ba ani doposiaľ existujúce európske právne formy, takouto požiadavkou zaťažené nie sú.⁵⁰³ Na druhej strane, ťažko možno tvrdiť, že zohľadnenie očakávaného vývoja finančnej a hospodárskej situácie spoločnosti v súvislosti s poskytovaním plnení v prospech spoločníkov nie je obsiahnuté v miere starostlivosti, s ktorou musí riadiaci orgán (nie len) SPE konať aj v prípade, kedy formálnym kritériom na posudzovanie prípustnosti plnení v prospech spoločníkov, sú výlučne bilančné testy.⁵⁰⁴ Možná diverzita SPE v závislosti od toho, či by členské štáty využili legislatívne splnomocnenie francúzskeho návrhu a pre SPE s registrovým sídlom na vlastnom území solvenčný test stanovili ako povinný, rovnako ako „preťaženie“ SPE vyplývajúce z povinného solvenčného testu popri bilančných testoch, by sa tak prejavili skôr v rovine formálnej, než v rovine materiálnej. Každopádne by však aktuálna úprava tejto otázky v projekte SPE znamenala minimálne toľko, že by zakladatelia SPE museli popri nariadení o SPE skúmať aj aplikovateľnú vnútroštátnu úpravu, ktorá by mohla byť od štátu k štátu rozdielna. Prehľadnosť, jednoduchosť a hlavne jednota SPE ako právnej formy je preto redukovaná aj v tomto podstatnom bode.

Nie nepodstatnou záležitosťou tiež je, že bilančné testy v projekte SPE počnúc francúzskym návrhom predstavujú pomerne rozvinutú úpravu po vzore druhej obchodnej smernice. Samotný európsky právotvorca tak režim pôvodne zamýšľaný len pre akciové spoločnosti akoby kogentne rozširoval aj na „vlastnú“ súkromnú spoločnosť. Právom sa možno pýtať, či by členské štáty rovnaký spoločný prístup zvolili aj ohľadne požiadaviek kladených na vnútroštátne súkromné spoločnosti, najmä či by štáty s flexibilným právom súkromnej spoločnosti v tejto otázke dokázali obetovať flexibilitu, v ktorej je často základ príťažlivosti tej ktorej vnútroštátnej súkromnej spoločnosti, v prospech jednoty, podobne ako to vidieť v projekte SPE.

Aktuálny stav projektu SPE v otázke nastavenia kritérií pre prípustnosť plnení v prospech spoločníkov je odrazom aktuálneho stavu európskeho práva spoločností a krajnou hranicou, za ktorú členské štáty nie sú schopné zájsť a nájsť kompromis. Tento jav je v konečnom dôsledku vidieť v celom projekte SPE a legitimizuje otázku, položenú v úvode tejto práce, do akej miery by mohol byť projekt SPE pre prax prínosným.

⁵⁰³ V tomto zmysle porov. tiež HOMMELHOFF, P. *GLJ.* 2008, č. 6, s. 805 alebo SCHMIDT, J. *EWS.* 2008, č. 11, s. 460.

⁵⁰⁴ V tomto zmysle tiež HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHR.* 2010, č. 7, s. 340.

6. Sídlo európskej súkromnej spoločnosti

6.1 Registrové sídlo a skutočné sídlo ako hraničný ukazovateľ

Sídlo patrí medzi základné identifikátory obchodnej spoločnosti. Je vyjadrením umiestnenia spoločnosti v geografickom priestore. Spravidla sa určuje už v zakladateľskom dokumente⁵⁰⁵ a je predmetom zápisu do obchodného registra. Sídlo v tomto chápaní označujeme ako zapísané alebo registrované sídlo (*registered office*, *Satzungssitz*, *siège statutaire*).

Registrované sídlo ale nemusí nevyhnutne znamenať to miesto, kde spoločnosť vykonáva prevažnú časť svojich aktivít (*principal place of business*) alebo kde má spoločnosť ústredie ako miesto, odkiaľ je reálne riadená jej činnosť (*central administration*), teda kde je z geografického hľadiska spoločnosť vo vnímaní verejnosti lokalizovaná tak, že na tomto mieste je „viditeľná“. Takto vnímané sídlo sa nazýva skutočným sídlom (*Verwaltungssitz*, *siège réel*).⁵⁰⁶

Sídlo spoločnosti v širšom slova zmysle, zahŕňajúc tak registrované sídlo ako aj skutočné sídlo, je miestom, kde na seba narážajú dve základné internacionalistické doktríny, podľa ktorých sa určuje *lex societatis* – osobný štatút spoločnosti: inkorporačná teória a teória skutočného sídla.

Štáty riadiace sa inkorporačnou teóriou určujú osobný štatút spoločnosti podľa práva štátu, v ktorom bola spoločnosť založená. Hraničným ukazovateľom v tomto prípade je sídlo určené v zakladateľskom dokumente resp. zapísané v obchodnom registri, teda registrované sídlo.

Štáty riadiace sa teóriou skutočného sídla určujú osobný štatút spoločnosti podľa práva štátu, v ktorom sa nachádza skutočné sídlo spoločnosti vo vyššie uvedenom význame. Imanentným znakom teórie skutočného sídla je požiadavka umiestnenia registrového sídla v tom istom štáte, v akom sa nachádza skutočné sídlo spoločnosti. Spoločnosť, ktorá ma skutočné sídlo v štáte riadiacom sa teóriou skutočného sídla, hoci jej registrované sídlo je umiestnené v štáte inom, sa spravidla považuje za non subjekt.

⁵⁰⁵ Napríklad vo Veľkej Británii (registrované) sídlo nie je súčasťou zakladateľských dokumentov – porov. čl. 8 a 9 Companies Act 2006.

⁵⁰⁶ Bližšie k sídlu spoločnosti vo všeobecnosti, koncepcii registrového a skutočného sídla a problematike ich zhody porov. napr. PELIKÁNOVÁ, I. et al. *Obchodní právo*. 1. díl. s. 283-292.

Inkorporačná teória má pôvod vo Veľkej Británii v časoch, keď predstavovala koloniálnu veľmoc. Vychádzajúc z potrieb čo najefektívnejšej ochrany zámorských hospodárskych aktivít bolo jej cieľom zabezpečiť, aby zakladatelia spoločnosti neboli ani z právneho ani zo skutkového hľadiska podrobení žiadnej „nanútenej“ právnej úprave. Umožňovala založiť spoločnosť podľa domáceho, britského, práva a súčasne ju podrobiť ochrane tohto práva aj v mieste jej skutočnej činnosti, ďaleko za hranicami domovského štátu. Rovnako umožňovala slobodné preloženie skutočného sídla s garanciou právnej istoty spočívajúcej v tom, že rozhodné právo sa tým pre spoločnosť nemenilo, nakoľko registrové sídlo zostalo nezmenené. Tieto základné charakteristiky sú inkorporačnej teórii vlastné dodnes. Osobitne sa prejavujú v prípade, keď domáca spoločnosť vykonáva svoju činnosť v cudzine, prípadne keď zahraničná spoločnosť vykonáva činnosť v domovskom štáte z pohľadu hodnotiteľa. Aj v prípade, že z jedného štátu do druhého sa presunie celá aktivita spoločnosti, t.j. že registrové sídlo bude mať výlučne formálny charakter bez materiálnych aktivít vykonávaných v štáte, v ktorom sa nachádza, podlieha spoločnosť tomu režimu práva obchodných spoločností, podľa ktorého bola založená. Pozitívom inkorporačnej teórie je jednoznačné a ľahko zistiteľné kritérium určenia osobného štatútu, nakoľko štát registrového sídla (inkorporácie) je ľahko zistiteľný z registrácie spoločnosti, čím sa prispieva k právnej istote. Kritici zástancom inkorporačnej teórie vyčítajú, že zabúdajú na okolnosti, v ktorých bola vyvinutá. Vychádza v ústrety predovšetkým silným a expandujúcim investorom, pričom záujmy právneho poriadku, v ktorom spoločnosť skutočne pôsobí, neberie dostatočne do úvahy. Plné využitie možností poskytnutých neobmedzenou inkorporačnou teóriou môže viesť podľa kritikov k tomu, že zakladatelia si zvolia taký právny poriadok, ktorý je z ich pohľadu liberálnejší a napríklad poskytuje nižší štandard ochrany veriteľov, menšinových spoločníkov alebo zamestnancov spoločnosti. V konečnom dôsledku vedie inkorporačná teória podľa jej kritikov k exportu najmenej protektívneho práva so všetkými negatívnymi dôsledkami. Na druhej strane, práve možnosť slobodnej voľby právneho poriadku založenia, je vnímaná podporovateľmi inkorporačnej teórie ako jedna z jej najväčších výhod.⁵⁰⁷

Teória skutočného sídla bola vyvinutá v 19. storočí v Belgicku a Francúzsku, začiatkom 20. storočia našla uplatnenie aj v Nemecku, v ktorom bola až donedávna

⁵⁰⁷ Bližšie k inkorporačnej teórii porov. napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností*. s. 33-35.

uplatňovaná v najstriktnejšej podobe. Zásadný rozdiel medzi teóriou skutočného sídla a inkorporačnou teóriou spočíva v tom, že ak nie sú zachované príslušné predpisy o založení podľa práva štátu skutočného sídla, spoločnosti je automaticky odopretá právna subjektivita. Regulačná kompetencia v otázkach práva spoločností sa teda podľa tejto teórie priznáva výlučne štátu, v ktorom sa nachádza skutočné sídlo spoločnosti. Teória skutočného sídla tak má protektívny charakter, dotknutý štát si prostredníctvom nej zachováva kontrolu nad tým, aké spoločnosti reálne na jeho území pôsobia. Jej dôsledkom totiž je, že neumožňuje „útek spod vlastného práva“ spoločnostiam, ktoré na jeho území vykonávajú prevažnú časť svojej činnosti, tým, že neumožňuje založenie podľa cudzieho práva s cieľom obchádzať tie normy, ktoré sú aplikovateľné na spoločnosti v štáte hlavného pôsobenia, teda v štáte skutočného sídla.⁵⁰⁸

Je zrejmé, že protektívny charakter teórie skutočného sídla má vplyv na rozsah mobility, ktorá sa spoločnostiam podliehajúcim tejto teórii poskytuje. Na úrovni úniijného práva a slobody usadzovania, ktorú poskytuje spoločnostiam článok 54 v spojení s článkom 49 ZFEÚ a ktorá má viesť práve k umožneniu mobility spoločností v rámci vnútorného trhu, preto nevyhnutne prichádza ku konfliktu teórie skutočného sídla s inkorporačnou teóriou. Vyjadrením tohto konfliktu je postupne rozširovaná línia judikatúry Súdneho dvora, tvoriaca súčasť každého komplexnejšieho diela o európskom práve spoločností.⁵⁰⁹ Jej charakteristikou je oddelenie dvoch aspektov mobility spoločností, aspektu „odchodu“ spoločnosti z pohľadu domovského štátu (*Wegzug*) a aspektu „príchodu“ spoločnosti z pohľadu hostiteľského štátu (*Zuzug*), pre pozorovateľa hľadajúceho na proces mobility optikou „zdravého rozumu“, a nie právnickými okuliarmi, oddelením často nepochopiteľným a umelým.⁵¹⁰ Takéto oddelenie však nie je samoúčelné, zdá sa že je skôr metódou ako nájsť rovnováhu medzi slobodou usadzovania garantovanou zmienenými ustanoveniami ZFEÚ, záujmami jednotlivých členských štátov a tiež metódou ako zachovať konzistentnosť judikatúry pri často skôr neutralizujúcom než vyhranenom postoji v súvislosti s priklonením sa na stranu či už inkorporačnej teórie alebo teórie sídla.

⁵⁰⁸ Bližšie k teórii skutočného sídla porov. napr. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *ibid.* s. 35-37.

⁵⁰⁹ Prehľadne porov. DĚDIČ, J.; ČECH, P. *ibid.* s. 39-48 prípadne KUBAT ERK, N. The Cross-Border Transfer of Seat in European Company Law : A Deliberation about the Status Quo and the Fate of the Real Seat Doctrine. *EBLR*. 2010, č. 3, s. 419-426.

⁵¹⁰ *Winkler* v tejto súvislosti výstižne uvádza, že to čo v súčasnosti nazývame voľným trhom „bolo vytvorené skôr nekoherentným systémom historickým náhodou a politického kompromisu“. WINKLER, C. *ELF*. 2010, č. 5-6, s. I-297.

Pre účely našej témy postačuje zmieniť dva základné princípy, ktoré z uvedenej judikatúry vyplývajú. Prvým je zásada, podľa ktorej spoločnosť existuje len z vôle vnútroštátneho zákonodarcu a preto je to on, kto môže stanoviť podmienky existencie spoločnosti, vyjadrená v rozsudku *Daily Mail*: „Treba mať na pamäti, že na rozdiel od fyzických osôb sú spoločnosti výtvarmi práva, a pri súčasnom stave komunitárneho práva, výtvarmi národného práva. Existujú iba z moci odlišnej národnej legislatívy, ktorá ustanovuje ich inkorporáciu a fungovanie“.⁵¹¹ K prevalencii inkorporačnej teórie alebo teórie skutočného sídla Súdny dvor v tomto rozhodnutí nezaujal jednoznačné stanovisko. Z pohľadu rozlíšenia mobility spoločnosti na už zmienený „odchod“ z jedného štátu, domovského, na jednej strane a „príchod“ do druhého štátu, hostiteľského, na strane druhej sa rozsudok *Daily Mail* týkal prvej konštelácie, teda „odchodu“.

V následných rozsudkoch sa Súdny dvor vyjadroval v kontexte situácie opačnej, „príchodu“ spoločnosti do hostiteľského štátu z iného štátu. Základný záver vyslovený v týchto rozsudkoch bol, že hostiteľský členský štát nemôže klásť prekážky spoločnosti založenej podľa práva iného členského štátu na výkon činnosti na vlastnom území. Princíp vyjadrený v rozsudku *Centros*⁵¹² našiel svoje rozvinutie a potvrdenie v rozsudku *Überseering*.⁵¹³ Tento rozsudok vyslovene reprobval nevyhnutný dôsledok práva hostiteľského štátu riadiaceho sa teóriou sídla spočívajúci v odmietnutí právnej subjektivity spoločnosti ktorá je založená a má registrové sídlo v inom členskom štáte, hoci jej skutočné sídlo sa nachádza v hostiteľskom členskom štáte.

Teória skutočného sídla v dôsledku týchto rozhodnutí nie je odmietnutá v principiálnej rovine ako nezlučiteľná s primárnym úniijným právom. Jej aplikácia má však limity, a to z pohľadu členského štátu „príchodu“ spoločnosti z cudzieho štátu. Nič to nemení na skutočnosti, že nad vlastnými spoločnosťami vo všeobecnosti, vrátane možností ich mobility, t.j. podmienok „odchodu“ do cudzieho štátu má členský štát absolútnu moc.

⁵¹¹ Rozhodnutie ESD z 27.9.1988 vo veci 81/87 *The Queen v. H.M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc.* [1988] Zb. roz. ESD 5483, bod 19.

⁵¹² Rozhodnutie ESD z 19.3.1999 vo veci C-212/97 *Centros Ltd v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] Zb. roz. ESD I-1459.

⁵¹³ Rozhodnutie ESD z 5.11.2002 vo veci C-208/00 *Überseering BV v. Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)* [2002] Zb. roz. ESD I-9919.

Pomer členských štátov inkorporačnej teórie a teórie skutočného sídla je v súčasnosti takmer rovnovážny.⁵¹⁴ Protichodný charakter oboch teórií, ako sme ho popísali vyššie a táto rovnováha medzi členskými štátmi v otázke rozšírenia teórií sú kľúčové aspekty na pochopenie významu, aký sa otázke sídla v projekte SPE prikladal. Zakotvenie povinnosti umiestniť registrové sídlo a skutočné sídlo do toho istého členského štátu by znamenalo príklon ku koncepcii teórie skutočného sídla, možnosť ich diverzifikácie zase príklon k inkorporačnej teórii.

6.2 (Ne)zhoda registrového sídla so skutočným sídlom v projekte SPE

Podľa článku 6 ods. 1 návrhu CREDA sídlo SPE musí byť umiestnené na území Spoločenstva a musí sa zhodovať s ústredím (*administration centrale*). V prípade, že SPE nemá ústredie v tom istom štáte, v ktorom má registrové sídlo, ods. 4 uvedeného článku prikazuje, aby došlo k náprave v lehote troch mesiacov. V opačnom prípade vstupuje do likvidácie (*encourt la dissolution*). Komentár k uvedenému ustanoveniu návrhu CREDA potvrdzuje, že sa zachováva teória skutočného sídla a to práve z dôvodov, aby sa zamedzil „útek“ spoločnosti spod právneho režimu toho členského štátu, v ktorom SPE reálne pôsobí.

Takúto prísnu koncepciu mení Teichmannov návrh. Podľa jeho článku 5 ods. 1 registrové sídlo musí byť umiestnené na území Spoločenstva a uvádza sa v stanovách SPE. Do obchodného registra štátu registrového sídla sa podľa článku 8 ods. 3 Teichmannovho návrhu zapisuje popri registrovom sídle aj obchodná adresa, na ktorej je spoločnosť obvykle zastihnuteľná počas riadnych pracovných hodín. Z týchto ustanovení vyplýva, že skutočné sídlo sa nemusí zhodovať s registrovým sídlom. Z Teichmannovho návrhu ďalej nevyplýva ani to, že by skutočné sídlo muselo byť umiestnené v tom istom členskom štáte, ako sídlo registrové.

Posúdenie vplyvov v súvislosti s návrhom Komisie zvažuje tri alternatívy úpravy,⁵¹⁵ ktoré sa v tej či onej podobe objavovali vo všetkých ďalších návrhoch nariadenia o SPE.

⁵¹⁴ Posúdenie vplyvov označuje za štáty, ktoré sa riadia teóriou skutočného sídla, Belgicko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko. Porov. Posúdenie vplyvov, s. 27, pozn. 42.

⁵¹⁵ Porov. Posúdenie vplyvov, s. 26-28.

Prvou je zakotviť povinnosť umiestniť registrové sídlo a skutočné sídlo SPE do toho istého členského štátu. Takýto model je vlastný aj SE a SCE.⁵¹⁶ Podľa Komisie tento model nie je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa slobody usadzovania.

Ďalším modelom je nechať úpravu otázky sídla na členské štáty. Znamenalo by to, že v štátoch, ktoré sa riadia teóriou skutočného sídla, by muselo byť registrové a skutočné sídlo umiestnené na území toho istého štátu, zatiaľ čo v štátoch inkorporačnej teórie nie. Diferenciácia by mala tiež dosah v súvislosti s premiestnením registrového sídla SPE do iného členského štátu. Premiestnenie registrového sídla umožňujú všetky verzie návrhu nariadenia o SPE, rovnako ako pri doteraz existujúcich európskych právnych formách. V prípade premiestnenia registrového sídla do štátu inkorporačnej teórie by s takýmto premiestnením nemusela byť spojená aj zmena skutočného sídla, v prípade, ak by nové registrové sídlo malo byť v štáte teórie skutočného sídla, zmena registrového sídla by musela byť spojená aj so zmenou skutočného sídla. Popri tom by takýto model podľa Komisie predstavoval menej flexibility a nejednotnosť „jednotnej“ právnej formy SPE v tejto otázke v závislosti od režimu toho ktorého štátu registrácie SPE.

Tretím modelom je úprava, v ktorej je pripustená úplná separácia registrového sídla a skutočného sídla a umožnenie aby sa nachádzali v rozličných členských štátoch. Tak to nakoniec zamýšľal už Teichmannov návrh. Podľa Komisie takáto koncepcia najviac zodpovedá aktuálnej judikatúre Súdneho dvora k slobode usadzovania, zabezpečuje uľahčenie jej výkonu, flexibilitu a jednoduchosť právnej formy SPE. Námieta voči tomuto modelu má spočívať v tom, že takto liberálny režim by umožňoval SPE využívať takzvaný *company law shopping* alebo *statute shopping*, teda výber jurisdikcie, v ktorej bude SPE založená a ktorej právom spoločností ako subsidiárnym prameňom sa bude spravovať. Sloboda takéhoto výberu v prípade vnútroštátnych právnych foriem otvára cestu k existencii tzv. pseudozahraničných spoločností. Za pseudozahraničnú spoločnosť sa považuje taká, ktorá je síce založená podľa právneho poriadku jedného členského štátu, ale (takmer) celú svoju aktivitu vykonáva v inom, hostiteľskom členskom štáte. Jej charakter zahraničnej spoločnosti je z pohľadu hostiteľského štátu, v ktorom spoločnosť vykonáva svoje obchodné aktivity,

⁵¹⁶ Porov. čl. 7 nariadenia o SE, čl. 6 nariadenia o SCE.

daný len formálnym vzťahom k cudziemu právnemu poriadku. Na základe judikatúry Súdneho dvora, o ktorej sme sa zmienili, je hostiteľský štát povinný spolu so zahraničným subjektom uznať aj podstatnú časť jeho osobného štatútu, bez toho, že by mal možnosť tento štatút závažnejšie korigovať kogentnými ustanoveniami vlastného práva. Učebnicovým príkladom pseudozahraničnej spoločnosti je založenie britskej *private company* a jej využívanie v štátoch s prísnyim režimom práva súkromnej spoločnosti, napríklad v Nemecku. Dôvody môžu byť rôzne, často sú nimi najmä snaha ušetriť náklady. V predstavenom prípade sú finančné a časové náklady na založenie britskej *private company* nižšie ako na založenie nemeckej GmbH.⁵¹⁷

Označenie SPE ako pseudozahraničnej spoločnosti by v sebe obsahovalo hlboký vnútorný rozpor. Európska právna forma, akou má SPE ambíciu byť, by nemala byť „cudzia“ alebo „zahraničná“ v žiadnom členskom štáte Únie. Z praktického hľadiska by však problém *company law shopping*, aj keď iba v rovine na SPE subsidiárne aplikovateľného vnútroštátneho práva, mohol nastať. Komisia na túto námietku v posúdení vplyvov odpovedá argumentom, že SPE ako jednotná, jednoduchá a „lacná“ právna forma neposkytne toľko dôvodov na *company law shopping* ako vnútroštátne právne formy a že teda z pohľadu členských štátov, v ktorých sa tento jav prejavuje odchodnom spoločností z ich jurisdikcie, je obdobné riziko v súvislosti s SPE minimálne, ak vôbec nejaké.

Návrh Komisie v súlade s odporúčaním Posúdenia vplyvov volí alternatívu separácie registrového a skutočného sídla. Na rozdiel od Teichmannovho návrhu túto skutočnosť vyjadruje explicitne, keď článok 7 ods. 2 ustanovuje, že SPE nie je povinná mať ústredie alebo hlavné miesto podnikania v členskom štáte, v ktorom má registrové sídlo.

Návrh Parlamentu prístup návrhu Komisie a Teichmannovho návrhu kombinuje a upravuje. Na jednej strane ponecháva v plnom rozsahu úpravu Komisie o možnosti separácie registrového a skutočného sídla, v prípade takejto separácie ale ustanovuje povinnosť zápisu SPE aj v obchodnom registri toho štátu, kde sa nachádza skutočné

⁵¹⁷ V otázke nákladov na chod už existujúcej spoločnosti výsledok nie je taký jednoznačný, na účely našej analýzy však ďalšie aspekty fungovania pseudozahraničných spoločností môžeme nechať mimo pozornosti. K tejto otázke porov. napr. RÖMERMANN, V. Die Limited in Deutschland – eine Alternative zur GmbH? *NJW*. 2006, č. 29, s. 2065-2070.

sídlo SPE.⁵¹⁸ Rozvádza tak povinnosť zápisu skutočného sídla, ktorú ukladal SPE v prípade diskrepancie so sídlom registrovým už aj Teichmannov návrh, na rozdiel od neho však lokalizuje splnenie tejto povinnosti priamo do štátu skutočného sídla SPE. Návrh Parlamentu zároveň ustanovuje, že adresa registrového sídla SPE je adresou na doručovanie všetkých právnych dokumentov týkajúcich sa SPE.⁵¹⁹

Za pozornosť stojí, že táto otázka bola predmetom diskusií a hľadania kompromisu aj na pôde Parlamentu a výsledná podoba návrhu Parlamentu nebola prijímaná jednoznačne. Stanovisko výboru pre hospodárske a menové veci Parlamentu zo dňa 3.12.2008⁵²⁰ požadovalo, aby bolo registrové sídlo umiestnené v tom istom štáte ako sídlo skutočné. Podľa tohto stanoviska „pre oddelenie sídiel pri založení neexistuje žiadny iný dôvod, ako uniknutie spod neprijemných ustanovení členského štátu, v ktorom sa má vykonávať skutočná podnikateľská činnosť“.⁵²¹

Francúzsky návrh volí prístup, ktorý Posúdenie vplyvov zamietlo ako nevhodný z dôvodu diverzifikácie SPE. Podľa jeho článku 7 tak registrové ako aj skutočné sídlo musia byť na území Spoločenstva – to v konečnom dôsledku predpokladajú všetky návrhy. V ďalších otázkach týkajúcich sa registrového sídla ale odkazuje na aplikovateľné vnútroštátne právo. V praxi to znamená hlavne odkaz na potrebu súladu registrového sídla so sídlom skutočným. Pre zástancov liberálneho prístupu je slabou útechou dôvetok, že takéto vnútroštátne právo treba aplikovať v súlade s úniijným právom, nakoľko aktuálny stav úniijného práva resp. judikatúra Súdneho dvora v tejto otázke napriek pokrokom stále pripúšťa pre členské štáty možnosť voľby medzi inkorporačnou teóriou alebo teóriou skutočného sídla.

Český návrh v dôsledkoch prístup francúzskeho návrhu zachováva, na návrh Parlamentu, ktorý časovo nasledoval za francúzskym návrhom, nereflektuje. Formálna odlišnosť článku 7 českého návrhu oproti článku 7 francúzskeho návrhu spočíva v tom, že obsahuje jedinú vetu: požiadavku umiestnenia registrového sídla a skutočného sídla na území Spoločenstva. Aj bez špeciálneho odkazu na vnútroštátne právo štátu registrového sídla však v tejto otázke uvedené právo subsidiárne nájde aplikáciu cez

⁵¹⁸ Porov. čl. 7 ods. 2 (pozmeňovací návrh 18) návrhu Parlamentu. Ako sme sa okrajovo zmienili v inej súvislosti, návrh Parlamentu tiež predpokladal vytvorenie centralizovaného registra SPE. Oznámenie príslušných údajov tomuto centrálnemu registru by podľa ods. 3 rovnakého ustanovenia návrhu Parlamentu nahrádzalo ich oznámenie obchodnému registru štátu skutočného sídla SPE.

⁵¹⁹ Porov. čl. 7 ods. 3a (pozmeňovací návrh 19) návrhu Parlamentu.

⁵²⁰ Porov. Správa Výboru pre právne veci EP, s. 56.

⁵²¹ Pozmeňovací návrh 18. In ibid.

všeobecný odkaz článku 4 ods. 3 českého návrhu. Z hľadiska diverzity názorov, ktoré medzi jednotlivými členskými štátmi panovali, je zaujímavá poznámka k analyzovanému článku 7 českého návrhu. Je z nej zrejmé, že časť členských štátov požadovala výslovný odkaz na vnútroštátne právo, Komisia v tomto prípade ďalej požadovala aj dôvetok o komunitárnom práve, teda odkaz na vnútroštátne právo v takej podobe ako ho obsahuje francúzsky návrh. Na druhej strane, jeden členský štát výslovne požadoval, aby bolo SPE umožnené mať skutočné sídlo mimo územia EÚ.⁵²²

Švédsky návrh ide ešte ďalej. V článku 7 ods. 2 stanovuje pre SPE povinnosť mať v priebehu prvých dvoch rokov od účinnosti (aplikácie) nariadenia o SPE registrové sídlo a skutočné sídlo v tom istom členskom štáte. Až po uplynutí tohto obdobia sa na uvedenú otázku aplikuje vnútroštátne právo, ktoré aspoň v štátoch inkorporačnej teórie umožňuje separáciu registrového a skutočného sídla. Zaujímavou otázkou, na ktorú z verejne prístupných dokumentov Rady nemožno nájsť jednoznačnú odpoveď je, čo bolo dôvodom vedúcim švédske predsedníctvo Rady k predloženiu takéhoto kompromisu? Podľa „predkladacej správy“ švédskeho návrhu,⁵²³ to bola snaha nájsť kompromis medzi tromi modelmi, predstavenými už v Posúdení vplyvov: úplnou liberalizáciou, požiadavku absolútnej zhody štátu registrového a skutočného sídla a odkazom v tejto otázke na vnútroštátne právo. Toto odôvodnenie nezní úplne presvedčivo. Ponúka sa vysvetlenie očakávaním, že kým prechodná lehota uplynie (vrátane legisvakanej lehoty nariadenia o SPE), judikatúra Súdneho dvora sa prikloní k liberálnejšej inkorporačnej teórii. Tomu však akoby nezodpovedala požiadavka Španielska, patriaceho aj po reforme práva kapitálových spoločností⁵²⁴ medzi štáty teórie skutočného sídla, aby bolo prechodné obdobie predĺžené na 5 rokov.⁵²⁵ Za predĺženie prechodného obdobia sa prihovárало aj Holandsko, kým Taliansko bolo proti akémukoľvek prechodnému obdobiu a napríklad Rakúsko požadovalo absolútnu zhodu štátu registrového a skutočného sídla bez prechodného obdobia. Problematickosť úpravy pre jednotlivé členské štáty vidieť nielen z poznámok k tomuto ustanoveniu

⁵²² Porov. český návrh, s. 10, pozn. 21 k čl. 7.

⁵²³ Proposal for a Regulation on a European private company = Political agreement (Public deliberation, pursuant to Article 7 CRP). Dokument Rady, Doc. No. 16115/09 DRS 71 SOC 711, 27.11.2009.

⁵²⁴ Reforma bola zavŕšená zákonom o kapitálových spoločnostiach z roku 2010 – Real Decreto Legislativo 1/2010 de 2 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Sociedades de Capital (BOE-A-2010-10544).

⁵²⁵ Porov. švédsky návrh, s. 20, pozn. 15 k čl. 7.

švédskeho návrhu⁵²⁶ ale aj z pracovných verzií návrhov vytvorených počas švédskeho predsedníctva Rady.⁵²⁷

Maďarský návrh zakotvujúc v článku 7 opätovne povinnosť umiestniť registrové aj skutočné sídlo SPE v rámci Únie odkazuje otázku sídla na vnútroštátne právo, koncepciu prechodného obdobia vypúšťa, hoci ešte v prvom pracovnom návrhu pripravenom počas maďarského predsedníctva Rady v marci 2011 sa vyskytovala v trvaní troch rokov.⁵²⁸ Článok 7 maďarského návrhu vysvetľuje bod 6a jeho preambuly. Podľa neho sa má požiadavka zhody štátov registrového a skutočného sídla SPE posudzovať podľa vnútroštátneho práva aplikovateľného na súkromné spoločnosti. Členské štáty ale majú v súlade s úniijným právom zabezpečiť, aby sa zabránilo zneužívaniu právnej formy SPE na únik spod záväzkov kladených na SPE tým ktorým členským štátom. Odkaz tohto bodu preambuly smeruje hlavne k štátom inkorporačnej teórie a mal byť uspokojením pre štáty teórie skutočného sídla.

Ako sme už uviedli, návrh Nemecka, jedného z najvplyvnejších štátov tejto skupiny, požadoval, aby v prípade SPE registrovaných v tých štátoch, ktoré umožňujú umiestnenie skutočného sídla v inom štáte než v štáte registrácie, mala SPE povinne minimálne základné imanie 8.000 eur.⁵²⁹ Z nemeckého pohľadu sa tým malo zabrániť vytváraniu schránkových spoločností. Uvedené ustanovenie podľa nás skôr slúži na zabránenie obchádzaniu predpisov o povinne vytváranom minimálnom základnom kapitáli, ak by ich členský štát v súlade s legislatívnym splnomocnením nariadenia o SPE požadoval. Prostredníctvom obdoby pseudozahraničnej spoločnosti – SPE založenej v štáte inkorporačnej teórie, ktorý by nevyužil legislatívne splnomocnenie na stanovenie minimálneho základného kapitálu do 8.000 eur a ktorá by vykonávala svoje aktivity (takmer) výlučne v štáte teórie skutočného sídla, ktorý by zároveň základný kapitál v prípustnej výške predpisoval, by to bolo možné. Nemecký pozmeňovací návrh si členské štáty neosvojili, nesúhlas Nemecka s končenou podobou úpravy sídla v maďarskom návrhu bol jedným z dôvodov neschválenia maďarského návrhu a pozastavenia prác na projekte.⁵³⁰

⁵²⁶ Porov. švédskeho návrh, s. 20, pozn. 15 až 19 k čl. 7.

⁵²⁷ Porov. pozn. 158 vyššie.

⁵²⁸ Porov. čl. 7 pracovného návrhu pripraveného ako podklad na rokovanie Výboru stálych predstaviteľov dňa 30.3.2011 (Dokument Rady, Doc. No. 8084/11 DRS 43 SOC 276, 25.3.2011).

⁵²⁹ Porov. Dokument Rady, Doc. No.10129/11 DRS 73 SOC 401, 12.11.2011.

⁵³⁰ Porov. ULRICH, S. *GmbHR*. 2011, č. 16, s. R-241-R242.

6.3 Zhodnotenie úpravy sídla v projekte SPE

Zdá sa, že motívy členských štátov, ktoré v legislatívnom procese podporovali alternatívu umiestnenia registrového sídla a skutočného sídla v tom istom členskom štáte, či už priamo alebo prostredníctvom odkazu na vnútroštátne právo boli práve tie protektívne motívy, ktoré sú teórii skutočného sídla vlastné. Popri ochrane záujmov *stakeholders*, teda osôb, ktoré by s SPE prichádzali do užšieho vzťahu sem môžeme zaradiť ochranu vlastného vnútroštátneho právneho poriadku pred *company law shopping*. Tieto motívy podľa nás značne narúšajú obraz Únie ako jednotného trhu. Ak členské štáty cítia potrebu takýchto protektívnych opatrení, odôvodňujúc ich či už ochranou záujmov *stakeholders* alebo úplne otvorene skôr politickou ochranou vlastného vnútroštátneho právneho poriadku, možno si oprávnene klásť otázku, či je Únia dostatočne zrelá na vytvorenie skutočne jednotnej supranacionálnej právnej formy, ktorá by sa mohla „voľne pohybovať“ po celej Únii.

Takýto kategorický pohľad na problematiku má však pri supranacionálnych formách svoje limity. V komplexnom pohľade, napríklad práve v súvislosti s projektom SPE, problematika často pripomína začarovaný kruh. Čím jednotnejšia supranacionálna právna forma je, teda čím menej priestoru ostáva na aplikáciu vnútroštátneho práva, tým menej priestoru vzniká na skutočne odôvodnené obavy z „obchádzania“ prísnejšieho práva spoločností toho štátu, kde by SPE skutočne pôsobila a teda odôvodnenú požiadavku umiestnenia registrového sídla a skutočného sídla do toho istého členského štátu. Vývoj projektu SPE však ide skôr opačným smerom a vnútroštátne právo spoločností sa doňho prostredníctvom legislatívnych príkazov alebo splnomocnení vpúšťa od jedného kompromisného návrhu k ďalšiemu v stále väčšom rozsahu. V dôsledku toho naberá aj problematika analyzovaná v tejto kapitole stále väčší význam. Pre snahy členských štátov tradície teórie sídla udržať porovnateľnú úpravu aj pre SPE s registrovým sídlom na ich území, možno tak nadobudnúť isté pochopenie, neznamenajúce však automaticky ich aprobáciu. Exemplárnym príkladom sú diskusie v súvislosti s minimálnym základným kapitálom, ktorej sme sa už venovali alebo účasti zamestnancov na riadení SPE, ktorá bude predmetom nášho záujmu v ďalšom texte práce.

Riešenie „strednej cesty“, teda odkaz v otázke požiadavky zhody registrového sídla so sídlom skutočným na vnútroštátne právo, predstavuje podľa nás riešenie

najdiskriminačnejšie a najhoršie. V tejto otázke vytvára akoby SPE dvoch kategórií. Tie, ktoré by mali registrové sídlo v štátoch inkorporačnej teórie, by mohli slobodne využívať mobilitu spočívajúcu v možnosti umiestniť skutočné sídlo kdekoľvek na území Únie a pomerne neformálne toto skutočné sídlo kedykoľvek premiestniť. SPE s registrovým sídlom v štátoch teórie skutočného sídla by bola táto možnosť upretá. Mobilita spočívajúca v premiestnení skutočného sídla by jej v rámci Únie bola umožnená výlučne v súvislosti s procesom premiestnenia registrového sídla, ktorú nariadenie o SPE v znení všetkých návrhoch pripúšťa, ktorá však predstavuje prísne formalizovaný a z hľadiska času a nákladov podstatne náročnejší proces. Absurdita tohto riešenia podľa nás spočíva hlavne v tom, že štát teórie skutočného sídla, požadujúci v zmysle tohto riešenia pre SPE s registrovým sídlom na vlastnom území, aby mali na jeho území umiestnené aj skutočné sídlo, by takúto požiadavku v zmysle judikatúry Súdneho Dvora nemohol aplikovať na SPE majúce na jeho území síce skutočné sídlo, ale nie sídlo registrové. Bol by to prípad príchodu (*Zuzug*) spoločnosti, ktorému v zmysle rozsudkov *Centros* alebo *Überseering* hostiteľský štát nemôže zabrániť. Navyše, pôvodný a predpokladaný zámer štátu teórie sídla ochrániť vlastný právny poriadok by práve týmto spôsobom mohol ísť do prázdna.

Vychádzajúc z predpokladu, že úplná separácia registrového a skutočného sídla je minimálne pre štáty teórie skutočného sídla, ktorých je ale v rámci EÚ polovica, principiálne neprijateľná a riešenie odkazu na vnútroštátne právo štátu registrového sídla má z dôvodov uvedených vyššie značné limity, jediným riešením tak akoby zostávalo uložiť SPE povinnosť mať registrové sídlo a skutočné sídlo v tom istom členskom štáte. Tento prístup nakoniec nie je nový, obsahujú ho doteraz všetky európske právne formy. V prípade SE však bol predmetom debát a v kontexte aktuálnej judikatúry Súdneho dvora k slobode usadzovania aj rozčarovania, že európsky zákonodarca v článku 7 nariadenia o SE nakoniec k teórii skutočného sídla siahol. Zdôvodnenie resp. oprávnenie takéhoto prístupu, zjednodušené povedané, sleduje argumentáciu rozsudku *Daily Mail*. Európsky právotvorca má v podobe európskej právnej formy rovnaké postavenie, ako zákonodarca členského štátu vo vzťahu k vnútroštátnym právnym formám a môže preto klásť obmedzenia na „svoje vlastné“

spoločnosti, vrátane tých, ktoré vyplývajú z aplikácie teórie skutočného sídla.⁵³¹ K uvedenému riešeniu, ktoré umožnilo dosiahnuť v tejto otázke zhodu v súvislosti s projektom SE, možno mať výhrady, ktoré v projekte SPE naberajú charakter principiálnych výhrad. Ak má byť SPE účinným nástrojom na podporu cezhraničných aktivít (najmä) malých a stredných podnikov, považujeme práve flexibilitu v tejto otázke za jeden z nosných míľnikov na ceste k naplneniu tohto cieľa. Zatiaľ čo v otázke možnosti rozdielneho minimálneho základného kapitálu podľa štátu registrového sídla SPE možno argumentovať aspoň tým, že ani jeho maximálna výška prípustná nariadením o SPE by nemala spôsobovať pre podnikateľa hodľajúceho pôsobiť cezhranične väčšiu bariéru, fixácia registrového sídla na skutočné sídlo je podľa nás podstatným narušením možnosti mobility spoločnosti. Práve pri malých a stredných podnikoch, ktorým sa má poskytnúť jednoduchá a flexibilná forma, možnosť premiestnenia skutočného sídla len v rámci premiestnenia registrového sídla SPE nepredstavuje jednoduché a flexibilné riešenie.

Pre úplnosť treba ešte uviesť, že samotná možnosť premiestnenia registrového sídla z jedného členského štátu do druhého výhodu oproti vnútroštátnym právnym formám predstavuje, nakoľko väčšine vnútroštátnych právnych foriem nie je tento postup priamo, bez použitia štruktúry s viacerými krokmi, umožnený. V kontexte európskych právnych foriem však nevidíme zakotvenie tejto možnosti pre SPE ako niečo neobvyklé, nakoľko cezhraničné premiestnenie registrového sídla pripúšťajú všetky doterajšie právne formy. V rovine „všeobecného“ európskeho práva sa zdá, že silnie tlak po obnovení prác na príslušnej smernici, ktorá by cezhraničné premiestnenie registrového sídla umožnila ako súčasť harmonizovaného práva spoločností.⁵³² Príklon k názoru, že umožnenie premiestnenia registrového sídla z pohľadu hostiteľského členského štátu (*Zuzug*), je súčasťou slobody usadzovania podľa ZFEÚ,⁵³³

⁵³¹ Porov. napr. SCHINDLER, C. „Überseering“ und Societas Europaea : Vereinbar oder nicht vereinbar, das ist hier die Frage. *RdW*. 2003, č. 3, s. 122-125.

⁵³² Jedná sa o 14. obchodnú smernicu, na ktorej Komisia práce zastavila koncom roka 2007. Európsky parlament najnovšie vo februári 2012 opätovne vyzval Komisiu vo forme „legislatívneho uznesenia“ na ktoré je Komisia povinná reagovať, na predloženie návrhu smernice (porov. Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídel spoločností (2011/2046(INI)), P7_TA(2012)0019).

⁵³³ Názor, že domovský členský štát nesmie brániť spoločnosti premiestniť registrové sídlo do hostiteľského členského štátu (*Wegzug*), ak to hostiteľský štát umožňuje, bol vyslovený už v rámci rozhodnutia *Cartesio*. Porov. Rozhodnutie ESD z 16.12.2008 vo veci C-210/06 *CARTESIO Oktató és szolgáltató bt.* [2008] Zb. roz. ESD I-9641, body 111-113.

pravdepodobne prinesie aj očakávaná judikatúra Súdneho dvora v prípade *Vale*,⁵³⁴ ktorá by tým, podobne ako v rozhodnutí *Sevic*⁵³⁵ vo vzťahu k cezhraničnej fúzii do istej miery prebehla a prekročila príslušný sekundárny právny akt v podobe smernice.

Zastávame názor, že vyvážený kompromis by mohol predstavovať model návrhu Parlamentu, ako bol predstavený vyššie. Na jednej strane umožňuje separáciu registrového sídla a skutočného sídla SPE, na druhej strane poskytuje ochranu pre *stakeholders* prostredníctvom informácií aj v obchodnom registri štátu skutočného sídla.⁵³⁶ Ak je však zámerom členských štátov skôr ochrana vlastného právneho poriadku, než ochrana *stakeholders*, je pochopiteľné, že ani takéto riešenie nie je schopné dosiahnuť súhlas všetkých členských štátov.

⁵³⁴ Porov. Stanovisko generálneho advokáta Niila Jääskinnena z 15.12.2011 vo veci C-378/10 *VALE Építési kft.*

⁵³⁵ Rozhodnutie ESD z 13.12.2005 vo veci C-411/03 *SEVIC Systems AG* [2005] Zb. roz. ESD I-10805.

⁵³⁶ V tomto zmysle tiež napr. EHRICKE, U. *KSzW.* 2010, č. 1, s. 12.

7. Účast' zamestnancov na riadení SPE

7.1 Národné tradície a ich vplyv na európsku úpravu

7.1.1 Základné prístupy členských štátov k účasti zamestnancov

Diskusia o tom, aký vplyv majú mať zamestnanci na riadenie spoločnosti, v ktorej sú zamestnaní, možno označiť za jednu z najkontroverznejších otázok európskeho práva spoločností a charakteristickým príkladom toho, ako hlboko zakorenené a navzájom značne odlišné tradície jednotlivých členských štátov ovplyvňujú úpravu supranacionálnych európskych právnych foriem.

Otázka tzv. priemyselnej demokracie, pod ktorou sa chápe spôsob zapájania sa zamestnancov do života podniku vo všeobecnosti, napríklad prostredníctvom práva na informovanie, prerokovanie alebo vyjednávacích práv, zahŕňa tiež otázku účasti zamestnancov v orgánoch spoločnosti. Takto chápaná priemyselná demokracia má svoj počiatok takmer až v priemyselnej revolúcii. Rozsah práv a konkrétne riešenie z pohľadu zamestnancov sa spravidla spájalo s postavením a vplyvom odborových zväzov.

Odborové zväzy vo Veľkej Británii alebo v škandinávskych krajinách vnímali participáciu zamestnancov v orgánoch spoločností skôr zdržanlivo a to z obavy, že účasť na riadení spoločnosti by mohla viesť k strate nezávislosti a autonómie, ktorú vo vzťahu k zamestnávateľom subjekty zastupujúce zamestnancov majú, k záujmovému konfliktu medzi kapitálom a pracovnou silou. Z tých istých dôvodov neboli zástancami modelu kogentných noriem stanovených štátom. Riešenie pre nich boli skôr dobrovoľné dohody a vyjednávania so zamestnávateľmi o rozsahu práv zamestnancov.⁵³⁷

Model „celosvetovo jedinečného nemeckého podnikového spolurozhodovania“⁵³⁸ na druhej strane, tiež vďaka svojmu vzniku historickým okolnostiam. Nemecké odborové zväzy zastávali názor, že popri kolektívnom vyjednávaní je potrebné, aby mohli zamestnanci priamo a často rovnoprávne ovplyvňovať záležitosti spoločnosti, ktorá ich zamestnáva. Tomuto malo slúžiť spolurozhodovanie zamestnancov – známe nemecké *Mitbestimmung* – prostredníctvom

⁵³⁷ Porov. TAYLOR, R. "Taking responsibility in an SE" – A new challenge for workers from different cultural and political backgrounds. In STOLT, M. (edit.). *The European Company – Prospects for Board-Level Representation*. Brussels : ETUI, 2004, s. 40.

⁵³⁸ ROTH, M. Die unternehmerische Mitbestimmung in der monistischen SE. *ZfA*. 2004, č. 3, s. 432.

zastúpenia zamestnancov v orgánoch spoločnosti. Cez účasť zamestnancov na riadení spoločnosti takouto formou mala získať organizovaná práca podstatný vplyv na vedenie podniku a prispieť tak k jeho demokratizácii ale aj prehĺbeniu podnikateľského ducha.⁵³⁹ Prvopočiatky participácie zamestnancov na riadení spoločnosti možno pozorovať už v priebehu Novembrovej revolúcie, ktorá viedla na prelome rokov 1918 a 1919 k prerodu Nemecka z konštitučnej monarchie na republiku a nemalú zásluhu na nej mali práve sociálne nepokoje. Účasť zamestnancov v dozornej rade spoločnosti bola v Nemecku prvýkrát upravená v roku 1920. Úprava, zrušená v období Hitlerovho Nemecka, bola obnovená krátko po druhej svetovej vojne v roku 1946 prostredníctvom súkromných dohôd o paritnom zastúpení zamestnancov v orgánoch spoločností „montánneho priemyslu“, teda v ťažobnom a oceľarskom priemysle. Potreba dohôd o spolurozhodovaní zamestnancov sa odôvodňovala ochranou pred negatívnym efektom dekartelizácie resp. dekoncentrácie nemeckého priemyslu, ktorú požadovali víťazné spojenecké mocnosti. Podporu nachádzala v kruhoch cirkví a relevantných politických stranách. Od roku 1952 bola účasť zamestnancov na riadení spoločností v Nemecku opäť upravená zákonom.⁵⁴⁰ Úplne rozvinutý nemecký model ale v priebehu ďalšieho vývoja takmer nenašiel uplatnenie v ostatných krajinách s výnimkou Rakúska.⁵⁴¹ Ako sme uviedli, pod účasťou zamestnancov na riadení spoločnosti sa v Nemecku rozumela ich účasť v dozorných radách. Tento koncept podľa *Rotha* vyjadruje charakteristickú dialektickú črtu účasti zamestnancov na riadení spoločnosti. Na jednej strane sa požaduje aby boli zamestnanci podľa možností rovnoprávnym spôsobom zapojení do rozhodovacích procesov v rámci spoločnosti, pričom sa však efektívnosť rozhodovacích procesov nemá ovplyvniť viac než je potrebné. Na strane druhej sa má zachovať „právo posledného slova“ pre akcionárov spoločnosti. Účasť zamestnancov v riadiacom orgáne spoločnosti, predstavenstve, nesie so sebou prílišné riziko ohrozenia efektivity rozhodovacích procesov, aj keď v istom období a vo vymedzených prípadoch nebol nemeckému právu neznámy ani tento model.⁵⁴²

⁵³⁹ Porov. TAYLOR, R. In STOLT, M. (edit.). *The European Company – Prospects for Board-Level Representation*. s. 40.

⁵⁴⁰ Porov. ROTH, M. *ZfA*. 2004, č. 3, s. 432-433.

⁵⁴¹ Porov. TAYLOR, R. In STOLT, M. (edit.). *The European Company – Prospects for Board-Level Representation*. s. 41.

⁵⁴² Porov. ROTH, M. *ZfA*. 2004, č. 3, s. 433.

Odborové zväzy Francúzska a krajín južnej Európy vnímali otázku vzťahu kapitálu a pracovnej sily, ktorá tvorí základ problematiky participácie zamestnancov na riadení spoločnosti, optikou konfliktu. Svoje miesto videli v reprezentácii zamestnancov vedúcich triedny boj so zamestnávateľmi. S istou mierou zjednodušenia možno povedať, že ich cieľom nebolo so zamestnávateľmi spolupracovať ale skôr spochybňovať ich moc a autoritu. Vývoj smerujúci postupne k otváraniu možností účasti zamestnancov v orgánoch spoločnosti, ako prejav ich zapojenia do riadenia spoločnosti, možno pozorovať v týchto krajinách prakticky až od konca šesťdesiatych rokov dvadsiateho storočia, ktoré boli z hľadiska sociálneho zmieru veľmi nepokojným obdobím. Podľa *Taylora* však účasť zamestnancov v orgánoch spoločností bola kľúčovou a nosnou témou v priebehu dvadsiateho storočia skutočne len v Nemecku alebo Rakúsku.⁵⁴³

Podľa okruhu subjektov, v ktorých je účasť zamestnancov v orgánoch spoločností obligatórna, možno v aktuálnych úpravách členských štátov rozlíšiť niekoľko modelov.⁵⁴⁴ Na jednej strane stoja štáty, ktoré povinnú účasť zamestnancov neupravujú vôbec. Patrí sem Veľká Británia, Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko a Taliansko. Ďalšie štáty obligatórnu účasť zamestnancov predpisujú výlučne pre štátne podniky alebo pre privatizované podniky organizované vo forme akciových spoločností. Patria sem Grécko, Írsko, Poľsko a Portugalsko. Osobitné postavenie v tejto kategórii má Španielsko s povinnou účasťou zamestnancov popri štátnych podnikoch tiež v orgánoch sporiteľní. Ďalší model, povinnú účasť zamestnancov len pre akciové spoločnosti a prípadne tiež pre štátne podniky, poznajú Česká republika, Francúzsko, Luxembursko, Rakúsko, Slovinsko a Slovenská republika.

Model, ktorý je najrelevantnejší vo vzťahu k SPE, predstavujú štáty, ktoré povinnú účasť zamestnancov na riadení spoločnosti ukladajú aj príslušnej vnútroštátnej súkromnej spoločnosti. Patria sem Dánsko, Holandsko, Fínsko, Maďarsko, Nemecko, Rakúsko a Švédsko. Účasť zamestnancov v orgánoch súkromnej spoločnosti je v týchto krajinách povinná pri prekročení stanoveného počtu zamestnancov spoločnosti.

⁵⁴³ Porov. TAYLOR, R. In STOLT, M. (edit.). *The European Company – Prospects for Board-Level Representation*. s. 41.

⁵⁴⁴ Údaje sú prevzaté z CONCHON, A. *Board-level employee representation rights in Europe : Facts and trends*. ETUI : Brussels, 2011, s. 12-13.

Rozhodný počet zamestnancov je medzi jednotlivými štátmi značne odlišný. Kým v Švédsku postačuje 25 zamestnancov, aby zamestnanci mali právo účasti v orgánoch súkromnej spoločnosti, v Nemecku ich musí byť aspoň 500.⁵⁴⁵

V štátoch, ktorých charakteristikou je dualisticky organizovaná súkromná spoločnosť s oddeleným riadiacim a dozorným orgánom, sa účasť zamestnancov realizuje v dozornej rade. V štátoch, ktorých právo súkromnej spoločnosti ako pravidlo pozná fakultatívnu radu ale zároveň aj účasť zamestnancov na riadení súkromnej spoločnosti, je jej povinné zriadenie viazané okrem iného na dosiahnutie počtu zamestnancov, ktorý je relevantný na aplikáciu predpisov o účasti na riadení spoločnosti. Príkladom je Nemecko alebo Rakúsko. V prípade štátov monistickej tradície vnútornej organizácie súkromnej spoločnosti sa účasť zamestnancov realizuje v správnom orgáne spoločnosti. Príkladom je Švédsko. Nie sú však vylúčené ani iné modely, napríklad účasť zamestnancov prostredníctvom osobitného poradného orgánu, ako je to umožnené vo Fínsku.

Počet zástupcov zamestnancov v orgáne súkromnej spoločnosti sa v časti členských štátov spravuje výlučne dohodou so zástupcami zamestnancov. Príkladom môže byť Fínsko. V iných je určený ich maximálny počet pevným číslom, ako napríklad vo Švédsku, v ďalších zas podielom z celkového počtu členov príslušného orgánu, ako napríklad v Nemecku alebo Rakúsku. Ďalšie štáty, ako napríklad Dánsko, obsahujú kombináciu uvedených modelov. V zásade však možno zovšeobecniť, že majoritným modelom v prípade, ak sa účasť na riadení spoločnosti vzťahuje aj na súkromnú spoločnosť, je tzv. tretinové pravidlo (*Drittelparität*), podľa ktorého tretinu miest v príslušnom orgáne obsadzujú zamestnanci.

Zástancovia účasti zamestnancov v orgánoch spoločností uvádzajú dva druhy dôvodov na legitimizáciu tohto inštrumentu. Dať zamestnancom priestor vyjadrovať sa k chodu spoločnosti a byť tak „občanmi na pracovisku“ zodpovedá širšiemu konceptu spravodlivosti a demokracie. Účasť zamestnancov sa považuje za základné právo zakotvené v niektorých štátoch dokonca v ústave. Táto argumentácia predstavuje prvú názorovú skupinu. Druhá, hľadajúca na účasť zamestnancov účelovejšie, tvrdí, že účasť

⁵⁴⁵ Počty zamestnancov spoločnosti s ručením obmedzeným, pri ktorých majú zamestnanci právo na účasť v orgánoch spoločností sú nasledovné: Švédsko: 25, Dánsko: 35, Holandsko: 100, Fínsko: 150, Maďarsko: 200, Rakúsko: 300, Nemecko: 500.

zamestnancov v orgánoch spoločnosti je odôvodnená, pokiaľ prináša pridanú hodnotu pre výkonnosť spoločnosti.⁵⁴⁶

7.1.2 Účasť zamestnancov a európske právne formy

Diverzita vnútroštátnych modelov účasti zamestnancov na riadení spoločnosti⁵⁴⁷ sa nemohla nepremietnuť aj do osudu legislatívnych projektov európskeho práva spoločností. Dialektický zápas sa v prvom dejstve v sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia odohrával na úrovni akciovej spoločnosti. Prvý európsky návrh, ktorý si kládol za cieľ upraviť aj účasť zamestnancov na riadení spoločnosti, bol návrh nariadenia o európskej akciovej spoločnosti z roku 1970.⁵⁴⁸ V článku 137 až 145 reguloval účasť na riadení SPE striktne podľa nemeckého modelu. Zamestnanci mali mať tretinové zastúpenie v dozornej rade SE,⁵⁴⁹ ktoré sa mohlo vylúčiť len na základe výslovného odmietnutia dvomi tretinami hlasov všetkých zamestnancov. Tretinové zastúpenie zamestnancov v dozornej rade akciovej spoločnosti, ktorá má viac než 500 zamestnancov, predpokladal tiež článok 4 návrhu piatej obchodnej smernice,⁵⁵⁰ ktorej cieľom bolo harmonizovať vnútornú štruktúru akciových spoločností členských štátov. Tieto návrhy kategoricky presadzujú nemecký model, ktorý obsahoval v tom čase najrozvinutejšiu úpravu účasti zamestnancov na riadení spoločnosti.⁵⁵¹ Členské štáty, ktorých bolo tak málo v porovnaní s dnešným stavom, nenašli v otázke účasti zamestnancov v podobe týchto návrhov konsenzus. Pre oba návrhy to znamenalo v konečnom dôsledku pozastavenie prác na nich. Pre piatu obchodnú smernicu definitívne, pre návrh nariadenia o SE prestávku, ktorá trvala viac než jedno desaťročie.

⁵⁴⁶ Porov. CONCHON, A. *Board-level employee representation rights in Europe*. s. 10-11.

⁵⁴⁷ Na účely tejto práce ponechávame stranou európske smernice týkajúce sa práva zamestnancov na informácie a prerokovanie vo všeobecnosti a zriaďujúce európsku zamestnaneckú radu ako inštitucionálny rámec výkonu týchto práv ako aj tie, ktoré uvedené práva regulujú v špeciálnych prípadoch hromadného prepúšťania alebo prevodu podniku.

⁵⁴⁸ Vorschlag einer Verordnung (EWG) des Rates über das Statut für Europäische Aktiengesellschaften. (Ú.v. ES C 124, 10.10.1970, s. 1-55).

⁵⁴⁹ Tento prvý návrh nariadenia o SE neumožňoval monisticky organizovanú SE so správnym orgánom.

⁵⁵⁰ Vorschlag einer fünften Richtlinie zur Koordinierung der Schutzbestimmungen, die in den Mitgliedstaaten den Gesellschaften im Sinne des Artikels 58 Absatz 2 des Vertrages im Interesse der Gesellschafter sowie Dritter hinsichtlich der Struktur der Aktiengesellschaft sowie der Befugnisse und Verpflichtungen ihrer Organe vorgeschrieben sind (Ú.v. ES C 131, 13.12.1972, s. 49).

⁵⁵¹ Porov. REICHERT, J.; BRANDES, S. Mitbestimmung der Arbeitnehmer in der SE : Gestaltungsfreiheit und Bestandsschutz. *ZGR*. 2003, č. 5-6, s. 769.

Ľady v otázke účasti zamestnancov na riadení SE sa pohli až na základe Davignonovej správy.⁵⁵² Správa bola výsledkom činnosti expertnej skupiny ustanovenej s cieľom nájsť možnosť kompromisu v úprave účasti zamestnancov na riadení SE. Skupina bola vedená bývalým podpredsedom Európskej komisie, Belgičanom *Davignonom*, ktorý bol v tom čase prezidentom belgickej banky *Société Générale de Belgique*. Davignonova správa obsahuje dva základné princípy. Vzhľadom na značné rozdiely v úprave účasti zamestnancov v členských štátoch preferuje riešenie otázky účasti zamestnancov na riadení konkrétnej SE prostredníctvom vyjednávania. V prípade, ak by vyjednanie nevedlo k úspechu, uplatnili by sa štandardné pravidlá účasti zamestnancov na riadení obsiahnuté priamo v európskom právnom akte. V základných rysoch vyjednávacieho postupu sa Davignonova správa oprela o model známy už zo smernice o európskej zamestnaneckej rade,⁵⁵³ ktorú sa podarilo v roku 1994 prijať tiež po vyše dvadsiatich rokoch hľadania kompromisu. Správa tak navrhuje, po vzore tejto smernice, postup vyjednávania prostredníctvom osobitného vyjednávacieho výboru. Doplnenie princípu „predtým – potom“, podľa ktorého intenzita účasti zamestnancov na riadení spoločnosti v dôsledku založenia SE, štrukturálnych opatrení alebo premiestnenia registrového sídla SE nemôže klesnúť oproti stavu, ktorý takýmto opatreniam predchádzal a dohoda členských štátov o podiele zamestnancov s právom účasti na riadení spoločnosti pred vznikom SE, ktorý je relevantný na aplikáciu štandardných pravidiel, odstránili poslednú prekážku na ceste k uvedeniu SE do života.⁵⁵⁴

Úprava účasti zamestnancov na riadení SCE⁵⁵⁵ ako ďalšej európskej formy sa obsahom a princípmi neodchyľuje od úpravy SE. Alternatívnym riešením na európskej úrovni je úprava EZHZ. Účasť zamestnancov v orgánoch EZHZ neupravuje vôbec, obmedzuje ale počet zamestnancov na 500. Možno sa nazdávať, že bez takejto limitácie by bolo nevyhnutné účasť zamestnancov na riadení EZHZ zdĺhavo vyjednávať medzi

⁵⁵² Group of Experts “European System of Worker Involvement” (with regard to the European Company Statute and the other pending proposals. Final Report, May 1997 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.seeurope-network.org/homepages/seeurope/file_uploads/davignonreport_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

⁵⁵³ Smernica Rady 94/45/ES z 22. septembra 1994 o zriaďovaní Európskej zamestnaneckej rady alebo postupu v podnikoch s významom na úrovni spoločenstva a v skupinách podnikov s významom na úrovni spoločenstva na účely informovania zamestnancov a prerokovania s nimi (Ú.v. ES L 254, 30.9.1994, s. 64).

⁵⁵⁴ Úprava účasti zamestnancov na riadení SE je obsiahnutá v smernici o SE.

⁵⁵⁵ Úprava účasti zamestnancov na riadení SCE je obsiahnutá v smernici o SCE.

členskými štátmi a že by to pravdepodobne oddialilo prijatie nariadenia o EZHZ. Práve Nemecko, ako štát, ktorý je tradične vnímaný ako najvplyvnejší zástanca modelu účasti zamestnancov na riadení spoločnosti, kladie požiadavky účasti na vnútroštátne právne formy až od počtu 500 zamestnancov.

7.2 Právo štátu registrového sídla SPE ako základné pravidlo

7.2.1 Právo štátu registrového sídla ako absolútne pravidlo

Dalo by sa povedať, že ani návrh CREDA ani Teichmannov návrh si ťažkú hlavu s otázkou účasti zamestnancov na riadení SPE nerobia. V uvedenej otázke odkazujú bez výhrady na právo štátu, v ktorom má SPE registrové sídlo.⁵⁵⁶ Podľa *Rotha* tieto návrhy vychádzali z predpokladu, že dohoda o jednotnom režime účasti zamestnancov SPE na riadení spoločnosti medzi jednotlivými členskými štátmi je len ťažko dosiahnuteľná. Odkaz na vnútroštátne právo podľa neho však nemožno vnímať ako ústupok, ale skôr ako zachovanie *status quo*, kým sa nenájde iné vhodné riešenie na európskej úrovni.⁵⁵⁷

Návrhu Komisie predchádzalo hodnotenie viacerých možných modelov regulácie účasti zamestnancov na riadení SPE.⁵⁵⁸ Prvou posudzovanou možnosťou bolo vytvorenie noriem špecifických pre SPE priamo na úrovni európskeho predpisu. Podľa Komisie by sa takýmto postupom síce zabezpečila jednota SPE, avšak po skúsenostiach v súvislosti s SE a smernicou o cezhraničných fúziách sa v Posúdení vplyvov konštatuje, že „znovuotvorenie diskusie o účasti zamestnancov v kontexte SPE by vystavilo SPE neodôvodnenému politickému riziku“.⁵⁵⁹ Ako bude zrejmé z ďalšieho textu, toto konštatovanie Komisie sa ukázalo byť pravdivým. Druhou posudzovanou možnosťou bolo podriadiť úpravu účasti zamestnancov výlučne aplikovateľnému vnútroštátnemu právu, ako to robí návrh CREDA a Teichmannov návrh. Táto možnosť predstavuje podľa Komisie jednoduché, prehľadné a z hľadiska právnej istoty výhodné riešenie. Zakladateľom SPE síce umožňuje vybrať si takú jurisdikciu, v ktorej by na základe aplikovateľného vnútroštátneho práva SPE účasti zamestnancov na riadení

⁵⁵⁶ Porov. čl. 33 návrhu CREDA, čl. 30 Teichmannovho návrhu.

⁵⁵⁷ ROTH, C. Entwicklung des Gesellschaftsrechts : Kündigt die Europäische Gesellschaft die Europäische Privatgesellschaft an? *ELF*. 2000-2001, č. 6, s. 403.

⁵⁵⁸ Porov. Posúdenie vplyvov, s. 32-34.

⁵⁵⁹ *Ibid.*, s. 32.

nepodliehala, ako však tvrdí Komisia, táto možnosť je daná aj v súčasnosti, v rámci výberu medzi existujúcimi vnútroštátnymi formami. SPE by tak nepredstavovala zvýšené riziko. Problematickým v tomto modeli sú skôr premiestnenie registrového sídla SPE a cezhraničná fúzia za účasti SPE, ktoré by mohli podľa Komisie viesť k cielenému obchádzaniu pravidiel o účasti zamestnancov. Útek zo spolurozhodovania (*Flucht aus der Mitbestimmung*), ako tento problém označuje právna doktrína založená na nemeckom ponímaní účasti zamestnancov, je jedným z kľúčových pojmov celej diskusie o účasti zamestnancov na riadení spoločností vo všeobecnosti.

Komisia preto vyhodnotila ako najpriechodnejší z hľadiska politického tretí model, ktorý kombinuje základné pravidlo aplikácie práva štátu registrového sídla SPE s osobitným postupom v prípade cezhraničnej fúzie za účasti SPE a premiestnenia registrového sídla SPE. Tento model našiel vyjadrenie v článku 34 návrhu Komisie. Základným pravidlom podľa uvedeného ustanovenia je regulácia účasti zamestnancov na riadení SPE podľa práva členského štátu registrového sídla SPE. V prípade cezhraničnej fúzie za účasti SPE sa aplikuje vnútroštátne právo, ktoré je výsledkom implementácie smernice o cezhraničných fúziách a v prípade premiestnenia registrového sídla SPE do iného členského štátu osobitné normy stanovené v článku 38 návrhu Komisie.

Napriek osobitostiam v súvislosti so štrukturálnymi zmenami SPE v znení návrhu Komisie základným pravidlom stále zostáva aplikácia vnútroštátneho práva štátu registrového sídla SPE, bez akýchkoľvek ďalších podmienok. Takýto model ale nenašiel s výnimkou francúzskeho návrhu v ďalšom vývoji projektu SPE uplatnenie. Hlavný kameň úrazu treba vidieť v ustanoveniach týkajúcich sa regulácie registrového sídla SPE a jeho súladu so sídlom faktickým. Ako bolo uvedené v predchádzajúcej kapitole, ani návrh Komisie ani výsledná podoba riešenia tejto otázky vyplývajúca z kompromisných návrhov v Rade negarantujú, že registrové sídlo každej SPE bude musieť byť umiestnené v tom istom členskom štáte, ako jej sídlo faktické. Na účely účasti zamestnancov SPE na jej riadení to môže znamenať, že zakladatelia SPE vyberú registrové sídlo v takej krajine, ktorá napríklad účasť zamestnancov na riadení SPE nepozná vôbec, hoci relevantný počet zamestnancov SPE bude prácu vykonávať v štáte inom, takom, ktorý účasť zamestnancov na riadení spoločnosti upravuje v citel'nom

rozsahu. Diverzifikácia registrového a skutočného sídla SPE by tak umožnila už zmieny útek zo spolurozhodovania.⁵⁶⁰

Zdá sa, že riešenie tohto problému bez ustanovenia komplikovanejších noriem by bolo možné jedine obligatórnou fixáciou registrového a skutočného sídla SPE na jedno miesto, prípadne modelom EZHZ, ktorý obmedzuje počet zamestnancov SPE takým rozsahom, v rámci ktorého členské štáty akceptujú neexistenciu relevantnej úpravy účasti zamestnancov SPE. Doterajší konsenzus o účasti alebo neúčasti zamestnancov na riadení európskych právnych foriem spočíva práve na týchto dvoch modeloch.⁵⁶¹ Prvý model je zjavne neprijateľný pre mnohé relevantné štáty, ako bolo ukázané v kapitole pojednávajúcej o sídle SPE. Druhý model v odbornej diskusii ani nenašiel relevantnejšie rozpracovanie. Je to pochopiteľné. Použitelnosť SPE by tým bola značne obmedzená. Toto obmedzenie je možno akceptovateľné pri právnej forme takého významu, akou je EZHZ, ťažko však pri právnej forme, ktorej ambíciou by malo byť stať sa plnohodnotnou európskou paralelou vnútroštátnych súkromných spoločností. Rovnako nie je úplne zrejmé, akým spôsobom by sa stanovila účinná kontrola počtu zamestnancov SPE.

7.2.2 Právo štátu sídla SPE ako relatívne pravidlo

Problémom vytýkaným koncepcii práva štátu registrového sídla ako absolútneho základného pravidla pre posudzovanie účasti zamestnancov na riadení SPE, ako sme ju predstavili vyššie, sa snažili čeliť kompromisné návrhy. Ich spoločnou črtou je, že v pravidle aplikácie štátu registrového sídla zakotvujú „poistku“ v podobe alternatívneho odkazu na právo toho štátu, v ktorom fakticky pracuje stanovený podiel zamestnancov SPE.

Prvým a azda najkomplikovanejším pokusom je návrh Parlamentu. Dalo by sa povedať, že jeho dôsledkom je päť kategórií SPE v otázke úpravy účasti zamestnancov na riadení.⁵⁶²

⁵⁶⁰ K podrobnejšej analýze porov. HOMMELHOFF, P.; KRAUSE, R.; TEICHMANN, C. Arbeitnehmer-Beteiligung in der Europäischen Privatgesellschaft (SPE) nach dem Verordnungsvorschlag. *GmbHRR*. 2008, č. 22, s. 1195-1196. V rovnakom duchu tiež LEHNE, K. Die Europäische Privatgesellschaft – eine schwere Geburt? *GmbHRR*. 2008, s. R258 alebo FORST, G. Arbeitnehmerbeteiligung im Verordnungsvorschlag für eine Europäische Privatgesellschaft (SPE). *ZESAR*. 2009, č. 7, s. 263.

⁵⁶¹ Porov. FRISCHHUT, M. *ecolex*. 2007, č. 3, s. 220; HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. *GmbHRR*. 2008, č. 17, s. 910.

⁵⁶² Porov. čl. 34 ods. 1 a 1a. (pozmeňovací návrh 71) návrhu Parlamentu.

- v SPE s viac než 1.000 zamestnancami, z ktorých viac než 25 % skutočne pracuje v členskom štáte, ktorého právo poskytuje väčšiu mieru účasti zamestnancov na riadení spoločnosti než právo štátu registrového sídla SPE, by sa na účasť zamestnancov mala primerane aplikovať smernica o SE prípadne ustanovenia smernice o cezhraničných fúziách,⁵⁶³ ktoré zjednodušujú postup vedúci k aplikácii štandardných pravidiel účasti zamestnancov na riadení spoločnosti v zmysle smernice o SE;
- zjednodušenia tohto modelu odkazom na príslušné ďalšie ustanovenia smernice o cezhraničných fúziách, ktoré zjednodušujú model účasti zamestnancov na riadení stanovený v smernici o SE sa budú aplikovať na SPE
 - (i) zamestnávajúcu 500 až 1.000 zamestnancov z ktorých viac než jedna tretina skutočne pracuje v členskom štáte, ktorého právo poskytuje väčšiu mieru účasti zamestnancov na riadení spoločnosti než právo štátu registrového sídla SPE,
 - (ii) vzniknutú fúziou, zmenou vnútroštátnej právnej formy alebo rozdelením, zamestnávajúcou menej než 500 zamestnancov, z ktorých viac než jedna tretina skutočne pracuje v členskom štáte, ktorého právo poskytuje väčšiu mieru účasti zamestnancov na riadení spoločnosti než právo štátu registrového sídla SPE,
 - (iii) vzniknutú *ex nihilo* a zamestnávajúcu menej než 500 zamestnancov, z ktorých viac než 50 % skutočne pracuje v členskom štáte, ktorého právo poskytuje väčšiu mieru účasti zamestnancov na riadení spoločnosti než právo štátu registrového sídla SPE.
- na ostatné SPE by sa podľa návrhu Parlamentu v plnom rozsahu aplikovalo v otázke účasti zamestnancov právo štátu registrového sídla SPE.

Zmysel tejto štruktúry vysvetľuje bod 15 preambuly návrhu Parlamentu.⁵⁶⁴

Právna forma SPE na jednej strane nemá umožniť veľkým spoločnostiam obchádzať predpisy o účasti zamestnancov na riadení, ktorými sú viazané podľa vnútroštátneho práva, ktoré sa na nich aplikuje. Na druhej strane, úprava týkajúca sa SPE nemá príliš zaťažovať malé a stredné podniky, ktoré by si zvolili právnu formu SPE s cieľom vykonávať skutočné podnikateľské aktivity.

⁵⁶³ Čl. 16 ods. 4 smernice o cezhraničných fúziách.

⁵⁶⁴ Pozmeňovací návrh 74.

Podľa toho istého bodu preambuly, miestom skutočného výkonu práce,⁵⁶⁵ na ktorý sa návrh Parlamentu rovnako ako kompromisné návrhy predkladané v Rade odvolávajú, sa rozumie členský štát, kde zamestnanec bežne vykonáva pracovnú činnosť, aj keď je prechodne vyslaný na iné miesto.

Návrh Parlamentu odkazuje na smernicu o SE prípadne na smernicu o cezhraničných fúziách. Možno sa domnievať, že na mysli sa malo vnútroštátne právo, ktoré je výsledkom implementácie týchto smerníc. Vzhľadom na koncepciu účasti zamestnancov podľa smernice o cezhraničných fúziách, ktorá vychádza zo smernice o SE a referenciou na jednotlivé aplikovateľné prípadne neaplikovateľné ustanovenia predstavuje ich zjednodušenie, spolu s koncepciou návrhu Parlamentu, ktorý v zásade robí to isté, možno model návrhu Parlamentu označiť ako pokus podať ďalšie zjednodušenie už zjednodušeného modelu účasti zamestnancov po vzore smernice o SE. Je ťažko predstaviteľné, ako by takýto prístup bez ďalšieho rozpracovania mohol prispieť k prehľadnosti úpravy a tým aj k právnej istote. Nehovoriac o tom, že na účely tohto čiastkového hodnotenia ponechávame stranou, že návrh Parlamentu takúto komplikovanú úpravu poskytuje priamo v nariadení, do ktorého vlastne členské štáty, bez výslovného legislatívneho splnomocnenia, ani nemajú právo zasiahnuť vykonávacou úpravou vo vnútroštátnych predpisoch. Minimálne po formálnej stránke teda treba návrh Parlamentu kategoricky odmietnuť ako nevhodný pre právnu formu SPE.

Koncepciu postavenú principiálne na tých istých základoch, ako návrh Parlamentu, z hľadiska formálnej stránky ale jednoduchšiu a prehľadnejšiu prinášajú ustanovenia článku 35 až 35d českého návrhu. Základné pravidlo v podobe aplikácie práva štátu registrového sídla SPE na otázku účasti zamestnancov zostáva zachované. Avšak v prípade SPE, ktorá má viac než 500 zamestnancov, ktorí zároveň predstavujú aspoň tri štvrtiny všetkých zamestnancov skutočne vykonávajúcich prácu v členskom štáte, ktorý neposkytuje aspoň takú mieru účasti zamestnancov na riadení ako štát registrového sídla SPE, stanovuje osobitný postup známy v základných rysoch zo smernice o SE: ustanovenie osobitného vyjednávacieho výboru, vyjednávanie a prípadnú aplikáciu štandardných pravidiel. Prínosom českého návrhu v tejto otázke je, že uvedené záležitosti nerieši prostredníctvom komplikovaného odkazu na ustanovenia

⁵⁶⁵ „The place where an employee is habitually employed“.

smernice o SE, prípadne smernice o cezhraničných fúziách, z ktorých zároveň ustanovuje výnimky, tak ako návrh Parlamentu, ale v článkoch 35a až 35d stanovuje vlastné normy. Pravdou je, že v rámci nich obsahuje niekoľko legislatívnych príkazov a legislatívnych splnomocnení pre členské štáty, čo opätovne vnáša pochybnosti do povahy SPE ako jednotnej právnej formy.

Podľa verejne dostupných materiálov Rady sa zdá, že najväčšie diskusie ohľadom účasti zamestnancov na riadení prebiehali počas švédskeho predsedníctva Rady a to hlavne v otázke, ako nastaviť kritéria, pri ktorých splnení sa nebude v otázke účasti zamestnancov na riadení SPE aplikovať základné pravidlo, teda právo štátu registrového sídla SPE ale sa použije osobitný postup vyjednávania prípadne štandardné pravidlá, tak ako to upravoval už český návrh. Výstupy z Rady pripomínali skôr negociácie známe z orientálnej obchodnej praxe než cieľnú snahu členských štátov nájsť spoločne akceptovateľné riešenie.⁵⁶⁶

V znení článku 25 ods. 1a písm. a) švédskeho návrhu sa namiesto práva štátu registrového sídla SPE aplikuje osobitný postup vyjednávania v prípade, že SPE v súvislom období troch mesiacoch po registrácii bude zamestnávať aspoň 500 zamestnancov, z ktorých aspoň polovica vykonáva skutočne prácu v členskom štáte, ktorý poskytuje vyššiu mieru účasti zamestnancov, než štát registrového sídla SPE. Splnenie týchto podmienok by podľa ods. 1b uvedeného článku švédskeho návrhu bol povinný skúmať každé tri roky riadiaci orgán SPE. Z kontextu tohto a ostatných ustanovení švédskeho návrhu⁵⁶⁷ sa zdá, že úmyslom tvorcu švédskeho návrhu bolo stanoviť taký model, v ktorom by sa naplnenie kritérií skúmalo tretí mesiac po registrácii SPE a potom periodicky každé tri roky, ale nie v medziobdobí. Z poznámok k uvedeným ustanoveniam švédskeho návrhu sú zrejmé diametrálne odlišné pohľady členských štátov na dané kritérium. Pre Estónsko napríklad bola kategoricky neprijateľná účasť zamestnancov na riadení SPE založenej *ex nihilo* prípadne neustále znižovanie prahov, ktorých prekročenie vedie k aplikácii postupu vyjednávania.⁵⁶⁸ Na

⁵⁶⁶ Symptomatickým príkladom na podporu tohto tvrdenia môže byť najmä článok 35 ods. 1a písm. a) pracovného kompromisného návrhu švédskeho predsedníctva z 20.11.2009 (Dokument Rady, Doc. No. 16155/09 ADD 1 DRS 72 SOC 713) pripraveného ako podklad na rokovanie Výboru stálych predstaviteľov dňa 25.11.2009 a poznámky k uvedenému ustanoveniu. Jednota členských štátov prakticky nejestvovala v žiadnych bodoch ustanovenia o kritériu vedúceho k aplikácii osobitného vyjednávacieho postupu.

⁵⁶⁷ Napr. Čl. 35a ods. 1 švédskeho návrhu.

⁵⁶⁸ Porov. švédsky návrh, s. 47, pozn. 22.

druhej strane, Fínsko, Holandsko, Maďarsko a Rakúsko považovali prah 500 zamestnancov na aplikáciu postupu vyjednávania za stále príliš vysoký.⁵⁶⁹

Diametrálne odlišné pohľady členských štátov na uvedenú problematiku explicitne uvádza úvodná správa predsedníctva Rady k maďarskému návrhu.⁵⁷⁰ Článok 35 ods. 1a písm. a) maďarského návrhu modifikuje švédsky návrh do tej miery, že stanovuje iba jedno kritérium, ktoré je rozhodné na aplikáciu osobitného postupu vyjednávania namiesto aplikácie práva štátu registrového sídla SPE: po dobu súvislých troch mesiacov po registrácii SPE najmenej 500 zamestnancov SPE vykonáva skutočne prácu v členskom štáte s vyššou mierou účasti zamestnancov na riadení než upravuje právo štátu registrového sídla SPE. Nádeje na možnú budúcu zmenu tohto pravidla naznačuje doplnený článok 48 maďarského návrhu, podľa ktorého má Komisia po piatich rokoch od účinnosti nariadenia o SPE preskúmať jeho aplikáciu okrem iného s osobitným zameraním na vyššie uvedené kritérium.

Nesúhlas Švédska a Nemecka s takto nastaveným kritériom nateraz bol hlavným dôvodom, ktorý viedol k zastaveniu prác na projekte SPE, keďže kompromisný maďarský návrh v Rade pre konkurencieschopnosť dňa 30.5.2011 nebol schválený. Hranica 500 zamestnancov bola pre Švédsko príliš vysoká, Nemecko malo principiálne výhrady nielen k účasti zamestnancov.⁵⁷¹

7.3 Vyjednávanie a štandardné pravidlá v projekte SPE

7.3.1 Povinnosť vyjednávania

Z predchádzajúcej kapitoly vyplýva, že ani návrh Komisie, ani návrhy, ktoré mu predchádzali, teda návrh CREDA a Teichmannov návrh, nepredpokladali priamo, že účasť zamestnancov na riadení SPE sa bude v každom prípade určovať na základe vyjednávania so zástupcami zamestnancov, prípadne že sa bude spravovať podľa štandardných pravidiel majúci základ v regulácii SPE na európskej úrovni. Tým nie je v týchto návrhoch vylúčená možnosť vyjednávania ako cesta k určeniu obsahu účasti zamestnancov na riadení SPE, ak by ju predpisovalo právo štátu registrového sídla SPE aplikovateľné na konkrétnu SPE.

⁵⁶⁹ Porov. švédsky návrh, s. 48, pozn. 23.

⁵⁷⁰ Porov. maďarský návrh, s. 3-4.

⁵⁷¹ Porov. ULRICH, S. *GmbHR*. 2011, č. 16, s. R-241-R242.

Osobitný postup návrh Komisie predpokladal len pre prípad cezhraničnej fúzie za účasti SPE a v prípade premiestnenia registrového sídla SPE. V prvom prípade článok 34 ods. 3 návrhu Komisie odkazuje na úpravu v smernici o cezhraničných fúziách. Pre prípad premiestnenia registrového sídla stanovuje v článku 38 vlastné normy. Základným pravidlom je opätovne úprava účasti zamestnancov na riadení spoločnosti podľa práva štátu registrového sídla SPE. V konkrétnom prípade to znamená, že po zápise premiestnenia registrového sídla sa na túto otázku bude aplikovať právo štátu do ktorého sa sídlo premiestnilo. Výnimku predstavuje podľa článku 38 ods. 2 návrhu Komisie situácia, keď zamestnanci SPE v štáte pôvodného registrového sídla tvoria viac než jednu tretinu z celkového počtu zamestnancov SPE (vrátane jej všetkých dcérskych spoločností) a zároveň štát, do ktorého sa registrové sídlo SPE premiestňuje, nestanovuje aspoň rovnakú úroveň účasti zamestnancov ako štát pôvodného registrového sídla SPE alebo neposkytuje zamestnancom v prevádzkach SPE umiestnených v iných členských štátoch taký nárok na účasť na riadení, aký mali pred premiestnením sídla. Naplnenie týchto kritérií je dôvodom na začatie vyjednávania. Proces je regulovaný síce priamo v návrhu Komisie, ale v porovnaní s existujúcimi európskymi modelmi len veľmi schematicky v článku 38 ods. 3 až 6 návrhu Komisie a s odkazom na aplikáciu práva štátu pôvodného registrového sídla SPE v záležitostiach neregulovaných priamo nariadením. Na rozdiel od známych modelov sa nevytvára obligatórne ani osobitný vyjednávací výbor, ak to nevyplýva z uvedeného subsidiárne aplikovateľného vnútroštátneho práva. Dĺžka rokovaní je obmedzená na šesť mesiacov, ak sa strany nedohodnú na jej predĺžení o ďalších šesť mesiacov. Ak sa dohoda nedosiahne, zostáva v platnosti úprava účasti zamestnancov podľa práva štátu pôvodného registrového sídla SPE. Túto koncepciu ponecháva francúzsky návrh bezo zmien.

Návrh Parlamentu predpokladá proces vyjednávania v prípadoch popísaných v kapitole 7.2.2 vyššie už v súvislosti so založením SPE. Vlastné normy o vyjednávaní neobsahuje ale odkazuje na smernicu o SE prípadne na smernicu o cezhraničných fúziách. Aj podmienky, za ktorých je vyjednávanie potrebné v súvislosti s premiestnením registrového sídla, zjednocuje prostredníctvom odkazu s tými, ktoré sú

relevantné už pri založení. Špecifickú úpravu v súvislosti s premiestnením sídla, čo i len tak strohú ako návrh Komisie, návrh Parlamentu nepozná.⁵⁷²

Proces vyjednávania v súvislosti so založením SPE predpokladá tiež český návrh, ako sme uviedli v predchádzajúcej kapitole 7.2.2. Rovnako ho predpokladá aj v prípade premiestnenia registrového sídla a to za podmienok, že v členskom štáte pôvodného registrového sídla zamestnáva SPE najmenej tretinu všetkých svojich zamestnancov, takíto zamestnanci majú právo účasti na rozhodovaní podľa práva štátu pôvodného registrového sídla ale podľa práva nového registrového sídla by ju nemali.⁵⁷³ Pravidlá vyjednávania upravuje český návrh v článku 35a až 35c, spravidla po vzore článkov 3 až 5 smernice o SE, aj keď miestami so značným zjednodušením ale aj spresnením úpravy známej zo smernice o SE. Orgánom participujúcim za zamestnancov na vyjednávaní s riadiacim orgánom SPE je osobitný vyjednávací výbor zložený pomerne so zástupcov zamestnancov SPE z jednotlivých členských štátov. Praktickú úpravu predstavuje článok 35a posledný odsek českého návrhu, ktorý stanovuje, že v prípade nevytvorenia osobitného vyjednávacieho výboru do troch mesiacov od naplnenia skutočností, ktoré zakladajú potrebu vyjednávacieho postupu, z dôvodov na strane (zástupcov) zamestnancov, platí v otázke úpravy účasti zamestnancov právo štátu registrového sídla SPE. Obdobné ustanovenie v smernici o SE chýbalo.

Výsledkom vyjednávania podľa českého návrhu je písomná dohoda medzi riadiacim orgánom SPE a osobitným vyjednávacím výborom o modalitách účasti zamestnancov na riadení SPE. Na vyjednávanie stanovuje článok 35b ods. 4 českého návrhu šesť mesiacov od ustanovenia osobitného vyjednávacieho výboru. Túto lehotu možno spoločným rozhodnutím osobitného vyjednávacieho výboru a riadiaceho orgánu SPE predĺžiť na celkovú dĺžku jedného roka. Osobitný vyjednávací výbor ale môže podľa článku 35b ods. 3 českého návrhu tiež rozhodnúť, že vyjednávanie sa ani nezahája prípadne ich predčasne ukončiť. V tomto prípade sa na SPE aplikujú normy o účasti zamestnancov podľa práva štátu registrového sídla SPE.

Popri kritériách relevantných na vyvolanie povinnosti vyjednávania v súvislosti so založením SPE švédsky návrh vyjednávanie pri premiestnení registrového sídla SPE, miernou úpravou modelu českého návrhu, v článku 35 ods. 1a písm. b) predpokladá v prípade, že jedna tretina zamestnancov SPE v čase registrácie premiestnenia sídla

⁵⁷² Porov. čl. 38 ods. 2 (pozmeňovací návrh 73) návrhu Parlamentu.

⁵⁷³ Porov. čl. 29 ods. 2 českého návrhu.

v štáte nového registrového sídla skutočne (*habitually*) pracuje v štáte pôvodného registrového sídla SPE a štát pôvodného registrového sídla im priznáva väčšiu mieru účasti na riadení SPE ako štát nového registrového sídla. Maďarský návrh toto pravidlo dopĺňa tak, že relevantná jedna tretina zamestnancov musí zároveň predstavovať nie menej než 500 zamestnancov v absolútnom vyjadrení.

Švédsky návrh model českého návrhu týkajúci sa zloženia osobitného vyjednávacieho výboru a postupu pri vyjednávaní koncepcie nemení ale dopĺňa a spresňuje. V článku 35 ods. 2 písm. ea) až g) rozvádza normy pre prípad, že zamestnanci zo všetkých členských štátov kde SPE pôsobí, záujem o účasť na konštitúcii osobitného vyjednávacieho výboru neprejavia alebo túto výslovne odmietnu v lehote troch mesiacoch stanovenej aj českým návrhom. Platí pravidlo, že v tom prípade sa „voľné miesta“ prerozdedia medzi zamestnancov z ostatných členských štátov v dodatočnej lehote jedného mesiaca. V prípade absolútneho nezájmu o konštitúciu osobitného vyjednávacieho výboru platí úprava českého návrhu – účasť zamestnancov podľa práva štátu registrového sídla SPE.

Kvalifikovaná väčšina osobitného vyjednávacieho výboru môže v znení článku 35b ods. 3 švédskeho návrhu rozhodnúť, popri nezahájení vyjednávania alebo jeho predčasnom ukončení, aj o aplikácii práva štátu registrového sídla na účasť zamestnancov v redukovanom rozsahu.

Maďarský návrh preberá koncepciu švédskeho návrhu vo všetkých tých bodoch, o ktorých nepadla osobitná zmienka práve v súvislosti s maďarským návrhom.

7.3.2 Aplikácia štandardných pravidiel

Charakteristickou črtou doterajších európskych modelov regulácie účasti zamestnancov na riadení spoločnosti vyjadrených v smernici o SE a v smernici o cezhraničných fúziách je aplikácia štandardných pravidiel (*default rules, Auffangregelung*) v prípade, že k dohode o modalitách účasti zamestnancov na riadení spoločnosti vyjednávaním nedôjde, prípadne že strany vyjednávania sa slobodne rozhodnú aplikovať priamo štandardné pravidlá.

Takéto štandardné pravidlá osobitné pre SPE prvýkrát priamo v návrhu nariadenia stanovuje až český návrh. Aplikácia štandardných pravidiel na základe návrhov predchádzajúcich českému návrhu je mysliteľná v prípade, že ich pozná právo

štátu registrového sídla SPE, ktoré je aplikovateľné na základe príslušných odkazov nariadenia o SPE. V znení návrhu Komisie, návrhu Parlamentu a francúzskeho návrhu sa ďalej štandardné pravidlá aplikujú prostredníctvom príslušných odkazov na smernicu o SE alebo na smernicu o cezhraničných fúziách.

Podľa článku 35d ods. 1 českého návrhu sa štandardné pravidlá účasti zamestnancov na riadení SPE aplikujú v nasledovných prípadoch:

- dohodli sa na tom osobitný vyjednávací výbor a riadiaci orgán SPE v rámci vyjednávania,
- v lehote určenej na vyjednávanie nedošlo k dohode o účasti zamestnancov, okrem prípadov aplikácie vnútroštátneho práva štátu sídla, teda v prípade rozhodnutia osobitného vyjednávacieho výboru o predčasnom ukončení vyjednávania prípadne na základe jeho rozhodnutia vyjednávanie ani nezačínať,
- v prípade, ak sú splnené podmienky vyvolávajúce povinnosť vyjednávania a SPE (jej riadiaci orgán) sa z vlastného rozhodnutia podriadi štandardným pravidlám.

Samotné štandardné pravidlá v znení českého návrhu nie sú rozsiahle. Tvoria ich odseky 2 až 6 analyzovaného článku 35d. Základný princíp štandardných pravidiel je, že zástupcovia zamestnancov majú nárok na toľko miest v dozornom orgáne dualistickej organizovanej SPE alebo v správnom orgáne monistickej organizovanej SPE, na koľko by mali nárok podľa práva toho štátu v ktorom pôsobia zamestnanci SPE, ktorý účasť zamestnancov upravuje v najvyššej miere, pričom v súvislosti s monistickej organizovanou SPE majú členské štáty legislatívne splnomocnenie obmedziť počet členov zástupcov zamestnancov v správnom orgáne.

Podmienky aplikácie štandardných pravidiel švédsky návrh nemení. Rovnako ani základný princíp štandardných pravidiel, teda určenie počtu zamestnaneckých miest v príslušnom orgáne SPE podľa štátu s najväčšou mierou účasti zamestnancov.⁵⁷⁴ Švédsky návrh tiež spresňuje legislatívne splnomocnenie pre členské štáty limitovať počet zamestnaneckých miest v príslušných orgánoch SPE. Tak v dozornom orgáne dualistickej organizovanej SPE ako aj v správnom orgáne monistickej organizovanej SPE môžu členské štáty podľa článku 35d ods. 3 švédskeho návrhu limitovať počet

⁵⁷⁴ Z poznámky k čl. 35d ods. 2 švédskeho návrhu vyplýva, že Estónsko a Litva požadovali referenciu na právo štátu, v ktorom skutočne (*habitually*) pracuje väčšina zamestnancov SPE.

zamestnaneckých miest na jednu tretinu. Maďarský návrh v plnom rozsahu preberá úpravu švédskeho návrhu.⁵⁷⁵

7.4 Zhodnotenie úpravy účasti zamestnancov v projekte SPE

Právnici z členského štátu nepoznajúceho rozvinutý systém účasti zamestnancov na riadení spoločnosti môžu pripadať modely rozvinuté európskym právotvorcom, vrátane tých, ktoré sú predmetom diskusie v súvislosti s SPE, nepochopiteľné. Toto konštatovanie sa umocňuje, ak sa na tieto modely pozeráme pohľadom neprávnikov tvoriacich pravdepodobne majoritu priorityne zamýšľanej skupiny užívateľov SPE, malých a stredných podnikov. Tieto kategórie podnikov spravidla využívajú z vnútroštátnych právnych foriem súkromnú spoločnosť. Ako sme uviedli, v rámci súkromnej spoločnosti sú konfrontovaní s problematikou účasti zamestnancov na riadení spoločnosti len v siedmich členských štátoch. Zdá sa však, že ak vôbec, tak dohodu medzi členskými štátmi na SPE ako novej právnej forme možno na úrovni európskeho právotvorcu dosiahnuť len za cenu, že komplikovaný európsky model účasti zamestnancov na riadení spoločnosti bude obsahovať aj SPE. Debata o tom, či súčasťou projektu SPE musí byť aj regulácia účasti zamestnancov na riadení spoločnosti sa preto javia ako bezpredmetné.

Jednoduchý model odkazujúci v tejto otázke na právo štátu registrového sídla ako absolútne pravidlo s výnimkou cezhraničnej fúzie a premiestnenia registrového sídla SPE, ako ho predstavuje návrh Komisie, je pre štáty s prísnou úpravou účasti zamestnancov neprijateľný. Hoci aj takýto model by opätovne viedol k diverzifikácii SPE ako jednotnej právnej formy, z pohľadu užívateľa SPE by bol z doteraz navrhnutých úprav SPE azda najprijateľnejší, nakoľko by nevytváral žiadny nový a doposiaľ neznámy regulačný rámec.

Z pohľadu malých a stredných podnikov väčšie výhrady nemožno mať ani k poslednej verzii kompromisného návrhu nariadenia o SPE, k maďarskému návrhu.

⁵⁷⁵ Pre úplnosť tejto časti páce, ktorá rekonštruuje dynamiku vývoja účasti zamestnancov v projekte SPE treba dodať, že maďarský návrh zaviedol osobitné ustanovenie článku 35e. Výslovne sa v ňom konštatuje, že existujúce práva zamestnancov na informácie alebo prerokovanie sa aplikujú aj v prípade, keď má SPE zamestnancov vo viacerých členských krajinách alebo má zamestnancov v štáte odlišnom od štátu registrového sídla. Dovtedajšie návrhy sa uspojili s referenciami na príslušné európske smernice, ktoré sme v práci už zmieňovali.

Vzhľadom na akceptovanú definíciu malých a stredných podnikov⁵⁷⁶ ako takých, ktoré nemajú viac než 250 zamestnancov, by sa na malé a stredné podniky podľa maďarského návrhu nevzťahovalo povinné vyjednávanie účasti zamestnancov ani vo všeobecnosti ani v súvislosti s premiestnením registrového sídla. Článok 35 ods. 1a maďarského návrhu túto povinnosť zakotvuje až pri dosiahnutí počtu 500 zamestnancov. Ako sme uviedli, tento návrh však pre členské štáty zatiaľ nebol akceptovateľný. Zníženie hranice 500 zamestnancov by mohlo mať dosah aj na malé a stredné podniky.⁵⁷⁷

Úprava maďarského návrhu s hranicou 500 zamestnancov ako rozhodným počtom pre vyjednávací proces by znížila atraktivitu SPE napríklad ako súčasť koncernovej štruktúry. V nej môže byť počet zamestnancov niekoľkonásobne vyšší. Na druhej strane, z tohto pohľadu by SPE v podobe maďarského návrhu neprinesla také zaťaženie, ktoré nie je známe už z právnej formy SE.⁵⁷⁸

Keby mal projekt SPE dospieť k úspešnému završeniu v tej podobe v akej sa nachádza v súčasnosti, znamenalo by to, že do európskeho práva spoločností by pribudol tretí typ regulácie účasti zamestnancov na riadení spoločnosti, popri samostatnej úprave smernice o SE, ktorá našla uplatnenie aj v smernici o SCE na jednej strane a úprave v smernici o cezhraničných zlúčeníach na strane druhej. Klásť si možno otázku, či je takáto úprava efektívna a či by sa skôr nehodila jednotná úprava uvedených otázok. K diverzite by prispela tiež skutočnosť, že zatiaľ čo úprava účasti zamestnancov na riadení SE a SCE ako aj v súvislosti s cezhraničnými fúziami má formálne charakter smernice, v projekte SPE sa táto úprava vyskytuje priamo v nariadení. Nejedná sa však o úpravu úplnú, obsahuje viacero legislatívnych splnomocnení a legislatívnych príkazov pre členské štáty. To znamená, že ucelená úprava účasti zamestnancov na riadení SPE by pozostávala vždy z textu nariadenia a príslušného vnútroštátneho vykonávacieho

⁵⁷⁶ Odporúčanie Komisie zo dňa 06.05.2003 o definícii mikro-, malých a stredných podnikov (Ú.v. EÚ L 124, 20.05.2003, s. 36).

⁵⁷⁷ Nemecký poslanec Európskeho parlamentu, predseda jeho Výboru pre právne záležitosti a spravodajca pre právo spoločností, *Lehne*, ktorý je jeden zo známych a aktívnych podporovateľov projektu SPE, tvrdí, že v Rade mali maximálne požiadavky zaznievať zo strany Nemecka, konkrétne stanoviť obligatórnu účasť zamestnancov vo všetkých spoločnostiach, ktoré majú viac ako 50 zamestnancov. Porov. LEHNE, K.H. Die Europäische Gesellschaft nach dem Parlamentsvotum. In *GmbHHR*. 2009, R146.

⁵⁷⁸ Kompromis pozostávajúci z dvojstupňovej regulácie: jednej pre malé a stredné podniky do 250 zamestnancov, druhej pre veľké podniky predstavujú HOMMELHOFF, P.; KRAUSE, R.; TEICHMANN, C. *GmbHHR*. 2008, č. 22, s. 1193-1204. V prípade malých a stredných podnikov je odkaz na vnútroštátne právo spravídla absolútny. Cieľom kompromisu je poskytnúť praktické riešenie, autori si uvedomujú, že hranica 500 zamestnancov je najmä pre škandinávské krajiny vysoká ale že európsky model vyjednávacieho postupu môže byť pre malé a stredné podniky v istých prípadoch priam až absurdný.

predpisu. Už bolo povedané, že takýto vnútroštátny predpis však v zásade nemôže reprodukovať alebo sumarizovať úpravu nariadenia.⁵⁷⁹ Užívateľ preto musí siahnuť súčasne po texte nariadenia ako aj po príslušnom vnútroštátnom vykonávacom predpise. Tento pôsobí bez nariadenia samotného spravidla len útržkovite. Takáto úprava podľa nás z formálnej stránky nezodpovedá postulátom jednoduchosti, zrozumiteľnosti a prehľadnosti, ktorých naplnenie sa očakávalo od SPE. K užívateľskému komfortu by z formálnej stránky skôr prispelo riešenie zvolené v prípade doterajších európskych modelov účasti zamestnancov, smernica a jej implementácia do vnútroštátneho práva. Úplná úprava účasti zamestnancov priamo v nariadení, ktorá by bola najideálnejšou z hľadiska naplnenia postulátu jednoty a prehľadnosti právnej formy SPE, predstavuje podľa nášho názoru vzhľadom na diametrálne odlišné predstavy členských štátov v súčasnosti riešenie, ktorého šance na úspech relativizujú akékoľvek snahy vážnejšie sa touto alternatívou zaoberať.

V niektorých konkrétnych ustanoveniach o účasti zamestnancov sa návrhy nariadenia o SPE svojou povahou ponášajú na *lex imperfecta*, prípadne nepredstavujú účinnú a efektívnu úpravu. Možno uviesť aspoň niekoľko príkladov.

Domnievame sa, že je sporné, akým spôsobom by bol z pozície orgánov aplikácie práva zabezpečený efektívny monitoring nad dodržiavaním ustanovení týkajúcich sa naplnenia kritérií určitého počtu zamestnancov počas určitého obdobia ako podmienky aplikácie osobitného procesu vyjednávania prípadne vylúčenia účelovej manipulácie s počtom zamestnancov v rozhodnom období.⁵⁸⁰ Nespochybnujúc všeobecnú povinnosť členských štátov zabezpečiť efektívnu aplikáciu nariadenia a stanoviť primerané sankcie za jeho porušovanie,⁵⁸¹ naplnenie týchto ustanovení a v kontexte pertraktovanej témy zachovanie predpisov o účasti zamestnancov záleží skutočne od konkrétností jednotlivého členského štátu. Skúsenosť učí, že nie vo všetkých členských štátoch musí uloženie istých povinností obchodným spoločnostiam a sankcie stanovené za ich porušenie, bez efektívneho systému dohľadu, znamenať

⁵⁷⁹ O tejto problematike sme sa zmírnili v kapitole 4.1.1. Bližšie porov. napr. TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. s. 247-248.

⁵⁸⁰ Exemplárny príklad ustanovenia, ktoré máme na mysli, je čl. 35 ods. 1a písm. a) maďarského návrhu, podľa ktorého sa postup vyjednávania uplatní v prípade SPE, ktorá má počas súvislého obdobia troch mesiacov po registrácii najmenej 500 zamestnancov skutočne pracujúcich v členskom štáte poskytujúcom vyššiu mieru účasti zamestnancov na riadení spoločnosti než členský štát registrového sídla SPE a ods. 1b toho istého článku, stanovujúci riadiacemu orgánu SPE vykonať prieskum splnenia týchto podmienok každé tri roky s výsledkom, že ak sa medzičasom naplnili, treba zahájiť postup vyjednávania.

⁵⁸¹ Napr. čl. 43 a 44 návrhu Komisie alebo čl. 44 a 45 maďarského návrhu.

reálne riziko alebo motiváciu k zachovávaniu týchto povinností. Ako príklad nezachádzajúci ďaleko od pertraktovanej témy možno uviesť, že podľa slovenskej Konfederácie odborových zväzov má približne 25 % slovenských akciových spoločností porušovať predpisy týkajúce sa účasti zamestnancov na riadení spoločnosti prostredníctvom zástupcov v dozornej rade.⁵⁸²

Problematickým tiež môže byť, ako posudzovať podľa návrhov nariadenia o SPE vyššiu úroveň účasti zamestnancov na riadení SPE.⁵⁸³ Tento koncept je v úprave účasti zamestnancov veľmi dôležitý, nakoľko sa naňho viaže posúdenie, akým režimom sa bude účasť zamestnancov spravovať. Ak napríklad stanovený počet zamestnancov skutočne pracuje v štáte, ktorý má vyššiu mieru účasti zamestnancov na riadení SPE než právo štátu registrového sídla, bude podľa článku 35 ods. 1a písm. a) maďarského návrhu nevyhnutné zahájiť vyjednávací postup. Otázkou je, či sú rozhodujúce výlučne kvantitatívne kritériá, teda počet zamestnaneckých miest v príslušnom orgáne spoločnosti, kvalitatívne kritériá, teda rozsah práv priznaných zamestnancom participujúcim v orgánoch spoločnosti alebo ich kombinácia. Odpoveď v rámci návrhu Komisie ponúkal článok 38 ods. 2 písm. a), podľa ktorého sa úroveň účasti zamestnancov vyjadrovala podielom zástupcov zamestnancov medzi členmi orgánu spoločnosti, v ktorom sa účasť zamestnancov na riadení spoločnosti mala realizovať. Takéto ustanovenie ale nenájde v návrhu Parlamentu ani v kompromisných návrhoch predkladaných v Rade. Či sa jedná o zámer alebo medzeru v práve nie je známe. Referencia aj na kvalitatívne kritériá by podľa nás podstatne sťažila posúdenie naplnenia kritérií a niesla so sebou značné riziko právnej neistoty. Uznať však treba, že čisto kvantitatívne kritériá nemusia byť vždy objektívne, najmä pri komparácii vnútroštátnych právnych úprav, ktoré upravujú účasť zamestnancov navzájom v rozdielnych orgánoch spoločnosti s rôznym rozsahom oprávnení. Jasnú úpravu posudzovania vyššieho štandardu účasti zamestnancov, aj keď s výhradami, ale predstavuje jedine odkaz na kvantitatívne kritériá, teda počet zamestnancov v tom ktorom orgáne spoločnosti, bez ohľadu na jeho povahu.⁵⁸⁴

⁵⁸² Porov. KLUGE, N.; STOLT, M. Workers' representation at board level in the new EU member states. In STOLT, M. (edit.). *The European Company – Prospects for Board-Level Representation*. s. 72.

⁵⁸³ „Higher level of participation rights for employees“ v znení článku 35 maďarského návrhu.

⁵⁸⁴ K výhradám k „slepému porovnávaní čísiel“ a komplikáciám pri posudzovaní úrovne účasti zamestnancov v rozličných modeloch vnútornej štruktúry spoločnosti (orgánov v ktorých sa účasť

Za najzávažnejší dôsledok úpravy účasti zamestnancov v znení kompromisných návrhov predložených v Rade možno však považovať obmedzenie širokej autonómie, ktorú návrh Komisie priznával zakladateľom v otázke konkrétneho usporiadania vnútornej štruktúry SPE. Ako bolo uvedené na inom mieste, vnútorná štruktúra SPE musí brať ohľad na prípadnú účasť zamestnancov na riadení SPE. Z definície účasti zamestnancov na riadení, ktorá sa počnúc francúzskym návrhom objavuje vo všetkých ďalších kompromisných návrhoch,⁵⁸⁵ je zrejmé, že účasť zamestnancov sa realizuje v dozornom orgáne dualisticky organizovanej SPE alebo v správnom orgáne monisticky organizovanej SPE. Návrhy nariadenia o SPE ale nikde neukladajú členskému štátu explicitne legislatívny príkaz alebo legislatívne splnomocnenie prijať úpravu pre ten typ vnútornej štruktúry SPE (monistická alebo dualistická), ktorú vnútroštátne právo pri súkromnej spoločnosti.⁵⁸⁶

Na druhej strane, článok 27 ods. 3a prvý pododsek švédskeho návrhu a maďarského návrhu upravujú, že ak sa systém účasti zamestnancov zriadený v súlade s príslušným vnútroštátnym právom aplikuje na SPE, SPE má správny orgán alebo dozorný orgán, *ako to vyžaduje vnútroštátne právo*.⁵⁸⁷ Toto ustanovenie zväzda k výkladu, že v prípade, ak SPE podlieha obligatórnej účasti zamestnancov, musí byť jej vnútorná štruktúra organizovaná v takej forme, v akej ju pre prípad účasti zamestnancov pozná právo súkromnej spoločnosti registrového sídla SPE. V Nemecku alebo v Rakúsku by to znamenalo, že takáto SPE musí byť organizovaná dualisticky, t.j. musí mať dozornú radu. Monisticky organizovaná SPE so správnym orgánom by bola neprípustná. Takéto obmedzenie systému vnútornej štruktúry spoločnosti nepozná ani nariadenie o SE. Zásadným spôsobom preto narušuje jeden zo základných postulátov kladených na SPE, flexibilitu prípustnej vnútornej štruktúry. Uvedené ustanovenie možno podľa nás vnímať ako *lex specialis* k všeobecným ustanoveniam návrhu

zamestnancov realizuje) porov. v súvislosti s SE tiež REICHERT, J.; BRANDES, S. *ZGR*. 2003, č. 5-6, s. 786 a 798.

⁵⁸⁵ Porov. čl. 2 písm. f) francúzskeho návrhu, českého návrhu ako aj maďarského návrhu. Definíciu tiež obsahuje čl. 2 ods. 1 písm. ea) (pozmeňovací návrh 14) návrhu Parlamentu.

⁵⁸⁶ Nariadenie o SE takéto legislatívne splnomocnenie v čl. 39 ods. 5 a čl. 43 ods. 4 upravuje. K diskusii, či v rozpore s gramatickým výkladom tieto ustanovenia členským štátom ukládajú povinnosť alebo skutočne len možnosť prijať úpravu pre vnútornú štruktúru spoločnosti dovtedy im neznámu porov. napr. LANGE, O. Überlegungen zur Umwandlung einer deutschen in eine Europäische Aktiengesellschaft. *EuZW*. 2003, č. 10, s. 306.

⁵⁸⁷ Text je zvýraznený iba autorom práce.

nariadenia o SPE, ktoré umožňujú zakladateľom vytvoriť SPE podľa vlastnej voľby s dualistickým alebo monistickým systémom.

Zdá sa, že riešenie tejto situácie neposkytuje ani všeobecná povinnosť uložená členským štátom vykonať vhodné opatrenia na účinnú aplikáciu nariadenia o SPE.⁵⁸⁸ Celá úprava účasti zamestnancov je totiž v rovine základného pravidla naviazaná nie na osobitnú úpravu vykonanú členským štátom v súvislosti s SPE ale na existujúcu úpravu vnútroštátneho práva súkromnej spoločnosti. Dovodiť pre členský štát z tejto všeobecnej povinnosti zabezpečiť efektívnu aplikáciu nariadenia o SPE aj povinnosť adekvátne upraviť vlastné právo súkromnej spoločnosti v takom rozsahu, že by to znamenalo pripustiť alternatívne monisticky ako aj dualisticky organizovanú štruktúru súkromnej spoločnosti, nemožno. Sporné ustanovenie článku 27 ods. 3a prvý pododsek maďarského návrhu by si preto v prípade ďalších prác na projekte SPE vyžadovalo podľa nášho názoru adekvátnu úpravu.

⁵⁸⁸ Porov. čl. 43 návrhu Komisie alebo čl. 44 maďarského návrhu.

8. Záver

Fleischer dáva SPE prívlastok „multifunkčný posol nádeje“.⁵⁸⁹ Nádejou, ktorú by podľa neho mala SPE priniesť, je uľahčenie zakladania dcérskych spoločností v iných členských štátoch pre malé a stredné podniky, rovnako ako aj uľahčenie organizovania koncernových štruktúr v rámci Európy a vytvárania spoločných podnikov. Správne však konštatuje, že kým nariadenie o SPE nebude publikované v Úradnom vestníku, táto korporatívna forma nepredstavuje nič viac, než ašpiráciu.⁵⁹⁰

V kontexte téz, ktoré sme si vytýčili v úvode tejto práce, nám zostáva zhodnotiť, do akej miery by SPE v podobe v akej sa nachádza v súčasnosti bola schopná účinne prispieť k podpore cezhraničných aktivít malých a stredných podnikov v rámci vnútorného trhu a predstavovať v škále európskych právnych foriem špecificky a v európskom práve spoločností vo všeobecnosti skutočnú pridanú hodnotu. Parafrázujúc *Fleischera* teda treba zhodnotiť, či je nádej vkladaná do SPE skutočná alebo len planá.

Ako vyplynulo z kapitoly, v ktorej sme analyzovali systém prameňov práva SPE, táto právna forma v aktuálnej podobe nie je schopná poskytnúť užívateľom jednoduchú a prehľadnú štruktúru prameňov práva tak, ako by sa to očakávalo od právnej formy, zameranej na malé a stredné podniky. Autonómna úprava na európskej úrovni, bez akýchkoľvek odkazov na vnútroštátne právo v rozsahu predmetu regulácie, sa zdá z objektívnych dôvodov nereálna. Samotný charakter autonómnej úpravy totiž nie je spôsobilý zasadiť právnu formu do dostatočne vypracovaného a bezpečného širšieho právneho kontextu. V tomto ohľade možno preto odkazy na vnútroštátne právo ako subsidiárny prameň práva akceptovať. Nie je však možné akceptovať špeciálne odkazy na vnútroštátne právo, ktoré sú skôr cenou za dosiahnutie kompromisu medzi členskými štátmi, než reálne odôvodnenou potrebou. Spolu s pomerne rozsiahlymi stanovami, ktoré si každá jedna SPE bude musieť vytvoriť, sa tak akákoľvek výhoda v otázke systémov prameňov práva SPE stráca nielen s ohľadom na malé a stredné podniky, ale aj s ohľadom na doteraz existujúce právne formy. V tejto otázke teda podľa nás aktuálny stav projektu SPE nečiní zadosť ani špecifickým požiadavkám malých

⁵⁸⁹ „Multifunctional bearer of hope“. In FLEISCHER, H. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1678.

⁵⁹⁰ Porov. *ibid.* s. 1680.

a stredných podnikov, ani neprináša do škály supranacionálnych európskych právnych foriem pridanú hodnotu.

SPE s fakticky neexistujúcim minimálnym základným kapitálom („jednoeurová“ SPE) by predstavovala nastúpenie tej cesty na úrovni európskych právnych foriem, ktorou sa uberá stále viac vnútroštátnych zákonodarcov vo vzťahu k vlastnej súkromnej spoločnosti. Na druhej strane, z legislatívneho procesu je zrejmé, že ohľadom takéhoto faktického upustenia od koncepcie minimálneho základného kapitálu nie je možné medzi členskými štátmi dosiahnuť zhodu. Podľa nášho názoru rozpätie minimálneho základného kapitálu do 8.000 eur, ktoré pripúšťa projektu SPE v aktuálnej podobe, nepredstavuje podstatnejšiu prekážku ani pre malé a stredné podniky, ktoré hodlajú pôsobiť cezhranične. Na druhej strane, atraktivita právnej formy SPE z pohľadu malých a stredných podnikov by bola narušená práve z hľadiska tých krajín, v ktorých vnútroštátna súkromná spoločnosť kladie nižšie požiadavky na tvorbu minimálneho základného kapitálu. Nehovoriac o tom, že koncepcia jednotnej právnej formy by prostredníctvom teoreticky možných 27 modelov minimálneho základného kapitálu bola silne narušená. Naplnenie požiadaviek malých a stredných podnikov v tejto otázke teda možno projektu SPE pripísať len s ohľadom na tie štáty, v ktorých sú požiadavky na minimálny základný kapitál vnútroštátnej súkromnej spoločnosti SPE vyššie. Atraktivitu SPE a tým aj jej pridanú hodnotu voči najväčšiemu európskemu konkurentovi, SE, možno v tomto bode potvrdiť. Vidiac SPE v kontexte celkovej regulácie však možno mať pochybnosti, či to nie je jeden z mála bodov, v ktorom pridaná hodnota voči SE a ostatným európskym právnym formám skutočne existuje a či tak cena za takýto čiastočný úspech/posun nie je príliš vysoká.

Flexibilita vytvárania základného kapitálu SPE, najmä v otázke nepeňažných vkladov, by bola významným prínosom, za podmienky, že by existovali adekvátne záruky zabraňujúce zneužívaniu pomerne liberálnej úpravy. Ako však vyplýva z analýzy tejto práce, ani v tejto otázke SPE v znení kompromisných návrhov neprináša výrazný posun oproti úprave existujúcej na európskej úrovni v podobe druhej obchodnej smernice. Dalo by sa skôr povedať, že faktickou aplikáciou režimu druhej obchodnej smernice aj na SPE ide európsky právotvorca ešte ďalej než mnohí vnútroštátni zákonodarcovia ohľadom súkromnej spoločnosti, na ktorú sa druhá obchodná smernica obligatórne nevzťahuje. Obdobné závery platia ohľadom pravidiel poskytovania plnení

v prospech spoločníkov. Popri bilančných testoch známych z druhej obchodnej smernice sa členským štátom umožňuje vyžadovať tiež solvenčný test. V tejto otázke teda nepredstavuje SPE ani jednoduchú právnu formu, po ktorej mali volať požiadavky malých a stredných podnikov, ani jednotnú právnu formu a ani pridanú hodnotu v porovnaní s existujúcimi európskymi právnymi formami.

Ďalším problematickým bodom projektu SPE, ktorý sme v práci analyzovali, bola koncepcia sídla SPE a to najmä otázka zhody alebo možnej diverzity registrového sídla a skutočného sídla. Ani tu členské štáty nie sú schopné nájsť kompromis. Podľa nás požiadavka umiestnenia skutočného sídla v tom istom členskom štáte alebo dokonca na tom istom mieste ako registrové sídlo nie je odôvodnená. Zabránenie zneužívaniu práva, ktoré táto koncepcia proklamuje na svoje odôvodnenie, je podľa nás možné dosiahnuť aj inými spôsobmi, napríklad prostredníctvom adekvátneho nastavenia publikačných povinností. Flexibilita v tejto otázke je kľúčová, ak sa má malým a stredným podnikom prostredníctvom SPE umožniť jednoduchá mobilita v rámci Únie. Bez posunu v tejto otázke rovnako nemožno hovoriť o tom, že by SPE bola schopná vniesť pridanú hodnotu do existujúcej škály európskych právnych foriem. Najväčším paradoxom však zostáva možnosť, že by adekvátnu flexibilitu vo všeobecnosti, na ktorej sa členské štáty nevedia dohodnúť v rámci normotvorného procesu, mohol pripustiť Súdny dvor, prv než sa nájde európsky prijateľné riešenie vo forme všeobecne záväzného právneho aktu.⁵⁹¹

Účasť zamestnancov na riadení SPE, pravidelný problematický bod európskych legislatívnych počínov, mohol v znení návrhu Komisie priniesť stanovením jednoduchých pravidiel, najmä širokou aplikáciou základného pravidla – vnútroštátneho práva štátu registrového sídla SPE, jednoduchú úpravu a z hľadiska formálnej a obsahovej zložitosti pridanú hodnotu do škály európskych korporátnych foriem. Kompromisné návrhy však viedli k vytvoreniu opätovne komplikovaného systému, už popri existujúcich európskych modeloch. Ako sme uviedli, vychádzajúc z premisy, že malý a stredný podnik nemá viac než 250 zamestnancov, komplikovaná úprava

⁵⁹¹ Porov. otvorený aktuálny prípad C-378/10 *VALE Építési kft.* Súdny dvor by mal vyniesť rozsudok 12.7.2012 (porov. http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo1_6581/?dateDebut=&dateFin=&type_all=* &typeP=P&typeC=C&typeA=A&numAffaire=C-378%2F10&langueProc=&nomPartie=&TOUTESJUR=* &jurisdictionC=C&jurisdictionT=T&jurisdictionF=F&opSearch=recherche) [cit. 2012-06-20]). Bude zaujímavé sledovať do akej miery bude Súdny dvor nasledovať Stanovisko generálneho advokáta Niila Jääskinnena z 15.12.2011.

aktuálneho stavu projektu SPE by sa ho spravidla nemala dotknúť. Na druhej strane, úprava nie je akceptovateľná z pohľadu malých a stredných podnikov po formálnej stránke. Tým, že je obsiahnutá priamo v nariadení o SPE s viacerými legislatívnymi príkazmi a legislatívnymi splnomocneniami pre členské štáty, stáva sa neprehľadnou. „Pridanú hodnotu“ vo všeobecnosti prináša do úpravy európskych právnych foriem len v tom ohľade, že predstavuje ďalší model, popri tom, ktorý je známy z SE a SCE na jednej strane a zo smernice o cezhraničných fúziách na druhej strane. O koherentnej a vnútorne súladnej európskej úprave preto možno hovoriť ťažko, projekt SPE skôr prispieva k jej rozmachu a neprehľadnosti.

Myšlienka jednotnej európskej právnej formy, európskej „spoločnosti s ručením obmedzeným“ v podobe SPE je sympatická. Aktuálny stav projektu však naznačuje, že členské štáty nie sú stále schopné prekonať tie rozdiely, ktoré zabránili tomu, aby aj existujúce európske právne formy predstavovali skutočne jednotné korporátne formy na európskej úrovni. Možno ich skôr označiť za právne formy európskeho rámca naplneného vnútroštátnym obsahom. V aktuálnej podobe to isté platí o projekte SPE.⁵⁹² Prírodzene sa teda ponúka otázka, či sú snahy o vytvorenie SPE prípadne aj ďalších supranacionálnych európskych právnych foriem odôvodnené a zmysluplné. Je pravda, že v rámci verejných konzultácií sa väčšina respondentov vyjadrila, že by takúto právnu formu, konkrétne v podobe SPE, uvítala.⁵⁹³ Súhlasit' možno s *Daviesom*, ktorý výpovednú hodnotu uvedených odpovedí relativizuje. Podľa neho pozitívny prístup k SPE zo strany potenciálnych užívateľov neprekvapuje. Z ich pohľadu s vytvorením novej právnej formy nie sú spojené žiadne náklady, novú právnu formu by dostali takpovediac zadarmo. Na druhej strane, vytvorenie SPE by z hľadiska nákladov v najširšom slova zmysle nebolo zadarmo z pohľadu európskych orgánov a celej Únie.⁵⁹⁴ Stačí len pozorovať, ako dlho sa projektu SPE venuje právna veda prípadne európske orgány tvorby práva, zatiaľ bez úspechu. Aj keby SPE nakoniec bola uvedená do života, aktuálna podoba projektu dáva tušiť, že by nebola príliš odlišná od štruktúry SE alebo ostatných európskych právnych foriem, ktoré, ako sme uviedli, doposiaľ príliš

⁵⁹² Podľa *Krejciho* sa „nepodáva eidam, ale ementál s podozrivo veľkými dierami“. Porov. KREJCI, H. *NZ*. 2008, č. 96, s. 365.

⁵⁹³ Porov. kapitolu 2.2.3.

⁵⁹⁴ Porov. DAVIES, P. *The European Private Company (SPE) : Uniformity, Flexibility, Competition and the Persistence of National Laws. ECGI Working Papers Series in Law*. Working Paper No. 154/2010, May 2010 [online], s. 7-8. Dostupné z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1622293> [cit. 2012-06-17].

veľký úspech, ak vôbec, nezaznamenali. Táto argumentačná línia otvára priestor na opätovné diskusie o skutočnom naplnení princípov subsidiarity a proporcionality v projekte SPE. Ak by nemala SPE byť účinným nástrojom na podporu cezhraničnej mobility malých a stredných podnikov na vnútornom trhu a skutočne úspešnou európskou právnou formou – túto skúsenosť má európsky právotvorca podľa nás aj z existujúcich európskych foriem – musí to nevyhnutne viesť k záveru, že ciele, ktoré sa kladú na SPE, možno dosiahnuť jednoduchšie, lacnejšie a efektívnejšie inými spôsobmi⁵⁹⁵ alebo aspoň k záveru, že európske právne formy nie sú optimálnym nástrojom na podporu cezhraničných podnikateľských aktivít na vnútornom trhu.

Pochybnosti možno mať tiež o argumente, ktorý sa v súvislosti s európskymi právnymi formami vo všeobecnosti uvádza a ktorý sa vyskytuje aj pri SPE, že tieto formy môžu prispieť k úspore nákladov na poradenstvo potrebné pri využívaní vnútroštátnych právnych foriem v jednotlivých členských štátoch. Ani jedna európska právna forma, rovnako ako ani SPE v aktuálnom stave projektu, nevytvára jednotný právny rámec a to ani v rozsahu vlastného predmetu regulácie. Odborné poradenstvo v tom ktorom štáte sa preto javí ako nevyhnutné. Okrem toho, z hľadiska bežnej činnosti sú podľa nás pre podniky skôr dôležitejšie otázky z iných oblastí, než z práva spoločností *stricto sensu*, ako napríklad otázky daňové, regulačné atď. Európska právna forma nie je schopná zabrániť diverzite jednotlivých vnútroštátnych režimov, ktoré sa na tieto oblasti aplikujú a tým k redukcii nákladov na odborné poradenstvo.

Zdá sa teda, že jediná pridaná hodnota, ktorú možno SPE, ak by bola uvedená do života, reálne pripísať, je „európska značka“ a teda, ako sa často uvádza, psychologická výhoda oproti vnútroštátnym právnym formám.⁵⁹⁶ Ani takúto „výhodu“ nemožno preceňovať. Rovnako ako sa európska značka môže vykladať ako výhoda, môže v lepšie informovaných kruhoch predstavovať tiež nevýhodu neodskúšanej právnej formy nedostatočne overenej praxou, bez adekvátnej podpory rozvinutej judikatúry a jurisprudencie. Tiež možno argumentovať, že význam prikladaný jednotnej „značke“

⁵⁹⁵ V tomto zmysle porov. tiež WEBER-REY, D. *AG*. 2006, R138.

⁵⁹⁶ Porov. napr. STEINBERGER, C. *Beilage zu BB*. 2006, č. 37, s. 301; VOSSIUS, O. *EWS*. 2007, č. 10, s. 439 alebo HÜGEL, H. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 319.

právnej formy sa preceňuje a že z ekonomického pohľadu je skôr dôležitejší význam značky, produktu alebo služieb, ktorý daný podnik poskytuje.⁵⁹⁷

Na rozdiel od *Wickeho* teda dospievame k názoru, že SPE v aktuálnej podobe potenciál pretvoriť tvár európskeho práva spoločností nemá⁵⁹⁸ a k záveru, že ciele, ktoré sa na SPE kladú, ťažko môže v aktuálnej podobe úspešne naplniť. Podľa nášho názoru by mal európsky právotvorca od kreácie supranacionálnych právnych foriem upustiť úplne. Tento názor nie je nový, objavoval sa už v súvislosti so zavedením SE, očakávaniami ktoré sa do nej vkladali a možnosťou, že by prax jej potrebu nepotvrdila.

Za adekvátnu cestu k vytváraniu podmienok uľahčujúcich cezhraničnú aktivitu a mobilitu (nie len) malých a stredných podnikov skôr považujeme harmonizáciu *de facto*, prostredníctvom faktického zblížovania práva spoločností jednotlivých členských štátov,⁵⁹⁹ podporovanú európskymi právnymi aktmi vo forme takých smerníc, ktorých potreba a reálna možnosť dosiahnuť zamýšľaný cieľ je v praxi skutočne preukázaná⁶⁰⁰ a prípadne aj adekvátnymi aktivitami na pôde odbornej verejnosti,⁶⁰¹ hoci v týchto posledných je ich pretavenie do normatívnej podoby obmedzené a s rizikom deformácie pôvodnej myšlienky, ako to nakoniec najlepšie dosvedčuje samotný projekt SPE, ktorého pôvodná idea a prvotný návrh vznikol tiež v kruhu akademickej obce.

⁵⁹⁷ *Bachmann* ako príklad uvádza, že pri skutočne globálnych obchodných menách napr. Coca-Cola, Aventis alebo iné, je úplne jedno, aká skratka za nimi nasleduje. Možno s ním súhlasiť. Porov. BACHMANN, G. *ZGR*. 2001, č. 3, s. 371-372.

⁵⁹⁸ Porov. WICKE, H. *GmbHR*. 2006, č. 7, s. 356.

⁵⁹⁹ Príkladom môže byť liberalizácia režimu minimálneho základného kapitálu vnútroštátnych súkromných spoločností, postupne prenikajúca do stále väčšieho počtu členských štátov.

⁶⁰⁰ Ostatnou chvályhodnou snahou je úsilie prepojiť vnútroštátne obchodné registre. Porov. Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 89/666/EHS, 2005/56/ES a 2009/101/ES, pokiaľ ide o prepojenie centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností, 24.2.2011, KOM(2011) 79 v konečnom znení.

⁶⁰¹ Napr. projekt európskeho modelového zákona o obchodných spoločnostiach iniciovaný profesorom *Baumsom* z univerzity vo Frankfurtu a profesorom *Andersenom* z univerzity v Aarhus. Bližšie porov. BAUMS, T.; ANDERSEN, A. The European Model Company Act Project. *ECGI Working Papers Series in Law*. Working Paper No. 097/200808, March 2008 [online]. Dostupné z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1115737> [cit. 2012-06-17] alebo PATAKYOVÁ, M. Modelový zákon o obchodných spoločnostiach – budúcnosť právnej regulácie obchodných spoločností? *Právny obzor*. 2009, č. 1, s. 9-12.

Použitá literatura

Monografické diela a zborníky

- BOUCOURECHLIEV, J. *Pour une sarl européenne*. Paris : LITEC, 1973.
- BOUCOURECHLIEV, J. (edit.). *Propositions pour une société fermée européenne*. Luxembourg : OPOCE, 1997.
- BÜGGEL, A. *Gesellschafts- und Mitbestimmungsrecht in den Ländern der Europäischen Gemeinschaft*. Düsseldorf : Hans-Böckler-Stiftung, 2010.
- BUJŇÁKOVÁ, M. et al. (edit.). *Aktuálne otázky práva : Zborník z medzinárodnej konferencie pri príležitosti životného jubilea Prof. JUDr. Jozefa Suchožu, DrSc.* Košice : UPJŠ, 2006.
- CONCHON, A. *Board-level employee representation rights in Europe : Facts and trends*. ETUI : Brussels, 2011.
- ČERNÁ, S. *Obchodní právo : Akciová společnost*. 3. díl. Praha : Aspi, 2006.
- DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. Praha : Polygon, 2006.
- DĚDIČ, J.; ČECH, P. *Evropské právo společností : Včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*. Praha : Polygon, 2004.
- DIGNAM, A.; LOWRY, J. *Company Law*. 6th edition. Oxford : OUP, 2010.
- DVOŘÁK, T. *Evropské hospodářské zájmové sdružení*. Praha : Aspi, 2006.
- HAMULÁK, O. et al. (edit.). *Debaty mladých právníků 2007 : Sborník příspěvků z konference Monseho debaty mladých právníků, konané ve dnech 10.-12. 9. 2007 Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. Olomouc : UPOL, 2007. Dostupné z WWW: <<http://odmp.upol.cz/wp-content/uploads/2010/05/ODMP-2007.pdf>> [cit. 2012-06-17].
- HARTKAMP, A. et al. (edit.).: *Towards a European Civil Code*. Third fully revised and expanded edition. Nijmegen : Ars Aequi Libri, 2004.
- HELEŠIC, F. *Evropské družstvo*. Praha : Družstevní asociace ČR, 2004.
- KREJCI, H. *Societas Privata Europaea – SPE : Zum Kompromissvorschlag einer Europäischen Privatgesellschaft*. Wien : Manz, 2008.
- JUNG, S. *Die Societas Privata Europaea (SPE) : Eine Analyse der geplanten Rechtsform*. Saarbrücken : VDM, 2009.

- KALSS, S.; ECKERT, G. *Zentrale Fragen des GmbH-Rechts : Entwicklung, Perspektiven, Materialien*. Wien : Linde, 2005.
- MADER, P. *Kapitalgesellschaften*. 4., neu bearbeitete Auflage. LexisNexis : Wien, 2002.
- NECKÁŘ, J. et al. (edit.). *Dny práva – 2008 – Days of law : 2. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity* [online]. Brno : MU, 2008. Dostupné z WWW:
<<http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/SBORNIK.pdf>> [cit. 2012-06-17].
- PELIKÁNOVÁ, I.; ČERNÁ, S. a kol. *Obchodní právo : Společnosti obchodního práva a družstva*. II. díl. Praha : Aspi, 2006.
- PELIKÁNOVÁ, I. et al. *Obchodní právo : Úvod do obchodního práva, osoby v podnikání s přihlédnutím k právu EU*. 1. díl. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2010.
- ROSEN, R. von (edit.). *Die Europa AG – Eine Perspektive für deutsche Unternehmen?* Frankfurt am Main : DAI, 2003.
- SCHULZ, M.; WASMEIER, O. *The Law of Business Organizations : A Concise Overview of German Corporate Law*. Berlin : Springer, 2012.
- STOLT, M. (edit.). *The European Company – Prospects for Board-Level Representation*. Brussels : ETUI, 2004.
- TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. 4. vydání. Praha : C.H.Beck, 2011.
- Trendy a aktuálne výzvy teórie a praxe v obchode, marketingu a medzinárodných podnikateľských aktivitách v podmienkach globálnej konkurencie : Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej pod záštitou primátora Hlavného mesta SR Bratislavy Ing. Andreja Ďurkovského*. Bratislava : EKONÓM, 2009.
- ZAMAN, D. et al. (edit.). *The European Private Company (SPE) : A Critical Analysis of the EU Draft Statute*. Antwerp : Intersentia, 2009.

Periodická literatúra

- ANZINGER, H. Die Europäische Privatgesellschaft : Vom Vollstatut zum tragfähigem Kompromiss. *BB*. č. 43, s. 2606-2612.

- AUGUSTINIČ, I. Európska súkromná spoločnosť – multifunkčný posol nádeje?
Justičná revue. 2011, č. 5, s. 733-743.
- BACHMANN, G. Grundtendenzen der Reform geschlossener Gesellschaften in Europa : Dargestellt am Beispiel der britischen Reformprozesses und der Europäischen Privatgesellschaft. *ZGR*. 2001, č. 3, s. 351-384.
- BACHNER, T.; LEMANSKA, E.; HORWATH, O. Die Europäische Privatgesellschaft ante portas! *ecolex*. 2008, č. 10, s. 824-826.
- BAUMS, T.; ANDERSEN, A. The European Model Company Act Project. *ECGI Working Papers Series in Law*. Working Paper No. 097/200808, March 2008 [online]. Dostupné z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1115737> [cit. 2012-06-17].
- BLANQUET, F. Das Statut der Europäischen Gesellschaft (Societas Europaea „SE“). *ZGR*. 2002, č. 1, s. 20-65.
- BORMANN, J.; KÖNIG, D. Der Weg zur Europäischen Privatgesellschaft : Bestandaufnahme und Ausblick. *RIW*. 2010, č. 3, s. 111-119.
- BORMANN, W. Macht diktiert die Sprachenfrage. *Europa-Union* [online]. 1976, č. 2. Dostupné z WWW: <<http://www.ais-sanmarino.org/pr/de/sprfrage.html>> [cit. 2012-06-17].
- BRAAK, S. van den. The European Private Company, its shareholders and its creditors. *Utrecht Law Review*. 2010, č. 1, s. 1-21 [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.utrechtlawreview.org/index.php/ulr/article/viewFile/111/111>> [cit. 2012-06-17].
- BRANDT, U. Der Diskussionsentwurf zu einem SE-Ausführungsgesetz. *DStR*. 2003, č. 29, s. 1208-1215.
- BRAUN, S. The European Private Company: A Supranational Company Form for Small and Medium-sized Enterprises? *GLJ* [online]. 2004, č. 11, s. 1393-1408. Dostupný z WWW: <http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol05No11/PDF_Vol_05_No_11_1393-1408_EU_Braun.pdf> [cit. 2012-06-17].
- BRUCKBAUER, G. Die Reform des Rechts der Kapitalgesellschaften im kontinental-europäischen Raum. *GeS*. 2009, č. 1, s. 4-21.

- BÜCKER, T. Die Organisationsverfassung der SPE. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 281-308.
- CANNIVÉ, K.; SEEBACH, D. Unternehmensgesellschaft (haftungsbeschränkt) versus Europäische Privatgesellschaft (SPE) : Wettbewerb der Ein-Euro-Gesellschaften? In *GmbHR*. 2009, s. 519-526.
- ČERNÁ, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*. 2005, č. 22, s. 816-823.
- ČERNÁ, S. Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformy. *Právní fórum*. 2007, č. 1, s. 13-22.
- DAVIES, P. The European Private Company (SPE) : Uniformity, Flexibility, Competition and the Persistence of National Laws. *ECGI Working Papers Series in Law*. Working Paper No. 154/2010, May 2010 [online]. Dostupné z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1622293> [cit. 2012-06-17].
- DEJMEK, P. Das künftige Europa und die Europäische Privatgesellschaft. *NZG*. 2001, č. 19, s. 878-884.
- DORRESTEIJN, A.; UZIAHU-SANCTROOS, O. The Societas Privata Europaea under the Magnifying Glass (Part 1). *ECL*. 2008, č. 6, s. 277-283.
- DORRESTEIJN, A.; UZIAHU-SANCTROOS, O. The Societas Privata Europaea under the Magnifying Glass (Part 2). *ECL*. 2009, č. 4, s. 152-159.
- DRURY, R. The European Private Company. *EBOR*. 2008, č. 1, s. 125-136.
- EHRICKE, U. Konzeptionelle Probleme der Europäischen Privatgesellschaft. *KSzW*. 2010, č. 1, s. 6-14.
- EIDENMULLER, H.; ENGERT, A.; HORNUF, L. How does the market react to the Societas Europaea? *EBOR*. 2010, č. 1, s. 35-50.
- EIDENMÜLLER, H. Die GmbH im Wettbewerb der Rechtsformen. *ZGR*. 2007, č. 2, s. 168-211.
- ENRIQUES, L.; MACEY, J. Creditors Versus Capital Formation : The Case Against the European Legal Capital Rules. *Cornell Law Review*. 2001, č. 6, s. 1165-1204 [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.lawschool.cornell.edu/research/cornell-law-review/upload/Enriques.pdf>> [cit. 2012-05-22].

- FELTL, C. Die Europäische Privatgesellschaft (Societas Privata Europaea) : Stärken und Schwächen. *SWK*. 2008, č. 4, s. W159-W164.
- FELTL, C. Die Organisationsverfassung der Europäischen Privatgesellschaft. *SWI*. 2009, s. 191-197.
- FIETZ, E. Die Europäische Privatgesellschaft (EPG) – wird sie kommen? *GmbHHR*. 2007, s. R321-322.
- FLEISCHER, H. Gesetz und Vertrag als alternative Problemlösungsmodelle im Gesellschaftsrecht : Prolegomena zu einer Theorie gesellschaftsrechtlicher Regelung. *ZHR*. 2004, č. 6, s. 673-707.
- FLEISCHER, H. Supranational corporate forms in the European Union : Prolegomena to a theory on supranational forms of association. *CMLR*. 2010, č. 6, s. 1671-1717.
- FORST, G. Arbeitnehmerbeteiligung im Verordnungsvorschlag für eine Europäische Privatgesellschaft (SPE). *ZESAR*. 2009, č. 7, s. 261-266.
- FRISCHHUT, M. Eine Rechtsform („Euro-GmbH“) für KMU. *ecolex*. 2007, č. 3, s. 217-220.
- FUCHS, M.; STIBI, B. Reform des Gläubigerschutzes durch Kapitalerhaltung? Problembereiche eines Systemwandels der Ausschüttungsbemessung. *BB*. 2007, č. 2, s. 93-98.
- FUCHS, M.; STIBI, B. Solvenzttest als Grundlage der Ausschüttungsbemessung – Anforderungen und betriebswirtschaftliche Gestaltungsmöglichkeiten. *BB*. Beilage. 2007, č. 5, s. 19-24.
- HADDING, W.; KIESSLING, E. Die Europäische Privatgesellschaft (Societas Privata Europaea – SPE). *WM*. 2009, s. 145-158.
- HEINZE, M. Die Europäische Aktiengesellschaft. *ZGR*. 2002, č. 1, s. 66-95.
- HELMS, D. Auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHHR*. 1999, s. 963-964.
- HELMS, D. Nochmals: Auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHHR*. 2000, s. 125-126.
- HELMS, D. „Société Fermée Européenne“ : Eine supranationale Gesellschaftsform für kleine und mittlere Unternehmen. *GmbHHR*. 1998, s. R1.

- HICKS, A.; DRURY, R. The proposal for a European private company. *Journal of Business Law*. 1999, September, s. 429-451.
- HOMMELHOFF, P. Die Europäische Privatgesellschaft (SPE) : Auswirkungen auf die nationale GmbH. *GesRZ*. 2008, č. 6, s. 337-345.
- HOMMELHOFF, P. Einige Bemerkungen zur Organisationsverfassung der Europäischen Aktiengesellschaft. *AG*. 2001, č. 6, s. 279-288.
- HOMMELHOFF, P.; HELMS, D. Weiter auf dem Weg zur Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHHR*. 1999, 53-59.
- HOMMELHOFF, P.; KRAUSE, R.; TEICHMANN, C. Arbeitnehmer-Beteiligung in der Europäischen Privatgesellschaft (SPE) nach dem Verordnungsvorschlag. *GmbHHR*. 2008, č. 22, s. 1193-1204.
- HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. Bundesrat bremst Europa-GmbH : Erwiderung auf eine Stellungnahme zum SPE-Verordnungsvorschlag. *GmbHHR*. 2009, č. 1, s. 36-38.
- HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. Die SPE vor dem Gipfelsturm : Zum Kompromissvorschlag der schwedischen EU-Ratspräsidentschaft. *GmbHHR*. 2010, č. 7, s. 337-349.
- HOMMELHOFF, P.; TEICHMANN, C. Eine GmbH für Europa: Der Vorschlag der EU-Kommission zur Societas Privata Europaea (SPE). *GmbHHR*. 2008, č. 17, s. 897-911.
- HOMMELHOFF, P. The European Private Company Before its Pending Legislative Birth. *GLJ* [online]. 2008, č. 6, s. 799-818. Dostupný z WWW: http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol09No06/PDF_Vol_09_No_06_799-818_Articles_Hommelhoff.pdf [cit. 2012-05-22].
- HOPT, K. Europäische Gesellschaft – per aspera ad astra? *EuZW*. 2002, č. 1, s. 1.
- HOPT, K. Europäisches Gesellschaftsrecht – Krise und neue Anläufe. *ZIP*. 1998, č. 3, s. 96-106.
- HÜGEL, H. Zur Europäischen Privatgesellschaft: Internationale Aspekte, Sitzverlegung, Satzungsgestaltung und Satzungslücken. *ZHR*. 2009, č. 2/3, s. 309-353.
- CHOBOLA, T. Evropské právo ochrany korporáčních věřitelů : Charakteristika návrhu na změnu druhé směrnice ES. *Právník*. 2006, č. 7, s. 791-803.

- JOSKOVÁ, L. K návrhům Komise na poli práva společností. *Právní zpravodaj*. 2008, č. 8, s. 15.
- JUNGMANN, C. Solvenztest versus Kapitalschutzregeln : Zwei Systeme im Spannungsfeld von Gläubigerschutz und Finanzierungsfreiheit der Kapitalgesellschaft. *ZGR*. 2006, č. 5, s. 638-662.
- KALSS, S. Societas Europa. *home-pages*. 2001, č. 4, s. 21.
- KLORUSOVÁ, I. Societas privata Europea [sic! (pozn. autora)] – ktorý model kapitálu bude pre slovenskú SPE najvhodnejší? *Justičná revue*. 2011, č. 4, s. 611-622.
- KLUIVER, H. (Re)Considering the SPE. *ECL*. 2008, č. 3, s. 112-113.
- KRAUSE, R. Die Stellung von KMU im europäischen Gesellschaftsrecht. *EuZW*. 2003, č. 24, s. 747-751.
- KREJCI, H. Zehn Fragen zum Kommissionsvorschlag für eine Societas Privata Europaea. *NZ*. 2008, č. 96, s. 362-371.
- KUBAT ERK, N. The Cross-Border Transfer of Seat in European Company Law : A Deliberation about the Status Quo and the Fate of the Real Seat Doctrine. *EBLR*. 2010, č. 3, s. 413-450.
- KÜBLER, F. Leitungsstrukturen der Aktiengesellschaft und die Umsetzung des SE-Statuts. *ZHR*. 2003, č. 2-3, s. 222-234.
- KUCK, S.; WEISS, M. Der Initiativbericht des Europäischen Parlaments für eine Europäische Privatgesellschaft. *Der Konzern*. 2007, č. 8, s. 498-505.
- LÄCHLER, C.; OPLUSTIL, K. Funktion und Umfang des Regelungsbereichs der SE-Verordnung. *NZG*. 2005, č. 9, s. 381-388.
- LANGER, O. Überlegungen zur Umwandlung einer deutschen in eine Europäische Aktiengesellschaft. *EuZW*. 2003, č. 10, s. 301-306.
- LEHNE, K. Die Europäische Privatgesellschaft – eine schwere Geburt? *GmbHHR*. 2008, s. R257-258.
- LEHNE, K.H. Die Europäische Gesellschaft nach dem Parlamentsvotum. In *GmbHHR*. 2009, R145-146.
- LUTTER, M. Europäische Aktiengesellschaft – Rechtsfigur mit Zukunft? *BB*. 2002, č. 1, s. 1-7.

- MATYK, S. Die Europäische Privatgesellschaft – vom Race to the bottom zum Qualitätslabel? : Einige rechtspolitische Gedanken zum Vorschlag der Europäischen Kommission. *GPR*. 2009, č. 1, s. 2-7.
- MAYERHÖFER, M. Zentrale Diskussionspunkte der Europäischen Privatgesellschaft (EPG) : Anlässlich des offiziellen VO-Vorschlages der Kommission. *GeS*. 2008, č. 4, s. 176-187.
- MEYER-MYKLESTAD, J. Protecting Creditors and Investors – Capital Maintenance in the European Private Company. *ICCLJ*. 2010, č. 4, s. 9-56.
- MARX, P. Der Solvenzttest zur Regulierung von Ausschüttungen im amerikanischen Recht. *DZWIR*. 2006, č. 10, s. 401-406.
- MIŠŮR, P. Návrh nařízení Rady o Statutu evropské soukromé společnosti byl vrácen k přepracování. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 84-87.
- NEUBAUER, R. Evropská soukromá společnost – analýza problematických bodů navrhované právní úpravy. *Ad Notam*. 2009, č. 2, s. 52-56.
- OECHSLER, J. Der praktische Weg zur Societa Europaea (SE) : Gestaltungsspielraum und Typenzwang. *NZG*. 2005, č. 17, s. 697-702.
- PATAKYOVÁ, M. Modelový zákon o obchodných spoločnostiach – budúcnosť právnej regulácie obchodných spoločností? *Právny obzor*. 2009, č. 1, s. 3-13.
- Presentations Held at the Public Hearing Before the Committee on Legal Affairs of the European Parliament in Brussels, 22 June 2006, on the European Private Company. *ECL*. 2006, č. 6, s. 265-278.
- PETERS, C.; WÜLLRICH, P. Grenzenlose gesellschaftsrechtliche Flexibilität – die Societas Privata Europaea (SPE). *NZG*. 2008, č. 21, s. 807-812.
- RADWAN, A. et al. European Private Company – A View from New Europe : Position of the „Expert Group 10+“. *EBLR*. 2007, č. 4, s. 769-779.
- REICHERT, J.; BRANDES, S. Mitbestimmung der Arbeitnehmer in der SE : Gestaltungsfreiheit und Bestandsschutz. *ZGR*. 2003, č. 5-6, s. 767-799.
- RICKFORD, J. Legal Approaches to Restricting Distributions to Shareholders : Balance Sheet Tests and Solvency Tests. *EBOR*. 2006, č. 1, s. 135-179.
- RÖMERMANN, V. Die Limited in Deutschland – eine Alternative zur GmbH? *NJW*. 2006, č. 29, s. 2065-2070.

- ROTH, C. Entwicklung des Gesellschaftsrechts : Kündigt die Europäische Gesellschaft die Europäische Privatgesellschaft an? *ELF*. 2000-2001, č. 6, s. 396-403.
- ROTH, M. Die unternehmerische Mitbestimmung in der monistischen SE. *ZfA*. 2004, č. 3, s. 431-461.
- SCHAUTES, C. Jüngste Entwicklungen zum Projekt der Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHHR*. 2000, s. 1255-1256.
- SCHINDLER, C. „Überseering“ und Societas Europaea : Vereinbar oder nicht vereinbar, das ist hier die Frage. *RdW*. 2003, č. 3, s. 122-125.
- SCHMIDT, J. Der Vorschlag für eine Verordnung über die Europäische Privatgesellschaft (SPE) – eine europäische Rechtsform speziell für KMU. *EWS*. 2008, č. 11, s. 455-463.
- SCHÖN, W. Balance Sheet Tests or Solvency Tests – or Both? *EBOR*. 2006, č. 2, s. 181-198.
- SIEMS, M.; HERZOG, L.; ROSENHÄGER, E. The Protection of Creditors of a European Private Company (SPE). *EBOR*. 2011, č. 1, s. 147-172.
- STEINBERGER, C. Die Europäische Privatgesellschaft : Schaffung einer europaweiten Gesellschaftsform für kleine und mittlere Unternehmen im Binnenmarkt. *Beilage zu BB*. 2006, č. 37, s. 297-302.
- TEICHMANN, C. Die Einführung der Europäischen Aktiengesellschaft : Grundlagen der Ergänzung des europäischen Statuts durch den deutschen Gesetzgeber. *ZGR*. 2002, č. 3, s. 383-464.
- TEICHMANN, C. Die Societa Privata Europaea (SPE) als ausländische Tochtergesellschaft. *RIW*. 2010, č. 3, s. 120-137.
- TEICHMANN, C. Fortschritte bei der Europäischen Privatgesellschaft. *GmbHHR*. 2008, s. R113-R114.
- TEICHMANN, C.; LEVI, A. Better regulation for SMEs – Enabling Law for the Common Market. *ECL*. 2006, č. 6, s. 254.
- TEICHMANN, C. Text of the draft EC Regulation for a European Private Company (SPE). *ECL*. 2006, č. 6, s. 279-284.
- TEICHMANN, C. The European Company – A Challenge to Academics, Legislatures and Practitioners. *GLJ*. 2003, č. 4, s. 309-331 [online]. Dostupné z WWW:

http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol04No04/PDF_Vol_04_No_04_309-331_private_Teichmann.pdf> [cit. 2012-06-17].

- ULRICH, S. Die Societas Privata Europaea – endgültig abgelehnt! *GmbHRR*. 2011, č. 16, s. R-241-R242.
- URLESBERGER, F. Europarecht : Das Neueste auf einen Blick. *wbl*. 2001, č. 2, s. 64-67.
- VAVREKOVÁ, D. Má evropská soukromá společnost (SPE) šanci být často využívanou právní formou? *Právo, ekonomika, management*. 2010, č. 1.
- VOSSIUS, O. Die Europäische Privatgesellschaft – Societas Privata Europaea. *EWS*. 2007, č. 10, s. 438-444.
- WAGNER, J. Europäische Gesellschaftsformen : Überblick über EWIV, SE, SCE und SPE und Gestaltungsmöglichkeiten in der Praxis. *AnwBl*. 2009, č. 6, s. 409-417.
- WEBER-REY, D. Europäische Rechtsformen – Betrachtungen vor dem Hintergrund der Better-Regulation-Bemühungen. *AG*. 2006, s. R136-R140.
- WICKE, H. Die Euro-GmbH im „Wettbewerb der Rechtsordnungen“. *GmbHRR*. 2006, č. 7, s. 356-362.
- WINKLER, C. The need for a European Private Company (SPE) in the light of the Cartesio Ruling. *ELF*. 2010, č. 5-6, s. I-293-298.
- WOUTERS, J. European Company Law : Quo Vadis? *CMLR*. 2000, č. 2, s. 257-307.
- WULFERS, C. Allgemeine Rechtsgrundsätze als ungeschriebenes Recht der supranationalen Gesellschaftsformen. *GPR*. 2006, č. 3, s. 106-114.
- WÜSTEMANN, J; BISCHOF, J.; KIERZEK, S. Internationale Gläubigerschutzkonzeptionen. *BB. Beilage*. 2007, č. 5, s. 13-19.

Právne predpisy a judikatúra

Európske právne predpisy

Konsolidované znenie Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Ú.v. ES C 325, 24.12.2002, s. 33).

Lisabonská zmluva, ktorou sa mení a dopĺňa Zmluva o Európskej únii a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva, podpísaná v Lisabone 13. decembra 2007 (Ú.v. EÚ C 306, 17.12.2007, s. 1).

Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii (Ú.v. EÚ C 83, 30.03.2010, s. 13).

- Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú.v. EÚ C 83, 30.03.2010, s. 47).
- Dohoda o Európskom hospodárskom priestore (Ú.v. ES L 1, 03.01.1994, s. 1).
- Nariadenie Rady (EHS) č. 2137/85 z 25. júla 1985 o európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZH) (Ú.v. ES L 199, 31.07.1985, s. 1).
- Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú.v. ES L 160, 30.6.2000, s. 1).
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú.v. ES L 145, 31.05.2001, s. 43).
- Nariadenie Rady (ES) č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti (SE) (Ú.v. ES L 294, 10.11.2001, s. 1).
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem (Ú.v. ES L 243, 11.9.2002, s. 1).
- Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách európskeho družstva (SCE) (Ú.v. EÚ L 207, 18.08.2003, s. 1).
- Prvá smernica Rady 68/151/EHS z 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého Spoločenstva (Ú.v. ES L 65, 14.03.1968, s. 8).
- Druhá smernica Rady 77/91/EHS z 13. decembra 1976 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 Zmluvy pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania, s cieľom dosiahnuť rovnocennosť týchto opatrení (Ú.v. ES L 26, 31.1.1977, s. 1).
- Tretia smernica Rady 78/855/EHS z 9. októbra 1978 o zlúčení a splynutí akciových spoločností, vychádzajúcu z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 295, 20.10.1978, s. 36).

- Štvrtá smernica Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúca z článku 54 ods. 2 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 222, 14.8.1978, s. 11).
- Siedma smernica Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 193, 18.7.1983, s. 1).
- Ôsma smernica Rady 84/253/EHS z 10. apríla 1984 o požiadavkách kladených na osoby oprávnené vykonávať povinný audit účtovných dokladov, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú.v. ES L 126, 12.5.1984, s. 20).
- Jedenásta smernica Rady 89/666/EHS z 21. decembra 1989 o požiadavkách na prístupnosť údajov týkajúcich sa pobočiek zriadených v určitom členskom štáte určitými druhmi obchodných spoločností, ktoré sa spravujú právom iného štátu (Ú.v. ES L 395, 30.12.1989, s. 36).
- Smernica Rady 94/45/ES z 22. septembra 1994 o zriaďovaní Európskej zamestnaneckej rady alebo psotupu v podnikoch s významom na úrovni spoločenstva a v skupinách podnikov s významom na úrovni spoločenstva na účely informovania zamestnancov a prerokovania s nimi (Ú.v. ES L 254, 30.9.1994, s. 64).
- Smernica Rady č. 2001/86/ES z 8. októbra 2001 ktorou sa dopĺňajú stanovy európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov na riadení (Ú.v. ES L 294 z 10.11.2001, s. 22).
- Smernica Rady č. 2003/72/ES z 22. júla 2003 ktorou sa dopĺňajú stanovy európskeho družstva v ohľadom na účasť zamestnancov na riadení (Ú.v. EÚ L 207, 18.08.2003, s. 25).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach alebo splynutiach kapitálových spoločností (Ú.v. EÚ L 310, 25.11.2005, s. 28).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/68/ES zo 6. septembra 2006, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 77/91/EHS, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného imania (Ú.v. EÚ L 264, 25.9.2006, s. 32).

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/101/ES zo 16. septembra 2009 o koordinácii záruk, ktoré sa od obchodných spoločností v zmysle článku 48 druhého odseku zmluvy vyžadujú v členských štátoch na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto záruk (Ú.v. EÚ L 258, 01.10.2009, s. 11).

Odporúčanie Komisie zo dňa 06.05.2003 o definícii mikro-, malých a stredných podnikov (Ú.v. EÚ L 124, 20.05.2003, s. 36).

Rámcová dohoda o vzťahoch medzi Európskym parlamentom a Komisiou zo dňa 26.05.2005 (Ú.v. EÚ C 117E, 18.05.2006, s. 125)

Vnútroštátne právne predpisy

Britský Companies Act 2006.

Britské The Companies (Model Articles) Regulation 2008.

Český Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník.

Český Zákon č. 627/2004 Sb. o evropské společnosti.

Český Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Francúzsky Code de Commerce.

Nemecký Gesetz über die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG).

Nemecký Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG) vom 23. Oktober 2008 (BGBl. I S. 2026).

Slovenský Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

Slovenský Zákon č. 11/1998 Zb. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Slovenský Zákon č. 562/2004 o európskej spoločnosti.

Španielsky Real Decreto Legislativo 1/2010 de 2 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Sociedades de Capital (BOE-A-2010-10544).

Taliansky Codice Civile.

Judikatúra

Rozhodnutie ESD z 10.10.1973 vo veci 34/73 *Fratelli Variola SpA v. Amministrazione delle finanze dello Stato* [1973] Zb. roz. ESD 981.

Rozhodnutie ESD z 28.3.1985 vo veci 272/83 *Komisia Európskych spoločenstiev v. Talianska republika* [1985] Zb. roz. ESD 1057.

Rozhodnutie ESD z 27.9.1988 vo veci 81/87 *The Queen v. H.M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc.* [1988] Zb. roz. ESD 5483.

Rozhodnutie ESD z 18.12.1997 vo veci C-406/96 *European Information Technology Observatory, Europäische Wirtschaftliche Interessenvereinigung* [1997] Zb. roz. ESD I-7515.

Rozhodnutie ESD z 19.3.1999 vo veci C-212/97 *Centros Ltd v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] Zb. roz. ESD I-1459.

Rozhodnutie ESD z 5.11.2002 vo veci C-208/00 *Überseering BV v. Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)* [2002] Zb. roz. ESD I-9919.

Rozhodnutie ESD z 13.12.2005 vo veci C-411/03 *SEVIC Systems AG* [2005] Zb. roz. ESD I-10805.

Rozhodnutie ESD z 02.05.2006 vo veci C-436/03 *Európsky parlament v. Rada Európskej únie* [2006] Zb. roz. ESD I-3733.

Rozhodnutie ESD z 16.12.2008 vo veci C-210/06 *CARTESIO Oktató és szolgáltató bt.* [2008] Zb. roz. ESD I-9641.

Stanovisko generálneho advokáta Niila Jääskinnena z 15.12.2011 vo veci C-378/10 *VALE Építési kft.*

Uznesenie rakúskeho Najvyššieho súdneho dvora OGH, 6Ob1/1991 z 28.02.1991.
Dostupný z WWW: <<http://www.ris.bka.gv.at/Jus/>> [cit. 2012-06-17].

Ostatné pramene

Dokumenty Rady

Dokument Rady, Doc. No. 12124/08 DRS 24, 23.07.2008.

Dokument Rady, Doc. No. 16400/1/08 DRS 74 SOC 733, 28.11.2008.

Dokument Rady, Doc. No. 16464/08 JUR 537 DRS 75, 28.11.2008

Dokument Rady, Doc. No. 17152/08 DRS 78 SOC 782, 11.12.2008.

Dokument Rady, Doc. No. 9065/09 DRS 34 SOC 277, 27.04.2009.

Dokument Rady, Doc. No. 9658/09 DRS 41 SOC 316, 08.05.2009.
Dokument Rady Doc. No. 14783/09 DRS 64 SOC 611, 22.10.2009.
Dokument Rady Doc. No. 15355/09 DRS 66 SOC 646, 9.11.2009.
Dokument Rady Doc. No. 15355/09ADD1 DRS 66 SOC 646, 09.11.2009.
Dokument Rady Doc. No. 16155/09 ADD1 DRS 72 SOC 713, 20.11.2009.
Dokument Rady Doc. No. 16606/09 DRS 76 SOC 738, 24.11.2009.
Dokument Rady, Doc. No. 16115/09 DRS 71 SOC 711, 27.11.2009.
Dokument Rady, Doc. No. 17076/09 (Presse 365).
Dokument Rady Doc. No. 6572/11 DRS 17 SOC 130, 15.2.2011.
Dokument Rady, Doc. No. 8084/11 DRS 43 SOC 276, 25.03.2011.
Dokument Rady, Doc. No. 9713/11 DRS 69 SOC 384, 16.05.2011.
Dokument Rady, Doc. No. 10129/11 LIMITE DRS 73 SOC 401, 12.05.2011.
Dokument Rady, Doc. No. 10611/11 DRS 84 SOC 432, 23.05.2011.
Dokument Rady Doc. No. 10547/11 PRESSE 146 PR CO 34.

Dokumenty připravené pod záštitou Komisie

Consultation on a possible statute for a European Private Company, 19.07.2007

[online]. Dostupný z WWW:

<http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/epcquest.pdf> [cit. 2012-06-17].

Commission Staff Working Document accompanying the Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE). Impact Assessment, Brussels 25.06.2008, SEC (2008) 2098.

Commission Staff Working Document accompanying the Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE). Summary of the Impact assessment. SEC (2008) 2099.

Commission Staff Working Document, Impact assessment on the Directive on the cross-border transfer of registered office. Brussels, 12.12.2007, SEC(2007) 1707.

Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the

European Union – A Plan to Move Forward, Brussels, 21.5.2003, COM (2003) 284 final.

Directorate General for Internal Market and Services, Consultation and hearing on future priorities for the Action Plan on modernising company law and enhancing corporate governance in the European Union. Summary Report.

Etude de Faisabilité pour un Statut Européen de la PME. Rapport Final [online].

Dostupná z WWW:

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/craft/doc/spe_feasibility_final_rapport_2005_fr.pdf> [cit. 2012-06-17].

European Business Test Panel (EBTP): European survey on European Private Company [online]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp/docs/epc_report_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

Group of Experts “European System of Worker Involvement” (with regard to the European Company Statute and the other pending proposals. Final Report, May 1997 [online]. Dostupné z WWW: <[http://www.seeurope-](http://www.seeurope-network.org/homepages/seeurope/file_uploads/davignonreport_en.pdf)

[network.org/homepages/seeurope/file_uploads/davignonreport_en.pdf](http://www.seeurope-network.org/homepages/seeurope/file_uploads/davignonreport_en.pdf)> [cit. 2012-06-04].

Minutes : 10th Meeting of the Advisory Group on Corporate Governance and Company Law, 30.6.2008 [online]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/advisory-committee/minutes10_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

Návrh Nariadenia Rady o štatúte európskej nadácie (FE). 08.02.2012, KOM (2012) 35 v konečnom znení.

Návrh nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti, 25.6.2008, KOM (2008) 396 v konečnom znení.

Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 89/666/EHS, 2005/56/ES a 2009/101/ES, pokiaľ ide o prepojenie centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností, 24.2.2011, KOM(2011) 79 v konečnom znení.

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Najsôr mysliet’ v malom“, Iniciatíva

- „Small Business Act“ pre Európu, Brusel 25.06.3008, KOM (2008) 394 v konečnom znení.
- Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu - Výsledok skríningu návrhov právnych predpisov v legislatívnom procese. 27.9.2005, KOM (2005) 462 v konečnom znení.
- Proposal for a Council Regulation (EEC) on the Statute for a European association, COM (91) 273 final – SYN 386 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 1)
- Proposal for a Council Directive supplementing the Statute for a European association with regard to the involvement of employees, COM (91) 273 final – SYN 387 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 14).
- Proposal for a Council Regulation (EEC) on the Statute for a European mutual society, COM (91) 273 final – SYN 390 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 40).
- Proposal for a Council Directive supplementing the Statute for a European mutual society with regard to the involvement of employees, COM (91) 273 final – SYN 391 zo dňa 6. marca 1992 (Ú.v. ES C 99, 21.04.1992, s. 57).
- Report of the High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe, Brussels, 4.11.2002.
- Report of the Reflection Group on the Future of EU Company Law, Brussels, 05.04.2011.
- Správa Komisie o subsidiarite a proporcionalite : (16. správa o lepšej tvorbe právnych predpisov za rok 2008). KOM(2009) 504 v konečnom znení, 25.9.2009.
- Synthesis of the comments on the consultation dokument of the Internal Market and Services Directorate-General on a possible Statute for a European Private Company [online]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/consultation_report.pdf>
> [cit. 2012-06-17].
- Synthesis of the responses to the Communication of the Commission to the Council and the European Parliament, 15 November 2003 [online]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/governance-consult-responses_en.pdf> [cit. 2012-06-17].

Tlačová správa Komisie SPEECH/08/517 zo dňa 10.10.2008.

Tlačová správa Komisie IP/12/149 zo dňa 20.02.2012.

Vorschlag einer Verordnung (EWG) des Rates über das Statut für Europäische Aktiengesellschaften. (Ú.v. ES C 124, 10.10.1970, s. 1-55).

Vorschlag einer fünften Richtlinie zur Koordinierung der Schutzbestimmungen, die in den Mitgliedstaaten den Gesellschaften im Sinne des Artikels 58 Absatz 2 des Vertrages im Interesse der Gesellschafter sowie Dritter hinsichtlich der Struktur der Aktiengesellschaft sowie der Befugnisse und Verpflichtungen ihrer Organe vorgeschrieben sind (Ú.v. ES C 131, 13.12.1972, s. 49).

<http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/conference_en.htm> [cit. 2012-05-18].

Dokumenty Parlamentu

Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2009 o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS)), P6_TA(2009)0094.

Správa Výboru pre právne veci Európskeho parlamentu o návrhu nariadenia Rady o štatúte európskej súkromnej spoločnosti (KOM(2008)0396 – C6-0283-2008/0130(CNS)), 04.02.2009, A6-0044/2009.

Uznesenie Európskeho parlamentu s odporúčaniami pre Komisiu o štatúte Európskej súkromnej spoločnosti (2006/2013(INI)) (Ú.v. EÚ C 250E, 25.10.2007, s. 111).

Uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2007 o európskej súkromnej spoločnosti a o štrnástej smernici o práve obchodných spoločností týkajúcej sa presunu sídla spoločnosti (P6_TA(2007)0491).

Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídel spoločností (2011/2046(INI)), P7_TA(2012)0019.

Ostatné dokumenty

Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.

513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Národná rada Slovenskej republiky, 1. volebné obdobie, parlamentná tlač 849 [online].

Dostupné z WWW:

<<http://www.nrsr.sk/dl/Browser/DsDocument?documentId=173244>> [cit. 2012-06-17].

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 1999, III. volební období, sněmovní tisk 476/0 [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=28280>> [cit. 2012-06-17].

McCreevy *verspricht Vorschlag zur Europa-GmbH*. 04.10.2007 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.kh-lehne.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=2> [cit. 2012-06-17].

Opinion of the Economic and Social Committee on a “European Company Statute for SMEs” (Ú.v. ES C 125, 27.05.2002, s. 100).

SPE : le projet de société privée européenne – règlement et commentaires [online].

Dostupný z WWW: <<http://www.etudes.ccip.fr/page/17-spe-le-projet-de-societe-privée-europeenne-reglement-et-commentaires>> [cit. 2012-06-17].

The Programme of the Hungarian Presidency of the Council of the European Union, 1 January – 30 June 2011, Strong Europe [online]. Dostupný z WWW:

<http://www.eu2011.hu/files/bveu/documents/HU_PRES_STRONG_EUROPE_EN_3.pdf> [cit. 2012-06-17].

<http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo1_6581/?dateDebut=&dateFin=&type_all=* &type P=P&typeC=C&typeA=A&numAffaire=C-378%2F10&langueProc=&nomPartie=&TOUTESJUR=* &jurisdictionC=C&jurisdictionT=T&jurisdictionF=F&opSearch=recherche> [cit. 2012-06-20].

<http://www.europeanprivatecompany.com/working_papers/download/Vossius-SPE-de.pdf> [cit. 2012-06-17].

<http://www.libertas-institut.com/de/EWIV/List_SCE.pdf> [cit. 2012-06-17].